חסידות · ברסלב · ספרי רבי אלתר טפליקער

ספר השתפכות הנפש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר השתפכות הנפש

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-השתפכות-הנפש/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

הקדמה 6
פתיחה 25
אות-א 27
אות-ב 28
אות-ג 28
אות-ד 28
אות-ה 28
אות-ו 28
אות-ז 29
אות-ח 29
אות-ט 29
אות-י 29
אות-יא 29
אות-יב 30
אות-יג 30
אות-יד 30
אות-טו 30
אות-טז 30
אות-יז 31
אות-יט 31
אות-כ 33
אות-א 34
אות-ב 35
אות-ג 37
אות-ד 37
אות-ו 38
אות-ז 39
אות-ח 39
אות-ט 39
אות-י 40
אות-יא 41
אות-יב 41
אות-יג 42
אות-יד 42
אות-טו 44
אות-טז 44
אות-יח 45
אות-יט 46
אות-כ 46
אות-כב 46
אות-כג 47
אות-כד 47
אות-כה 47
אות-כו 48
אות-כז 48
אות-כח 48
אות-כט 49
אות-ל 49
אות-לא 49
אות-לב 49
אות-לג 50
אות-לה 50
אות-לו 51
אות-לז 51
אות-לח 51
אות-לט 52
אות-מ 52
אות-מא 52
אות-מב 52
אות-מג 53
אות-מד 53
אות-מו 54

אות-מז 54
אות-מח 54
אות-מט 57
אות-נ 58
אות-נא 59
אות-נג 59
אות-נד 60
אות-נה 60
אות-נו 60
אות-נז 62
אות-נט 62
אות-ס 64
אות-סא 64
אות-סב 65
אות-סג 65
אות-סד 66
אות-סה 66
אות-סו 66
אות-סז 66
אות-סח 67
אות-סט 67
אות-ע 69
אות-עא 69
אות-עב 72
אות-עג 73
אות-עד 74
אות-עה 74
אות-עו 76
אות-עז 78
אות-עח 79
אות-עט 80
אות-פ 82
אות-פא 84
אות-פב 84
אות-פג 85
אות-פד 85
אות-פה 86
אות-פו 87
אות-פז 87
אות-פח 88
אות-פט 88
אות-צ 89
אות-צא 89
אות-צב 91
אות-צג 92
אות-צד 94
אות-צה 96
אות-צו 97
אות-צז 98
אות-צח 100
אות-צט 100
אות-ק 100
אות-קא 101
אות-קב 101
אות-א 103
אות-ב 105
אות-ג 109
אות-ד 110
אות-ה 111
אות-ו 112
אות-ז 114
אות-ח 114
אות-ט 115
אות-י 115

אות-יא 116
אות-יב 119
אות-יג 123
אות-יד 126

השתפכות הנפש

הקדמה

מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים, מִי הֶחָס עַל נַפְשׁוֹ בֶּאֱמֶת, מִי הֶחָפֵץ לִזְכּוֹת לַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל יָדָהּ מְקַבְּלִים עִקַּר הַחִיּוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי וְעַל יָדָהּ מַשְׁפִּיעִין חִיּוּת לְכָל הָעוֹלָמוֹת, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" חֵלֶק א' סִימָן ט' יָשִׂים לִבּוֹ לְהַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִקְבְּצוּ וּבָאוּ בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר יְדַבֵּר בָּהֶם מִמַּעֲלַת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת בְּמָקוֹם מְיֻחָד, לִשְׁפֹּךְ שָׁם נַפְשׁוֹ וְלִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' וּלְבַקְּשׁוֹ עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ לְהָאָדָם, הֵן בְּצָרְכֵי הַגַּשְׁמִיִּים וְהֵן בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה יָכוֹל לְהוֹשִׁיעַ בְּכָל דָּבָר כִּי הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה הוּא הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ וּנְבִיאֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה מֵעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: וְכָל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ כִּי לֹא הִמְטִיר וְכוּ' וְאָדָם אַיִן וְכוּ', וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, וּבַשְּׁלִישִׁי שֶׁכָּתוּב בּוֹ תּוֹצֵא הָאָרֶץ, לֹא יָצְאוּ, רַק עַל פֶּתַח הַקַּרְקַע עָמְדוּ, עַד שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם, וְיָרְדוּ וְצָמְחוּ הָאִילָנוֹת וְהָעֲשָׂבִים.

וְכֵן אֵצֶל נַחַ מוּבָא בְּזֹהַר חָדָשׁ תָּנוּ רַבָּנָן, מַה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְנַחַ כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת עָלָיו וְאָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם נִקְרֵאתָ רַחוּם הָיֵה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ הֵשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא, רַעְיָא שַׁטְיָא כְּעַן אָמְרִית דְּא וְלָא בְּזִמְנָא דַּאֲמְרִית לָךְ, כִּי אוֹתְךָ רְאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל מַיִם וְכוּ', כָּל הַאי אָמְרִית לָךְ בְּדִיל דְּתִיבְעֵי רַחֲמִין עַל עָלְמָא וּכְעַן דְּיִתְאֲבִיד עָלְמָא פְּתַחְתָּ פּוּמָךְ לְמֵלְלָא קֳדָמַי בְּבַעָיָן וּבְתַחֲנוּנִים כֵּיוָן דַּחֲזָא נַח כְּךָ הִקְרִיב עֲלוּוִין וְקָרְבָּנִין וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו וְכוּ', וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ זֶה רֵיחַ תְּפִלָּתוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן מָצִינוּ אֵצֶל אַבְרָהָם, כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא לְאַבְרָהָם זַעֲקַת סְדֹם וַעֲמֹרָה כִּי רָבָּה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר וְכוּ', וְהִרְבָּה דְּבָרִים נֶגֶד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בִּתְפִלָּתוֹ אוּלַי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים וְכוּ' אוּלַי יִחְסְרוּן וְכוּ', וְגַם דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל הַכָּתוּב: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד שָׁם, שֶׁתִּקֵּן "תְּפִלַּת שַׁחֲרִית" וְכֵן אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לַאֲבִימֶלֶךְ, הָשֵׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בַּעַדְךָ וְכוּ' וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שָׁם, כֵּיוָן שֶׁהִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם הֻתַּר הַקֶּשֶׁר הַזֶּה.

וְכֵן מָצִינוּ אֵצֶל אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ, בְּלֶכְתּוֹ לְבַקֵּשׁ הַזִּוּוּג שֶׁל יִצְחָק בְּנוֹ פֵּרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּתִפְלָּתוֹ, וַיֹּאמַר ה' אֱלֹקֵי אֲדוֹנִי אַבְרָהָם הַקְרֵה נָא לְפָנַי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה חֶסֶד וְכוּ', וְדָרְשׁוּ

חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שָׁם שֶׁאָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם: הִתְחַלְתָּ- גְּמוֹר, הַיְנוּ שֶׁפָּעַל אַבְרָהָם בִּתְפִלָּתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ שֶׁתִּתֵּן לוֹ אֶת יִצְחָק לְמֵאָה שָׁנָה, גְּמר עִמּוֹ חַסְדּוֹ לִמְצֹא הַזִּוּוּג לִבְנוֹ.

וְכֵן מָצִינוּ אֵצֶל יִצְחָק, וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁתִּתֵּקֵן "תְּפִלַּת מִנְחָה" וְאָמְרוּ שָׁם בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, צָפְתָה רִבְקָה שֶׁיָּדוֹ שְׁטוּחָה בִּתְפִלָּה אָמְרָה, וַדַּאי אָדָם גָּדוֹל הוּא מִיָּד שֶׁאֵלָה עָלָיו מִי הָאִישׁ הַלָּזֶה הַהוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה לִקְרָאתֵנוּ וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁרָאָה רִבְקָה עֲקֵרָה כְּתִיב, וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁשָּׁפַךְ תְּפִלּוֹת בְּעִשָּׂר, דָּבָר אַחֵר שֶׁהָפַךְ אֶת הַגְּזֵרָה בִּתְפִלָּתוֹ.

וְכֵן מָצִינוּ אֵצֶל יַעֲקֹב כְּתִיב, וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁתִּתֵּקֵן "תְּפִלַּת עַרְבִית" וּפֵרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר, אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וּשְׁמָרַנִי וְכוּ' וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ וְכוּ' וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה שָׁם, נָטַל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שִׂיחָתָן שֶׁל אָבוֹת וַעֲשָׂאָן מַפְתֵּחַ לִגְאֻלָּתָן שֶׁל בָּנִים וְעוֹד אָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, כָּל הָאַרְבַּע-עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁהָיָה יַעֲקֹב בְּבֵית לָבָן לֹא שָׁכַב בַּלַּיְלָה וּמֶה הָיָה אוֹמֵר, חֲמִשָּׁה-עָשָׂר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת שֶׁבִּתְהִלִּים כִּי יַעֲקֹב עָסַק בָּזֶה בְּיוֹתֵר לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל לַיְלָה כַּמּוּבָא וְכֵן כְּשֶׁשָּׁלַח הַמַּלְאָכִים אֶל עֵשָׂו אָמַר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי וְכוּ'.

וְכֵן כָּל הָאִמָּהוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת עָסְקוּ בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ לָמָּה נִתְעַקְּרוּ הָאִמָּהוֹת בִּשְׁבִיל שֶׁהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת וַיֵּרָא) עַל שָׂרָה כְּשֶׁנִּלְקְחָה לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה הָיְתָה שָׂרָה שְׁטוּחָה עַל פָּנֶיהָ וְאוֹמֶרֶת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים וְכוּ', וּבְרִבְקָה כְּתִיב, לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה עָמַד בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֵּל וְזוֹ עוֹמֶדֶת בְּזָוִית זוֹ וּמִתְפַּלֶּלֶת וּבְרַחֵל מָצִינוּ שֶׁאָמְרָה, דַּנַנִי אֱלֹהִים וְגַם שָׁמַע בְּקֹלִי וְכוּ' נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי וְכוּ' וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י בַּקָּשׁוֹת הַחֲבִיבוֹת לְפָנָיו וְכוּ' וְכֵן כְּתִיב בָּהּ וַיִּשְׁמַע אֵלֶיהָ אֱלֹהִים וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ וְעוֹד כְּתִיב בָּהּ רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ וְכוּ' וּבְלֵאָה כְּתִיב, וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה וּמִתְפַּלֶּלֶת שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו.

וְכֵן כָּל הַשְּׁבָטִים כֻּלָּם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה כַּמּוּבָא וּכְשֶׁשָּׁלַח יַעֲקֹב אֶת בִּנְיָמִין עִמָּהֶם אֶל יוֹסֵף אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (בְּמִדְרָשׁ רַבָּה מִקֵּץ), אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, הֲרֵי הַכֶּסֶף וַהֲרֵי הַדּוֹרוֹן וַהֲרֵי אֲחֵיכֶם וְכוּ', אָמְרִין לֵהּ צְלוֹתָךְ אֲנַן בָּעֵין, אֲמַר לְהוֹן אִם צְלוֹתִי אִתּוּן בָּעֵין וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים וְכוּ', מִי שֶׁעָתִיד לוֹמַר לַיְסוּרִים דַּי הוּא יֹאמַר לְיִסּוּרֵי דַּי.

וְכֵן כְּשֶׁהָיָה יוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים הִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי שֶׁעָנָה לְיוֹסֵף בְּבֵית הָאֲסוּרִים הוּא יַעֲנֵנוּ וְכֵן כְּשֶׁלָּקַח יוֹסֵף אֶת בִּנְיָמִין כְּתִיב, וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מָצִינוּ הַגָּשָׁה לִתְפִלָּה.

וְכֵן אֲבוֹתֵינוּ כְּשֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם כְּתִיב, וַיְהִי בַּיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים וְכֵן עַל הַיָּם כְּתִיב, וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶל ה' וְאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (פָּרָשַׁת בְּשַׁלַּח), יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע וְכוּ' הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ, הַשְׁמִיעֵנִי קוֹל לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ, אוֹתוֹ הַקּוֹל שֶׁכְּבָר שָׁמַעְתִּי בְּמִצְרַיִם, כִּי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָדוּעַ בְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כַּמָּה עָסַק כָּל יָמָיו בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַל עַצְמוֹ וְעַל יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בָּעֵגֶל - וַיִּחַל מֹשֶׁה וְכוּ', וּכְתִיב: וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי הַשֵּׁם אַרְבָּעִים יוֹם וְכוּ' וּבְמִדְרָשׁ רַבָּה דָּרְשׁוּ עַל הַכָּתוּב וַיְחַל מֹשֶׁה, שֶׁלִּמֵּד אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו וְאָמַר לוֹ: אֱמֹר כָּךְ, עֲשֵׂה אֶת הַמָּר מָתוֹק וְכוּ' אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא: לֹא כָּךְ אָמַרְתָּ לִי בְּמָרָה, הֲוֵי מִתְפַּלֵּל וֶאֱמֹר עֲשֵׂה אֶת הַמָּר מָתוֹק, אַף עַכְשָׁו חֲלִי מְרִירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְרִפֵּא אוֹתָם הֲוֵי וַיְחַל מֹשֶׁה וּכְתִיב בְּזֹהַר חָדָשׁ מַהוּ וַיְחַל, מִלְמַד שֶׁהִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם עַד שֶׁאָחֲזוּ חַלְחָלָה רַבָּנָן אָמְרִינָן, עַד שֶׁנְּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא דִּכְתִיב, וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא, (וְעַיֵּן גַּם בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת ל"ב) חָטְאוּ בַּמְרַגְּלִים וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה, בַּמִּתְאוֹנְנִים וַיִּצְעַק מֹשֶׁה וְכוּ', וְכֵן בְּמֹרִים כְּשֶׁנִּצְטָרְעָה כְּתִיב, וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל ה' "אֵל נָא רְפָא נָא לָהּ" וְכֵן כְּשֶׁנִּגְזַר עָלָיו שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְאֶרֶץ כְּתִיב, וָאֶתְחַנַּן אֶל ה' וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (פָּרָשַׁת בְּרָכָה) שֶׁהִתְפַּלֵּל תקט"ו תְּפִלּוֹת כְּמִנְיַן וָאֶתְחַנַּן, וְאִיתָא שֶׁאִם הָיָה מִתְפַּלֵּל עוֹד תְּפִלָּה אַחַת הָיָה נַעֲנָה וְעַיֵּן שָׁם בַּמִּדְרָשׁ כַּמָּה תְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּיוֹם הִסְתַּלְּקוּתוֹ וְכֵן עַל יְהוֹשֻׁעַ הִתְפַּלֵּל יְהִי יְהוֹשִׁיעֲךָ מֵעֲצַת מְרַגְּלִים.

וְכֵן כָּלֵב כְּשֶׁרָאָה שֶׁמֹּשֶׁה לֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו הָלַךְ וְהִשְׁתַּטַּח עַל קִבְרֵי אָבוֹת לְהִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִסָּת בַּעֲצַת מְרַגְּלִים וְכֵן אַהֲרֹן בְּעֵת הַנֶּגַע בְּמַעֲשֵׂה קֹרַח, וַיִּקַּח אֶת הַמַּחְתָּה, וְהִרְבָּה אָז מְאד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי שֶׁעָנָה לְאַהֲרֹן בַּמַּחְתָּה וְכוּ'.

וְכֵן פִּינְחָס בְּקוּמוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה כְּתִיב, וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל, וְכֵן יְהוֹשֻׁעַ כְּשֶׁהִכּוּ אַנְשֵׁי הָעַי מִיִּשְׂרָאֵל, וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שִׂמְלוֹתָיו וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו אַרְצָה וְכוּ' וַיֹּאמֶר אֲהָהּ ה' אֱלֹהִים וְכוּ'.

וְכֵן בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, וַיִּחַר אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל וּנְתָנָם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מָה עָשׂוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, וַיִּזְעֲקוּ אֶל ה' עַד שֶׁרִחֵם עֲלֵיהֶם וְהֶעֱמִיד עֲלֵיהֶם שׁוֹפֵט וְהִצִּילָם, וְכֵן הָיָה בְּכָל

שׁוֹפֵט וְשׁוֹפֵט וְכֵן שִׁמְשׁוֹן הַגִּבּוֹר כְּשֶׁנִּקְרוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת עֵינָיו, וַיַּאסְרוּהוּ בַּנְּחֻשְׁתַּיִם וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל ה' וַיֹּאמַר זָכְרֵנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ הַפַּעַם וְכוּ'.

וְכֵן חַנָּה כַּאֲשֶׁר ה' סָגַר רַחְמָהּ, וַתִּתְפַּלֵּל אֶל ה' וּבָכֹה תִּבְכֶּה וְכוּ' וְהָיָה כִּי הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל, וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בַּ"מִּדְרָשׁ שׁוֹחֵר טוֹב" מִכָּאן שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה בִּתְפִלָּה הוּא נַעֲנֶה וְכֵן אָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת יוֹמָא כ"ט, צַדִּיקִים-כָּל זְמַן שֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה, תְּפִלָּתָם נִשְׁמַעַת וְכֵן כְּתִיב אֵצֶל חַנָּה: וָאֶשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשִׁי לִפְנֵי ה' וְכוּ' אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי וְכוּ' וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר וְכוּ', וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּ"שׁוֹחֵר טוֹב" הִתְחִילָה סוֹדֶרֶת דְּבָרִים עִם וְדוּיִים.

וְכֵן בִּימֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא כְּשֶׁנִּבְרוּ הַפְּלִשְׁתִּים עַל יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קִבְצוּ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם אֶל ה' וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה' (וּפֵרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם) וַיְזַעֵק שְׁמוּאֵל אֶל ה' בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ ה'.

וְכֵן כָּל הַנְּבִיאִים עָסְקוּ הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל אֵלִיָּהוּ שֶׁאָמַר, חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו, וּפֵרְשׁוּ הַמְפָרְשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי רָגִיל לַעֲמד לְפָנָיו בִּתְפִלָּה וְכֵן כְּשֶׁמֵּת בְּנָהּ שֶׁל הַצָּרְפִית כְּתִיב, וַיִּקְרָא אֶל ה' וַיֹּאמַר ה' אֱלֹהַי תָּשָׁב נָא נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וְכֵן בְּהַר הַכַּרְמֶל כְּשֶׁקִּבֵּץ אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וְאֶת נְבִיאֵי הַבַּעַל וְרָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל כְּתִיב, וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם יִוָּדַע כִּי אַתָּה אֱלֹהִים וְכוּ' עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי וְכֵן עַל כָּל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה אֱלִישָׁע, אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: וֶאֱלִישָׁע כִּי עֶבֶד בְּרָחֲמֵי הוּא דְּעָבֵד וְכֵן בְּיוֹנָה הַנָּבִיא כְּתִיב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה מִמְּעֵי הַדָּגָה וְכוּ' וְכֵן בַּחֲבַקּוּק כְּתִיב, תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שְׁגִיוֹנוֹת וְכוּ' וְכֵן עַל כָּל הַנְּבִיאִים דָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּמִדְרָשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת וַיֵּרָא, וּתְפִלַּת צַדִּיקִים יִשְׁמַע-אֵלּוּ נְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל וְעַיֵּן יִרְמְיָה כ"ז, כְּתִיב שָׁם: "וְאִם נְבִיאִים הֵם וְכוּ' וּפְגְעוּ בַּה' צְבָאוֹת".

וְכֵן דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הוּא עָסַק בְּיוֹתֵר כָּל יָמָיו בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּזְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁזָּכָה לְחַבֵּר מִזֶּה סֵפֶר תְּהִלִּים הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּלוֹ מָלֵא צְעָקוֹת וְשַׁוְעוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וַחֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, דָּרְשׁוּ בְּזֹהַר חָדָשׁ פָּרָשַׁת נֹחַ, וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב זֶה דָּוִד (שֶׁבָּא מִיהוּדָה שֶׁאָמַר אָנכִי אֶעֱרָבֶנּוּ) שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּעוֹרֵב וְכוּ', דָּבָר אַחֵר שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֶּהָרִים (לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנָיו יִתְבָּרַךְ) כְּעוֹרֵב דִּכְתִיב, וְדָוִד עוֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עוֹלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי וְכוּ'.

וְכֵן שְׁלמה בְּנוֹ כְּשֶׁבָּנָה אֶת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ כְּתִיב בְּמֶלָכִים-א ח', וַיַּעֲמד שְׁלמה לִפְנֵי מִזְבַּח ה' נֶגֶד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמַיִם. עַיֵּן שָׁם כָּל תְּפִלָּתוֹ בַּאֲרִיכוּת וְכֵן חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה בְּחָלְיוֹ כְּתִיב אֶצְלוֹ, וַיִּסֹּב חִזְקִיָּהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל וְכוּ'.

וְכֵן בְּדָנִיֵּאל כַּאֲשֶׁר הֶצְרִךְ לְהַגִּיד לִנְבוּכַדְנֶצַּר פִּתְרוֹן הַחֲלוֹם כְּתִיב, אֲדֵין דָּנִיֵּאל לְבַיְתֵהּ אֲזַל וְלַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה מִלְּתָא הוֹדַע וְרַחֲמִין לְמִבְעֵא מִן קֳדָם אֱלָהּ שְׁמַיָּא עַל רָזָא דְנָא וְכוּ', וְכַאֲשֶׁר גָּזַר דָּרְיָוֶשׁ הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר כָּל אִישׁ שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִן כָּל אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים עַד חֹדֶשׁ יָמִים יִשָּׁלַךְ לְגֹב הָאֲרָיוֹת כְּתִיב שָׁם, וְדָנִיֵּאל עַל לְבַיְתֵהּ וְכַוִּין פְּתִיחָן לֵהּ בְּעִלִּיתֵהּ נֶגֶד יְרוּשְׁלֶם וְזִמְנִין תְּלָתָא בְיוֹמָא הוּא מְצַלֵּא וּמוֹדֵא קֳדָם אֱלָהֵהּ, וְגַם כְּשֶׁנִּשְׁלַךְ לְגֹב הָאֲרָיוֹת הִרְבָּה לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי שֶׁעָנָה לְדָנִיֵּאל בְּגֹב הָאֲרָיוֹת וְכוּ' וְכֵן שׁוּעַ וְצָעַק לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל חֲרָבָן יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דָּנִיֵּאל ט') וָאֶתְנָה אֶת פָּנַי אֶל אֲדנָי הָאֱלֹקִים לְבַקֵּשׁ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים בְּצוֹם וְשַׂק וָאֵפֶר וָאֶתְפַּלְלָה לַה' אֱלֹהַי וָאֶתְוַדֶּה וָאמְרָה אָנָּא ה' וְכוּ' הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע וְכוּ' וְעוֹד אֲנִי מְדַבֵּר בִּתְפִלָּה וְכוּ' עַיֵּן שָׁם כָּל תְּפִלָּתוֹ בַּאֲרִיכוּת.

וְכֵן חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה כְּשֶׁנִּשְׁלְכוּ לְתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ כְּתִיב בַּזֹּהַר אַחֲרֵי דַּף נ"ז, מָאן שְׁזִיב לְאִלֵּין עַל דַּהֲווֹ מַצְלֵן קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְעַל זֶה אָנוּ מִתְפַּלְּלִים מִי שֶׁעָנָה לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה בְּתוֹךְ כִּבְשַׁן הָאֵשׁ הוּא יַעֲנֵנוּ.

וְכֵן בְּעֶזְרָא כְּתִיב, וָאֶקָּרֵא שָׁם צוֹם עַל הַנָּהָר וְכוּ' לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ דֶּרֶךְ יְשָׁרָה וְכוּ' וְנִצּוֹמָה וַנְּבַקְּשָׁה מֵאֱלֹקֵינוּ וְכוּ' וַיֵּעָתֵר לָנוּ וְכֵן כְּשֶׁנִּשְׁאוּ יִשְׂרָאֵל נָשִׁים נָכְרִיּוֹת צָעַק עֶזְרָא מָרָה עַל זאת: בִּשְׁתִּי וְנִכְלַמְתִּי לְהָרִים אֱלֹקַי פָּנַי אֵלֶיךָ וְכוּ', עַיֵּן עֶזְרָא ט' כָּל תְּפִלָּתוֹ בַּאֲרִיכוּת וְכֵן מָרְדֳּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה צָעֲקוּ וְהִתְפַּלְּלוּ הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבאָר בְּמְגִלַּת אֶסְתֵּר וּבַמִּדְבָּר רַבָּה אֶסְתֵּר וּבְתַרְגּוּם שֵׁנִי.

וְכֵן אַחַר-כָּךְ בָּאוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וְסִדְּרוּ לָנוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל כָּל אָדָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּשַׁחֲרִית בְּמוּסָף בְּמִנְחָה וְעַרְבִית, וְכֵן כָּל חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הַקְּדוֹשִׁים הַתַּנָּאִים וְהָאֲמוֹרָאִים הִרְבּוּ מְאד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּמְבאָר בְּמַסֶּכֶת בְּרָכוֹת תְּפִלַּת הַתַּנָּאִים שֶׁסִּדְּרוּ לְעַצְמָם לְהִתְפַּלֵּל אַחַר תְּפִלַּת שְׁמנֶה עֶשְׂרֵה, וְכֵן סִדְּרוּ לָנוּ הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת בְּפָרָטִיּוּת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, כְּגוֹן תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ וְכֵן תִּקְּנוּ כְּשֶׁנִּכְנָס הָאָדָם לְמד אֶת גָּרְנוֹ יאמַר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵינוּ שֶׁתִּשְׁלַח בְּרָכָה בַּכְּרִי הַזֶּה (בָּבָא מְצִיעָא מ"ב), וּכְשֶׁנִּכְנָס הָאָדָם לַמֶּרְחָץ יאמַר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּכְנִיסֵנִי לְשָׁלוֹם וְתוֹצִיאֵנִי וְתַצִּילֵנִי מֵאוּר הַזֶּה וְכֵיוֹצֵא בּוֹ לֶעָתִיד לָבוֹא (בְּרָכוֹת ס), וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנָס הָאָדָם לְהָקִיז דָּם יאמַר: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיִּהְיֶה עֵסֶק זֶה לִי לִרְפוּאָה וְכוּ' (שָׁם), וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנָס לְכָרֵךְ יאמַר: יְהִי רָצוֹן

מִלְּפָנֶיךָ שֶׁתַּכְנִיסֵנִי לַכְּרַךְ הַזֶּה לְשָׁלוֹם (שָׁם), וְהֶחְלִיטוּ וְאָמְרוּ הַלְוַאי שֶׁיִּתְפַּלֵּל הָאָדָם כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ.

וְכֵן אַחַר-כָּךְ בָּאוּ כַּמָּה צַדִּיקִים וְעָסְקוּ בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה וְחִבְּרוּ תְּפִלּוֹת וּפִיּוּטִים הַרְבֵּה, עַד שֶׁבָּא הָאָר"י הַקָּדוֹשׁ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְתַלְמִידָיו הַקְּדוֹשִׁים וְחִבְּרוּ לָנוּ גַּם כֵּן כַּמָּה תְּפִלּוֹת כְּמוֹ הַסֵּפֶר "שַׁעֲרֵי צִיּוֹן" וְכוּ' וְאַחַר-כָּךְ בָּא הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְעָסַק הַרְבֵּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּבִפְרִישׁוּת וְגִלָּה גְּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה כַּיָּדוּעַ בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁנִּתְיַסְּדוּ עַל יְסוֹד חָכְמַת הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה.

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב" לְהָרַב הַצַּדִּיק מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי צְבִי מִזִּידְטְשׁוֹב שֶׁכָּתַב שָׁם, אֵין לְךָ מִבְחָר הָעֵת לְהִתְבּוֹדְדוּת כִּי אִם בְּשָׁעָה זוֹ אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה לַעֲמד וּלְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ הָאֻמְלָלָה אֲשֶׁר נִתְרַחֲקָה בַּעֲוֹנוֹתֶיהָ מִמְּקוֹר הַחַיִּים, וִיחַפֵּשׂ בְּשָׁעָה זוֹ כָּל מַה שֶּׁעָבַר, וִידַבֵּר מֵעַל לִבּוֹ כְּעֶבֶד לִפְנֵי רַבּוֹ בְּפִשּׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם בִּדְבָרִים רַכִּים לֵאמר כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו, וּבְכָל לָשׁוֹן אֲשֶׁר יְדַבֵּר בִּתְפִלָּה בִּלְשׁוֹן הַמְּדִינָה שֶׁמְּדַבֵּר בִּלְשׁוֹנָהּ וְשׁוֹמֵעַ, לְמַעַן יָרוּץ דְּבָרוֹ מְהֵרָה מִכְּאֵב לֵב אֲשֶׁר כּוֹאֵב עַל עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו וִיבַקֵּשׁ מְחִילָה וּסְלִיחָה, וּכְדִבְרֵי הַזֹּהַר פָּרָשַׁת נָשֹׂא דַף קכ"ד מִדְּחָרִיב בֵּי מִקְדְּשָׁא לָא אֶשְׁתְּאַר לָנוּ אֶלָּא וִדּוּי דְּבָרִים בִּלְבַד וִיבַקֵּשׁ מֵאֶלְקָיו שֶׁיַּעְזְרֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ וּלְיִרְאָתוֹ בְּלֵב שָׁלֵם וְיַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה וּבְוַדַּאי זֶה נִבְחָר מִכָּל הַתַּעֲנִיתִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וּמֵבִיא שָׁם גַּם כֵּן בְּשֵׁם סֵפֶר "בֵּית מִדּוֹת" כְּתִיבַת יַד הַמְיֻחָס לְהָאָר"י, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וִידַבֵּר לְאֵל יִתְבָּרַךְ רַכּוֹת, כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר הָעֶבֶד אֶל רַבּוֹ וּבֵן עִם אָבִיו, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכֵן כָּל תַּלְמִידֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, הַקָּדוֹשׁ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עַד שֶׁבָּא נָכְדּוֹ הוּא אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אוֹר הָאוֹרוֹת אוֹר הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן הָרַב רַבִּי נַחְמָן, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, מִבְּרֶסְלֶב בַּעַל הַמְחַבֵּר סִפְרֵי "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" וּשְׁאָר סְפָרִים וְחִדֵּשׁ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְעָסַק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְהִתְבּוֹדְדוּת בַּשָּׂדוֹת וּבַיְעָרִים, כַּאֲשֶׁר יְסֻפַּר לְקַמָּן בְּהַנְהָגוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת עַיֵּן שָׁם, וְאָמַר שֶׁכָּל עִסְקוֹ הוּא תְּפִלָּה (עַיֵּן "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק ב' סִימָן צ"ג) וְהוּא הֵאִיר עֵינֵינוּ בְּחֶשְׁכַת אֲפֵלָתֵנוּ לְלַמֵּד אוֹתָנוּ דְּרָכִים יְשָׁרִים אִיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה וְאָמַר פַּעַם אַחַת לַאֲנָשָׁיו: תְּנוּ לְבַבְכֶם לִי וְאוֹלִיךְ אֶתְכֶם עַל דֶּרֶךְ חָדָשׁ שֶׁהוּא הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם.

וְגִלָּה לָנוּ אֲשֶׁר אֵין שׁוּם עֵצָה לְהִנָּצֵל מִגְּדֶל הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר שֶׁתָּמִיד הוּא שׁוֹקֵק וּמִתְאַוֶּה לְהַכְשִׁיל אֶת הָאָדָם רַק עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת אֲשֶׁר כָּל אָדָם בְּאֵיזֶה מָקוֹם וּזְמַן שֶׁהוּא וּבְאֵיזֶה מַדְרֵגָה שֶׁהוּא כְּפִי אֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבֵי נַפְשׁוֹ, יִקְבַּע לְעַצְמוֹ מָקוֹם מְיֻחָד לִשְׁפֹּךְ שָׁם לְבָבוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּלָשׁוֹן שֶׁאָנוּ מְדַבְּרִים בּוֹ

וּלְבַקְּשׁוֹ, שֶׁיְקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְיַעְזְרֵהוּ שֶׁלֹּא יִתָּפֵס בְּרֶשֶׁת הַבַּעַל דָּבָר חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר חַס וְשָׁלוֹם, נִכְשַׁל בַּמֶּה שֶׁנִּכְשַׁל אִם לֹא יִתְיָאֵשׁ עַצְמוֹ מִצַּעֲקָה וּתְפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, יְזָכֶה בְּוַדַּאי לָקוּם מִנְּפִילָתוֹ, וְאָמַר בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: אֲפִלּוּ אָז מֵע פַאלְט אִין אַבְּלָאטָא אַרַיין, שְׁרַייט מֶען אוּן מֶען שְׁרַייט אוּן מֶען שְׁרַייט אוּן מֶען שְׁרַייט [אֲפִלּוּ אִם נוֹפְלִים לְתוֹךְ בּוֹץ, צוֹעֲקִים וְצוֹעֲקִים וְצוֹעֲקִים] (שִׂיחוֹת הָר"ן), וְכֵן עוֹד דִּבֵּר מִזֶּה בְּכַמָּה וְכַמָּה לְשׁוֹנוֹת.

וְכֵן גַּם עַל צַדִּיקֵי הָאֱמֶת הַנִּשְׁמְעִים הִזְהִיר מְאד, שֶׁיִּתְפַּלֵּל הָאָדָם עַל כָּל דָּבָר שֶׁיֶּחְסַר לוֹ הֵן דָּבָר גָּדוֹל וְהֵן דָּבָר קָטָן כְּמוֹ בְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן י"ד עַל פָּסוּק טוֹב ה' לַכֹּל, וּפֵרַשׁ שָׁם טוֹב ה' לְכָל הַדְּבָרִים הֵן לִרְפוּאָה וְהֵן לְפַרְנָסָה וְכֵיוֹצֵא כְּשֶׁמַּאֲמִין כָּךְ בְּוַדַּאי יִהְיֶה עִקַּר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (הֵינוּ רַק לְהִתְפַּלֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר) וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת כִּי אֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל וּמֵעַט דִּמְעַט הַמּוֹעִילִים אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָם אֲבָל לִקְרֹא לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא זֶה טוֹב וּמוֹעִיל לְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְזֶה יָכוֹל.

לְמָצֹא תָּמִיד כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בַּנִּמְצָא תָּמִיד עַיֵּן שָׁם וְאָמַר שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְקַבֵּל כָּל הַשְׁפָּעָתוֹ וְהִצְטָרְכוּתוֹ רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל כָּל הַדְּבָרִים הֵן דָּבָר גָּדוֹל הֵן דָּבָר קָטָן יִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אִם לָאו אַף שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָהּ גַּם כֵּן כָּל הִצְטָרְכוּתָהּ בְּלֹא תְּפִלָּה וּבִפְרָט לְעָנְיַן עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּוַדַּאי אֵין שׁוּם עֵצָה רַק תְּפִלָּה וְאָמַר, שֶׁהַתְּפִלָּה הוּא עֵצָה כְּלָלִית וְשֹׁרֶשׁ לְכָל הָעֵצוֹת הַמּוּבָאִים בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים, כִּי אָמְנָם סִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים מְלֵאִים עֵצוֹת נוֹרָאוֹת וְנִפְלָאוֹת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם עֲצוֹת ה' אֲשֶׁר לְעוֹלָם יַעֲמדוּ אֲבָל הָעֵצוֹת בְּעַצְמָם קָשֶׁה מְאד לְקַיְּמָם, וְעַל כֻּלָּם עִקַּר הָעֵצָה הִיא רַק תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְאָמַר שֶׁמִּקָּטן וְעַד גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת.

וְגַם חִזֵּק אוֹתָנוּ מְאד שֶׁלֹּא יִפֹּל הָאָדָם בְּדַעְתּוֹ כְּלָל כְּשֶׁרוֹאֶה לִפְעָמִים שֶׁנַּעֲשֶׂה לִבּוֹ מְטֻמְטָם מֵחֲמַת גֹּדֶל הַדַּחֲקוּת וְהַיִּסּוּרִים הָעוֹבְרִים עָלָיו בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת אוֹ מֵחֲמַת טָרְדָּתוֹ בְּמַשָּׂא וּמַתָּן וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר אֶת כל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, כִּי יָקָר מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֹצֶם דַּחְקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וְאָמַר אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ רַק דִּבּוּר אֶחָד וַאֲפִלּוּ רַק רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בִּלְבַד גַּם זֶה יָקָר מְאד אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִמֵּד דַּעַת אוֹתָנוּ אֲשֶׁר בְּעֵת שֶׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבּוֹ מְטֻמְטָם מְאד וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ אֶת פִּיו, מֻכְרָח הָאָדָם לְחַפֵּשׂ בְּעַצְמוֹ נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הַנִּמְצָאִים בּוֹ עֲדַיִן וִיחַיֶּה עַצְמוֹ בָּהֶם וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִפְתַּח פִּיו וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי כַּמְבֹאָר בְּ'לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן' חֵלֶק א' סִימָן רפ"ב עַל פָּסוּק אֲזַמְּרָה לֵאלקַי בְּעוֹדִי עַיִן שָׁם.

וְכֵן הוּא בְּגִשְׁמִיּוּת גַּם כֵּן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם צָרוֹת וְיִסּוּרִים שׁוֹנִים וְהֵם אוֹטְמִין אֶת לִבָּבוֹ, עַד שֶׁקָּשֶׁה וְכָבֵד לוֹ אֲפִלּוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצָעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָז דַּוְקָא צָרִיךְ הָאָדָם לְחַפֵּשׂ וְלִמְצֹא אֶת הַהַרְחָבוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַרְחִיב לוֹ בְּתוֹךְ צָרוֹתָיו וְהַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ עַד הֵנָּה וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם וְעַל- יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי יִפְתַּח לִבָּבוֹ וְיוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי.

וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת כְּלָאֵי בְּהֵמָה הֲלָכָה ד' שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לִהְיוֹת וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבוֹא בְּחִינַת לְךָ אֲזַבֵּחַ זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם ה' אֶקְרָא, וּמְפָרֵשׁ בָּזֶה מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל דָּוִד מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ ה' מָה רַבּוּ צָרָי וְכוּ', כִּי עַל-יְדֵי שֶׁהִתְחִיל לְזַמֵּר הַמִּזְמוֹר וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁאַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ רוֹדֵף אַחֲרָיו, כִּי סְתָם בָּרָא מְרַחֵם עַל אַבָּא עַל-יְדֵי-זֶה הָיָה יָכוֹל לִצְעֹק כָּרָאוּי אַחַר-כָּךְ ה' מָה רַבּוּ צָרָי וּבְלֹא הָעֲצָה הַזֹּאת הָיָה קָשֶׁה לוֹ אָז לִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי, עַיֵּן שָׁם וְעַיֵּן לְקַמָּן בִּפְנִים הַסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת מט.

וְאָמַר אֲשֶׁר עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי לְנַצֵּחַ אֶת יִצְרוֹ הָרָע הוּא רַק הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְעַל-יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת הוּא מְנַצֵּחַ הַרְבֵּה, כַּמּוּבָן כָּל זֶה בְּ'לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן' חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן ב' וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמֻּחְמָת שֶׁאֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע בְּוַדַּאי הָיוּ צְרִיכִין לְקַיֵּם אֵין רֶגַע בְּלֹא פֶּגַע וּבַקְּשָׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם מְעַט הַדִּבּוּרִים שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לְדַבֵּר לְפָנָיו מִתּוֹךְ עֹצֶם דְּחִקּוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּאֵיזֶה פַּעַם בַּיּוֹם וְנוֹשֵׁא עֵינָיו לַמָּרוֹם וּפוֹרֵשׂ כַּפָּיו לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ גַּם זֶה יָקָר מְאד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכַמְבֹאָר גַּם בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת בָּלָק עַל פָּסוּק תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף כַּמָּה וְכַמָּה יָקָר אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלַּת הֶעָנִי אֲפִלּוּ הֶעָנִי הַמִּתְפַּלֵּל עַל צָרָכָיו הַגַּשְׁמִיִּים עַל חֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ וְכַיּוֹצֵא עַיֵּן שָׁם.

וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה הֲלָכָה ז' שֶׁמְּבֹאָר שָׁם, שֶׁכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁאָדָם מַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים, וּבִפְרָט כְּשֶׁנּוֹפְלִין עַל הָאָדָם שְׁנֵי מִינֵי הָעֲנִיּוּת שֶׁהוּא עָנִי מִן הַדַּעַת מֵרִבּוּי קִלְקוּלָיו הָעֲצוּמִים וְגַם הוּא עָנִי וּמְחֻסַּר פַּרְנָסָה מְאד וְהָעֲנִיּוּת וְחֶסְרוֹן פַּרְנָסָתוֹ מְבַלְבֵּל אוֹתוֹ מְאד, וּכְשֶׁמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו וּמַטֶּה לִבּוֹ לְהָרְמָזִים וְהַכְּרוּזִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קוֹרֵא אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וְרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם תִּקְוָה, כִּי מִימִין וּמִשְּׂמאל אֵין סוֹמֵךְ מַעֲשָׂיו מְקֻלְקָלִים מְאד וּפַרְנָסָתוֹ דְּחוּקָה, וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו צוֹעֲקִים לֶחֶם וּפַרְנָסָה וּמַלְבּוּשִׁים וּשְׁאָר הִצְטָרְכוּת הַהֶכְרֵחִיִּים, וּכְשֶׁהוּא מִתְגַּבֵּר מִכָּל זֶה וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתּוֹךְ עֹצֶם עֲנִיּוּתוֹ וְדַחְקוֹ בִּבְחִינַת תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' זֶה יָקָר

מְאד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ, מִכְּלָל שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתוֹ וּלְשַׁקְּצוֹ וּלְהַסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ, אַךְ רַבִּים רַחֲמָיו וְאֵינוֹ מְבַזֵּהוּ וְאֵינוֹ מְשַׁקְּצוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם דְּבָרָיו הַמְּתוּקִים מִדְּבַשׁ וְתָבִין לְנַפְשְׁךָ עַד כַּמָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּעָנְיָן זֶה שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו.

וּפַעַם אַחַת אָמַר שֶׁיְּכוֹלִין לְהַכִּיר בְּאֶחָד אִם יֵשׁ לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת הַיְנוּ כִּי עַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בּוּשָׁה וְיִרְאָה גְּדוֹלָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְלֹא לְחִנָּם מְתֹאָר הַפֵּיטָן אֶת מַרְאֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל בְּצֵאתוֹ מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּיוֹשֵׁב בַּסֵּתֶר לְחַלּוֹת פְּנֵי מָלֵךְ, מַרְאֶה כֹּהֵן וּמִכָּל זֶה תָּבִין לְנַפְשְׁךָ מַעֲלַת הַמִּתְבּוֹדֵד וְהֵיוֹשֵׁב בַּסֵּתֶר לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי הַשֵּׁם גַּם גִּלָּה לָנוּ, שֶׁעִקַּר הַזְּמַן לָזֶה הוּא בַּלַּיְלָה, שֶׁאָז בַּלַּיְלָה יִתְבּוֹדֵד הָאָדָם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְיִפָּרֵשׁ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל לִבּוֹ וְיִחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹבָה הַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וּלְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֹּר תָּמִיד תַּכְלִיתוֹ הָאֲחָרוֹן לָעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּ'לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן' חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן נ"ד עַל פָּסוּק אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה וַיְחַפֵּשׂ רוּחִי, עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן הִזְהִיר מְאד לַעֲסֹק הַרְבֵּה בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וּשְׁאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְלִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַמִּזְמוֹרֵי תְּהִלִּים, שֶׁאוֹמֵר כִּי רַק עַל עִנְיָן מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר נִתְיַסֵּד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים וְעִקָּרוֹ נֶאֱמַר בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁיִּנָּצֵל מִמִּלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרַע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים שֶׁל הָאָדָם שֶׁרוֹצִים לְהוֹרִידוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם..

וְכֵן הִזְהִיר מְאד לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, הַיְנוּ שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּלְמוֹד הָאָדָם יַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִכָּל זֶה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הָרָעִים וְיִשְׁפֹּךְ עַל-יְדֵי- זֶה אֶת לִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וִיפָרֵשׁ עַל-יְדֵי-זֶה אֶת נִגְעֵי לְבָבוֹ וּמַכְאוֹבֵי נַפְשׁוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו, וְאָמַר שֶׁנַּעֲשֶׂה מִזֶּה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה וְאָמַר שֶׁעֲדַיִן לֹא עָלוּ שַׁעֲשׁוּעִים כָּאֵלֶּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ אֵלּוּ הַשַּׁעֲשׁוּעִים שֶׁנַּעֲשִׂין מִן הַתְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂין מִן הַתּוֹרוֹת וּבְוַדַּאי יִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם.

וְכֵן אָמַר פַּעַם אַחַת לְתַלְמִידוֹ הָרַב הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נָתָן, זְכֹר צַדִּיק לִבְרָכָה, בַּעַל הַמְחַבֵּר סִפְרֵי "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הַנַּ"ל בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ אֵלָיו זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעֵת שֶׁנִּכְנַס אֶצְלוֹ פַּעַם אַחַת לְבַדּוֹ וְסִפֵּר אָז לְפָנָיו אֶת כָּל לִבּוֹ וְצִוָּה אָז עָלָיו אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זְכֹר צַדִּיק לִבְרָכָה, כַּמָּה הַנְהָגוֹת וְדִבֵּר עִמּוֹ אָז הַרְבֵּה דְּבָרִים הַמְשִׁיבִים אֶת הַנֶּפֶשׁ לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְחַזְּקוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו לָקַח אוֹתוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זְכֹר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּיָדוֹ הַקְּדוֹשָׁה סָבִיב כְּתֵפָיו וְאָמַר לוֹ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "אוּן זַייטֶער אִיז זֶעהֶר גִּיט אַז מָען רֶעט זִיךְ

אוֹיס דָאס הַארְץ פַאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַזוֹ ויא פַאר אַיין אֶמֶתְן גוּטְן פְּרַייְנְד" וְהָהֶלְאָה טוֹב מְאד כְּשֶׁמְּשִׂיחִין אֶת לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ לִפְנֵי חָבֵר טוֹב.

אֲמַתִּי] וְהַדִּבּוּרִים הָאֵלּוּ נִכְנְסוּ בְּלֵב תַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, כְּאֵשׁ בּוֹעֶרֶת מַמָּשׁ וְהֵבִין תֵּכֶף אֲשֶׁר רַק עַל-יְדֵי עֵצָה זאת בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְכָל מַה שֶּׁצָּרִיךְ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, כִּי כָּל מִינֵי מַחֲשָׁבוֹת שֶׁיְּסַבֵּב הַיֵּצֶר הָרָע בְּדַעְתּוֹ וְכָל מִינֵי מְנִיעוֹת שֶׁיְּמְנָעֻנּוּ כֻּלָּם יְסַפֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כָּל דָּבָר שֶׁיַּעְזְרֵהוּ לִהְיוֹת כָּרָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת.

וְגַם סִפֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, כִּי בְּעֵת שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, מִמְּעֵרַת אַלְיָהוּ שֶׁהָיָה שָׁם בְּעֵת הֱיוֹתוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אָמַר לוֹ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, שֶׁאָז, בְּעֵת עָמְדָתוֹ שָׁם, נִצְטַיֵּר בְּעֵינָיו מַעֲמַד אֵלְיָהוּ שָׁם לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְבּוֹדֵד שָׁם וּבְזֶה הַלָּשׁוֹן אָמַר לוֹ: "אִיךְ הָאב מִיר אוֹיס גִּימַאלְט אָט דָּא אִיז גִּישְׁטַאנְין אֵלְיָהוּ אוּן הָאט זִיךְ אוֹיס גִּירֶעט דָּאס הַארְץ פַאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ" וְסִפֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁאָז נִתְעוֹרֵר וְנִתְחַדֵּשׁ וְנִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר לַעֲסֹק תָּמִיד לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר שֶׁחָסֵר בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הֵבִין אָז מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלּוּ, שֶׁגַּם אַלְיָהוּ לֹא זָכָה לְמַדְרֵגָתוֹ, שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם מִיתָה וּקְבוּרָה, רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, כִּי הֲלֹא כְּבָר אָמַר, אֲשֶׁר כָּל הַצַּדִּיקִים לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם, רַק עַל- יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת בִּתְפִלָּה וּבַקָּשָׁה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

וְהִנֵּה מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֲשֶׁר מַמָּשׁ נִתְקַיֵּם בּוֹ: לֹא מָשׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל, אָהֳלוֹ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אוֹר הָאוֹרוֹת וְכוּ' בַּעַל 'לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן' זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הוּא קִבֵּל דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת נִפְלָא יוֹתֵר מִכָּל תַּלְמִידָיו הַצַּדִּיקִים, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הֵאִיר בּוֹ הֶאָרַת דַּעְתּוֹ הַקְּדוֹשָׁה כַּמָּאוֹר הַגָּדוֹל בַּמָּאוֹר הַקָּטָן וְאָמַר עָלָיו אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר מִכֻּלָּם וְהוּא לָמַד וְלִמֵּד וְעָשָׂה וְקִיֵּם כָּל דִּבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת וְגִלָּה לָנוּ דְּרָכִים יְשָׁרִים בְּכָל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת וּבִפְרָט בְּעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת כְּפִי אֲשֶׁר קִבֵּל מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְחִדֵּשׁ חִדּוּשִׁים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים לְחַזֵּק אֶת כָּל אָדָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם הֲלֹא הֵמָּה כְּתוּבִים עַל סִפְרֵי "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הַקְּדוֹשִׁים שֶׁחִבֵּר אוֹתָם עַל כָּל אַרְבָּעָה חֶלְקֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ בִּפְקֻדַּת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְגַם חִבֵּר סֵפֶר "לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת" הַכָּלוּל בָּהֶם תְּפִלּוֹת תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת רְצוּיִים וּפִיּוּטִים, וּדְוִיִּים וְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל לְנֶפֶשׁ כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל שֶׁיְּעוֹרֵר הָאָדָם

אֶת עַצְמוֹ, לְזָכֹר אֶת אַחֲרִיתוֹ אֲשֶׁר יְסָדָם עַל יְסוֹד הַמַּאֲמָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁבְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" בִּפְקֻדַּת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה.

וְאָמַר פַּעַם אַחַת עַל הַתְּפִלּוֹת הָאֵלּוּ לְשׁוֹן הַכָּתוּב: תֵּכָתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן, וְעַם נִבְרָא יְהַלֵּל יָהּ, הֵינוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה נִכְתְּבוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן, וְעָתִיד לְהִבָּרְאוֹת עַם, שֶׁיְּהַלְּלוּ יָהּ בְּהַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה, וְהִפְלִיג מְאד בְּמַעֲלָתָם וְכָתַב בַּהַקְדָּמָה לַסֵּפֶר "לִקּוּטֵי- תְּפִלּוֹת" בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: תְּפִלּוֹת כְּאֵלּוּ עֲדַיִן לא הָיוּ בָּעוֹלָם וְכוּ' וְהִזְהִיר מְאד לַעֲסֹק בָּהֶם תָּמִיד, עַיֵּן שָׁם וּפַעַם אַחַת אָמַר-עַכְשָׁו, שֶׁיָּצְאוּ הַתְּפִלּוֹת הָאֵלֶּה בָּעוֹלָם, עֲתִידִים לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן עַל כָּל יוֹם וְיוֹם, שֶׁאֵין אוֹמְרִים אוֹתָם וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כָּתַב שָׁם בַּהַקְדָּמָה, שֶׁגַּם מִזֶּה אַל יַנַּח הָאָדָם אֶת יָדוֹ, דְּהֵינוּ לַעֲסֹק בְּכָל יוֹם בְּהִתְבּוֹדְדוּת לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּפְרָטֵי פְּרָטִיּוּת עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁרוֹאֶה שֶׁחָסֵר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְלַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ מֵהַתּוֹרָה תְּפִלּוֹת בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהִוָּשַׁע בְּכָל דָּבָר, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב בִּפְרָטִיּוּת כָּל הִצְטָרְכוּת הָאָדָם, וּבִפְרָט לִפְּי הַשִּׁנּוּיִים שֶׁנַּעֲשִׂים בָּאָדָם בְּכָל עֵת וּזְמַן, עַיֵּן שָׁם.

וְעַיֵּן בְּ"שִׂיחוֹת-הָרַ"ן" (סִימָן רכ"ח), שֶׁכָּתַב שָׁם: בַּתְּחִלָּה הָיָה זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה מַה שֶּׁכָּל אֶחָד הָיָה מְדַבֵּר מַה שֶּׁבִּלְבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלָשׁוֹן שֶׁהָיוּ מְדַבְּרִים בּוֹ, אַךְ אַחַר-כָּךְ רָאוּ אַנְשֵׁי-כְּנֶסֶת-הַגְּדוֹלָה וְכוּ' וְתִקְּנוּ סֵדֶר הַתְּפִלָּה, וְכַמְבאָר בְּהָרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת תְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם אַךְ עַל כָּל פָּנִים מִדִּינָא זֶהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה עַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו שֶׁמִּתְפַּלְּלִים סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁתִּקְּנוּ אַנְשֵׁי-כְּנֶסֶת-הַגְּדוֹלָה, טוֹב מְאד לְהָאָדָם לִהְיוֹת רָגִיל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלּוֹת תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מִלִּבּוֹ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּבִין בּוֹ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּפִלּוֹת תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מִלִּבּוֹ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּבִין בּוֹ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹדָתוֹ, כִּי זֶה עִקַּר הַתְּפִלָּה, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְכוּ, עַיֵּן שָׁם וְהִנֵּה מִמֵּילָא מוּבָן מִזֶּה, אֲשֶׁר כֵּן גַּם עַכְשָׁו, שֶׁזָּכִינוּ שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ הַצַּדִּיקִים שֶׁאַחֲרֵיהֶם תְּפִלּוֹת נוֹרָאוֹת כָּאֵלֶּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִסְתַּפֵּק הָאָדָם עַצְמוֹ בְּזֶה לְבַד, אַךְ צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת מְאד לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מִלִּבּוֹ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּבִין בּוֹ כָּל דָּבָר בִּפְרָטִיּוּת, שֶׁרוֹאֶה שֶׁחָסֵר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעֵת, הֵן בְּרוּחָנִיּוּת הֵן בְּגַשְׁמִיּוּת.

וְרָאֹה רָאִינוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּעֵת הִתְפַּשְׁטוּת הַחֹשֶׁךְ הַנּוֹרָא מְאד שֶׁרַבִּים מֵעַמֵּנוּ נִתְרַחֲקוּ מְאד מְאד מֵעֲבוֹדַת ה' וְנִשְׁטְפוּ בְּזֶרֶם מֵי הַזֵּידוֹנִים שֶׁל עוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה וְנִטְבְּעוּ בְּיֵוֶן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעָמָד", וְהַכֹּל רַק מֵחֲמַת אֲשֶׁר אֵינָם מְשִׂימִים עַל לִבָּם הָעֵצָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכָּתוּב אַחַר זֶה "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' וְכוּ'", וְרַבִּים אֵינָם יוֹדְעִים שׁוּם דֶּרֶךְ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה.

וְהֵן אָמְנָם מִי שֶׁמֵּשִׂים לִבּוֹ וְעֵינָיו בְּסִפְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּוַדַּאי יִמְצָא בָּהֶם דֶּרֶךְ אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן אֵיךְ

לְהִתְנַהֵג בָּעִנְיָן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אַךְ דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים הַמְדַבְּרִים מֵעִנְיָן זֶה מְפֻזָּרִים בֵּין דִּרוּשֵׁיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְלָאו כָּל אָדָם יָכוֹל לִמְצא מְבֻקָּשׁוֹ בְּנָקֵל וְגַם הֲלֹא הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֵינָם מְצוּיִים וּשְׂכִיחִים בְּיַד כָּל אִישׁ לָזֹאת שַׂמְנוּ אֶל לְבָבֵנוּ לְקַבֵּץ בַּסֵּפֶר הַזֶּה מַאֲמָרִים רַבִּים מִסִּפְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וּמִסִּפְרֵי "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הַקְּדוֹשִׁים מִתַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ הַמְדַבְּרִים מֵעִנְיָן מַעֲלַת אֱמִירַת תְּהִלִּים וּמַעֲלַת הַמִּתְבּוֹדֵד וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' וּדְרָכִים יְשָׁרִים הַנִּחוּצִים לְכָל אִישׁ לָדַעַת, אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וּלְחַזֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה.

וְקָרָאנוּ שֵׁם הַסֵּפֶר הַזֶּה "הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ" כִּי כְּלוֹ מְדַבֵּר אֵיךְ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם, וְרַק זֶה הוּא הָעֵצָה הַכְּלָלִית עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת וּבֶטַח כַּאֲשֶׁר יָשִׂים הָאָדָם אֶת עֵינָיו וְלִבּוֹ עַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַכְּתוּבִים בַּסֵּפֶר הַזֶּה, יִתְעוֹרֵר לְבָבוֹ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַיָּשָׁן הַזֶּה שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם וְעָתִיד לְהִתְחַדֵּשׁ כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ, כִּי רַק הוּא יַמְשִׁיךְ בָּעוֹלָם הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁיֵּלְכוּ בּוֹ כָּל בָּאֵי עוֹלָם כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת רֹאשׁ- חֹדֶשׁ הֲלָכָה ה' וּכְמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּ'לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן' חֵלֶק א' סִימָן ב', שֶׁעִקַּר כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא הַתְּפִלָּה וְכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה וְכָל הַכִּבּוּשׁוֹת שֶׁיִּכְבּשׁ הַכֹּל מִשָּׁם וְגַם כָּל הַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה תְּלוּיָה בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּבָכְיָ יְבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם" וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרַחֵם עָלֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה בֶּאֱמֶת לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עַד שֶׁיִּקַּיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי" בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

הַנְהָגוֹת אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מוֹהֲר"ן זצ"ל, בְּעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת כְּפִי מַה שֶׁכָּתוּב בְּסִפּוּרֵי שִׁבְחָיו הַקְּדוֹשִׁים:.

בְּסֵפֶר "שִׁבְחֵי הָרַ"ן" בִּתְחִלָּתוֹ, בְּסִפּוּרֵי הַנְהָגוֹתָיו וִיגִיעָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כָּתוּב, עִקַּר עֲבוֹדָתוֹ אֲשֶׁר עַל יָדָהּ זָכָה לְמַה שֶׁזָּכָה הָיָה רַק רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּחִנּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת וְהָרְצוּיִים וְהַפִּיּוּסִים שֶׁהָיָה רָגִיל מְאד לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְהָיָה מְרֻצֶּה וּמְפַיֵּס אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה מִינֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁיְּזַכֵּהוּ בְּרַחֲמָיו לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר מַה שֶּׁהוֹעִיל לוֹ הָיָה הַתְּפִלּוֹת בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז הַמְדֻבָּר בֵּינֵינוּ, שֶׁהָיָה רָגִיל מְאד לְיַחֵד לוֹ אֵיזֶה מָקוֹם שֶׁמָּצָא שֶׁאֵין שָׁם בְּנֵי אָדָם וְהָיָה מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, הַיְנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז וְהָיָה מְרֻצֶּה וּמְפַיֵּס אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה וְכַמָּה מִינֵי טְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת שֶׁרָאוּי לוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְהָיָה רָגִיל בָּזֶה מְאד מְאד וְהָיָה מְבַלֶּה יָמִים וְשָׁנִים עַל זֶה גַּם הָיָה מַטְמִין עַצְמוֹ עַל גַּבֵּי בֵּית אֲבִיו תַּחַת הַגַּג שֶׁהָיָה שָׁם כְּמוֹ חֶדֶר בְּמִחְצָה שֶׁל קָנִים שֶׁמַּחֲזִיקִין שָׁם תֶּבֶן וּמִסְפּוֹא, וְשָׁם

הָיָה מַטְמִין עַצְמוֹ וְהָיָה אוֹמֵר תְּהִלִּים וְהָיָה צוֹעֵק בְּלַחַשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ.

וְהַכְּלָל שֶׁכָּל הַמִּינֵי בַּקָּשׁוֹת שֶׁנִּמְצָאִים בְּאֵיזֶה סֵפֶר שֶׁיִּהְיֶה מָצוּי בֵּינֵינוּ הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל לֹא הִנִּיחַ שׁוּם תְּחִנָּה וּבַקָּשָׁה שֶׁלֹּא אֲמָרָהּ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, הֵן תְּהִלִּים וְסֵפֶר "שַׁעֲרֵי צִיּוֹן" וְהַבַּקָּשׁוֹת הַנִּדְפָּסִים בְּהַסִּדּוּרִים הַגְּדוֹלִים וּשְׁאָר מִינֵי בַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת וַאֲפִלּוּ הַתְּחִנּוֹת הַנִּדְפָּסִים בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז-כֻּלָּם לֹא הִנִּיחַ מִלְּאָמְרָם וְהָיָה רָגִיל לוֹמַר כָּל הַתְּחִנּוֹת שֶׁאַחַר מַעֲמָדוֹת הַנִּדְפָּסִים אַחַר כָּל יוֹם וְיוֹם וְהוּא הָיָה רָגִיל לוֹמַר כָּל הַתְּחִנּוֹת כֻּלָּם שֶׁל כָּל הַיָּמִים בְּפַעַם אֶחָד גַּם הָיָה רָגִיל לְפְעָמִים לוֹמַר בִּתְהִלִּים רַק הַפְּסוּקִים הַמְדַבְּרִים מִתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּצְעָקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה אוֹמֵר רַק פְּסוּקִים אֵלּוּ וְהַשְּׁאָר לֹא הָיָה אוֹמֵר וְהָיָה אוֹמֵר כָּל הַפְּסוּקִים הָאֵלּוּ מִכָּל סֵפֶר תְּהִלִּים בְּפַעַם אֶחָד.

וּמִלְּבַד כָּל זֶה הָעִקָּר הָיָה מַה שֶּׁהָיָה מִתְפַּלֵּל מֵעַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁהָיָה רָגִיל לְדַבֵּר מִלִּבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז, שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל וְטוֹעֵן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכַמָּה מִינֵי טְעָנוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת שֶׁאָמַר מִדַּעְתּוֹ וּמִלִּבּוֹ כַּנַּ"ל, שֶׁיְזַכֵּהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לַעֲבוֹדָתוֹ וְזֶהוּ הָעִקָּר מַה שֶּׁהוֹעִיל לוֹ לִזְכּוֹת לְמַה שֶּׁזָּכָה כָּךְ שְׁמַעְנוּ מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ.

וְכַמָּה פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּבְרֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת מִלִּבּוֹ וְנִזְדַּמֵּן לוֹ בְּתוֹךְ דִּבּוּרָיו טְעָנוֹת יָפוֹת וּתְפִלּוֹת נְכוֹנוֹת וּמְסֻדָּרוֹת וְהוּטְבוּ בְּעֵינָיו, וְהָיָה כּוֹתְבָם אֶצְלוֹ לִזְכָּרוֹן, לְמַעַן יִהְיֶה רָגִיל לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָם גַּם אַחַר-כָּךְ, וְכֵן הָיָה רָגִיל בְּעִנְיָן זֶה לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַרְבֵּה מְאד מְאד, וְכָל תְּפִלּוֹתָיו הָיוּ, שֶׁיְזַכֶּה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהָיוּ לוֹ טְעָנוֹת גְּדוֹלוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה, וְאַף-עַל- פִּי-כֵן הָיָה נִדְמֶה לוֹ תָּמִיד, שֶׁאֵין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כְּלָל וְאֵין שׁוֹמְעִין כְּלָל, רַק אַדְרַבָּא, נִדְמֶה לוֹ, שֶׁמַּרְחִיקִין אוֹתוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי הָרְחָקוֹת וּכְאִלּוּ אֵין רוֹצִין בּוֹ כְּלָל וּכְלָל כִּי הָיָה רוֹאֶה, שֶׁחוֹלְפִין וְעוֹבְרִין כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים וְשָׁנִים, וְעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלֹא זָכָה עֲדַיִן לְשׁוּם הִתְקָרְבוּת, עַל כֵּן נִדְמֶה בְּעֵינָיו שֶׁאֵין שׁוֹמְעִין דְּבָרָיו כְּלָל וְאֵין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כְּלָל, רַק אַדְרַבָּא, מַרְחִיקִין אוֹתוֹ בְּכָל מִינֵי הִתְרַחֲקוּת מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ אַף אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה מְחַזֵּק עַצְמוֹ מְאד וְלֹא הִנִּיחַ אֶת מְקוֹמוֹ וְכַמָּה פְּעָמִים הָיָה שֶׁהָיָה נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ מֵחֲמַת זֶה שֶׁרָאָה, שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל וּמַעְתִּיר וּמַפְצִיר כָּל כָּךְ שֶׁיִּתְקָרֵב לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵין מִסְתַּכְּלִין עָלָיו כְּלָל וּמֵחֲמַת זֶה נָפַל לִפְעָמִים בְּדַעְתּוֹ וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר עוֹד כָּל כָּךְ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אֵיזֶה יָמִים אַחַר-כָּךְ נִזְכַּר בְּעַצְמוֹ וְהִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל שֶׁהִרְהֵר אַחַר מִדּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַנּוּן וְרַחוּם וְכוּ' וּבְוַדַּאי הוּא רוֹצֶה לְקָרְבוֹ וְכוּ', וְחָזַר וְנִתְחַזֵּק בְּדַעְתּוֹ וְהִתְחִיל שׁוּב לְהַעְתִּיר וּלְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְכֵן הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים.

עוֹד כָּתוּב שָׁם סִימָן קי"ז בְּכָפָר אוֹסְיַאטִין סָמוּךְ לְעִיר מֶעדְוֶעדְוֶקֶע שָׁם הָיָה דָּר חָמִיו זְכֵרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְשָׁם הָיָה עִקַּר גְּדוּלּוֹ וְשָׁם הוֹלֵךְ נָהָר גָּדוֹל וְעָלָיו גְּדֵלִים קָנֵה-סוּף הַרְבֵּה לִמְאד מְאד וְהָיָה דַּרְכּוֹ בַּקֶּדֶשׁ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁהָיָה לוֹקֵחַ לִפְעָמִים סְפִינָה קְטַנָּה וְשָׁט עִמָּהּ בְּעַצְמוֹ לְתוֹךְ הַנָּהָר הַנַּ"ל אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל הֵיטֵב לְהַנְהִיג סְפִינָה זאת אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה שָׁט עִמָּהּ עַד אֲחוֹרֵי הַקָּנֵה-סוּף עַד הַמָּקוֹם שֶׁלֹּא הָיוּ רוֹאִים אוֹתוֹ עוֹד וְשָׁם עָשָׂה מַה שֶּׁעָשָׂה בְּתִפְלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת אַשְׁרֵי לוֹ, כִּי בֶּאֱמֶת זָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ מִסְּפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים.

וּבְסֵפֶר "חַיֵּי-מוֹהַר"ן" כָּתַב, שֶׁהָיָה רָגִיל לְקַחַת סוּס מִבֵּית חוֹתְנוֹ וְרָכַב עָלָיו לְאֵיזֶה יַעַר, וְשָׁם יָרַד מִן הַסּוּס וּקְשָׁרוֹ לְאֵיזֶה אִילָן, וְהוּא הָלַךְ לְתוֹךְ הַיַּעַר לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ, לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם כְּדַרְכּוֹ וְכַמָּה פְּעָמִים הִתִּיר עַצְמוֹ הַסּוּס וּבָרַח לִמְקוֹמוֹ לְבֵית חוֹתְנוֹ וּכְשֶׁרָאוּ שָׁם שֶׁהַסּוּס בָּא לְבַדּוֹ, הָיוּ דּוֹאֲגִים וּמִתְפַּחֲדִים מְאד, כִּי אָמְרוּ, שֶׁבְּוַדַּאי נָפַל מֵהַסּוּס חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמָּה פְּעָמִים נָפְלוּ עָלָיו גְּשָׁמִים גְּדוֹלִים בְּעֵת שֶׁהָיָה בַּיַּעַר, וְאַחַר-כָּךְ בָּא לְבֵיתוֹ שָׁעָה בַּלַּיְלָה אוֹ יוֹתֵר וְעַיֵּן לְקַמָּן (בִּפְנִים הַסֵּפֶר, אוֹת כ"ח) שֶׁהֶעְתַּקְתִּי שָׁם מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת, אֲשֶׁר בְּמָקוֹם שֶׁגְּדֵלִים עֲשָׂבִים, הַיְנוּ בַּשָּׂדֶה אוֹ בַּיַּעַר, טוֹב מְאד לְהִתְבּוֹדֵד שָׁם.

עוֹד שָׁם סִימָן קנ"ד אָמַר, עִקַּר מַה שֶּׁהִגִּיעַ לְמַדְרֵגָתוֹ הוּא רַק עַל-יְדֵי עִנְיַן פְּרָאסְטִיק שֶׁהָיָה מְדַבֵּר הַרְבֵּה וּמַשִּׂיחַ הַרְבֵּה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאָמַר תְּהִלִּים הַרְבֵּה בִּפְשִׁיטוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא הִגִּיעַ לְמַה שֶּׁהִגִּיעַ וְאָמַר אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה מִמֶּנִּי מַה שֶּׁאֲנִי עַתָּה (זְהַיְנוּ חִדּוּשׁ כְּזֶה) הָיִיתִי מְזַדְּרֵז כָּל כָּךְ בַּעֲבוֹדָתִי, עַד שֶׁמַּה שֶּׁהָיִיתִי עוֹשֶׂה וְעוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁנָה כֻּלָּהּ הָיִיתִי עוֹשֶׂה בְּיוֹם אֶחָד, וְהָיָה מִתְגַּעְגֵּעַ מְאד אַחַר מַעֲלַת הָעֲבוֹדָה בִּבְחִינַת פְּרָאסְטִיק בֶּאֱמֶת וְאָמַר אַיי אַיי פְּרָאסְטִיק גַּם אָמַר שֶׁדִּבֵּר עִם כַּמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וְאָמְרוּ גַּם כֵּן שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי עִנְיַן פְּרָאסְטִיק שֶׁעָסְקוּ בַּעֲבוֹדָתָם בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה הִגִּיעוּ לְמַה שֶּׁהִגִּיעוּ אַשְׁרֵי לָהֶם.

עוֹד שָׁם סִימָן קס"ב רַבֵּנוּ זְכֵרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אַף- עַל-פִּי שֶׁהָיָה לוֹ חֶדֶר מְיֻחָד בְּהַכְּפָר שֶׁיָּשַׁב בּוֹ לְבַדּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה הוֹלֵךְ עַל-פִּי רב עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּתוֹךְ אֵיזֶה יַעַר וְכַיּוֹצֵא וְהָיָה מִתְבּוֹדֵד שָׁם הַרְבֵּה וּפַעַם אַחַת הָלַכְתִּי עִמּוֹ בְּקִהִלַּת-קֹדֶשׁ מֶעדְוֶעדְוֶקֶע שֶׁהָיָה דָּר שָׁם בְּתְחִלָּה, וְהָלַכְתִּי עִמּוֹ אָנֶה וָאָנָה אֵצֶל הַשָּׂדוֹת וְהֶהָרִים וְנָטָה יָדוֹ עַל פְּנֵי הַשָּׂדוֹת וְהֶהָרִים וְאָמַר לִי עַל כָּל אֵלּוּ הַשָּׂדוֹת וְהֶהָרִים שֶׁאַתָּה רוֹאֶה סְבִיב הָעִיר וְעַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת הַסְּמוּכִים לְהָעִיר סְבִיב בְּכֻלָּם הָלַכְתִּי וְסָבַבְתִּי כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים, הַיְנוּ שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וּמִתְבּוֹדֵד שָׁם בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת הַנַּ"ל וְסִפֵּר לִי שֶׁשָּׁם עַל רֹאשׁ הָהָר יֵשׁ מָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד, וְשָׁם בְּרֹאשׁ גָּבְהוֹ יֵשׁ בְּתוֹכוֹ כְּמוֹ בְּקָעָה וְהָיָה עוֹלֶה עַל רֹאשׁ גַּבהּ הָהָר וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַבְּקָעָה שֶׁבְּתוֹכוֹ וְשָׁם

הָיָה אוֹהֵב מְאד לְהִתְבּוֹדֵד כַּמָּה פְּעָמִים וְלִפְעָמִים הָיָה הוֹלֵךְ בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים כַּנַ"ל, וְכָל זֶה הָיָה בְּקִהְלַת-קֹדֶשׁ מָעדֶוואדוֶוקָע שֶׁכְּבָר הָיָה צַדִּיק מְפֻרְסָם בְּעֵת שֶׁדָּר שָׁם חוּץ מַה שֶׁהָיָה מַרְבֶּה מְאד בְּהִתְבּוֹדְדוּת בְּעֵת שֶׁיָּשַׁב בְּהַכְפָּר וְכַנַ"ל וְכֵן בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁיָּשַׁב בְּמֶעזְ'בּוּז וְגַם אַחַר-כָּךְ בְּעֵת שֶׁיָּשַׁב בְּזָלָאטִיפָאלֶע וּפֹה קְהִלַּת קֹדֶשׁ בְּרֶסְלַב בְּכָל יוֹם וְיוֹם הָיָה מִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה וְכַמָּה פְּעָמִים שֶׁהָיָה מִתְבּוֹדֵד כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ.

וּבְסֵפֶר "חַיֵּי מוֹהֲר"ן" דַּף י"ז כָּתַב, פַּעַם אַחַת אַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מְפֻרְסָם נָסַע רַבִּי שִׁמְעוֹן עִם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, דֶּרֶךְ כְּפָר אוֹסְיַאטִין שֶׁשָּׁם יָגַע רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּעֲבוּדָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּבֵית חוֹתְנוֹ שֶׁהָיָה דָּר שָׁם, וְנָסַע עִמּוֹ דֶּרֶךְ הַשָּׂדוֹת וְכֵיוֹצֵא וְהָיָה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מִתְגַּעְגֵּעַ מְאד וְאָמַר, כַּמָּה הָיָה טוֹב לְפָנַי בְּכָאן, כִּי בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה הִרְגַּשְׁתִּי טַעַם גַּן עֵדֶן כִּי שָׁם בְּאֵלּוּ הַדְּרָכִים הָיָה רָגִיל לֵילֵךְ וּלְהִתְבּוֹדֵד וְהָיָה מֵצֵר וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאד וְאָמַר הֲלֹא כָּאן הָיָה טוֹב לְפָנַי מְאד וְלָמָּה לִי הַפִּרְסוּם שֶׁל עַכְשָׁו גַּם עוֹד פַּעַם אַחַת סִפֵּר בְּפָנַי שֶׁבְּהִיוֹתוֹ בִּימֵי נְעוּרָיו כְּשֶׁהָיָה מִתְבּוֹדֵד בְּאֵיזֶה מָקוֹם בַּיַּעַר אוֹ בַּשָּׂדֶה, כְּשֶׁחָזַר מִשָּׁם הָיָה כָּל הָעוֹלָם חָדָשׁ בְּעֵינָיו וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא עוֹלָם אַחֵר לְגַמְרֵי וְלֹא הָיָה הָעוֹלָם נִרְאֶה בְּעֵינָיו כְּלָל כַּאֲשֶׁר מִקֹּדֶם.

עוֹד שָׁם בְּ"שִׂיחוֹת הָר"ן" סִימָן קס"ג סִפֵּר לִי אִישׁ אֶחָד מִזְּלָאטִיפָאלֶע שֶׁבְּהִיוֹתוֹ יוֹשֵׁב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּזָלָאטִיפָאלֶע, פַּעַם אַחַת בַּקֹּיץ הִתְפַּלֵּל רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בַּבֹּקֶר הַשְׁכֵּם וְאַחַר-כָּךְ שָׁלַח אֶת בִּתּוֹ הַיַּלְדָּה שָׂרָה תִּחְיֶה וְקָרָאָה אוֹתוֹ לָבוֹא לְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לֵךְ עִמִּי לְטַיֶּל וְהָלַךְ עִמּוֹ חוּץ לָעִיר וְהָלַךְ בֵּין הָעֲשָׂבִים וְכוּ', אַחַר-כָּךְ הָלְכוּ יוֹתֵר וּבָאוּ סָמוּךְ לְהַר אֶחָד (שֶׁקּוֹרִין מַאגִילָא) שֶׁהָיָה שָׁם סָמוּךְ לָעִיר וְשָׁאַל אוֹתוֹ מַה זֹּאת, וְסִפֵּר לוֹ הָאִישׁ עִנְיַן אוֹת הַמַּאגִילָא וְאָמַר לוֹ שֶׁיֵּלֵךְ עִמּוֹ לְשָׁם וְנִכְנַס לְשָׁם וּכְשֶׁנִּכְנַס לְשָׁם לֹא נִרְאוּ לַחוּץ כְּלָל, כִּי הָהָר הַנַּ"ל הָיָה חָלוּל בְּתוֹכוֹ וְעָמק קָצָת בְּתוֹכוֹ וְנִכְנַס לְשָׁם רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עִם הָאִישׁ הַנַּ"ל וְיָשַׁב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שָׁם עַל הָאָרֶץ וְלָקַח מִבֵּית יָד שֶׁלּוֹ סֵפֶר "שַׁעֲרֵי צִיּוֹן" וְהִתְחִיל לוֹמַר וּבָכָה מְאד מְאד וְהָיָה אוֹמֵר לְהַלָּן מִדַּף לְדַף וּבָכָה הַרְבֵּה מְאד מְאד בְּלִי הֶפְסֵק וְהָאִישׁ עָמַד אֶצְלוֹ וְהֶחֱזִיק הַצּוּבְּיִךְ שֶׁלּוֹ וְעָמַד מִשְׁתּוֹמֵם וְרָאָה בְּכִיָּתוֹ הַגְּדוֹלָה מְאד וְשָׁהָה זְמַן הַרְבֵּה בָּזֶה וְכַאֲשֶׁר פָּסַק מִלְּבְכּוֹת צִוָּה עַל הָאִישׁ הַנַּ"ל שֶׁיֵּלֵךְ וְיִסְתַּכֵּל בַּחוּץ הֵיכָן הַיּוֹם עוֹמֵד וְיָצָא וְרָאָה שֶׁכְּבָר פָּנָה הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ נוֹטָה לִשְׁקֹעַ וְכָל כָּךְ הִתְמַהְמְהוּ בִּבְכִיָּתוֹ קָרוֹב לְיוֹם שָׁלֵם בַּקֹּיץ בְּלִי הֶפְסֵק וְכוּ'.

עוֹד שָׁם סִימָן קס"ד גַּם כְּשֶׁיָּצָא לִקְהִלַּת קֹדֶשׁ אוּמַאן שָׁהָיָה סָמוּךְ מְאד לְהִסְתַּלְקוּתוֹ כְּמוֹ חֲצִי שָׁנָה וּכְבָר זָכָה לְמַעֲלָה עֶלְיוֹנָה שֶׁלֹּא זָכָה בָּהּ אָדָם מֵעוֹלָם כַּמְבֹאָר כְּבָר, גַּם שָׁם הָיָה לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה מְאד וּפַעַם אַחַת נִכְנַס הַבַּעַל הַבַּיִת שֶׁדָּר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,

אֶצְלוֹ בִּשְׂכֻנוּת שָׁם בְּאוּמַאן וְשָׁם הָיָה לְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, חֶדֶר מְיֻחָד שֶׁהָיָה לְבַעַל-הַבַּיִת תְּפִיסַת יָד בּוֹ וְנִכְנַס הַבַּעַל הַבַּיִת פִּתְאֹם לְאוֹתוֹ הַחֶדֶר וּמָצָא אֶת רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהָיָה שׁוֹכֵב בְּפִשׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַל הָאָרֶץ אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה אָז חָלוּשׁ מְאֹד מְאֹד בְּלִי שִׁעוּר אֲשֶׁר חִיּוּתוֹ הָיָה בְּגֵס וְכִמְעַט שֶׁנִּגְוַע בְּכָל עֵת, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָזַב דַּרְכּוֹ הַטּוֹב עַל-פִּי פְּשִׁיטוּת עַד הַשָּׁעָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁנִּסְתַּלֵּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה אַשְׁרֵי לוֹ.

וְשָׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר בְּסוֹף יָמָיו, אִם הָיִיתִי יוֹדֵעַ מִקֹּדֶם בִּימֵי נְעוּרַי כְּמוֹ שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ עַתָּה מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת לֹא הָיִיתִי מְאַבֵּד וּמַפְסִיד אֶת גּוּפִי הַיָּקָר כָּל כָּךְ בְּתַעֲנִיתִים וְסִגּוּפִים.

וְהַכְּלָל -כִּי לְעוֹלָם לֹא נָח וְלֹא שָׁקַט אָפִלּוּ בִּימֵי גְּדֻלָּתוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה בְּהַשָּׂגוֹת אֱלֹהוּת לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה וַעֲצוּמָה וְנוֹרָאָה מְאֹד אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִסְתַּפֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה וְטָרַח וְיָגַע בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה וְכוּ' וְהִרְבָּה בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וּבְהַפְצָרוֹת וּבַקָּשׁוֹת רַבּוֹת וּבְגַעְגּוּעִים וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁבָּא לְהַשָּׂגָה וּמַדְרֵגָה יוֹתֵר עֶלְיוֹנָה וְאַחַר-כָּךְ תֵּכֶף מִשֶּׁזָּכָה לְזֹאת הַהַשָּׂגָה וְהָיָה קָצַת בְּשִׂמְחָה, וְאַחַר-כָּךְ תֵּכֶף כְּשֶׁזָּכָה לָזֶה שָׂכַח כָּל הֶעָבַר וְחָזַר וְהִתְחִיל מֵחָדָשׁ, כְּמוֹ שֶׁמַּתְחִיל לַיְלָה בִּקְרֻאַת יִשְׂרָאֵל, וְלִפְעָמִים הָיִינוּ שׁוֹמְעִין מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּפֵרוּשׁ שֶׁאָמַר בִּלְשׁוֹן הַשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִים אֵיךְ זוֹכִים לִהְיוֹת יְהוּדִי, וְאָמַר זֹאת בְּתִמִּימוּת גָּדוֹל כְּאִלּוּ לֹא הִתְחִיל עֲדַיִן כְּלָל וְהִרְבָּה לְהַפְצִיר אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרִצּוּיִים וְכִסּוּפִים וּטְעָנוֹת, עַד שֶׁזָּכָה לְהַמַּדְרֵגָה הַגְּבוֹהָה מִמֶּנּוּ.

וְכֵן הָיָה כָּל פַּעַם עַד שֶׁבַּסּוֹף הִגִּיעַ לְמַדְרֵגָה גְּבוֹהָה כָּזוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּתוֹךְ הַגּוּף לְהַשִּׂיג יוֹתֵר בְּשׁוּם אֹפֶן, וְעַל כֵּן הָיָה מֻכְרָח לְהִסְתַּלֵּק אָז "אִיךְ וואלְט שׁוֹין גִיעֶעזִין דָאס הֶעמְדִיל אוֹיס גִיטאָהן, וואזִין אִיךְ קָאן אוֹיךְ אַיין מַדְרֵגָה נִיט שְׂטֶעהן" [הָיִיתִי כְּבָר פּוֹשֵׁט אֶת כֶּתֹנְתִּי, כֵּיוָן שֶׁאֵינִי יָכוֹל לַעֲמֹד עַל מַדְרֵיגָה אֶחָת], וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזָּכָה לְמַה שֶׁזָּכָה אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה הַתְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בְּרוּחַ נְמוּכָה וּבְלֵב נִשְׁבָּר בִּפְשִׁיטוּת וּבְתִמִּימוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר 'חַיֵּי מוֹהַר"ן', אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת שָׁאַל אוֹתוֹ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים הַקְּטַנִּים אֵיךְ לְהִתְבּוֹדֵד וְלִמֵּד אוֹתוֹ לוֹמַר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם: רַחֵם עָלַי וְכוּ' כִּי הֵיתֵכֶן שֶׁיַּעַבְרוּ יָמַי בְּהֶבֶל כָּזֶה וְכִי בִּשְׁבִיל כָּךְ.

נוֹצַרְתִּי (וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז הֵיתֵכֶן אַז עֶס זָאל מִיר אַזוֹי אַוֶעק גֵּעהן דִּיא וֶעלט בִּין אִיךְ דֶּען פּוֹן דֶעסְט וֶעגִין בַּאַשַׁאפִין גִיוֹארִין וְכוּ') אַחַר-כָּךְ, בְּאֵיזֶה עֵת, עָמַד זֶה הָאִישׁ אַחַר כְּתָלַי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְשָׁמַע שֶׁרַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּעַצְמוֹ שָׁפַךְ אֶת לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדִבּוּרִים כָּאֵלּוּ.

וְכֵן אַחַר שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֶת הַמַּאֲמָר תְּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד וְכוּ' בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן ר"ו שֶׁפֵּרֵשׁ שָׁם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דַּרְכּוֹ לִקְרוֹת אֶת הָאָדָם תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא תּוֹעֶה מִדֶּרֶךְ הַשֵּׂכֶל, יֵשׁ שֶׁקּוֹרְאוֹ בְּרִמְיָזָה וְיֵשׁ בְּקִרְיָאָה מַמָּשׁ וְיֵשׁ שֶׁבּוֹעֵט בּוֹ וּמַכֶּהוּ, כִּי אוֹרְיָתָא מַכְרֶזֶת קַמֵּיהוּ עַד מָתַי פְּתָיִים תֶּאֱהָבוּ פֶּתִי וְהַתּוֹרָה הִיא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, שֶׁהוּא קוֹרֵא אוֹתָם וּמְבַקְּשָׁם שֶׁיַּחֲזְרוּ אֵלָיו, וְעַל כֵּן כְּשֶׁעֲדַיִן לֹא נָטָה הַרְבֵּה מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר, אָז אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לָשׁוּב, מֵחֲמַת שֶׁהוּא מַכִּיר עֲדַיִן אֶת קוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַתּוֹרָה וְרָגִיל בּוֹ, כִּי זֶה סְמוּךְ הָיָה אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה שׁוֹמֵעַ קוֹלוֹ קוֹל הַתּוֹרָה וַעֲדַיִן לֹא שָׁכַח אֶת הַקּוֹל וְעַל כֵּן אֶפְשָׁר לוֹ בְּקַל לָשׁוּב, וְהוּא כְּמִשֶּׁל הָרוֹעֶה כַּאֲשֶׁר שֶׂה אֶחָד תּוֹעֶה מֵהָעֵדֶר אָז תֵּכֶף הוּא קוֹרֵא אוֹתוֹ, וּכְשֶׁהַשֶּׂה עֲדַיִן לֹא תָּעָה הַרְבֵּה מֵהָעֵדֶר אָזַי הוּא מַכִּיר הַקּוֹל וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו תֵּכֶף, אֲבָל כְּשֶׁכְּבָר נָטָה הַרְבֵּה מֵהָעֵדֶר אָז כְּבָר שָׁכַח אֶת קוֹל הָרוֹעֶה וְאֵינוֹ מַכִּיר בּוֹ וְגַם הָרוֹעֶה מִתְיָאֵשׁ עוֹד מִלְּבַקְּשׁוֹ מֵחֲמַת שֶׁזֶּה זְמַן רַב שֶׁהָלַךְ וְתָעָה מֵאִתּוֹ, כֵּן כְּשֶׁכְּבָר הָאָדָם הֶאָרִיךְ זְמַן חַס וְשָׁלוֹם בְּרִשְׁעוֹ וְנָטָה וְתָעָה הַרְבֵּה מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר לְאֵלּוּ הַדְּרָכִים הַמְקֻלְקָלִים וְהַתּוֹעִים אָז קָשֶׁה לוֹ לָשׁוּב וְכוּ' וְזֶה תְּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד, הַיְנוּ שֶׁתְּעִיתִי מִדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר כְּשֶׂה אוֹבֵד הַנּוֹטֶה מֵהַדֶּרֶךְ כַּנַּ"ל, עַל כֵּן אֲנִי שׁוֹאֵל מִלְּפָנֶיךָ בַּקֵּשׁ עַבְדֶּךָ כִּי מִצְוֹתֶיךָ לֹא שָׁכָחְתִּי, הַיְנוּ שֶׁתְּמַהֵר לְבַקְּשֵׁנִי תֵּכֶף כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי זוֹכֵר וְלֹא שָׁכָחְתִּי עֲדַיִן אֶת קוֹל מִצְוֹתֶיךָ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכָתוּב בְּסֵפֶר "חַיֵּי מוֹהֲר"ן" שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁגִּלָּה אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֶת הַמַּאֲמָר הַזֶּה, אָמַר לְתַלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, שֶׁזֶּה הַמַּאֲמָר הוּא עַכְשָׁו בָּעִתִּים הַלָּלוּ הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁלּוֹ:. וְאִם יָדַעְתָּ וְשָׁמַעְתָּ קְצָת מִגְּדֶל נִפְלְאוֹת יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם מִימֵי נְעוּרָיו מַמָּשׁ (כַּמְבֹאָר קְצָת בַּסְּפָרִים "שִׂיחוֹת הָר"ן" וְ"חַיֵּי מוֹהֲר"ן") וּגְדֶל נִפְלְאוֹת הַשָּׂגָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה וְהַנִּפְלָאָה מְאד, כַּיָּדוּעַ וְכַמּוּבָן קְצָת לְכָל מְעַיֵּן בְּסִפְרָיו הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר זָכוּ הָעוֹלָם לֵהָנוֹת מֵהֶם לְבַד מִשְּׁאָר חִבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים אֲשֶׁר לֹא זָכוּ הָעוֹלָם לֵהָנוֹת מֵהֶם כְּמוֹ הַסְּפָרִים אֲשֶׁר פִּקֵּד לְשָׁרְפָם וְהַסֵּפֶר הַגְּנוּז שֶׁלּוֹ בִּבְחִינַת וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב לְגָנְזוֹ כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר מִזֶּה לְבַד מִתַּעֲלוּמוֹת חָכְמָה שֶׁזָּכָה לְהַשִּׂיג אֲשֶׁר לֹא זָכִינוּ לֵידַע מֵהֶם אֶפְלוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה וְהַיְדִיעָה לְבַד, וְאַחֲרֵי כָּל אֵלֶּה נִכְנַס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּתָמִימוּת אֲמִתִּי כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִתְבּוֹדֵד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תְּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד וְכוּ', וּבְאֹפֶן הַמְבֹאָר בְּמַאֲמָר זֶה הַנַּ"ל וּבְוַדַּאי אִם תִּתְבּוֹנֵן בָּזֶה תִּתְפַּלֵּא מְאד עַל גֹּדֶל תְּמִימוּת צַדְּקוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אַךְ בֶּאֱמֶת הֲלֹא פָּסוּק זֶה עַצְמוֹ אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּסוֹף תְּמַנְיָא אַפֵּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְנִשְׂגָּבִים מְאד וְכֵן בְּכָל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים שֶׁכֻּלָּם מְלֵאִים סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים מְאד, וּמִי לֹא יֵדַע וְיַאֲמִין גֹּדֶל מַעֲלַת וּמַדְרֵגַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם,

וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָמַר עַל עַצְמוֹ תָּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד וְכוּ', כִּי לִגְדֻלָּתוֹ יִתְבָּרַךְ אֵין חֵקֶר, וְכֵן גָּדֵל בְּכִיָּתוֹ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר כְּלָל, אַךְ בְּקִצָּרָה אַעְתִּיק כַּמָּה דְּבָרִים מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת.

בַּסֵּפֶר "שִׁבְחֵי-הָר"ן" כָּתַב שֶׁסִּפֵּר, אֲשֶׁר כָּל לִמּוּדוֹ בָּא לוֹ בִּיגִיעָה גְּדוֹלָה וּבִתְחִלָּה הָיָה לוֹמֵד מִשְׁנָיוֹת, וְלֹא הָיָה מֵבִין לִמּוּדוֹ, וְהָיָה בּוֹכֶה הַרְבֵּה מְאד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיָּאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ, עַד שֶׁזָּכָה שֶׁיּוּכַל לִלְמד מִשְׁנָיוֹת וְכֵן אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁלָּמַד גְּמָרָא, בַּתְּחִלָּה לֹא הָיָה מֵבִין גַּם כֵּן, וְהָיָה בּוֹכֶה גַּם כֵּן הַרְבֵּה מְאד, עַד שֶׁזָּכָה לְהָבִין, וְכֵן אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁנִּתְגַּדֵּל וְהִתְחִיל לַעֲסֹק בְּלִמּוּד הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הָיָה בּוֹכֶה גַּם כֵּן הַרְבֵּה מְאד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁזָּכָה לְהָבִין בְּכָל מָקוֹם שֶׁלָּמַד עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וּבְכִיָּתוֹ כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם וּמִזֶּה נִרְאֶה, אֲשֶׁר גַּם מִימֵי יַלְדוּתוֹ הָיָה רָגִיל הַרְבֵּה מְאד לִבְכּוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל עֲבוֹדָה בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.

וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר "חַיֵּי-מוֹהַר"ן", שֶׁבִּהְיוֹתוֹ עֲדַיִן יֶלֶד קָטָן כְּבֶן שֵׁשׁ שָׁנִים, הָיָה מִתְגַּעְגֵּעַ מְאד לְקַבֵּל שַׁבָּת בִּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה כָּרָאוּי וְהָלַךְ לַמֶּרְחָץ בְּעֶרֶב שַׁבָּת סָמוּךְ אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם מְיֻד וְטָבַל אֶת עַצְמוֹ בִּזְרִיזוּת וּבָא תֵּכֶף לְבֵיתוֹ וְלָבַשׁ בִּגְדֵי שַׁבָּת וְנִכְנַס לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ וְהָלַךְ אָנָה וָאָנָה וְרָצָה לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּנְשָׁמָה יְתֵרָה וְהָיָה חָפֵץ לִרְאוֹת אֵיזֶה דָּבָר, אַךְ לֹא רָאָה כְּלָל וּבְתוֹךְ כָּךְ הִתְחִילוּ לִכְנס אֲנָשִׁים לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ, וּבָא אֵיזֶה אִישׁ חָשׁוּב וְעָמַד אֵצֶל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל, שֶׁקּוֹרִין בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שְׁטֶענֶדֶר, וְהִתְחִיל לוֹמַר שִׁיר-הַשִּׁירִים, וְהָלַךְ הוּא זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְהִכְנִיס רֹאשׁוֹ לְמַטָּה בְּתוֹךְ הַשְּׁטֶענֶדֶר, וּמֵחֲמַת שֶׁהָיָה עֲדַיִן יֶלֶד קָטָן, לֹא הִקְפִּידוּ עָלָיו, וְהָיָה מֻנָּח שָׁם וְהִתְחִיל לִבְכּוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבָכָה מְאד בְּדִמְעוֹת שָׁלִישׁ כַּמָּה שָׁעוֹת עַד הָעֶרֶב, עַד שֶׁעֵינָיו נַעֲשׂוּ נְפוּחוֹת (שֶׁקּוֹרִין גִּישְׁוואלִין) וְאַחַר-כָּךְ פָּתַח אֶת עֵינָיו, וְנִדְמָה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא רוֹאֶה אֵיזֶה אוֹר, מֵחֲמַת שֶׁכְּבָר נִדְלְקוּ הַנֵּרוֹת, וְעֵינָיו הָיוּ סְתוּמוֹת כָּל כָּךְ מִבְּכִיָּה, וְאָז נִתְקָרֵר דַּעְתּוֹ קְצָת, עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁנִּתְגַּדֵּל לֹא עָזַב דַּרְכּוֹ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהֶעְתַּקְתִּי לְעֵיל, אֲשֶׁר גַּם בְּהִיוֹתוֹ יוֹשֵׁב בְּזַלַאטִיפָּאלֶע אַחֲרֵי בּוֹאוֹ מֵאֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל, הָלַךְ לְהִתְבּוֹדֵד חוּץ לָעִיר עִם עוֹד אִישׁ אֶחָד וּבָכָה מְאד אָז לִפָּנָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁנִּתְמַהְמַהּ בִּבְכִיָּתוֹ קְרוֹב לְיוֹם שָׁלֵם בַּקֵּיץ בְּלִי הֶפְסֵק וְשָׁמַעְתִּי מֵאֲבִי מוֹרִי זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת יָשַׁב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה בְּחַדְרוֹ וּבָכָה כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מְאד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהַדְּמָעוֹת יָרְדוּ מֵעֵינָיו עַל הָאָרֶץ, עַד שֶׁנִּתְלַחְלַח הָאָרֶץ כָּל כָּךְ מֵהַדְּמָעוֹת, עַד שֶׁנִּדְבַּק עֲקֵב הַמִּנְעָל שֶׁלּוֹ אֶל הָאָרֶץ מֵחֲמַת לַחְלוּחִית הַדְּמָעוֹת.

וְכֵן עוֹד שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת בִּימֵי הַסַּכּוֹת הַקְּדוֹשִׁים כְּשֶׁהִקִּיף אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֶת הַבִּימָה בְּהָאֶתְרוֹג וּמִינָיו רָאוּ אֲנָשָׁיו אַחַר-כָּךְ עַל הַקַּרְקַע בַּמָּקוֹם שֶׁהָלַךְ סָבִיב הַבִּימָה שֶׁנִּתְלַחְלַח הַקַּרְקַע מֵהַדְּמָעוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁשָּׁפַךְ אָז בְּעֵת הַקִּיפּוֹ אֶת הַבִּימָה.

וְכָתוּב בְּסֵפֶר "שִׂיחוֹת הָר"ן" אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת נָתַן הַטַּלִּית הַיָּשָׁן שֶׁלּוֹ בְּמַתָּנָה לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי מְקָרְבָיו וְאָמַר לוֹ: הִזָּהֵר מְאד לְכַבֵּד הַטַּלִּית הַזֶּה, כִּי כְּמוֹ מִסְפַּר שְׁעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַטַּלִּית כָּל כָּךְ דְּמָעוֹת שָׁפַכְתִּי לְפָנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיָּדַעְתִּי מַהוּ טַלִּית, וְאָמַר אֲשֶׁר בְּכָל עֵת שֶׁהוּא מְגַלֶּה תּוֹרָה, הוּא בּוֹכֶה קֹדֶם וְגִלָּה עַל זֶה סוֹד נִפְלָא בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי-מוֹהַר"ן", חֵלֶק א' סִימָן רס"ב, וְכֵן כָּתַב שָׁם, כִּי מִמַּעְיְנוֹת הַתּוֹרָה שֶׁמְּחַדְּשִׁים, נוֹבְעִים מֵהֶם נְהָרוֹת, וּבָאִים הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַחִיצוֹנִים לִשְׁתּוֹת מֵאֵלּוּ הַנְּהָרוֹת וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִבְכּוֹת קֹדֶם שֶׁמְּחַדְּשִׁים בַּתּוֹרָה, וְאָז נַעֲשֶׂה מֵהַבְּכִי נְהָרוֹת בִּבְחִינַת: "מִבְּכִי נְהָרוֹת חִבֵּשׁ", עַיֵּן שָׁם בְּרֵשׁ"י וְאָז הַסִּטְרָא אַחֲרָא וְהַחִיצוֹנִים שׁוֹתִים מֵאֵלּוּ הַנְּהָרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהַבְּכִי, וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין לָהֶם שׁוּם יְנִיקָה מֵהַחִדּוּשִׁים דְּאוֹרַיְתָא וְעַל כֵּן נִקְרָא חִבּוּר הַהֲלָכוֹת וְהַחִדּוּשִׁים בְּשֵׁם "מַסֶּכֶת" בִּבְחִינַת: "וְשִׁקְוֵי בִּבְכִי מָסָכְתִּי", כִּי צָרִיךְ לִמְסֹךְ אֶת מַשְׁקֶה הַחִדּוּשִׁים בִּבְכִי וְזֶה בְּחִינַת "עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל", בְּחִינַת הַנְּהָרוֹת שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַחִדּוּשִׁים הַכְּלוּלִים בְּתַלְמוּד בַּבְלִי "שָׁם יָשַׁבְנוּ", בְּחִינַת הַיְשִׁיבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁשָּׁם לוֹמְדִים אֵלּוּ הַחִדּוּשִׁים "גַּם בָּכִינוּ", כִּי צָרִיךְ לִבְכּוֹת מִקֹּדֶם כַּנַּ"ל עַיֵּן שָׁם.

וְכֵן הָיָה הוֹלֵךְ תָּמִיד בְּלֵב נִשְׁבָּר מְאד וְלֹא הָיָה רָגִיל בְּפָנִים שׂוֹחֲקוֹת וְשָׁמַעְנוּ שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁמִּשְׁפַּחְתּוֹ מִשְׁפַּחַת הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בָּאָה מִמַּלְכוּת בֵּית דָּוִד כַּיָּדוּעַ לְהָעוֹלָם עַל כֵּן גַּם זַרְעוֹ עַל-פִּי רב הֵם הוֹלְכִים בְּלֵב נִשְׁבָּר מְאד, כִּי דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָסַד סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁרֻבּוֹ הוּא דִּבְרֵי כִּבּוּשִׁים הַיּוֹצְאִים מִלֵּב נִשְׁבָּר, כִּי כָּל דְּבָרָיו הֵם רַק צְעָקוֹת וְתַחֲנוּנִים בְּלֵב נִשְׁבָּר מְאד, עַל כֵּן גַּם זַרְעוֹ עַתָּה יֵשׁ לָהֶם לֵב נִשְׁבָּר עַל-פִּי רב אֲבָל לָנוּ הִזָּהִיר מְאד לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְאָמַר כִּי אֲנָשִׁים כְּעֶרְכְּכֶם יְכוֹלִים לָבוֹא מֵלֵב נִשְׁבָּר לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, עַל כֵּן צְרִיכִין לְיַחֵד אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם שֶׁיִּהְיוּ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל שְׁאָר כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה וְעַל-יְדֵי הַשִּׂמְחָה בְּנָקֵל לוֹ לְיַחֵד שָׁעָה בַּיּוֹם לְשַׁבֵּר אֶת לִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אַשְׁרֵי מִי שֶׁיִּזְכֶּה לֵילֵךְ בְּדַרְכִים וְהַנְהָגוֹת אֵלֶּה אָז בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְאַחֲרִית טוֹב .

פתיחה

כְּבָר הֵבֵאתִי לְעֵיל בַּהַקְדָּמָה, אֲשֶׁר כָּל אֲבוֹתֵינוּ וּנְבִיאֵינוּ וַחֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כֻּלָּם הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתָם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָה אֲשֶׁר עָבַר עֲלֵיהֶם, וְכָל אִישׁ וְאִישׁ צָרִיךְ גַּם כֵּן לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן הַזֶּה וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם וְלִהְיוֹת שֶׁיְּדַעְתִּי שֶׁנִּמְצָאִים קְצָת אֲנָשִׁים הַמְהַפְּכִים אֶת הָאֱמֶת וְאוֹמְרִים אֲשֶׁר לְאִישׁ הָעוֹמֵד בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה אֵין רָאוּי לַעֲסֹק בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיְּקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, רַק הָעִנְיָן הַזֶּה שַׁיָּךְ לְגְדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים לָכֵן אָמַרְתִּי לְהַצִּיג פֹּה בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר אֶת הַמַּאֲמָר הַנִּדְפָּס בִּתְחִלַּת סֵפֶר "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" אֹרַח חַיִּים הַמַּתְחִיל מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת אֲשֶׁר בּוֹ יוֹכִיחַ מִדִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים הִפּוּךְ דַּעְתָּם, רַק אַדְרַבָּא, כָּל מַה שֶּׁהָאָדָם יוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ רְחוּקוֹ בְּיוֹתֵר מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בָּזֶה בְּיוֹתֵר.

אִיתָא בְּמַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה ה': תָּנוּ רַבָּנָן, מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לְיִרְאָה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל כְּפוּיֵי טוֹבָה בְּנֵי כְּפוּיֵי טוֹבָה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְיִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם הָיָה לָהֶם לוֹמַר תֵּן לָנוּ אַתָּה וְכוּ', אַף מֹשֶׁה לֹא רָמְזָה לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְאַחַר אַרְבָּעִים שָׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאוּלַךְ אֶתְכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר וְגוֹ' וְלֹא נָתַן ה' לָכֶם לֵב לָדַעַת, אָמַר רַבָּה שְׁמַע מִנָּהּ לָא קָאֵי אֱנָשׁ אַדַּעְתֵּהּ דְּרַבֵּהּ עַד אַרְבְּעִין שְׁנִין .

רש"י

לֹא רָמְזָה לְתוֹכָחָה זוֹ אֶלָּא לְאַחַר אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב אָמַר לָהֶם, וְלֹא נָתַן לָכֶם לֵב לָדַעַת שֶׁתִּהְיוּ יוֹדְעִים לִשְׁאל מַה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אַלְמָא אַף מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא נִזְכַּר לָתֵת עַל לִבּוֹ דָּבָר זֶה עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה: שְׁמַע מִנֵּה לָא קָאֵי אֱנָשׁ אַדַּעְתֵּהּ דְּרַבֵּהּ לָדַעַת סוֹף דַּעְתּוֹ וּתְבוּנָתוֹ עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהֲרֵי מֹשֶׁה לֹא רָמְזָה לְיִשְׂרָאֵל עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה.

וְכָתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה לֹא קָאֵי אֱנָשׁ וְכוּ', פֵּרֵשׁ רַשְׁ"י שֶׁאַף מֹשֶׁה לֹא נִזְכַּר וְאִם תֹּאמַר אַמַּאי כָּעַס מֹשֶׁה עַל יִשְׂרָאֵל הֲלֹא גַּם הוּא לֹא נִזְכַּר וְיֵשׁ לוֹמַר שֶׁלְּפִי שֶׁהוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ לְתִפְלָּה זוֹ לֹא נָתַן לֵב עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה דְּקָם אַדַּעְתֵּהּ דְּרַבֵּהּ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לִתְפִלָּה זוֹ הָיָה לָהֶם לְהִתְבּוֹנֵן מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהֲרֵי כְּבָר חָטְאוּ בָּעֵגֶל וּבַמְרַגְּלִים, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְכָתַב הַמַּהַרְשָׁ"א בָּאַגָּדוֹת בַּדִּבּוּר הַמַּתְחִיל הָיָה לָכֶם לוֹמַר תֵּן וְכוּ' הֲגַם שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם מִכָּל מָקוֹם פְּשִׁיטָא דְּבִיַד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא לְהַטּוֹת לֵב בְּנֵי אָדָם לְטוֹבָה דְּכַמָּה כְּתוּבִים מוֹרִים עַל זֶה.

וּמִכָּל זֶה מְבאָר לְעֵין הָאֱמֶת כַּמָּה מַזְהִירִים חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל הִתְבּוֹדְדוּת, דְּהַיְנוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו שֶׁיִּתֵּן לָנוּ יִרְאַת שָׁמַיִם לְבַלְתִּי נֶחֱטָא, אַף-עַל-פִּי שֶׁהַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַכֹּל בָּיָדוֹ וּצְרִיכִין לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ דַּיְקָא עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר הֵיטֵב בַּגְּמָרָא הַזֹּאת שֶׁמִּשֶּׁה הִתְרַעֵם עֲלֵיהֶם מְאד וְקָרָא אוֹתָם כְּפוּיֵי טוֹבָה עַל שֶׁלֹּא אָמְרוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תֵּן לָנוּ אַתָּה, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ יִתֵּן לָהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְכַמְבאָר שָׁם בַּמַּהַרְשָׁ"א הַנַּ"ל.

אֲבָל צְרִיכִין לְהַכְנִיס עַצְמוֹ מְאד מְאד בְּהַלִּמּוּד שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת, דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ תָּמִיד תֵּן לָנוּ אַתָּה יִרְאַת שָׁמַיִם, וְלִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אפֶן עַד שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שָׁם שָׁאַף מֹשֶׁה לא רָמְזָה לָהֶם כִּי אִם בְּסוֹף אַרְבָּעִים שָׁנָה, כִּי אֵין אָדָם עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבּוֹ עַד אַרְבָּעִים שָׁנָה.

רְאֵה וְהָבֵן הֵיטֵב כַּמָּה צְרִיכִין לַעֲסֹק בָּזֶה לְהָבִין סוֹף דַּעְתָּם שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהֶזְהִירוּ אוֹתָנוּ עַל זֶה כִּי הַבַּעַל דָּבָר מַחֲלִישׁ מְאד דַּעְתּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּאִלּוּ עָלָיו לא כְּוָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְפִי עֲכִירַת מַעֲשָׂיו וְקַשְׁיוּת עָרְפּוֹ וְכוּ' אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵן, רַק הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה שֶׁנְּבִין בְּעַצְמֵנוּ סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁרְצוֹנוֹ וְחֶפְצוֹ שֶׁנְּבַקֵּשׁ אוֹתוֹ תָּמִיד, תֵּן לָנוּ אַתָּה לֵב טוֹב וְכִשֵּׁר לְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ.

וְעַיֵּן הֵיטֵב בַּתּוֹסָפוֹת הַנַּ"ל מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּתֵרוּצָם שֶׁמִּשֶּׁה בְּעַצְמוֹ לא שָׂם לִבּוֹ כָּל כָּךְ לָזֶה כִּי הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְלא הָיָה צָרִיךְ לְתִפְלָה זוֹ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁרָאוּ שֶׁכָּבָר נִכְשְׁלוּ בַּעֲבֵרוֹת גְּדוֹלוֹת בָּעֶגֶל וּבַמְרַגְּלִים הָיָה לָהֶם לְהַכְנִיס עַצְמָם לְכַוֵּן דַּעַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שִׂרְצוֹנוֹ, שֶׁיְּבַקְּשׁוּ אוֹתוֹ שֶׁיִּשְׁמְרֵם מֵעֲבֵרוֹת וְשֶׁהוּא יִתֵּן לָהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁזֶּה עִנְיַן תֵּן לָנוּ אַתָּה הַנַּ"ל.

וַהֲרֵי מְבאָר בַּתּוֹסָפוֹת הַנַּ"ל הִפּוּךְ הַדַּעַת שֶׁל קְצָת הַמְהַפְּכִין אֶת הָאֱמֶת שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁאֵין רָאוּי לַעֲסֹק בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים, אֲבָל לא בְּנֵי הַנְּעוּרִים וּבִפְרָט אֲנָשִׁים מְגֻשָּׁמִים וְכוּ' וַהֲרֵי מְבאָר בַּתּוֹסָפוֹת הַנַּ"ל הַהִפּוּךְ מַמָּשׁ שֶׁאַדְרַבָּא, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לא הָיָה צָרִיךְ לָזֶה כָּל-כָּךְ כִּי הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, אֲבָל עַל יִשְׂרָאֵל דַּיְקָא הִקְפִּיד מְאד מֵאַחַר שֶׁיָּדְעוּ אֶת מַדְרֵגָתָם הַפְּחוּתָה, מֵחֲמַת זֶה דַּיְקָא הָיוּ צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּלְהָבִין הֵיטֵב סוֹף דַּעְתּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא עַצְמוֹ אוֹמֵר מִי יִתֵּן וְכוּ' שֶׁנִּרְאֶה מִזֶּה שֶׁאֵין הַדָּבָר בְּיָדוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת- שָׁמַיִם אַף-עַל-פִּי-כֵן רְצוֹנוֹ שֶׁנְּבַקֵּשׁ אוֹתוֹ תֵּן לָנוּ אַתָּה שֶׁזֶּה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ שֶׁיִּתֵּן לוֹ בְּרַחֲמָיו יִרְאַת שָׁמַיִם לְבַל יֶחֱטָא עוֹד וְכוּ' כִּי בֶּאֱמֶת לָאֲמִתּוֹ הַכֹּל בְּיָדוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכַּמָּה פְּסוּקִים וּמַאֲמְרֵי חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מוֹרִים עַל זֶה וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב

בַּמַּהֲרָשָ"א הַנַ"ל רַק שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ דַּיְקָא לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל זֶה וְזֶה בְּעַצְמוֹ כַּוָּנַת מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם, הַיְנוּ שֶׁיְּשִׂימוּ לִבָּם הֵיטֵב לָזֶה לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד עַל זֶה וְלוֹמַר תֶּן לָנוּ אַתָּה וְכוּ', וְאָז בְּוַדַּאי יְזַכֶּה אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְיִרְאַת שָׁמַיִם וּלְכָל טוּב וְעַיֵּן הֵיטֵב בַּגְּמָרָא הַנַ"ל וְתָבִין כַּמָּה וְכַמָּה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁזֶּה הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהִזְהִירוּנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֲזוּ בָּזֶה.

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עָלִים לִתְרוּפָה", (מְמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, מִכְתָּב ר"ב) שֶׁכּוֹתֵב שָׁם גַּם כֵּן, אֲשֶׁר מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה פְּחוּתָה, צָרִיךְ לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְאַדְרַבָּא, דִּבּוּרָיו שֶׁל אִישׁ הַנָּמוּךְ מְאד עַל- יְדֵי מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם הֲגוּנִים, יְקָרִים אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכוֹתֵב שָׁם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: חֲזַק, בְּנִי, וַחֲזַק לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְדַבֵּר הַכְּסוּפִים דְּקְדֻשָּׁה בְּכָל יוֹם בַּפֶּה, וְתַכְרִיחַ עַצְמְךָ מְאד לְהַרְגִּיל עַצְמְךָ לָזֶה, וְתַאֲמִין שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא גַּם הַדִּבּוּרִים שֶׁלְּךָ יְקָרִים מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא בְּרַחֲמָיו מִתְאַוֶּה גַּם לִתְפִלָּתְךָ, כִּי כָּל הָעוֹלָמוֹת עִם כָּל עֲבוֹדָתָם הַגְּדוֹלָה, שֶׁעוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה תָּמִיד, אֵינוֹ עוֹלֶה אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּלָל כְּנֶגֶד שִׂיחָה אַחַת וּתְפִלָּה אַחַת שֶׁל בֶּן-אָדָם שֶׁבְּזֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל, כַּמְבאָר בְּהַהִתּוֹרָה "כִּי מַרְחֵמָם יְנַהֲגֵם" (לִקּוּטֵי תִּנְיָנָא, סִימָן ז') וְאִם הָאָדָם נָמוּךְ מְאד עַל- יְדֵי מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינָם עוֹלִים יָפֶה, אַדְרַבָּא, כְּשֶׁהוּא מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְעוֹבֵד אֵיזֶה עֲבוֹדָה, יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי זֶה עִקַּר כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁהָרְחוֹקִים מְאד נִמְשָׁכִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבאָר בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְאַגַּב שֶׁאֲנִי עוֹסֵק בְּהַעְתָּקַת זֶה הַסֵּפֶר אָמַרְתִּי, אַעְתִּיק גַּם כַּמָּה מַאֲמְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בִּגְמָרָא וּמִדְרָשִׁים וְזֹהַר הַקָּדוֹשׁ הַמְדַבְּרִים מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר, אֲשֶׁר רַק עַל יְדֵי זֶה יוּכַל לְהִוָּשַׁע בְּכָל דָּבָר .

אות-א

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: גְּדוֹלָה תְּפִלָּה יוֹתֵר מִמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאֵין לְךָ גָּדוֹל בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים יוֹתֵר מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ג): אַל תּוֹסֶף דַּבֵּר אֵלַי וּסְמִיךְ לֵהּ עֲלֵה רֹאשׁ הַפִּסְגָּה וְכוּ' וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: גְּדוֹלָה תְּפִלָּה יוֹתֵר מִן הַקָּרְבָּנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה א'): לָמָּה לִי רב זִבְחֵיכֶם וּכְתִיב (שָׁם): וּבְפָרִשְׂכֶם כַּפֵּיכֶם וְכוּ', אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: כָּל הַמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּתוֹ אֵין תְּפִלָּתוֹ חוֹזֶרֶת רֵיקָם וְכוּ', אִם רָאָה אָדָם שֶׁהִתְפַּלֵּל וְלֹא נַעֲנָה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כ"ז) : קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה' תְּנוּ

רַבָּנָן, אַרְבָּעָה צְרִיכִין חִזּוּק וְאֵלּוּ הֵן: תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, תְּפִלָּה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ וְכוּ' תְּפִלָּה מִנַּיִן, שֶׁנֶּאֱמַר: קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְכוּ'.
(בְּרָכוֹת ל"ב) : .

אות-ב

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הָעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ קֶבַע וְכוּ' מַאי קֶבַע אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: כָּל שֶׁתְּפִלָּתוֹ דּוֹמָה עָלָיו כְּמַשָּׂאוֹי וְרַבָּנָן אָמְרֵי כָּל שֶׁאֵינוֹ אוֹמְרָהּ בִּלְשׁוֹן תַּחֲנוּנִים (שָׁם דַּף כ"ט) : .

אות-ג

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אָמְרֵי בְּמַעֲרָבָא מִשְּׁמֵהּ דְּרַבָּה בַּר מָרִי: בּוֹא וּרְאֵה שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם מִדַּת בָּשָׂר-וָדָם מַקְנִיט אֶת חֲבֵרוֹ סָפֵק מִתְפַּיֵּס הֵימֶנּוּ סָפֵק אֵין מִתְפַּיֵּס, וְאִם תֹּאמַר מִתְפַּיֵּס הֵימֶנּוּ סָפֵק מִתְפַּיֵּס בִּדְבָרִים וְכוּ', אֲבָל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אָדָם עוֹבֵר עֲבֵרָה בַּסֵּתֶר מִתְפַּיֵּס מִמֶּנּוּ בִּדְבָרִים שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ י"ד): "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'", וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּחֲזִיק לוֹ טוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְקַח טוֹב", וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הִקְרִיב פָּרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ" שֶׁמָּא תֹּאמַר פָּרֵי חוֹבָה תַּלְמוּד לוֹמַר אֶרְפָּא מְשׁוּבָתָם אוֹהֲבֵם נְדָבָה .

אות-ד

אָמַר רַבִּי יִצְחָק: יָפָה צְעָקָה לְאָדָם בֵּין קֶדֶם גְּזַר דִּין בֵּין לְאַחַר גְּזַר דִּין (רֹאשׁ הַשָּׁנָה דַּף ט"ז) .

אות-ה

הֱיֵעָרֵךְ שׁוּעֲךָ לֹא בְצָר, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְעוֹלָם יַקְדִּים אָדָם תְּפִלָּה לְצָרָה רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר: כָּל הַמְאַמֵּץ עַצְמוֹ בִּתְפִלָּה מִלְּמַטָּה אֵין לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר: לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל מְאַמְּצִין אֶת כֹּחוֹ וְאַל יִהְיוּ לוֹ צָרִים מִלְּמַעְלָה, וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים (סַנְהֶדְרִין מ"ד) .

אות-ו

תַּנְיָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כָּךְ הָיָה מִנְהָגוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא כְּשֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר וְכוּ', וּכְשֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ אָדָם מַנִּיחוֹ בְּזָוִית זוֹ וּמוֹצְאוֹ בְּזָוִית אַחֶרֶת וְכָל כָּךְ לָמָּה, מִפְּנֵי כְּרִיעוֹת וְהִשְׁתַּחֲוָיוֹת אָמַר רַב הוּנָא: כַּמָּה הִלְכְתָא גַּבְרְוָתָא (מֵעִנְיַן תְּפִלָּה) אִיכָּא

לְמִשְׁמַע מֵהַנֵּי קְרָאֵי דְּחַנָּה (שְׁמוּאֵל א' א') וְחַנָּה הִיא מְדֻבֶּרֶת עַל לִבָּהּ, מִכָּאן לַמִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ שֶׁיַּחְתֹּךְ בִּשְׂפָתָיו וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם (בְּרָכוֹת ל"א) הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלְּלָה חַנָּה וּבְ"מִדְרַשׁ שׁוֹחֵר טוֹב" בִּשְׁמוּאֵל אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל הַפָּסוּק: "וְהָיָה כִּי הִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל אֶל ה'", מִכָּאן שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה בִּתְפִלָּה הוּא נַעֲנֶה .

אות-ז

וְאָמַר רָבָא: הַנֵּי תְּלָת מִלֵּי בָּעֲיָא מִן קָמֵי שְׁמַיָּא תַּרְתֵּי יְהֲבוּ לִי וַחֲדָא לָא יַהֲבוּ לִי חֶכְמָתֵהּ דְּרַב הוּנָא וְעָתְרֵהּ דְּרַב חִסְדָּא יְהֲבוּ לִי וְעִנְוָתָנוּתֵהּ דְּרַבֵּהּ בַּר רַב הוּנָא לָא יַהֲבוּ לִי (מוֹעֵד קָטָן כ"ה) .

אות-ח

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה בָּשָׂר וָדָם אִם בָּא עָנִי לוֹמַר דָּבָר לְפָנָיו אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הֵימֶנּוּ, אִם בָּא עָשִׁיר לוֹמַר דָּבָר לְפָנָיו מִיָּד הוּא שׁוֹמֵעַ וּמְקַבְּלוֹ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא הַכֹּל שָׁוִים לְפָנָיו הַנָּשִׁים וְהָעֲבָדִים וְהָעֲנִיִּים, תֵּדַע לְךָ שֶׁהֲרֵי בְּמשֶׁה רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים כָּתוּב בּוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב בְּעָנִי בְּמשֶׁה כָּתוּב תְּפִלָּה לְמשֶׁה וּבְעָנִי כְּתִיב תְּפִלָּה לְעָנִי לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁהַכֹּל שָׁוִין בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַמָּקוֹם (מִדְרַשׁ רַבָּה בְּשַׁלַּח) .

אות-ט

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אַתָּה מוֹצֵא בָּשָׂר וָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמַע שִׂיחַת שְׁנַיִם כְּאֶחָד אֲבָל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא הַכֹּל מִתְפַּלְּלִים לְפָנָיו וְהוּא שׁוֹמֵעַ וּמְקַבֵּל תְּפִלָּתָם (שָׁם) .

אות-י

שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אָמַר משֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ- הוּא:רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! כְּשֶׁהָיוּ בָּנֶיךָ בְּצַעַר וְאֵין מִי שֶׁיְּבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם מִיָּד עָנֵה אוֹתָם, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא משֶׁה חַייֶךָ בְּכָל שָׁעָה שֶׁיִּקְרְאוּ אוֹתִי אֲנִי אֶעֱנֶה אוֹתָם, כְּדִכְתִיב מִי כָה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵינוּ אֵלָיו (שָׁם) .

אות-יא

קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אִמַּר לָהֶם: דְּבָרִים אֲנִי מְבַקֵּשׁ; בְּכוּ וְהִתְפַּלְּלוּ לְפָנַי וַאֲנִי מְקַבֵּל אֲבוֹתֵיכֶם לֹא בִּתְפִלָּה פָּדִיתִי אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֶּאֱנְחוּ בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעָקוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא בִּתְפִלָּה עָשִׂיתִי לָהֶם נִסִּים הָיוּ אֵין אֲנִי מְבַקֵּשׁ לֹא זֶבַח וְלֹא קָרְבָּנוֹת אֶלָּא דְּבָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'" (מִדְרַשׁ רַבָּה תְּצַוֶּה פָּרָשָׁה ל"ח) .

אות-יב

אֵין הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא חָפֵץ לְחַיֵּב כָּל בְּרִיָּה אֶלָּא מְבַקֵּשׁ שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ לְפָנָיו וִיקַבְּלֵם וַאֲפִלּוּ אֵין אָדָם כְּדַאי לֵעָנוֹת בִּתְפִלָּתוֹ וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד כֵּיוָן שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמַרְבֶּה בְּתַחֲנוּנִים אֲנִי עוֹשֶׂה חֶסֶד עִמּוֹ (מִדְרָשׁ תַּנְחוּמָא, וַיֵּרָא, פָּרָשָׁה ח) .

אות-יג

אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הֲרֵי אֲנִי מוֹדִיעֲךָ מִקְצָת דְּרָכַי כְּשֶׁאֲנִי רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין בָּהֶם שֶׁבַח תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לא בְּמַעֲשֶׂה יְדֵיהֶם וְלא בְּמַעֲשֶׂה אֲבוֹתֵיהֶם רַק שֶׁהֵם עוֹמְדִים וּמַרְבִּים בְּתַחֲנוּנִים לְפָנַי אֲנִי נִזְקָק לָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר: "פְּנֵה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר וְלא בָזָה אֶת תְּפִלָּתָם" ("תַּנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ") .

אות-יד

רַבִּי יוּדָן אָמַר: בְּשָׂר וָדָם יֵשׁ לוֹ פַּטְרוֹן אִם בָּאת לוֹ צָרָה אֵינוֹ נִכְנָס אֶצְלוֹ פִּתְאֹם, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְעוֹמֵד אֵצֶל פֶּתַח חֲצֵרוֹ שֶׁל פַּטְרוֹנוֹ וְקוֹרֵא לְבֶן בֵּיתוֹ וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי בַּחוּץ, אֲבָל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ כֵּן אִם בָּאת לְךָ צָרָה וְכוּ' לוֹ צָוַח וְהוּא עוֹנֶה אוֹתְךָ הַדָּא הוּא דִּכְתִיב כָּל אֲשֶׁר יִקְרָא בְּשֵׁם ה' יִמָּלֵט (יְרוּשַׁלְמִי בְּרָכוֹת ט .

אות-טו

בְּאוֹתוֹ שָׁעָה נִפְתָּח לָהֶם פֶּה לְפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְקַבְּלָם בִּתְשׁוּבָה וְלוֹמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ כִּי יֵצֶר הָרָע מְגָרֶה אוֹתָנוּ קַבֵּל אוֹתָנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, לְפִי שֶׁכָּל הַמַּרְבֶּה שִׂיחוֹת וּתְפִלּוֹת הֵם מְלַוִּים אוֹתוֹ עַד שֶׁהוּא נִכְנָס לְבֵית עוֹלָמוֹ ("תַּנָּא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ") .

אות-טז

ה' קְרָאתִיךָ אָמַר דָּוִד, יֵשׁ מִי שֶׁהוּא בּוֹטֵחַ עַל מַעֲשִׂים נָאִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְיֵשׁ שֶׁבּוֹטֵחַ עַל מַעֲשֵׂה אֲבוֹתָיו וַאֲנִי בּוֹטֵחַ בְּךָ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בִּי מַעֲשִׂים טוֹבִים אֶלָּא שֶׁקְּרָאתִיךָ, עֲנֵנִי כְּשֶׁהָיָה דָּוִד בַּמְּעָרָה יָדַע וְרָאָה שֶׁאֵין אָדָם עוֹמֵד לא בְּמָמוֹנוֹ וְלא בִּגְבוּרָתוֹ וּמַהוּ עוֹמֵד עָלָיו רַק תְּפִלָּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: קוֹלִי אֶל ה' אֶזְעָק.
("אַגַּדַת תְּהִלִּים") .

אות-יז

שַׁעֲרֵי תְּפִלָּה אֵינָם נִנְעָלִים לְעוֹלָם יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁנִּנְעֶנֶת לְאַרְבָּעִים יוֹם, מִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִמֹּשֶׁה דִּכְתִיב (דְּבָרִים ט): "וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'.
אַרְבָּעִים יוֹם" וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁנִּנְעֶנֶת לְעֶשְׂרִים יוֹם, מִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִדָּנִיֵּאל דִּכְתִיב (דָּנִיֵּאל י): "לֶחֶם חֲמֻדוֹת לֹא אָכָלְתִּי עַד מְלֹאת שְׁלֹשֶׁת שָׁבֻעִים יָמִים" וְאַחַר-כָּךְ אָמַר "ה' שָׁמְעָה ה' סְלָחָה וְכוּ'" וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁנִּנְעֶנֶת לִשְׁלֹשָׁה יָמִים, מִמִּי אַתָּה לָמֵד מִיּוֹנָה דִּכְתִיב (יוֹנָה ב): "וַיְהִי יוֹנָה בִּמְעֵי הַדָּגָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה" וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁנִּנְעֶנֶת לְיוֹם אֶחָד, מִמִּי אַתָּה לָמֵד מֵאֵלִיָּהוּ וְכוּ', וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁנִּנְעֶנֶת לְעוֹנָה אַחַת, מִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִדָּוִד דִּכְתִיב (תְּהִלִּים ס"ט): "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן" וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁעַד שֶׁלֹּא יִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ מִפִּיו הוּא נַעֲנֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ס"ה): "וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה" אָמַר רַבִּי חִיָּא רַבָּה כְּתִיב (תְּהִלִּים נ"ז): "קָנִּוִי אֶל ה' חָזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה'" הֱוֵי מִתְפַּלֵּל וְחוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל וְיֵשׁ שָׁעָה שֶׁיִּתְּנוּ לְךָ (מִדְרָשׁ רַבָּה, וָאֶתְחַנַּן, פָּרָשָׁה ב').
יח.
רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח וְאָמַר: תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ, צְלוֹתָא דְּעָנִי אַקְדִּימַת קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִכָּל צְלוֹתְהוֹן דְּעָלְמָא בְּגִין דִּכְתִיב [תְּפִלַּת הֶעָנִי מַקְדִּימָה לְהִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב] "כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי" וְכוּ'.
תָּא חֲזֵי צְלוֹתָא דְּכָל בְּנֵי נָשָׁא צְלוֹתָא וּצְלוֹתָא דְּמַסְכְּנָא אִיהִי צְלוֹתָא דְּקַיְמָא קַמֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתָבֵר תַּרְעִין וּפָתְחִין וְעָאלַת לְאִתְקַבְּלָא קֳמֵּהּ [בֹּא וּרְאֵה תְּפִלַּת כָּל אָדָם הִיא תְּפִלָּה, אֲבָל תְּפִלַּת הֶעָנִי הִיא תְּפִלָּה הָעוֹמֶדֶת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא שׁוֹבֶרֶת שְׁעָרִים וּפְתָחִים וְנִכְנֶסֶת לְהִתְקַבֵּל לְפָנָיו וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב] הַדָּא הוּא דִּכְתִיב "וְהָיָה כִּי יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי" וּכְתִיב "שָׁמוֹעַ אֶשְׁמַע צַעֲקָתוֹ" (זֹהַר וַיִּשְׁלַח קס"ח:) .

אות-יט

רַבִּי אַבָּא פָּתַח: תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' תְּלַת אִלֵּין דְּאִקְרוּן תְּפִלָּה, תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה וְכוּ' תְּפִלָּה דָּא דְּלִית כְּגִינֵהּ בְּבַר נַשׁ אָחֳרָא תְּפִלָּה לְדָוִד תְּפִלָּה דָּא דְּלִית כְּגִינֵהּ בְּמַלְכָּא אָחֳרָא תְּפִלָּה לְעָנִי וְכוּ' מָאן חֲשִׁיבָא מִכֻּלְּהוּ הֱוֵי אֵימָא תְּפִלָּה דְּעָנִי תְּפִלָּה דָּא קָדִים לִתְפִלָּה דְּמֹשֶׁה וְקָדִים לִתְפִלָּה דְּדָוִד וְקָדִים לְכָל שְׁאָר צְלוֹתְהִין דְּעָלְמָא [שֶׁלֹּשָׁה הֵם הַנִּקְרָאִים תְּפִלָּה-תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה וְכוּ' תְּפִלָּה זוֹ שֶׁאֵין כָּמוֹהָ בְּאָדָם אַחֵר תְּפִלָּה לְדָוִד תְּפִלָּה זוֹ הִיא תְּפִלָּה שֶׁאֵין כָּמוֹהָ בְּמֶלֶךְ אַחֵר תְּפִלָּה לְעָנִי תְּפִלָּה הִיא מֵאֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִי חָשׁוּבָה מִכּוּלָּן הֱוֵי אוֹמֵר תְּפִלָּה

לְעָנְי, תְּפִלָּה זוֹ קוֹדֶמֶת לִתְפִלָּה שֶׁל מֹשֶׁה, וְקוֹדֶמֶת לִתְפִלָּה שֶׁל דָּוִד, וְקוֹדֶמֶת מִכָּל שְׁאָר תְּפִלּוֹת הָעוֹלָם].

מַאי טַעְמָא בְּגִין דְּעָנְי אִיהוּ תְּבִיר לִבָּא וּכְתִיב קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב וְכוּ' כֵּיוָן דְּצָלוֹי צְלוֹתֵהּ פָּתַח כָּל כַּוִּי רְקִיעִין וְכָל שְׁאָר צְלוֹתִין דְּסַלְקִין לְעֵלָּא דָּחֵי לוֹן הַהוּא מַסְכְּנָא תְּבִיר לִבָּא דִּכְתִיב תְּפִלָּה לְעָנְי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' אִיהוּ עָבֵד עֲטוֹפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא וְלָא עָאלִין עַד צְלוֹתָא דִּילֵהּ עָאלִית וְכוּ' [מַהוּ הַטַּעַם, מִשּׁוּם שֶׁעָנִי הוּא שְׁבוּר הַלֵּב, וְכָתוּב קָרוֹב ה' לְנִשְׁבְּרֵי לֵב כֵּיוָן שֶׁהֶעָנִי הִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ פּוֹתֵחַ כָּל חַלּוֹנוֹת הָרָקִיעַ, וְכָל שְׁאָר הַתְּפִלּוֹת הָעוֹלוֹת לְמַעְלָה דּוֹחֶה אוֹתָם אוֹתָם הֶעָנִי שְׁבוּר הַלֵּב שֶׁכָּתוּב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְכוּ' הוּא עוֹשֶׂה אִיחוּר, שֶׁמְּאַחֵר כָּל תְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁאֵינָן נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ נִכְנֶסֶת].

וְקֻדָּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר יִתְעַטְּפוּן כָּל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא וּצְלוֹתָא דָּא תֵּעוֹל לְגַבַּאי לָא בְּעֵינָא הָכָא בֵּי דִּינָא דִּידוֹנִין בֵּינָנָא קַמַּאי לֶהֱוֵי תַּרְעוּמִין דִּילֵהּ וַאֲנָא וְהוּא בִּלְחוֹדָנָא וְכוּ' דִּכְתִיב "וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי ה'" וַדַּאי [וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר תִּתְאַחֲרְנָה כָּל הַתְּפִלּוֹת וּתְפִלָּה זוֹ תַּעֲלֶה אֲלַי, אֵינִי צָרִיךְ כַּאן בֵּית דִּין שֶׁיְּדוּנוּ בֵּינֵינוּ, לְפָנַי תִּהְיֶה תַּרְעוּמוֹת שֶׁלּוֹ, וַאֲנִי וְהוּא נִהְיֶה בִּלְבַדֵּנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וְכוּ'].

כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא שָׁאֲלִין אִלֵּין לְאִלֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַאי אִתְעָסַק בְּמַאי אִשְׁתַּדַּל אָמְרִין אִתְיַחֲדָא בְּתֵאוּבְתָּא בְּמָאנֵין דִּילֵהּ כֻּלְּהוּ לָא יְדָעִין מָה אִתְעֲבֵד מֵהַהוּא צְלוֹתָא דְּמִסְכְּנֵי וּמִכָּל אִנּוּן תַּרְעוּמִין דִּילֵהּ דְּלֵית תֵּאוּבְתָּא לְמַסְכְּנָא אֶלָּא כַּד שָׁפִיךְ דִּמְעוֹי בְּתוּרְעָמֵי קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא וְלֵית תֵּאוּבְתָּא לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא כַּד מְקַבֵּל לוֹן וְאוֹשִׁדוּ קָמֵהּ וְדָא אִיהוּ צְלוֹתָא דְּעָבֵד עֲטוֹפָא לְכָל צְלוֹתִין דְּעָלְמָא [כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם שׁוֹאֲלִים אֵלּוּ לְאֵלּוּ בַּמֶּה עוֹסֵק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּמֶּה מִשְׁתַּדֵּל, אוֹמְרִים לָהֶם הוּא מִתְיַחֵד בְּתִשּׁוּקָה בַּכֵּלִים שֶׁלּוֹ, כֻּלָּם אֵינָם יוֹדְעִים מַה נַּעֲשֶׂה מִתְּפִלַּת הֶעָנִי וּמִכָּל אֵלּוּ הַתַּרְעוֹמֶת שֶׁלּוֹ, כִּי אֵין תִּשּׁוּקָה לְעָנִי אֶלָּא כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ דִּמְעוֹת בְּתַרְעוּמוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְאֵין תִּשּׁוּקָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא כְּשֶׁהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם וְנִשְׁפָּכִים לְפָנָיו, וְזוֹ הִיא תְּפִלָּה שֶׁעוֹשֶׂה אִיחוּר וְעִכּוּב לְכָל הַתְּפִלּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם].

א עַיֵּן שָׁם שֶׁמַּאֲרִיךְ עוֹד בָּזֶה (זֹהַר פָּרָשַׁת בָּלָק קצ"ה.)

וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" בְּסוֹף הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ה' שֶׁמֵּבִיא שָׁם דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַנַּ"ל וּמְסַיֵּם שָׁם שֶׁכָּל זֶה נֶאֱמַר אֲפִלּוּ בְּעָנִי סְתָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו עַל דָּחְקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמִּתְחִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּמַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדָחְקוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְטוֹעֵן עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאֵינוֹ מְקָרְבוֹ אֵלָיו, וְשׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ וְלִבּוֹ לְפָנָיו עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר בְּבְכִיָּה וְכוּ', כַּמָּה וְכַמָּה יִקָּרֵה תְּפִלָּה זוֹ בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא יִקָּרֵה מִכָּל הַתְּפִלּוֹת

שֶׁבָּעוֹלָם וְכוּ', וְסוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִפְעָל בַּקָּשָׁתוֹ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם כָּל הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת .

אות-כ

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרֵא אָנכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי אֵם עַל בָּנִים מִכָּאן מָאן דְּצָלֵי צְלוֹתָא בָּעֵי לְפָרְשָׁא מִלּוֹי כִּדְקָא יָאוּת הַצִּילֵנִי נָא וְאִי תֵּימָא דְּהָא שְׁזֵיבְתָּא לִי מִלָּבָן מִיַּד אָחִי וְאִי תֵּימָא קְרֵבִין אַחֲרָנִין סְתָם אַחִין אִקְרוּן מִיַּד עֵשָׂו מַאי טַעְמָא בְּגִין לְפָרְשָׁא מִלָּה כִּדְקָא יָאוּת וְאִי תֵּימָא אֲנָא אַמַּאי אִיצְטְרִיךְ כִּי יָרֵא אָנכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי בְּגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִלָּה לְעִלָּא וּלְפָרְשָׁא לָהּ כִּדְקָא יָאוּת וְלָא יִסְתֹּם מִלָּה [מִכָּאן שְׁמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו כָּרָאוּי-הַצִּילֵנִי נָא, וְאִם תֹּאמַר שֶׁכְּבָר הִצַּלְתָּ אוֹתִי מִלָּבָן-מִיַּד אָחִי וְאִם תֹּאמַר שֶׁגַּם קְרוֹבִים אֲחֵרִים סְתָם נִקְרָאִים אַחִים- מִיַּד עֵשָׂו מַה הַטַּעַם, מְשׁוּם שֶׁצְּרִיכִים לְפָרֵשׁ.

הַדָּבָר כָּרָאוּי אִם תֹּאמַר, לָמָּה אֲנִי צָרִיךְ כִּי יָרֵא אָנכִי אוֹתוֹ פֶּן יָבוֹא וְהִכַּנִי, כְּדֵי לְהַסְבִּיר הַדָּבָר לְמַעְלָה וּלְפָרֵשׁ אוֹתוֹ כָּרָאוּי וְלֹא לִסְתּוֹם הַדָּבָר] (זֹהַר וַיִּשְׁלַח קס"ט).

הִנֵּה הֶרְאֵיתִיךָ לָדַעַת בְּהַהַקְדָּמָה וּבְהַפְתִּיחָה קְצָת מִדִּבְרֵי תּוֹרָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה וּמִנְּבִיאֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וּמֵרַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה הַקְּדוֹשִׁים, אֲשֶׁר כֻּלָּם הָלְכוּ בְּהַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר וְעַתָּה אִם חָפֵץ אַתָּה גַּם כֵּן לָחוּשׁ עַל חַיֶּיךָ הַנִּצְחִיִּים וְלָבוֹא בְּתוֹךְ תֹּבֶת דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִמֵּי הַמַּבּוּל מֵי הַזֵּדוֹנִים הַהוֹמִים וְשׁוֹטְפִים בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר מַמָּשׁ בָּאוּ מַיִם עַד נָפֶשׁ אָנְהַגְךָ אֲבִיאֲךָ אֶל פְּנִים הַסֵּפֶר וְתָשִׂים עֵינֶיךָ וְלִבְּךָ לְהַמַּאֲמָרִים הַקְּדוֹשִׁים הַמּוּבָאִים בּוֹ מִסִּפְרֵי 'לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן' 'שִׂיחוֹת הַר"ן' וְ'חַיֵּי מוֹהַר"ן' מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אוֹר הָאוֹרוֹת וְכוּ' מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נַחְמָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וּמִסִּפְרֵי "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הַקְּדוֹשִׁים מִתַּלְמִידוֹ הַקָּדוֹשׁ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי נָתָן זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֲשֶׁר חִדְּשׁוּ אֶת הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְתִמְצָא דְּרָכִים יְשָׁרִים אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וּלְחַזֵּק עַצְמְךָ בָּזֶה וְיִפְתְּחוּ עֵינֶךָ בְּהַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּ"סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת" שֶׁלּוֹ בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל תְּפִלָּה אֲשֶׁר הַכַּת שִׁבָּחֲרוּ לָהֶם שֶׁעִקַּר הַתַּכְלִית הוּא רַק לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים הָיָה לָהֶם גַּם כַּמָּה חִבּוּרִים מִתְּפִלּוֹת גַּם קֹדֶם שֶׁנִּתְקָרְבוּ לְהַבַּעַל תְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁעָסְקוּ רַק בִּתְפִלָּה הָיוּ צַדִּיקִים, רַק אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁזָּכוּ לְהִתְקָרֵב אֶל הַבַּעַל תְּפִלָּה וְגִלָּה לָהֶם סֵדֶר תְּפִלּוֹתָיו וְחִבּוּרָיו וְעִנְיָנָיו, אָז הֵאִיר עֵינֵיהֶם וְעָשָׂה אוֹתָם לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְבַלּוֹת כָּל יָמֵינוּ רַק עַל תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אָמֵן.

הִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ .

אות-א

מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה יְהֶיהֶ רָגִיל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כִּי יֵשׁ נו"ן [חֲמִשִּׁים] שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה; אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים יְכוֹל כָּל אָדָם לִכְנס בָּהֶם וּלְהַשִּׂיגָם, אַךְ שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ כִּבְיָכוֹל כִּי גַּם אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ מָצִינוּ בְּחִינַת תְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג'): "שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם". וְאֵלּוּ הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ כִּי כָּל שַׁעַר וְשַׁעַר יֵשׁ לוֹ אוֹת מֵאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים.

וְהִנֵּה הַכֹּל חֻפְּצִים לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ, וְאַף-עַל- פִּי-כֵן לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה כִּי יֵשׁ אֶחָד שֶׁאֵין לוֹ הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל לִתְשׁוּבָה, וַאֲפִלּוּ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה, אֵינוֹ זוֹכֶה לְהַגִּיעַ אֶל הָאוֹת וְהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לוֹ וַאֲפִלּוּ אִם מַגִּיעַ לְשָׁם יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה סָגוּר וּמַחֲמַת כָּל זֶה אֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה.

וְעַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה הוּא מִתְעוֹרֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְגַם זוֹכֶה עַל-יְדֵי תְּהִלִּים לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר וְהָאוֹת הַשַּׁיָּךְ לוֹ וְלִפְתֹּחַ הַשַּׁעַר הַנִּמְצָא שֶׁזּוֹכֶה עַל-יְדֵי תְּהִלִּים לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְזֶה בְּחִינַת (שְׁמוּאֵל-ב כ"ג) "נְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַם עַל" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (מוֹעֵד קָטָן ט"ז) שֶׁהֻקִּים עֲלֵיהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה וּנְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל כִּי עַל-יְדֵי בְּחִינַת נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּהַיְנוּ סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד עַל-יְדֵי-זֶה הוּקַם עֲלֵיהּ שֶׁל תְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֲבוֹדָה- זָרָה ד:) לֹא הָיָה דָּוִד רָאוּי לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְיָחִיד וְכוּ' נִמְצָא שֶׁעִקַּר הוֹרָאַת הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁאָמְרוּ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאֹד וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶׁהוּא יָכוֹל לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ סֵפֶר תְּהִלִּים וְלִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.

וְעִקַּר הִזְדַּכְּכוּת שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הָיָה בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא בְּחִינַת מֵצַר הַגָּרוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּשׁוּבָה עִלָּאָה (כְּמוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְעַיֵּן שָׁם וְהָבֵן הֵיטֵב) וְעַל כֵּן אַחַר שֶׁנִּזְדַּכְּכוּ שָׁם בְּמִצְרַיִם וְזָכוּ לָצֵאת מִשָּׁם סָפְרוּ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַנַּ"ל, שֶׁהֵם אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה וּבְיוֹם הַחֲמִשִּׁים אָז וַיֵּרֶד הַשֵּׁם עַל הַר סִינַי (שְׁמוֹת י"ט) זֶה בְּחִינַת וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ

כִּבְיָכוֹל, בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִישִׁים כַּנִּזְכָּר לְעֵיל וְזֶהוּ "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים"- סוֹפֵי תֵּבוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת תְּהִלִּים, "מִצְרַיְמָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ"-סוֹפֵי תֵּבוֹת הֵם אוֹתִיּוֹת תְּשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי תְּהִלִּים זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה וְכוּ' כִּי אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיְמָה לְהַזְדַּכֵּךְ שָׁם כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.

וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁבִּימֵי תְּשׁוּבָה, דְּהַיְנוּ בֶּאֱלוּל וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה כָּל יִשְׂרָאֵל עוֹסְקִין אָז בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי אֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן הוּא דָּבָר גָּדוֹל מְאד לַעֲסֹק תָּמִיד בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי תְּהִלִּים הִיא הִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל מְאד מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרְךְ אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז בּוֹ (לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן תִּנְיָנָא סִימָן ע"ג) :.

אָמַר הַמַּעְתִּיק, עַיֵּן בְּ"לִקוּטֵי עֵצוֹת" אוֹת תְּשׁוּבָה סִימָן ל"ב, שֶׁכָּתוּב שָׁם הָעִנְיָן הַזֶּה בְּקִצְרָה בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַגִּיעַ אֶל הַשַּׁעַר הַשַּׁיָּךְ לוֹ, שֶׁדַּרְכּוֹ שָׁם דַּוְקָא צָרִיךְ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכוּ', וְעַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים יִזְכֶּה וְכוּ' וְלָבוֹא לְהַשַּׁעַר שֶׁל תְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּךְ לְנִשְׁמָתוֹ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְהַנִּרְאֶה מִדְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים שָׁם כִּי הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים הַנַּ"ל הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה דְּרָכִים לִתְשׁוּבָה כִּי כָּל אָדָם לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ יֵשׁ לוֹ דֶּרֶךְ מְיֻחָד וַעֲבוֹדָה מְיֻחֶדֶת שֶׁצָּרִיךְ לוֹ לֵילֵךְ דַּיְקָא בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ, וְעַל-יְדֵי- זֶה יִזְכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכַמּוּבָן בְּהַתּוֹרָה אָנכי "לִקוּטֵי מוֹהַר"ן" חֵלֶק א' סִימָן ד' עַל מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ הוּא מְהַלֵּךְ, עַיֵּן שָׁם.

וְלָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לִמְצֹא דַּרְכּוֹ הַמְיֻחָד לוֹ לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ לָשׁוּב בּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל זֶה צָעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בַּמֶּה יְזַכֶּה נַעַר אֶת אָרְחוֹ (דַּיְקָא) לִשְׁמֹר כִּדְבָרֶיךָ, וְגִלָּה לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁעַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים יַשְׁפִּיעַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָכְמָה וּבִינָה וָדַעַת לְהַשִּׂיג מֵעַצְמוֹ דַּרְכּוֹ הַמְיֻחָד לוֹ דַּיְקָא לְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ מַה לּוֹ לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן ע"ה .

אות-ב

הַהִתְבּוֹדְדוּת הִיא מַעֲלָה גְּדוֹלָה עֶלְיוֹנָה מִן הַכֹּל, דְּהַיְנוּ לִקְבֹּעַ לוֹ עַל כָּל פָּנִים שָׁעָה אוֹ יוֹתֵר לְהִתְבּוֹדֵד לְבַדּוֹ בְּאֵיזֶה חֶדֶר אוֹ בַּשָּׂדֶה וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּטְעָנוֹת וַאֲמַתְלָאוֹת בְּדִבְרֵי חֵן וְרִצּוּי וּפִיּוּס לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּקָרְבֵהוּ אֵלָיו לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת. וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה זוֹ יִהְיֶה בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, דְּהַיְנוּ בִּמְדִינָתֵנוּ בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז כִּי בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ קָשֶׁה לוֹ לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ וְגַם אֵין הַלֵּב נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי הַדִּבּוּרִים מֵחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מֻרְגָּל לְדַבֵּר בְּהַלָּשׁוֹן כָּל כָּךְ, כִּי אֵין דַּרְכֵּנוּ לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹן-הַקֹּדֶשׁ אֶבָל בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּסַפְּרִים

וּמְדַבְּרִים בּוֹ קַל וְקָרוֹב יוֹתֵר לְשַׁבֵּר בּוֹ כִּי הַלֵּב נִמְשָׁךְ וְקָרוֹב יוֹתֵר אֶל לְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז מֵחֲמַת שֶׁהוּא מֻרְגָּל בּוֹ וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז יָכוֹל לְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ יָשִׂיחַ וְיסַפֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הֵן חֲרָטָה וּתְשׁוּבָה עַל הֶעָבָר וְהֵן בַּקָּשַׁת תַּחֲנוּנִים לִזְכוֹת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מֵהַיּוֹם וְהָלְאָה בֶּאֱמֶת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה כָּל חָד לְפוּם דַּרְגֵּהּ.

וְיִזָּהֵר מְאד לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהַתְמִיד בָּזֶה מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם שָׁעָה מְיֻחֶדֶת כַּנַּ"ל וּשְׁאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסִּימָן הַקּוֹדֵם הַמַּתְחִיל-מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד עַיֵּן שָׁם) וְהַנְהָגָה זוֹ הִיא גְּדוֹלָה בְּמַעֲלָה מְאד מְאד וְהִיא דֶּרֶךְ וְעֵצָה טוֹבָה מְאד לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי זאת הִיא עֵצָה כְּלָלִית שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל כִּי עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אוֹ אִם הוּא רָחוֹק לְגַמְרֵי מִכֹּל וְכֹל מַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל הַכֹּל יְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְאַפִלּוּ אִם לְפָעָמִים נִסְתַּתְּמִין דְּבָרָיו וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו לְדַבֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן זֶה בְּעַצְמוֹ טוֹב מְאד, דְּהַיְנוּ הַהֶכְנָה שֶׁהוּא מוּכָן וְעוֹמֵד לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְחָפֵץ וּמִשְׁתּוֹקֵק לְדַבֵּר אַף שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל, זֶה בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן טוֹב מְאד.

וְגַם יוּכַל לַעֲשׂוֹת לוֹ שִׂיחָה וּתְפִלָּה מִזֶּה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ יִצְעַק וְיִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל אֲפִלּוּ לְדַבֵּר וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁיַּחְמל עָלָיו וְיִפְתַּח פִּיו, שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ.

וְדַע שֶׁכַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיקִים גְּדוֹלִים וּמְפֻרְסָמִים סִפְּרוּ, שֶׁלֹּא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם רַק עַל-יְדֵי הַנְהָגָה זוֹ וְהַמַּשְׂכִּיל יָבִין מֵעַצְמוֹ גֹּדֶל מַעֲלַת הַנְהָגָה זוֹ הָעוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְהוּא דָּבָר הַשָּׁוֶה לְכָל נֶפֶשׁ מִקָּטֹן וְעַד גָּדוֹל כִּי כֻּלָּם יְכוֹלִים לִנְהֹג הַנְהָגָה זוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבוֹאוּ לְמַעֲלָה גְּדוֹלָה.

גַּם טוֹב לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלּוֹמֵד אוֹ שׁוֹמֵעַ אֵיזֶה מַאֲמַר תּוֹרָה מִצַּדִּיק הָאֱמֶת אֲזַי יַעֲשֶׂה מִזֶּה תְּפִלָּה דְּהַיְנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר מָתַי יִזְכֶּה גַּם הוּא לָבוֹא לְכָל זֶה וְכַמָּה הוּא רָחוֹק מִזֶּה, וִיבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָבוֹא לְכָל הַנֶּאֱמַר שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמַּאֲמָר:.

וְהַמַּשְׂכִּיל וְהֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת יוֹלִיכוֹ הַשֵּׁם בְּדֶרֶךְ אֱמֶת וְיָבִין בְּעַצְמוֹ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אֵיךְ לְהִתְנַהֵג בָּזֶה, בְּאֹפֶן שֶׁיִּהְיוּ דְּבָרָיו דִּבְרֵי חֵן, וּטְעָנוֹת נְכוֹנוֹת לְרָצוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת וְעָנְיַן שִׂיחָה זוֹ עוֹלֶה לְמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד וּבִפְרָט כְּשֶׁעוֹשֶׂה מִתּוֹרָה תְּפִלָּה מִזֶּה נַעֲשֶׂה שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים מְאד לְמַעְלָה: (שָׁם סִימָן כה) :.

עַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" (מִכְתָּב שעב), שֶׁכָּתַב שָׁם: וְהָעִקָּר לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל-פִּי אֵיזֶה תּוֹרָה, שֶׁיִּלְמוֹד בִּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּכֻלָּם יְכוֹלִים לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּכָל יוֹם אֲהָהּ, הַשֵּׁם! מָתַי נִזְכֶּה לָזֶה כִּי כָּל

יָמֵינוּ פּוֹרְחִים וְהוֹלְכִים כְּצֵל עוֹבֵר וּכְעָנָן כָּלֶה וּכְרוּחַ נוֹשָׁבֶת וְכַחֲלוֹם יָעוּף וְכוּ', וְאֵין לָנוּ בַּמֶּה לְתָפְסָם וּלְהַחֲזִיקָם, שֶׁיִּהְיוּ נִשְׁאָרִים קַיָּמִים לָנוּ, שֶׁנִּחְיֶה בָּהֶם לָנֶצַח כָּל אֶחָד עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְהָעִקָּר עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, שֶׁהוּא יָשָׁן וְחָדָשׁ מְאד, שֶׁהוּא לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל וְכָל אֶחָד רָחוֹק בְּעֵינֵי עַצְמוֹ מִזֶּה, וּבֶאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאד, בְּפִיךָ וּבִלְבָבְךָ לַעֲשׂוֹתוֹ וְאִם אַף- עַל-פִּי-כֵן אֵין יְכוֹלִים לְהַתְחִיל לְדַבֵּר כְּלָל, הֲלֹא גַּם מִזֶּה דִּבַּרְנוּ הַרְבֵּה בְּעִצּוֹת אֱמִתִּיּוֹת, שֶׁהֵם בְּדוּקִים וּמְנֻסִּים, שֶׁכְּבָר הוֹעִילוּ לָנוּ הַרְבֵּה וְכוּ' אַשְׁרֵינוּ, שֶׁזָּכִינוּ לִשְׁמעַ כָּל זאת וְלַעֲסֹק בָּזֶה קְצָת מִי יִתֵּן, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ בֶּאֱמֶת וְלָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו, לִשְׁמֹחַ בְּכָל יוֹם וּלְבַקֵּשׁ וְלִצְעק לַה' וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (עַיֵּן בְּסוֹף הַסֵּפֶר הַדְּרוּשׁ הַנִּפְלָא מִסֵּפֶר "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" אֹרַח-חַיִּים הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ה' שֶׁנִּתְיַסֵּד עַל יְסוֹד שְׁנֵי הַמַּאֲמָרִים הַנַּ"ל בְּסִימָן א' וּבְסִימָן ב) שִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים הַכְּתוּבִים בְּסוֹף הַסֵּפֶר "לִקּוּטֵי-מוֹהֲרַ"ן" : .

אות-ג

וּלְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וַאֲמִירַת תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת טוֹב מְאד כְּשֶׁזּוֹכִין לְאָמְרָן בְּלֵב שָׁלֵם בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְכּוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבֵן הַבּוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו אֲבָל אָמַר שֶׁכְּשֶׁהָאָדָם אוֹמֵר תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְחוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ וּמְצַפֶּה שֶׁיִּבְכֶּה זאת הַמַּחֲשָׁבָה אֵינָהּ טוֹבָה וְהִיא מְבַלְבֶּלֶת גַּם כֵּן אֶת דַּעְתּוֹ כִּי מֵחֲמַת זֶה אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר הַבַּקָּשׁוֹת בְּלֵב שָׁלֵם בִּשְׁלֵמוּת כִּי צְרִיכִין בִּשְׁעַת אֲמִירַת תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת לְהַרְחִיק מֵעַצְמוֹ כָּל מִינֵי מַחְשָׁבוֹת חוּץ שֶׁבָּעוֹלָם, רַק לְכַוֵּן דַּעְתּוֹ אֶל הַדִּבּוּרִים שֶׁהוּא מְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְאָז מְמֵילָא בְּקַל יִתְעוֹרֵר לִבּוֹ עַד שֶׁיָּבֹא לִבְכִיָּה גְּדוֹלָה בֶּאֱמֶת. אֲבָל כְּשֶׁחוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה עַל זֶה שֶׁיִּבְכֶּה אֲזַי זֶה וְזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה בְּיָדוֹ כִּי הָאֱמִירָה בְּעַצְמָהּ נִתְבַּלְבְּלָה עַל-יְדֵי-זֶה כַּנַּ"ל כִּי זֶה שֶׁחוֹשֵׁב וּמְצַפֶּה שֶׁיִּבְכֶּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת מַחֲשָׁבָה זָרָה. שֶׁמִּבַלְבֶּלֶת הַכַּוָּנָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁמעַ הֵיטֵב מַה שֶּׁהוּא מְדַבֵּר עַל-יְדֵי-זֶה כִּי הָעִקָּר לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם מַחֲשָׁבוֹת אֲחֵרוֹת כְּלָל כַּנַּ"ל וְאִם יִזְכֶּה לִבְכִיָּה בֶּאֱמֶת מֵהַטּוֹב וְאִם לָאו לָאו וְלֹא יְבַלְבֵּל אֲמִירָתוֹ בִּשְׁבִיל זֶה כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן צ"ה) : .

אות-ד

עוֹד אָמַר לְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהָיָה דַּרְכּוֹ זִכָּרוֹנוֹ לִבָּרְכָה, לְזָרֵז מְאד בָּזֶה: לִהְיוֹת רָגִיל מְאד בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם וְאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵין יְכוֹלִין

לְדַבֵּר כְּלָל אֲפִלּוּ כְּשֶׁמְּדַבְּרִין רַק דִּבּוּר אֶחָד גַּם כֵּן טוֹב מְאד וְאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר רַק דִּבּוּר אֶחָד יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ וִידַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ וַאֲפִלּוּ אִם יְבַלֶּה כַּמָּה וְכַמָּה יָמִים בְּדִבּוּר זֶה לְבַד גַּם זֶה טוֹב וְיִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ וְיַרְבֶּה לְדַבֵּר אוֹתוֹ הַדִּבּוּר פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִפְתַּח פִּיו וְיוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ.

וְאָמַר שֶׁהַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאד כִּי הֲלֹא יְכוֹלִין לִלְחֹשׁ עַל קְנֵה שְׂרֵפָה שֶׁלֹּא תּוּכַל לִירוֹת וְהֶבֶן וְאֵז כְּשֶׁדִּבֵּר מִזֶּה דִּבֵּר הַרְבֵּה מֵהִתְבּוֹדְדוּת וְהֶאֱרִיךְ מְאד בְּשִׂיחָה נִפְלָאָה בְּכַמָּה מִינֵי לְשׁוֹנוֹת וְחִזֵּק וְזֵרֵז אוֹתָנוּ מְאד מְאד בָּזֶה לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאָמַר: שֶׁרְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ הִתְבּוֹדְדוּת וּלְבַלּוֹת כָּל הַיּוֹם עַל זֶה אַךְ לְאוֹ כָּל אָדָם יְכוֹל לְקַיֵּם זאת עַל כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לְצַוּוֹת לָהֶם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם עַל כָּל פָּנִים אֵיזֶה שָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת, כִּי גַּם זֶה טוֹב מְאד אֲבָל מִי שֶׁלִּבּוֹ חָזָק בָּזֶה וְרוֹצֶה לְקַבֵּל עָלָיו עַל עֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת רְצוֹנוֹ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל הַיּוֹם הִתְבּוֹדְדוּת וְהִזְכִּיר אָז מַאֲמַר חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (בְּרָכוֹת כ"א) וּלְוַאי שֶׁיִּתְפַּלֵּל אָדָם כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ (שָׁם, סִימָן צ"ו).

ה.

עוֹד שָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ שֶׁאָמַר לְעִנְיַן מַעֲלַת הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כִּי עַל תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת הַסְּדוּרוֹת מִכְּבָר כְּבָר יוֹדְעִים מֵהֶם כָּל הַמְחַבְּלִים וְהַמְקַטְרְגִים וְהֵם אוֹרְבִים עַל הַדְּרָכִים שֶׁל אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת מֻחָמֶת שֶׁיּוֹדְעִים מֵהֶם מִכְּבָר, כְּמוֹ לְמָשָׁל עַל הַדֶּרֶךְ הַכְּבוּשָׁה הַיְדוּעַ וּמְפֻרְסָם לְכֹל שֶׁם אוֹרְבִים רוֹצְחִים וְגַזְלָנִים תָּמִיד מֻחָמֶת שֶׁיּוֹדְעִים מֶדֶּרֶךְ.

זֶה כְּבָר אֲבָל כְּשֶׁהוֹלְכִים בְּנָתִיב וְדֶרֶךְ חָדָשׁ שֶׁלֹּא נוֹדַע עֲדַיִן שָׁם אֵין יוֹדְעִים לָאֱרֹב שָׁם כְּלָל כְּמוֹ כֵן לְעִנְיַן הַנַּ"ל כִּי הַשִּׂיחָה שֶׁמְּדַבֵּר הָאָדָם מֵעַצְמוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הִיא דֶּרֶךְ חָדָשׁ וּתְפִלָּה חֲדָשָׁה שֶׁהָאָדָם אוֹמְרָהּ מִלִּבּוֹ מֻחָדָשׁ עַל כֵּן אֵין הַמְקַטְרְגִים מְצוּיִים כָּל-כָּךְ לָאֱרֹב וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הַזְּהִיר מְאד גַּם עַל אֲמִירַת שְׂאָר תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת כַּמְבֹאָר בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים (שָׁם, סִימָן צ"ז) .

אות-ו

עוֹד אָמַר לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁאֵין לוֹ לֵב, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה דִּבְרֵי הִתְעוֹרְרוּת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְכֵיוֹצֵא זֶהוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר הוּא בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת הִתְעוֹרְרוּת לִבּוֹ וְנַפְשׁוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בִּבְחִינַת נַפְשִׁי יָצְאָה בְּדַבְּרוֹ שֶׁהַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ הוּא הִתְגַּלּוּת הַנֶּפֶשׁ וְהַלֵּב וְלִפְעָמִים עַל-יְדֵי שֶׁיְּדַבֵּר הַרְבֵּה אַף-עַל-פִּי שֶׁיִּהְיֶה בְּלֹא לֵב כְּלָל אַף-עַל- פִּי-כֵן יָבוֹא

אַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה לְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל בְּלֵב וָנֶפֶשׁ וְהַכְּלָל כִּי הַדִּבּוּר בְּעַצְמוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל (שָׁם, סִימָן צ"ח) .

אות-ז

אָמַר שֶׁעִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּשְׁלֵמוּת הוּא כְּשֶׁיְּפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּל כָּךְ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה סָמוּךְ מְאד שֶׁתֵּצֵא נִשְׁמָתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁכְּמַעַט יִגְוַע חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִשְׁמָתוֹ קְשׁוּרָה בְּגוּפוֹ כִּי אִם כְּחוּט הַשַּׂעָרָה מֵעֶצֶם צַעֲרוֹ וְנַעֲגוּעוֹ וְכִסּוּפָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (תַּעֲנִית. ח') , שֶׁאָמְרוּ אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא אִם כֵּן מֵשִׂים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ הֵינוּ כַּנַ"ל וְאָמַר: הֲלֹא כְּשֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזֵר בְּהִתְבּוֹדְדוּת, יוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וּצְרִיכִין לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ, שֶׁיְּדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמְּדַבֵּר עִם רַבּוֹ וְעִם חֲבֵרוֹ כִּי מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל מָקוֹם (שָׁם, סִימָן צ"ט) .

אות-ח

סִפְּרוּ לִי שֶׁאָמַר שֶׁמִּקָּטן וְעַד גָּדוֹל אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְהָיָה מַזְכִּיר כַּמָּה וְכַמָּה צַדִּיקִים מְפֻרְסָמִים אֲמִתִּיִּים וְאָמַר, שֶׁכֻּלָּם לֹא בָּאוּ לְמַדְרֵגָתָם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְגַם תָּפַס אִישׁ אֶחָד פְּשׁוּט מִנֶּכְדֵי הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְאָמַר: גַּם זֶה מְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בְּכָל פַּעַם לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְכִיָּה גְּדוֹלָה וְאָמַר: שֶׁזֵּרַע הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב רְגִילִים בָּזֶה בְּיוֹתֵר כִּי הֵם מִזֶּרַע דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְכָל עִסְקוֹ שֶׁל דָּוִד הָיָה עִנְיָן זֶה שֶׁהָיָה מְשַׂבֵּר לִבּוֹ מְאד לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁזֶּהוּ עִקַּר סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיָּסַד (שָׁם, סִימָן ק') .

אות-ט

אָמַר שֶׁעַל-יְדֵי אֲמִירַת תִּקּוּן חֲצוֹת יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבוֹ כְּמוֹ עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת כִּי מִסְתָּמָא אֵין אוֹמְרִים עַל הֶעָבָר וְעִקַּר אֲמִירַת חֲצוֹת הוּא עַל מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה עַכְשָׁו עִם הָאָדָם וּכְשֶׁיֹּאמַר חֲצוֹת בִּבְחִינָה זוֹ יְכוֹלִין לִמְצֹא כָּל אֲשֶׁר עִם לִבָּבוֹ בְּתוֹךְ אֲמִירַת חֲצוֹת:.

וְכֵן אֲמִירַת תְּהִלִּים וְכַיּוֹצֵא צָרִיךְ לִרְאוֹת שֶׁיִּמְצָא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים וּבְתוֹךְ כָּל הַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּסְלִיחוֹת וְכַיּוֹצֵא וּבְקַל בִּפְשִׁיטוּת בְּלִי חָכְמוֹת יְכוֹלִין לִמְצֹא אֶת עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כָּל הַתְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וּבִפְרָט בִּתְהִלִּים שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁבִיל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְרָט וְכָל אָדָם כָּל מִלְחֲמוֹת הַיֵּצֶר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו וְכָל מַכָּה שֶׁנַּעֲשָׂה עִמּוֹ

הַכֹּל מְבאָר וּמְפֹרָשׁ בַּתְּהִלִּים כִּי עִקָּרוֹ נֶאֱמַר עַל מִלְחָמוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹיְבִים וְהַשׂוֹנְאִים שֶׁל הָאָדָם שָׁרוֹצִים לְמָנְעוֹ מִדֶּרֶךְ הַחַיִּים וּלְהוֹרִידוֹ לִשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אִם לֹא יִשְׁמֹר עַצְמוֹ מֵהֶם וְרַק עַל עִנְיַן מִלְחָמָה זֹאת נִתְיַסֵּד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים כִּי עִקַּר כְּלָל וְשֹׁרֶשׁ וִיסוֹד שֶׁל כָּל הָעֵצוֹת, לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק אֲמִירַת תְּהִלִּים וּשְׁאָרֵי תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְנַצַּח הַמִּלְחָמָה אִם יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ מְאד תָּמִיד לְהַעְתִּיר וּלְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אָזַי בְּוַדַּאי יְנַצַּח הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁרֵי לוֹ, כְּדִ הֵבִנּוּ מְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה.

כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְצְאִים כַּמָּה עֵצוֹת טוֹבוֹת בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהֵם מְלֵאִים עֵצוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-פִּי רב קָשֶׁה לְהָאָדָם לְקַיֵּם הָעֵצָה בְּעַצְמָהּ עַל כֵּן הָעִקָּר הוּא תְּפִלּוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים יְדַבֵּר בְּפִיו בְּאֵיזֶה בְּחִינָה שֶׁהוּא וְיַבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד שֶׁיּוֹצִיא אוֹתוֹ מֵחֹשֶׁךְ לְאוֹר וְיַחֲזִירֵהוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וְאַל יִתֵּן דָּמִי לוֹ עַד שֶׁיַּעֲנֵהוּ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא קוֹרֵא וְצוֹעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ זֶה זְמַן רַב וַעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד מְאד אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִהְיֶה חָזָק וְאַמִּיץ בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יַעֲנֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִקָּרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי בְּלִי סָפֵק רַק חָזָק וֶאֱמַץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (בְּרָכוֹת לב) שֶׁתְּפִלָּה צָרִיךְ חִזּוּק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב "קַוֵּה אֶל ה' חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל ה' וּפֹרֵשׁ רַשׁ"י אִם לֹא נִתְקַבֵּל תְּפִלָּתְךָ חֲזֹר וְקַוֵּה וְכֵן לְעוֹלָם עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם".

וּכְבָר מְבאָר זֹאת בִּדְבָרֵינוּ כַּמָּה פְּעָמִים, אַךְ צְרִיכִין לִכְפֹּל וְלִשְׁנוֹת זֹאת וְלִזְכּר זֹאת בְּכָל יוֹם וָיוֹם כִּי יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה מִינֵי חֲלִישׁוּת וּבִלְבּוּלִים עַל זֶה בְּלִי שִׁעוּר מַה שֶּׁאֵין הַפֶּה יָכוֹל לְדַבֵּר וְהַלֵּב לַחֲשֹׁב עַל כֵּן צְרִיכִין לַחֲזֹר זֹאת אֶלֶף פְּעָמִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ לַעֲמד עַל עָמְדוֹ לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד, שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה "נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם" "כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב" "חַסְדֵי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו" (שָׁם, סִימָן ק"א) .

אות-י

בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה כָּל זְמַן שֶׁהָאָדָם שׁוֹמֵעַ עוֹד אֲ אֵיזֶה אָדָם דְּהַיְנוּ שֶׁשּׁוֹמֵעַ וּמַרְגִּישׁ שֶׁעוֹמֵד עוֹד אָדָם אֶחָד בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ הוּא לֹא טוֹב כִּי צָרִיךְ כָּל אָדָם בְּשָׁעַת תְּפִלָּתוֹ שֶׁיְּצַיֵּר בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא אֲנִי וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד וּבְ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן נ"ה מְבאָר עוֹד

יוֹתֵר שֶׁמְּחַיֵּב הָאָדָם לְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עַד שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ אֲפִלּוּ אֶת עַצְמוֹ כְּלָל רַק אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַדּוֹ (שָׁם, סִימָן ק"ג) .

אות-יא

הָיָה אוֹהֵב מְאד אֶת הָעֲבוֹדוֹת הַפְּשׁוּטוֹת שֶׁל סְתָם בְּנֵי אָדָם הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים הַכְּשֵׁרִים, וְהָיָה אוֹהֵב מְאד מִי שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר הַרְבֵּה תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת בְּתוֹךְ הַסִּדּוּרִים הַגְּדוֹלִים כְּדֶרֶךְ הַהֶמוֹן עַם הַכְּשֵׁרִים: וְהָיָה מַזְהִיר וּמוֹכִיחַ אוֹתָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וְהָיָה מַקְפִּיד וְכוֹעֵס מְאד, עַל מִי שֶׁהוּא חָכָם בְּעֵינָיו וְאֵינוֹ מִתְאַמֵּץ לְזַמֵּר זְמִירוֹת בְּשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ שְׁאָר עֲבוֹדוֹת פְּשׁוּטוֹת כִּי עִקַּר הַיְּהֲדוּת הוּא בִּפְשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת גָּמוּר בְּלִי שׁוּם חָכְמוֹת כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים: וְגַם הוּא בְּעַצְמוֹ כָּל יָמָיו קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לוֹ הַחוֹלַאַת הַכָּבֵד שֶׁנִּסְתַּלֵּק עַל יָדוֹ הָיָה מְזַמֵּר זְמִירוֹת הַרְבֵּה בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת (שָׁם, סִימָן ק"ד) .

אות-יב

אֶחָד שְׁאַל אוֹתוֹ בְּעִנְיַן הַנְהָגַת הִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְצִוָּה לוֹ לִלְמד וְכוּ' וְשָׁאַל אוֹתוֹ הֲלֹא אֵינִי יָכוֹל לִלְמד, הֵשִׁיב לוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לַכֹּל לְכָל טוּב לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּלְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּלְכָל הָעֲבוֹדוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

אָמַר הַמַּעְתִּיק: עַיֵּן בַּסֵּפֶר "יֶרַח הָאֵתָנִים" כְּתַב יָד מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ מִטְשֶׁעְרִין, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, עַל הַתּוֹרָה תְּהוֹמוֹת יְכַסְיֻמוּ בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן ט' שֶׁכָּתַב שָׁם לְעִנְיַן יוֹם הַדִּין שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁעִקַּר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם הוּא עַל שֶׁלֹּא הָיָה זָהִיר בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה כִּי עַל- יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לְכָל טוּב לְתוֹרָה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְלִתְשׁוּבָה וּלְהִנָּצֵל מִן הַחֵטְא וּכְמוֹ שֶׁתִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּפִלּוֹת הַרְבֵּה עַל זֶה וְזֶה מוּבָן בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (עֵרוּבִין ס"ה), שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: יָכוֹל אֲנִי לִפְטר אֶת כָּל הָעוֹלָם מִן הַדִּין וְכוּ' וּמַסְקוּ מֵאי אֲנִי יָכוֹל לִפְטר דְּקָאָמַר מִדִּין תְּפִלָּה כִּי דִּין תְּפִלָּה הוּא כְּלַל הַדִּין וְהַחֶשְׁבּוֹן שֶׁל אָדָם כִּי אִלְמָלֵי הָיָה זָהִיר וְרָגִיל בִּתְפִלָּה כָּרָאוּי הָיָה זוֹכֶה לְתַקֵּן הַכֹּל וְכַמְבאָר גַּם בַּמְפָרְשִׁים מֵעִין זֶה וְכַמְבאָר אֶצְלֵנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁזֶּה נִלְמָד מֵעִנְיַן נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה שֶׁעִקַּר הַחִיּוּב שֶׁלָּהּ לְמִיתָה רַחֲמָנָא לִצְלָן, הוּא עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא צָעֲקָה וְכוּ' (עַיֵּן שָׁם) פַּעַם אַחַת אָמַר אִם הָיָה מַנִּיחִין מֵת לָעוֹלָם הַזֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּוַדַּאי הָיָה מִתְפַּלֵּל יָפֶה יָפֶה בְּכָל כֹּחוֹ (שָׁם, סִימָן קי"א) .

אות-יג

אָמַר כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא דְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָיָה טוֹב יוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ כִּי כְּשֶׁמִּתְפַּלְּלִים בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, אָזַי הַלֵּב סָמוּךְ וְדָבוּק מְאד בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְיָכוֹל לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַךְ כְּבָר תִּקְּנוּ לָנוּ אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה סֵדֶר הַתְּפִלָּה (מֵחֲמַת שֶׁלֹּאו כָּל אָדָם יְכוֹל לְסַדֵּר סֵדֶר הַתְּפִלָּה לְעַצְמוֹ כַּמּוּבָא) עַל כֵּן אָנוּ חַיָּבִים לְהִתְפַּלֵּל בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ כְּמוֹ שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ אֲבָל הָעִקָּר הוּא רַק לְכַוֵּן פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁזֶּהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְדַּבְּקִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ (וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עִם כַּוָּנוֹת הַנִּסְתָּר שֶׁבְּתֹרַת הַתְּפִלָּה וְאֵינוֹ רָאוּי לָזֶה הוּא פְּגָם גָּדוֹל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם) וְהִנֵּה מִי שֶׁמְּדַבֵּר בִּלְשׁוֹן הַקּדֶשׁ תָּמִיד כְּגוֹן יְרוּשַׁלְמִי אֵין צָרִיךְ לַחֲשֹׁב בְּדַעְתּוֹ פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת, רַק שֶׁיִּטֶּה אָזְנוֹ לְמַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר וְזֶה עִקַּר כַּוָּנָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וְאֵצֶל הַצַּדִּיקִים אֲמִתִּיִּים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה אֶצְלָם כָּל הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְכוּ' הֵם פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁבְּפֵרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁלָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַכַּוָּנוֹת (שָׁם, סִימָן ק"כ) .

אות-יד

הָיָה מְחַזֵּק אֶת אֲנָשָׁיו שֶׁקִּבְּלוּ לְפָנָיו בְּקַבָּלָה גְּדוֹלָה עַל שֶׁהֵם רְחוֹקִים מִתְּפִלָּה מְאד וְקָשֶׁה עֲלֵיהֶם מְאד לְהִתְפַּלֵּל וְהָיָה מְחַזֵּק וּמְנַחֵם אוֹתָם בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת שֶׁלֹּא יִפְּלוּ בְּדַעוֹתֵיהֶם בִּשְׁבִיל זֶה אָמַר: הֲלֹא אֲצֶל הַגֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, כַּמָּה זְכִיָּה הוּא אֶצְלוֹ לֵידַע אֲמִירַת הַתֵּבוֹת לְבַד עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַל כֵּן רָאוּי לְאָדָם לְנַחֵם אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אֲשֶׁר עַל כָּל פָּנִים הוּא זוֹכֶה לוֹמַר הַתֵּבוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה:.

וְשָׁמַעְתִּי שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם אִישׁ פָּשׁוּט אֶחָד מֵעִנְיַן תְּפִלָּה שֶׁקָּשֶׁה לוֹ מְאד לְהִתְפַּלֵּל וְנָתַן לוֹ עֵצָה וְאָמַר לוֹ שֶׁיַּחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר כִּי אוּלַי הוּא צָרִיךְ בְּגִלְגּוּל זֶה לְתַקֵּן רַק חֵלֶק זֶה מֵהַתְּפִלָּה כִּי אוּלַי בְּגִלְגּוּל הָרִאשׁוֹן כְּבָר הִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה שְׁאָר חֶלְקֵי הַתְּפִלָּה רַק חֵלֶק זֶה עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר הוּא צָרִיךְ עַכְשָׁו בְּגִלְגּוּל זֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וְעַל כֵּן יְכַנִּיס כָּל כֹּחוֹ בְּזֶה הַמַּעַט לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה עַד בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁיַּגִּיעַ לְבָרוּךְ שֶׁאָמַר יַחֲשֹׁב אוּלַי צָרִיךְ לְתַקֵּן חֵלֶק זֶה, כְּגוֹן מִבָּרוּךְ שֶׁאָמַר עַד וַיְבָרֶךְ דָּוִד וְיִתְפַּלֵּל עַד אוֹתוֹ הַחֵלֶק בְּכַוָּנָה וְכֵן לְהַלָּן וְהַכְּלָל שֶׁלֹּא יְבַלְבֵּל דַּעְתּוֹ בַּתְּחִלָּה בְּכָל הַתְּפִלָּה כִּי יִהְיֶה קָשֶׁה וְכָבֵד עָלָיו רַק יִתְאַמֵּץ בְּכָל פַּעַם לוֹמַר מְעַט מְעַט בְּכַוָּנָה כִּי מְעַט יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה (שָׁם, סִימָן קי"א).

וְגַם כְּבָר מְבֹאָר בְּ"שִׂיחוֹת הָרַ"ן" סִימָן ע"ה שֶׁבָּאֱמֶת עַל פִּי רֹב אֵין יְכוֹלִים לְהִתְפַּלֵּל כָּל הַתְּפִלָּה בְּכַוָּנָה רַק מְעַט כִּי כָּל אֶחָד מִתְפַּלֵּל אֵיזֶה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה לְפִי בְּחִינָתוֹ כִּי אִית

מָארֵי דְיָדִין וְאִית מָארֵי דְרַגְלִין וְכוּ' וְזֶה הוּא בְּחִינָה הַנַּ"ל שֶׁכָּל אֶחָד מִתְעוֹרֵר וְזוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה לְפִי בְּחִינָתוֹ עַל כֵּן אַל יִפֹּל לֵב הָאָדָם בִּרְאוֹתוֹ שֶׁזָּכָה לְהִתְפַּלֵּל קְצָת בְּכַוָּנָה אֵיזֶה חֵלֶק מֵהַתְּפִלָּה וּפִתְאֹם נִפְסַק וְאֵינוֹ יָכוֹל עוֹד לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי עַל פִּי רֹב מֻכְרָח לִהְיוֹת כֵּן כַּנַּ"ל וְיִשְׁתַּדֵּל לְהִתְפַּלֵּל שְׁאָר הַתְּפִלָּה בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה בְּרַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ לְהִתְעוֹרֵר מִזֶּה עַד שֶׁיַּחֲזֹר וְיִתְלַהֵב לִבּוֹ מְאד וְיַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל עוֹד הַפַּעַם בְּהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי וְכוּ' וְאִם לִפְעָמִים אֵינוֹ זוֹכֶה בְּכָל הַתְּפִלָּה לְהִתְעוֹרְרוּת מַה לַּעֲשׂוֹת אִם יִזְכֶּה יוֹכַל לְדַבֵּר אַחַר-כָּךְ אֵיזֶה קַפִּיטֶל תְּהִלִּים אוֹ בַּקָּשָׁה וּתְחִנָּה אַחֶרֶת בְּכַוָּנָה כִּי בְּוַדַּאי כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ פְּחִיתוּתוֹ רָאוּי לוֹ לְדַעַת שֶׁהוּא רָחוֹק מְאד מְאד מֵהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא גָּבוֹהַּ מְאד מְאד וּמֵהֵיכָן יִזְכֶּה לַעֲבוֹדָה גְּבוֹהָּה כָּזוֹ שֶׁהִיא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר מִלְּמוּד הַתּוֹרָה עַל כֵּן עָלָיו לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלּוֹ אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה כָּרָאוּי יַתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בִּפְשִׁיטוּת גָּמוּר וְיַטֶּה אָזְנוֹ לְמַה שֶּׁהוּא אוֹמֵר וְעַל-פִּי רֹב יָבוֹא עַל- יְדֵי-זֶה לְהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי וְכוּ' עַיֵּן שָׁם.

וְעַיֵּן גַּם בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן צ"ט שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה אֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֻּקוּת וְאֵין תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְחַזֵּק גַּם אָז לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ וְכַוָּנָתוֹ כִּי בְּעֵת שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֻּקוּת וְתִהְיֶה תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו כָּרָאוּי אָז יַעֲלֶה כָּל הַתְּפִלּוֹת עִם הַתְּפִלָּה הַהוּא שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְזֶה "וְאָתְחַנַּן אֶל ה'"-תָּמִיד בֵּין בְּדִבֻּקוּת וּבֵין שֶׁלֹּא בְּדִבֻּקוּת "בָּעֵת הַהִיא לֵאמר"-הַיְנוּ כִּי בְּעֵת שֶׁאָזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל בְּדִבֻּקוּת וְהַדְּבָרִים יִהְיוּ נֶאֱמָרִים וּמְרֻצִּים בְּפִי בְּחִינַת שְׁגוּרָה תְּפִלָּתִי בְּפִי אָז יַעֲלוּ גַּם כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד עַתָּה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי עִם הַתְּפִלָּה הַהֲגוּנָה הַהוּא:.

וְעַיֵּן בְּ"שִׂיחוֹת הָרַ"ן" סִימָן ע"ד מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה שֶׁלִּפְעָמִים אֵין לְהָאָדָם שׁוּם הִתְלַהֲבוּת בִּתְפִלָּה וּצְרִיכִין לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ הִתְלַהֲבוּת וַחֲמִימוּת וְלֵב בּוֹעֵר לִתְפִלָּה כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁנִּמְצָא לִפְעָמִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ רָגְז עַד שֶׁבָּא בְּכַעַס וְנִתְרַגֵּז כְּמוֹ שֶׁאוֹמְרִים הָעוֹלָם בִּלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז עֶר שְׁנִיצְט זִיךְ אַ רָגְז כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ בְּקִדֻּשָּׁה בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לִפְעָמִים לַעֲשׂוֹת לְעַצְמוֹ רָגְז וְיַעֲשֶׂה לוֹ חֲמִימוּת וְתַבְעֶרֶת הַלֵּב בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה אֲזוֹי וְויא אַייְנְער שְׁנִיצְט זִיךְ אַ רָגְז וְעַל-יְדֵי-זֶה יָבוֹא אַחַר-כָּךְ בֶּאֱמֶת לְהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל בִּתְפִלָּה בֶּאֱמֶת .

אות-טו

שָׁמַעְתִּי בִּשְׁמוֹ שֶׁאָמַר, שֶׁלִּפְעָמִים מַגִּיעַ לָאָדָם הִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּאֵיזֶה מָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שָׁם בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם דַּיְקָא לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה הַהִרְהוּר תְּשׁוּבָה וְהִשְׁתּוֹקְקוּת כְּגוֹן לְדַבֵּר שָׁם אֵיזֶה דִּבּוּרִים שֶׁל תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת אוֹ דִּבְרֵי הִשְׁתּוֹקְקוּת בַּפֶּה וּבַלֵּב כְּפִי הָעִנְיָן וְלֹא יַמְתִּין וְלֹא יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין זֶה הַמָּקוֹם מוּכָן לְכָךְ כְּגוֹן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם קְבִיעוּת לְתוֹרָה וּתְפִלָּה רַק בְּדֶרֶךְ הִלּוּךְ וְכֵיוֹצֵא כִּי כְּשֶׁיָּזוּז מִמְּקוֹמוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּפְסֹק וְכֵן רָאִינוּ מִמָּנּוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ עִנְיָן כָּזֶה כַּמָּה פְּעָמִים (שָׁם, סִימָן קכ"ד) .

אות-טז

מְעִנְיַן אֲמִירַת תְּהִלִּים דִּבֵּר עִם אֶחָד וְאָמַר לוֹ, שֶׁעִקַּר אֲמִירַת תְּהִלִּים לוֹמַר כָּל מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים עַל עַצְמוֹ וּפָרֵשׁ לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, קְצָת כִּי כָּל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁבִּקֵּשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁיְּצִילֵהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵהֶם הַכֹּל צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עַצְמוֹ עַל מִלְחָמוֹת הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו עִמּוֹ (וְכַמְבאָר מִזֶּה לְעֵיל בְּסִימָן ט') וְשָׁאַל הָאִישׁ אוֹתוֹ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֵיךְ יְפָרֵשׁ לְעַצְמוֹ בְּהַפְּסוּקִים שֶׁדָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, מְשַׁבֵּחַ אֶת עַצְמוֹ כְּגוֹן שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הֵשִׁיב לוֹ גַּם זֶה צְרִיכִין לְפָרֵשׁ עַל עַצְמוֹ כִּי צְרִיכִין לָדוּן אֶת עַצְמוֹ לְכַף זְכוּת וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וּנְקֻדָּה טוֹבָה שֶׁבָּזֶה הוּא בְּחִינַת חָסִיד וְכֵיוֹצֵא וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֲלֹא אֲצָל יְהוֹשָׁפָט כְּתִיב (דִּבְרֵי-הַיָּמִים ב' י"ז): וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בְּדַרְכֵי ה' שֶׁבְּדַרְכֵי הַשֵּׁם וַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ הִגְבִּיהַּ לִבּוֹ קְצָת; עוֹד אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הֲלֹא בַּבֹּקֶר אָנוּ אוֹמְרִים בַּתְּחִלָּה מָה אָנוּ מַה חַיֵּינוּ וְכוּ' וְאָנוּ מַקְטִינִים עַצְמֵנוּ מְאד וְאַחַר-כָּךְ אָנוּ אוֹמְרִים, אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ וְכוּ' שֶׁאַחַר-כָּךְ אָנוּ מְחַזְּקִים עַצְמֵנוּ וּמְסַפְּרִים אֶת גְּדֻלָּתֵנוּ שֶׁאֲנַחְנוּ עַמּוֹ בְּנֵי בְּרִיתוֹ זֶרַע אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכוּ' כִּי כָּךְ צְרִיכִין לְהִתְנַהֵג בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כַּנַּ"ל; וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן רפ"ב מַה שֶּׁכָּתַב עַל פָּסוּק: "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי" וּמוּבָא לְקַמָּן בְּאוֹת ס"ז (שָׁם, סִימָן קכ"ה.

יז.

טוֹב מְאד מִי שֶׁיָּכוֹל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו כִּי הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבָר קְרָאָנוּ בָּנִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים י"ד) : "בָּנִים אַתֶּם. לַה' אֱלֹהֵיכֶם" עַל כֵּן טוֹב מְאד לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֵן שֶׁקּוֹבֵל לִפְנֵי אָבִיו בִּתְנוּעוֹת שֶׁל חֵן וְרַחֲמִים (שֶׁקּוֹרִין פִּיְעסְטִין) וְאַף אִם נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁלְּפִי מַעֲשָׂיו אֵינוֹ כְּבֵן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עִם כָּל זֶה הֲלֹא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קְרָאָנוּ בָּנִים כַּנַּ"ל, כִּי בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ קְרוּיִים לְךָ

בָּנִים וְכוּ' עָלַי לַעֲשׂוֹת שֶׁלִּי לַעֲשׂוֹת עַצְמִי כְּבֵן כַּנַּ"ל וּמָה טּוֹב כְּשֶׁיָּכוֹל לְעוֹרֵר לִבּוֹ בְּתַחֲנוּנִים עַד שֶׁיִּבְכֶּה וְיוֹרִיד דְּמָעוֹת כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו (שִׂיחוֹת הָר"ן ז').

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עָלִים לִתְרוּפָה" (מִכְתָּב רנ"ד) , שָׁכָתַב שָׁם: וְרָאִיתִי בְּמִדְרָשׁ רַבָּה, שֶׁמֵּבִיא שָׁם אֶת הַכָּתוּב: הֶבֶן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם, אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים, כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד וְאִיתָא שָׁם: אֵיזֶה יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים, כְּבֶן שְׁתַּיִם, כְּבֶן שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְחַד אָמַר כְּבֶן אַרְבַּע וְחָמֵשׁ שָׁנִים; וּפִרְשׁוּ שָׁם הַמְפָרְשִׁים שֶׁאֶחָד אָמַר כְּבֶן שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁתִּנּוֹק קָטָן כָּזֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר כִּי אִם בְּרֶמֶז וּמְדַבֵּר רַק חֲצִי דִבּוּר אַף- עַל-פִּי-כֵן אָבִיו מְשַׂעֲשֵׁעַ בּוֹ בְּדִבּוּרָיו וּמְמַלֵּא חֶפְצוֹ וְחַד אָמַר: כְּבֶן אַרְבַּע וְחָמֵשׁ שָׁנִים; שֶׁאָז דִּבּוּרוֹ שָׁלֵם וּמְבַקֵּשׁ מֵאָבִיו בְּפֶה מָלֵא: תֵּן לִי חֵפֶץ פְּלוֹנִי אוֹ חֵפֶץ פְּלוֹנִי, וְאָבִיו מְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין שָׁם מְבאָר כָּל-כָּךְ, בֵּאַרְתִּי הָעִנְיָן יוֹתֵר, כִּי אֲנִי בְּעָנְיֵי הוֹצָאתִי מִזֶּה הִתְעוֹרְרוּת הַרְבֵּה לְעִנְיָן מַה שֶּׁהַזְהִירָנוּ הוּא, זְכרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְכוּ', כִּי תְּהִלָּה לְאֵל הֶבַנְתִּי מִמֶּדְרָשׁ זֶה הִתְחַזְּקוּת וְהִתְעוֹרְרוּת עָצוּם לָזֶה כִּי מוּבָן וּמְבאָר מִזֶּה, שֶׁאֲפִלּוּ כֶּשֶׁאָדָם אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר כְּלָל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב, אַף- עַל-פִּי-כֵן יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם מְדַבֵּר רַק בְּרֶמֶז וּבַחֲצִי דִבּוּר כְּמוֹ תִּינוֹק בֶּן שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְלִפְעָמִים עוֹזֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְדַבֵּר דִּבּוּרִים שְׁלֵמִים כְּתִינוֹק בֶּן אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים וְכָךְ יִשְׂרָאֵל יְקָרִים בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁמְּדַבְּרִים וּמְשִׂיחִים צָרְכֵיהֶם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְנִקְרָאִים יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתוּב שָׁם עַל סִיּוּם הַמִּקְרָא: כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ; דַּי דִּבּוּרִי בּוֹ וְכוּ' מוּבָן שָׁם עִצָּם יְקָרַת הַדִּבּוּר, וְאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר בִּכְתָב כָּל כָּךְ, וְהַהֶכְרֵחַ לְקַצֵּר, אַךְ מֵאֲלֵיכֶם תָּבִינוּ רְמָזִים מִזֶּה לְהִתְחַזֵּק בְּהַדִּבּוּר וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אֵיךְ שֶׁתּוּכְלוּ אָמְנָם בְּוַדַּאי טוֹב יוֹתֵר לְדַבֵּר בְּפֵרוּשׁ דִּבּוּרִים שְׁלֵמִים, אַךְ גַּם כְּשֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לְדַבֵּר הֵיטֵב, יָקָר בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ גַּם הַדִּבּוּר, (שֶׁקּוֹרִין "פְּיֶעסְטִין"), כְּמוֹ יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים, שֶׁהוּא בֶּן שְׁתַּיִם אוֹ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וְהֶבֶן הֵיטֵב לְקַיֵּם כָּל זֹאת בִּפְשִׁיטוּת, כִּי הוּא חַיֵּיכֶם לָנֶצַח, כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲבר זֶה הָעוֹלָם בְּשָׁלוֹם כִּי אִם עַל-יְדֵי זֶה שֶׁכְּתַבְנוּ כָּאן, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בַּפֶּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם .

אות-יח

כְּשֶׁאָדָם כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה אָז בְּנָקֵל לוֹ לְיַחֵד שָׁעָה בַּיּוֹם לְשַׂבֵּר אֶת לִבּוֹ וּלְהַשִּׂיחַ אֶת אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כַּמְבאָר אֶצְלֵנוּ כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ עַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, קָשֶׁה לוֹ מְאד לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ (שָׁם, סִימָן כ') .

אות-יט

לֵב נִשְׁבָּר וְעַצְבוּת אֵינוֹ עִנְיָן אֶחָד כְּלָל, כִּי לֵב נִשְׁבָּר הוּא בַּלֵּב, אֲבָל עַצְבוּת הוּא בָּא מִן הַטָּחוֹל וְהוּא סִטְרָא-אַחֲרָא וְהַקְּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׂוֹנֵא אוֹתָהּ, אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר הוּא חָבִיב לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיָקָר מְאד בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ וְהָיָה טוֹב שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם לֵב נִשְׁבָּר כָּל הַיּוֹם, אַךְ אֲנָשִׁים כְּעֶרְכְּכֶם אֵין יְכוֹלִים לְקַיֵּם זאת כִּי יְכוֹלִים לָבוֹא מִלֵּב נִשְׁבָּר לְעַצְבוּת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁזֶּה אָסוּר לְהָאָדָם לְגַמְרֵי עַל כֵּן צְרִיכִין לְיַחֵד אֵיזֶה שָׁעָה בַּיּוֹם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר, דְּהַיְנוּ לְהִתְבּוֹדֵד וּלְשַׁבֵּר לִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֲבָל שְׁאָר כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה (שָׁם, סִימָן מ"א) .

אות-כ

עַצְבוּת הוּא כְּמוֹ מִי שֶׁהוּא בְּכַעַס וּבְרֻגְז כְּמִי שֶׁמִּתְרַעֵם וּמִתְלוֹנֵן עָלָיו יִתְבָּרַךְ, חַס וְשָׁלוֹם, עַל שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה לוֹ רְצוֹנוֹ אֲבָל לֵב נִשְׁבָּר הוּא כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו כְּתִינוֹק שֶׁקּוֹבֵל וּבוֹכֶה לִפְנֵי אָבִיו עַל שֶׁנִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ, וְעַיֵּן עוֹד לְקַמָּן סִימָן ל"ד (שָׁם, סִימָן מ"ב) :.

כא.

אַחַר לֵב נִשְׁבָּר בָּא שִׂמְחָה וְזֶה סִימָן אִם הָיָה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר כְּשֶׁבָּא אַחַר-כָּךְ לְשִׂמְחָה (שָׁם, סִימָן מ"ה) .

אות-כב

צָרִיךְ לָזֶה זְכִיָּה גְּדוֹלָה שֶׁיִּזְכֶּה לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ שָׁעָה אַחַת בַּיּוֹם וְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶרְטָה עַל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְחָרֵט כִּי לְאוֹ כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, כִּי הַיּוֹם חוֹלֵף וְעוֹבֵר אֶצְלוֹ וְאֵין לוֹ פְּנַאי לְיַשֵּׁב עַצְמוֹ אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת כָּל יְמֵי חַיָּיו, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר לִרְאוֹת לְיַחֵד לוֹ פְּנַאי וּלְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב עַל כָּל מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה בָּעוֹלָם אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו בְּמַעֲשִׂים כְּאֵלּוּ (שָׁם, סִימָן מ"ז).

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "נַחַת הַשֻּׁלְחָן" כְּתַב-יָד מֵהָרַב הַקָּדוֹשׁ מִטְּשֶׁעֲרִין זְכֻרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהִלְכוֹת פֶּסַח שֶׁמְּבאָר שָׁם, שֶׁעִקַּר הִתְגַּבְּרוּת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא הוּא לְסַמּוֹת עֵינֵי הָאָדָם שֶׁלֹּא לְהִתְבּוֹנֵן כְּלָל עַל דְּרָכָיו, בְּבְחִינַת לֹא יַחְפֹּץ כְּסִיל בִּתְבוּנָה וְכוּ' אֲבָל תֵּכֶף שֶׁמְּעוֹרֵר כֹּחַ וְהֶאָרַת הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹר הַנֵּר בְּחִינַת נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וּמַתְחִיל לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְהִתְבּוֹנֵן עַל דְּרָכָיו, אֲזַי הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ וּמְעַט מִן הָאוֹר דּוֹחֶה הַרְבֵּה מִן הַחֹשֶׁךְ, וְזֶה שֶׁמְּבָרְכִין עַל בְּעוּר חָמֵץ בְּעֵת הַבְּדִיקָה כִּי הַבְּדִיקָה בְּעַצְמָהּ שֶׁל הֶחָמֵץ (שֶׁהוּא מִצַּד הַיֵּצֶר הָרָע) הַיְנוּ כְּשֶׁמַּתְחִיל לְחַפֵּשׂ וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו זֶה כְּבָר הוּא הַתְחָלַת הַבְּעוּר .

אות-כג

אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, יָסַד כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים מִזֶּה שֶׁהָיָה חָזָק מְאד בְּעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְאָמַר, שֶׁעִקַּר הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה בְּעֵת שֶׁשָּׁכַב עַל מִטָּתוֹ וְכִסָּה עַצְמוֹ בְּסָדִין אָז הָיָה מְדַבֵּר וּמְשִׂיחַ כָּל לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה" אַשְׁרֵי מִי שֶׁיַּרְגִּיל עַצְמוֹ לְקַיֵּם הַנְהָגָה זוֹ הָעוֹלֶה עַל הַכֹּל (שָׁם, סִימָן ס"ח).

עוֹד כָּתַב בַּשִּׂיחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֶׁטּוֹב לְהָאָדָם, בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ לִישֹׁן, לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבַקְּשׁוֹ, שֶׁיְּזַכֶּה לְהִתְקָרֵב לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְאִם אֵינוֹ זוֹכֶה אָז לְדַבֵּר דִּבּוּרִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מֻחְמַת הִתְגַּבְּרוּת לִבּוֹ הָאֻבָּן, עַל כָּל פָּנִים יַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְאַנֵּחַ וְלִגְנֹחַ גְּנִיחוֹת הַרְבֵּה תְּכוּפוֹת זֶה אַחַר זֶה עַל שֶׁרְחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְשֶׁיְּזַכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ (וְעַיֵּן לְקַמָּן אוֹת מ"ו) וּכְבָר מְבֹאָר בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" כַּמָּה תּוֹרוֹת מַה שֶּׁיְּכוֹלִין לִזְכּוֹת עַל- יְדֵי אֲנָחָה דִּקְדֻשָּׁה, עַיֵּן שָׁם .

אות-כד

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (פְּסָחִים קי"ט), זִמְרוּ לְמִי שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ וְשָׂמֵחַ כִּי צָרִיכִין לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל כִּי אַף-עַל- פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ רוֹצֶה לְקָרְבוֹ מֻחְמַת שֶׁקִּלְקֵל הַרְבֵּה וְגַם עַכְשָׁו אֵינוֹ מִתְנַהֵג כָּרָאוּי כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְחַזֵּק עַצְמוֹ בְּיוֹתֵר וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ עַצְמוֹ לְפָנָיו וְלִפְרֹשׂ כַּפָּיו אֵלָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּרַחֵם עָלָיו וִיקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ כִּי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי רוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי נִמְצָא שֶׁרוֹצֶה לְנַצֵּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה מִזֶּה שֶׁמְּנַצְּחִין אוֹתוֹ כִּבְיָכוֹל (וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן קכ"ד שֶׁכָּתַב שָׁם, שֶׁמֻּחְמַת הַשִּׂמְחָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִזֶּה עַל כֵּן הוּא בְּעַצְמוֹ שׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים בְּפִיו שֶׁיּוּכַל לְנַצֵּחַ אוֹתוֹ כִּי בְּלִי זֶה בְּוַדַּאי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְבָשָׂר וָדָם לְנַצֵּחַ אֶת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אַךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְסַיֵּעַ לוֹ בָּזֶה כַּנַּ"ל) .

אות-כה

כְּשֶׁאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל רוֹצֶה לְדַבֵּר עִם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּקָּרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּבְיָכוֹל מַשְׁלִיךְ כָּל עִנְיָנָיו וְכָל הַגְּזֵרוֹת שֶׁרוֹצֶה לְגָזר חַס וְשָׁלוֹם, וְכָל הָעֲסָקִים שֶׁלּוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹסֵק בָּהֶם כִּבְיָכוֹל וְהוּא מַשְׁלִיךְ הַכֹּל וּפוֹנֶה עַצְמוֹ רַק לָזֶה הָאִישׁ שֶׁרוֹצֶה לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו, לְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ שֶׁיַּעְזְרֵהוּ

לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ נִמְצָא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְמַיְלָא נִצּוֹלִין יִשְׂרָאֵל מִכָּל הַגְּזֵרוֹת קָשׁוֹת רַחֲמָנָא לִצְלָן (שָׁם, סִימָן ע') .

אות-כו

עַל-יְדֵי בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְכוֹלִים לוֹמַר תְּהִלִּים (שָׁם, סִימָן צ"ז) .

אות-כז

אֲמִירַת תְּהִלִּים מַעֲלָה גְּדוֹלָה כְּאִלּוּ אֲמָרָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּעַצְמוֹ כִּי הוּא אֲמָרָם בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מָנַח בְּתוֹךְ הַתֵּבוֹת וּכְשֶׁאוֹמֵר הַמְזַמֵּר תְּהִלִּים הוּא מְעוֹרֵר בְּרוּחַ פִּיו אֶת הָרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, עַד שֶׁנִּתְחַשֵּׁב כְּאִלּוּ אֲמָרָם דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּעַצְמוֹ וְהוּא מְסֻגָּל מְאד לְרַפְּאוֹת אֶת הַחוֹלֶה לִהְיוֹת לוֹ בִּטָּחוֹן רַק עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים יוֹשִׁיעוֹ הַשֵּׁם וְהַבִּטָּחוֹן הוּא בְּחִינַת מִשְׁעָנֶת, כְּמוֹ שֶׁהָאָדָם נִשְׁעָן עַל הַמַּטֶּה כֵּן הוּא נִשְׁעָן עַל הַבִּטָּחוֹן שֶׁבּוֹטֵחַ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ הַשֵּׁם כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד וַיְהִי ה' לְמִשְׁעָן לִי וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְרַפֵּא הַחוֹלֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אִם יָקוּם וְהִתְהַלֵּךְ בַּחוּץ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ וְנִקָּה וְזֶה בְּחִינַת וְיָצָא חֹטֶר מִגֶּזַע יִשַׁי הַנֶּאֱמַר עַל מָשִׁיחַ שֶׁהוּא מִזֶּרַע דָּוִד וְזֶה בְּחִינַת עֲתִידִין צַדִּיקִים שֶׁיְּחַיּוּ מֵתִים עַל-יְדֵי הַמִּשְׁעָנֶת בְּחִינַת וְאִישׁ מִשְׁעַנְתּוֹ בְּיָדוֹ בְּחִינַת וְנָתַתָּ הַמִּשְׁעָנֶת עַל פְּנֵי הַנַּעַר.

גַּם דִּבּר אָז, חֹרֶף הוּא בְּחִינַת עִבּוּר וְאָז כָּל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים כֻּלָּם מֵתִים, כִּי בָּטֵל כֹּחָם בַּחֹרֶף וְהֵם אָז בִּבְחִינַת מִיתָה וּכְשֶׁבָּא הַקַּיִץ שֶׁהוּא בְּחִינַת לֵדָה אָז כָּל הָעֲשָׂבִים נִתְעוֹרְרִים וְחַיִּים וְאָז טוֹב וְיָפֶה מְאד כְּשֶׁיּוֹצְאִים לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה שִׂיחָה זוֹ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּתְשׁוּקָה וְגַעְגּוּעִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָז כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה הַמַּתְחִילִים לְחִיוֹת וְלִצְמֹחַ אָז כֻּלָּם נִכְסָפִים וְנִכְלָלִים בְּתוֹךְ שִׂיחָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ (שָׁם, סִימָן צ"ח) (וְעַיֵּן בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן א' שֶׁזֶּה בְּחִינַת וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה שֶׁתְּפִלָּתוֹ הָיְתָה עִם כָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה שֶׁכָּל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה חִזְּרוּ כֻּלָּם לְתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ עַיֵּן שָׁם) .

אות-כח

אֲמַר אִם הָיָה הָאָדָם זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ הַשִּׁירוֹת וְהַתִּשְׁבָּחוֹת שֶׁל הָעֲשָׂבִים, אֵיךְ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב אוֹמֵר שִׁירָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שׁוּם פְּנִיָּה וּבְלִי שׁוּם מַחֲשֶׁבֶת חוּץ כְּלָל, כַּמָּה יָפֶה וְנָאֶה כְּשֶׁשּׁוֹמְעִין אֶת הַשִּׁירָה שֶׁלָּהֶם וְעַל כֵּן טוֹב מְאד בֵּינֵיהֶם לַעֲבד אֶת הַשֵּׁם בְּיִרְאָה (וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן סָע אִיז זֶעהֶר גִּיט פְּרוּם צוּ זַיין צְוִישִׁין זַייא) וּלְהִתְבּוֹדֵד עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה בֵּין גִּדּוּלֵי

הָאָרֶץ וְלִשְׁפּךְ שָׁם שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת, וְעַיֵּן עוֹד בְּהַשִּׂיחוֹת סִימָן רכ"ו שֶׁאָמַר גַּם כֵּן, שֶׁטּוֹב יוֹתֵר שֶׁהַהִתְבּוֹדְדוּת יִהְיֶה מִחוּץ לָעִיר בְּמָקוֹם עֲשָׂבִים כַּנַּ"ל כִּי הָעֲשָׂבִים גּוֹרְמִים שֶׁיִּתְעוֹרֵר הַלֵּב (שָׁם, סִימָן קס"ג) .

אות-כט

אָמַר צָרִיךְ כָּל אָדָם לְצַעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁאֹב לִבּוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כְּאִלּוּ הוּא בְּאֶמְצַע הַיָּם תָּלוּי עַל חוּט הַשַּׂעָרָה וְרוּחַ סְעָרָה סוֹעֵר עַד לֵב הַשָּׁמַיִם עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִין מַה לַּעֲשׂוֹת וְכִמְעַט שֶׁאֵין פְּנַאי אֲפִלּוּ לְצַעֵק אֲבָל בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי אֵין לוֹ עֵצָה לְמָנוֹס כִּי אִם לִשְׁאֹ עֵינָיו וְלִבּוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכָךְ צְרִיכִין בְּכָל עֵת לְהִתְבּוֹדֵד וְלִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הָאָדָם בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה מְאד בְּזֶה הָעוֹלָם כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ (שָׁם, סִימָן קי"ז) .

אות-ל

פַּעַם אַחַת עָמַדְתִּי לְפָנָיו וְהוּא זְכרוֹנוֹ לִבָּרֵכָה, הָיָה מֻנָּח עַל מִטָּתוֹ וְנִזְרְקוּ דִּבּוּרִים אֵלּוּ מִתּוֹךְ פִּיו הַקָּדוֹשׁ וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: דֶּרֶר עִיקֶּר אִיז [הָעִקָּר זֶה] מִבֶּטָן שְׁאוֹל שִׂוּעָתִי וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עָלִים לִתְרוּפָה", שֶׁמֵּבִיא שָׁם הַדִּבּוּר הַזֶּה, וְכָתַב שָׁם בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: וְכָל אֶחָד נוֹפֵל בְּדַעְתּוֹ כָּל כָּךְ, עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ עָלָיו לֹא נֶאֱמַר זאת, כְּאִלּוּ יָרַד יוֹתֵר מִבֶּטֶן שְׁאוֹל חַס וְשָׁלוֹם, וּכְאִלּוּ אֵין בְּכחוֹ לִצְעֹק עוֹד, וּכְאִלּוּ כְּבָר צָעַק הַרְבֵּה מְאד וְאֵינוֹ מוֹעִיל לוֹ, וְעוֹד דְּחִיּוֹת הַרְבֵּה כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה וּבֶאֱמֶת לֹא כֵן הוּא, כִּי אֲנִי יוֹדֵעַ הָאֱמֶת, שֶׁהוּא זְכרוֹנוֹ לִבָּרֵכָה, כִּוֵּן בְּכָל דְּבָרָיו גַּם וְכוּ' (שָׁם, סִימָן ש"ב) .

אות-לא

לְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ הַנְהָגוֹת מְיֻחָדוֹת שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג כְּפִי שֶׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן מַה שֶּׁפָּגַם וּכְפִי שֹׁרֶשׁ נִשְׁמָתוֹ אֲבָל הַהִתְבּוֹדְדוּת וְלִשְׁפּךְ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וּבְלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבְּרִים בּוֹ, זֶה הוּא הַנְהָגָה כְּלָלִית שֶׁמְּחֻיָּב בָּזֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל יוֹם כָּל יְמֵי חַיָּיו וְכֵן לְמוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּכָל יוֹם זֶה הוּא גַּם כֵּן הַנְהָגָה כְּלָלִית כַּנַּ"ל (וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף אוֹת נ"ט שֶׁמְּבאָר שָׁם שֶׁתִּלּוּיִים זֶה בָּזֶה) (שָׁם, סִימָן קפ"ה) .

אות-לב

אָמַר בְּוַדַּאי נִמְצָאִים כְּשֵׁרִים אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לָהֶם הִתְבּוֹדְדוּת, אֲבָל אֲנִי קוֹרֵא אוֹתָם מְבהָלִים וּמְבֻלְבָּלִים (פְּלוּטִים) וּפִתְאם כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ וְיִקָּרְאוּ אוֹתָם יִהְיוּ מְעֹרָבִים וּמְבֻלְבָּלִים אֲבָל מִי שֶׁמִּתְנַהֵג בְּהַהַנְהָגָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת, יִהְיֶה דּוֹמֶה כְּמוֹ הָאָדָם

אַחַר הַשֵּׁנָה שֶׁדַּעְתּוֹ נוֹחָה וּמְיֻשֶּׁבֶת הֵיטֵב כֵּן יִהְיֶה דַּעְתּוֹ נוֹחָה וּמְיֻשֶּׁבֶת עָלָיו בְּלִי מְהוּמָה וּבִלְבּוּל (שָׁם, סִימָן רכ"ח) .

אות-לג

רָאוּי לְאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ נִמְשָׁךְ כָּל כָּךְ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא בֵּין אֲנָשִׁים יִתְעוֹרֵר בְּכָל פַּעַם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִמְרָץ וְיִשָּׂא יָדָיו וְלִבּוֹ לְהַשֵּׁם וְיִצְעַק אֵלָיו לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָלוֹת הַנֶּפֶשׁ וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא, אַל תַּעַזְבֵנִי ה' אֱלֹהָי, וְהֵרִים אָז יָדָיו וְאָמַר הַפָּסוּק הַזֶּה בְּקוֹל נָעִים שֶׁל תְּחִנָּה וְנַעֲנוּעִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם, סִימָן ר"ל).

לד.

אָמַר הַחֲלוּק שֶׁבֵּין לֵב נִשְׁבָּר לְמָרָה שְׁחוֹרָה כִּי לֵב נִשְׁבָּר הוּא כָּךְ שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁעוֹמֵד בֵּין הָעוֹלָם יַחֲזִיר פָּנָיו וְיֹאמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם וְכוּ', וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה בְּעַצְמָהּ בְּתוֹךְ כָּךְ אָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּעַצְמוֹ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָא וּבִנְשִׁיאַת יָדַיִם בְּהִשְׁתּוֹקְקוּת נִמְרָץ כְּדַרְכּוֹ (שָׁם, סִימָן רל"א) .

אות-לה

אָמַר לְמָשָׁל, גִּבּוֹר אֶחָד חָגַר מָתְנָיו לִכְבּשׁ חוֹמָה חֲזָקָה וְאַחַר-כָּךְ כְּשֶׁבָּא אֶל הַשַּׁעַר הָיָה אָרוּג עַל הַשַּׁעַר מַטָּוֶה מִקּוּרֵי עַכָּבִישׁ שֶׁסָּתַם אֶת הַשַּׁעַר וְכִי יֵשׁ שְׁטוּת יוֹתֵר מִזֶּה שֶׁיַּחֲזֹר מִמִּלְחַמְתּוֹ מֵחֲמַת הַסְּתִימָה שֶׁל הַקּוּרֵי עַכָּבִישׁ וְאַחַר-כָּךְ אָמַר הָעִקָּר הוּא הַדִּבּוּר שֶׁעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יְכוֹלִים לִכְבּשׁ הַכֹּל וּלְנַצֵּחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת וְאָמַר אַף-עַל-פִּי שֶׁיְּכוֹלִין לְהִתְבּוֹדֵד בַּמַּחֲשָׁבָה אֲבָל הָעִקָּר הוּא הַדִּבּוּר וּמְבאָר הַנִּמְשָׁל מִמֵּילָא לְעִנְיָן מַה שֶּׁקָּשֶׁה עַל הָאָדָם לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַה שֶּׁבִּלְבּוֹ, וְכָל זֶה מֵחֲמַת בּוּשָׁה וּכְבֵדוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁאֵין לוֹ עַזּוּת דִּקְדֻשָּׁה וּבְוַדַּאי הוּא שְׁטוּת גָּדוֹל, כִּי הֲלֹא הוּא רוֹצֶה לִכְבּשׁ בְּדִבּוּרוֹ מִלְחָמָה חֲזָקָה שֶׁהוּא מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁהוּא סָמוּךְ לְהַתְחִיל לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִכְבּשׁ וּלְשַׁבֵּר חוֹמוֹת וְלִפְתֹּחַ שְׁעָרִים עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וּבִשְׁבִיל מְנִיעָה קַלָּה מֵחֲלִישׁוּת דַּעְתּוֹ וְכַיּוֹצֵא יִמְנַע חַס וְשָׁלוֹם, אֶת עַצְמוֹ מִלְּדַבֵּר הֲלֹא הַמְּנִיעָה הַזֹּאת נֶחֱשֶׁבֶת לִסְתִימָה שֶׁל קוּרֵי עַכָּבִישׁ כְּנֶגֶד הַחוֹמוֹת שֶׁרוֹצֶה לְשַׁבֵּר בְּדִבּוּרוֹ וְאָמַר שֶׁטּוֹב שֶׁיִּהְיֶה לְהָאָדָם הִתְבּוֹדְדוּת שְׁתֵּי שָׁעוֹת בַּיּוֹם שָׁעָה אַחַת שֶׁיֵּלֵךְ וְיִשְׁתּוֹקֵק וְיָכִין עַצְמוֹ לְדַבֵּר וְיַעֲרֹךְ לִבּוֹ לְכָךְ וְאַחַר-כָּךְ יְדַבֵּר שָׁעָה אַחַת (שָׁם, סִימָן רל"ב

.

אות-לו

אָמַר: עַל כָּל דָּבָר צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל, הַיְנוּ אִם בִּגְדוֹ קָרוּעַ וְצָרִיךְ לְבֶגֶד, יִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּתֵּן לוֹ בֶּגֶד לִלְבֹּשׁ וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה דָּבָר גָּדוֹל וְדָבָר קָטָן עַל הַכֹּל יַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל מַה שֶּׁיֶּחְסַר לוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁהָעִקָּר לְהִתְפַּלֵּל עַל הָעִקָּר, דְּהַיְנוּ עַל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם עַל זֶה צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל וְאָמַר, מִי שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּדָ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לוֹ בְּגָדִים וּפַרְנָסָה וְהִצְטָרְכוּת חִיּוּתוֹ אֲבָל כָּל חִיּוּתוֹ הוּא כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁגַּם כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן לָהּ לַחְמָהּ וְכוּ' כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ מַמְשִׁיךְ כָּל חִיּוּתוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַל כֵּן כָּל חִיּוּתוֹ הוּא כְּמוֹ חִיּוּת בְּהֵמָה מַמָּשׁ כִּי הָאָדָם צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ כָּל חִיּוּתוֹ וְהִצְטָרְכוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים דַּוְקָא וּפַעַם אַחַת אָמַר לְתַלְמִידוֹ מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, עַל דָּבָר קָטָן וּפָחוּת מְאד שֶׁהָיָה קָצַת מַכְרִחַ לוֹ הִתְפַּלֵּלְתָּ עַל זֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעָמַד מִשְׁתּוֹמֵם, כִּי הָיָה הַדָּבָר לְפֶלֶא בְּעֵינָיו לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל דָּבָר פָּחוּת כָּזֶה וְגַם כִּי לֹא הָיָה מֻכְרָח בְּיוֹתֵר עָנָה וְאָמַר לוֹ (בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ) אֵין זֶה כְּבוֹדְךָ שֶׁתִּתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל דָּבָר קָטָן כָּזֶה וְהַכְּלָל שֶׁעַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבָּעוֹלָם צְרִיכִין לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (שָׁם, סִימָן רל"ג) .

אות-לז

אָמַר לְעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אֲפִלּוּ אִם עוֹבְרִים יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁלֹּא פָּעַל עֲדַיִן בְּשִׂיחָתוֹ וְדִבּוּרָיו כְּלוּם אַף-עַל-פִּי-כֵן אַל יִפֹּל מִזֶּה כְּלָל כִּי בֶּאֱמֶת בְּוַדַּאי הַדִּבּוּרִים עוֹשִׂים רֹשֶׁם, עַל דֶּרֶךְ מָשָׁל כְּמוֹ מַיִם הַיּוֹרְדִים עַל הָאֶבֶן, אַף- עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁאֵין לְהַמַּיִם כֹּחַ כְּנֶגֶד הָאֶבֶן הַקָּשֶׁה וְאֵין נִכָּר רֹשֶׁם הַמַּיִם בְּהָאֶבֶן אַף-עַל-פִּי- כֵן כְּשֶׁהַמַּיִם יוֹרְדִים עַל הָאֶבֶן כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים רְצוּפִים הֵם עוֹשִׂים נֶקֶב בְּהָאֶבֶן כַּנִּרְאֶה בְּחוּשׁ כְּמוֹ כֵן אֲפִלּוּ אִם לִבּוֹ לֵב הָאֶבֶן וְאֵין נִכָּר בּוֹ רֹשֶׁם דִּבּוּרָיו וּתְפִלָּתוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּרִבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים יִנָּקֵב לִבּוֹ הָאֶבֶן עַל-יְדֵי שִׂיחָתוֹ וְדִבּוּרָיו כְּמוֹ אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מַיִם כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן רל"ד) .

אות-לח

אָמַר: בְּ"הוֹדוּ" שֶׁאוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת קֹדֶם מִנְחָה יְכוֹלִין לְשַׁבֵּר לִבּוֹ מְאד וּלְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ שָׁם כִּי שָׁם מְדַבֵּר מֵעִנְיַן צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וּמֵעִנְיַן צְעָקָה עַל כָּל דָּבָר (שָׁם, סִימָן ע"ר) .

אות-לט

טוֹב מְאד לְהָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶדֶר מְיֻחָד לוֹ לְבַדּוֹ לַעֲסֹק שָׁם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם וּבִפְרָט בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאָמַר שֶׁאֲפִלּוּ הַיְשִׁיבָה בְּעַצְמָהּ שֶׁיּוֹשְׁבִין בְּחֶדֶר מְיֻחָד לְבַדּוֹ גַּם זֶה טוֹב מְאד אַף אֲפִלּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ זוֹכֶה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶדֶר מְיֻחָד אַף-עַל-פִּי-כֵן גַּם הוּא יָכוֹל לִמְצא כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת לְהַנְהָגָה זוֹ שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת וּלְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְאָמַר כִּי תַּחַת הַטַּלִּית הוּא גַּם כֵּן חֶדֶר מְיֻחָד כִּי כְּשֶׁמְּשַׁלְשְׁלִין הַטַּלִּית עַל עֵינָיו יְכוֹלִים לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ מַה שֶּׁרוֹצֶה גַּם יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּשֶׁשּׁוֹכֵב עַצְמוֹ עַל מִטָּתוֹ וּמְכַסֶּה עַצְמוֹ בְּהַסָּדִין כַּמְבאָר לְעֵיל אוֹת כ"ג שֶׁכָּךְ נָהַג עַצְמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם גַּם יְכוֹלִין לֵישֵׁב עַל הַסֵּפֶר וְיִסְבְּרוּ אֲחֵרִים שֶׁהוּא לוֹמֵד וְהוּא יָכוֹל אָז לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְעוֹד יְכוֹלִים לִמְצא כַּמָּה תַּחְבּוּלוֹת מִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְנָהֵג עַצְמוֹ בְּהַהַנְהָגָה זוֹ שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת הָעוֹלָה עַל הַכֹּל שֶׁהִיא יְסוֹד שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה וְהַטָּהֳרָה כַּמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים, אֲבָל טוֹב יוֹתֵר לְהִשְׁתַּדֵּל שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֶדֶר מְיֻחָד כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן רע"ד רע"ה) .

אות-מ

יְכוֹלִים לִצְעק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה בִּצְעָקָה גְּדוֹלָה מְאד וְשׁוּם אָדָם לא יִשְׁמַע כְּלָל כִּי אֵינוֹ מוֹצִיא שׁוּם קוֹל לַחוּץ רַק הוּא מְצַיֵּר הֵיטֵב הַצְּעָקָה בַּמַּחֲשָׁבָה, וְעַיֵּן בִּפְנִים כָּל הָעִנְיָן (שָׁם, סִימָן ט"ז) .

אות-מא

אָמַר הֲלא הַחֲנָנִי דִּרְכּוֹ לְהַקִּיף בְּהַקְּפָה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ לְאַחַר זְמַן, וּמַדּוּעַ לא יאמַר הָאָדָם אֵיזֶה קַפִּיטְלִיךְ תְּהִלִּים אוֹ לִלְמד אוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁאָר מִצְווֹת וְיִהְיֶה מֻנָּח וּמוּכָן אֶצְלוֹ לְעֵת הַצֹּרֶךְ כִּי יִהְיֶה זְמַן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לָזֶה שֶׁיִּגְבֶּה שְׂכָרוֹ וּפְעֻלָּתוֹ, וּמַדּוּעַ לא יִהְיֶה כְּמוֹ שֶׁנּוֹתֵן הַחֲנָנִי סְחוֹרָה בְּהַקְּפָה (שָׁם, סִימָן רס"ט) .

אות-מב

אָמַר: אֶפְלּוּ אִם הָאָדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא אַף-עַל-פִּי- כֵן יְחַזֵּק וְיאַמֵּץ אֶת לְבָבוֹ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאָמַר שֶׁיַּחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ, הֲלא אִם אֲנִי רָחוֹק בְּעֵינֵי מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ מֻחְמַת רִבּוּי עֲוֹונוֹתַי, אִם כֵּן אַדְרַבָּא, עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל יְדֵי דֵּיקָא כִּי הֲלא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ מִתְפַּלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ תְּפִלָּה וַיְלַפְּדֵנוּ מִקְטֹרֶת שֶׁהָיָה בָּהּ חֶלְבְּנָה וְאִם כֵּן אִם אֲנִי כְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, אִם כֵּן אַדְרַבָּא, כָּל שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה עַל

יְדֵי דַיְקָא וְכַנַ"ל וּבְוַדַּאי אֲנִי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִבְטֹחַ בְּחַסְדֵּי הַשֵּׁם שֶׁיִּשְׁמַע וְיקַבֵּל גַּם אֶת תְּפִלָּתִי כִּי אַדְרַבָּא, דַּיְקָא עַל יְדֵי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַקְטִיר קְטֹרֶת בְּלֹא חֶלְבְּנָה נִמְצָא שֶׁגַּם חֶלְבְּנָה הוּא שְׁלֵמוּת הַקְּטֹרֶת וּכְמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן תְּפִלָּה וְכַנַ"ל שֶׁבְּלֹא תְּפִלָּתִי הַגְּרוּעָה הַמְּצֻטָּרֶפֶת לִתְפִלַּת יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה שְׁלֵמוּת לְהַתְּפִלָּה (שָׁם, סִימָן רצ"ה).

וְעַיֵּן עוֹד הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לְעִנְיַן תְּפִלָּה בְּ"שִׂיחוֹת- הַר"ן" (אוֹת רפ"ג) מַה שֶּׁאָמַר לְעִנְיַן בְּנֵי-הַנְּעוּרִים, שֶׁעַל-פִּי-רֹב מְבַלְבֵּל אוֹתָם בִּתְפִלָּתָם מֻחָמֶת שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִתְקַדֵּשׁ כְּרָאוּי בְּקִדֻּשַׁת הַזִּוּוּג, וְעַל כֵּן כְּשֶׁעוֹמְדִים אַחַר-כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל, קָשֶׁה עֲלֵיהֶם מְאד לְהִתְפַּלֵּל וְהוּא זְכִרוֹנוֹ לִבְרָכָה, הִזְהִיר עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים לִבְלִי לִפֹּל בְּדַעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל, וּמָה דַּהֲוָה הֲוָה, וּבְשָׁעַת הַתְּפִלָּה צְרִיכִין לִשְׂכֹּחַ הַכֹּל לְגַמְרֵי וּלְהִתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה כָּרָאוּי תָּמִיד אֵיךְ שֶׁהוּא וְלִבְטֹחַ בַּה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף יִזְכֶּה עַל- יְדֵי הַתְּפִלָּה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה וּלְהִתְקַדֵּשׁ כָּרָאוּי וְאָמַר, שֶׁעַל זֶה הִצְטַעֵר אַבָּא בְּנְיָמִין עַל תְּפִלָּתִי שֶׁתִּהֵא סְמוּךְ לְמִטָּתִי; מִטָּה הִוא לְשׁוֹן זִוּוּג, וְזֶהוּ עַל תְּפִלָּתִי שֶׁתִּהֵא סְמוּכָה לְמִטָּתִי, הַיְנוּ שֶׁאוּכַל לְהִתְפַּלֵּל אַחַר-כָּךְ בְּסָמוּךְ מִיָּד, וְלֹא יְבַלְבֵּל הָעִנְיָן הַזֶּה אֶת תְּפִלָּתִי כְּלָל .

אות-מג

הָאָדָם הַזּוֹכֶה לִהְיוֹת רָגִיל לְהִתְבּוֹדֵד בֶּאֱמֶת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי בִּפְרָט אִם זוֹכֶה לְהִתְבּוֹדֵד בַּשָּׂדוֹת וּבַיְעָרִים, אָזַי הוּא מַרְגִּישׁ בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שֶׁפּוֹסֵעַ שָׁם טַעַם גַּן עֵדֶן גַּם אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁחוֹזֵר מִשָּׁם אָז כָּל הָעוֹלָם חָדָשׁ בְּעֵינָיו וְנִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ הוּא עוֹלָם אַחֵר חָדָשׁ לְגַמְרֵי וְאֵין הָעוֹלָם נִרְאֶה בְּעֵינָיו כְּלָל כַּאֲשֶׁר מִקֹּדֶם (חַיֵּי מוֹהַר"ן י"ז) .

אות-מד

כְּשֶׁהוֹדִיעַ עִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, דִּבֵּר עִמּוֹ מוֹרֵנוּ הָרַב הַצַּדִּיק מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, וְשָׁאַל אוֹתוֹ הֲלֹא הָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה וְלֹא הֵשִׁיב לוֹ בְּפֵרוּשׁ רַק כְּלְאַחַר יָד, כְּאוֹמֵר אַף- עַל-פִּי-כֵן, כְּלוֹמַר אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְבַאֵר לְךָ הָעִנְיָן בְּשִׂלֵמוּת אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכִין לִנְהֹג כָּךְ וּמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, לֹא הָיָה יָכוֹל לִשְׁאל יוֹתֵר, כִּי יָדַע כִּי קֻשְׁיָא זוֹ יְכוֹלִין לְהַקְשׁוֹת גַּם עַל הַתְּפִלּוֹת שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִכְּבָר עַל עִנְיַן תְּשׁוּבָה וְהִתְקָרְבוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּגוֹן בִּרְכַּת הָשִׁיבֵנוּ וְכַיּוֹצֵא (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּאוֹת צ"ג מַה שֶּׁהֵבֵאתִי מִסֵּפֶר "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" חֹשֶׁן מִשְׁפָּט הִלְכוֹת פִּקָּדוֹן הֲלָכָה ג') (שָׁם).

מה.
אָמַר טוֹב שֶׁיאמַר הָאָדָם בִּשְׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת, כְּשֶׁמִּתְבּוֹדֵד בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ יאמַר, הַיּוֹם אֲנִי מַתְחִיל לְהִתְדַּבֵּק בְּךָ וְיַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה כִּי כָּל הַהַמְשָׁכוֹת הוֹלְכִין אַחַר הַהַתְחָלוֹת וַאֲפִלּוּ הַמְחַקְּרִים אוֹמְרִים, שֶׁהַהַתְחָלָה הִיא כְּמוֹ חֲצִי דָּבָר שֶׁל כָּל הַמַּעֲשֶׂה נִמְצָא מִמָּה נַּפְשָׁךְ יַעֲשֶׂה בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה וְיאמַר כַּנַּ"ל כִּי מִמָּה נַּפְשָׁךְ אִם הָיָה מִקֹּדֶם טוֹב עַכְשָׁו יִהְיֶה טוֹב יוֹתֵר וְאִם חַס וְשָׁלוֹם, מִקֹּדֶם לֹא הָיָה טוֹב בְּוַדַּאי צָרִיךְ וּמֻכְרָח לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה (שָׁם) .

אות-מו

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן בְּאוּמַן הָיָה אֻצְלוֹ נֶכְדּוֹ הֶחָכָם כְּמַר יִשְׂרָאֵל בֶּן בִּתּוֹ הַצַּדֶּקֶת מָרַת שָׂרָה זִכְרוֹנָהּ לִבְרָכָה, וְנֶכְדּוֹ הָיָה עֲדַיִן נַעַר קָטָן בֶּן שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע שָׁנִים וְאָז הָיָה חָזָק מְאד הַחוֹלַאַת שֶׁל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי הָיָה סָמוּךְ לְהִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁנִּסְתַּלֵּק תֵּכֶף אַחַר כָּךְ בְּחֹל-הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת וְאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְנֶכְדּוֹ הַנַּ"ל: יִשְׂרָאֵל, הִתְפַּלֵּל עָלַי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָשׁוּב לִבְרִיאוּתִי הַשִּׁיב: תֵּן לִי הַזַּיְיגֶעריל שֶׁלְּךָ וְאֶתְפַּלֵּל עָלֶיךָ עָנָה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הֲרֵאיתֶם שֶׁכְּבָר הוּא גּוּטֶער יוּד [יְהוּדִי טוֹב-אֲדָמוֹ"ר] כִּי מְצַוֶּה שֶׁאֶתֵּן לוֹ חֵפֶץ בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְנָתַן לוֹ וְלָקַח הַנַּעַר הַזַּייְגֶעריל וְהָלַךְ לוֹ וְאָמַר בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: "גָּאט גָּאט לָאז דֶּער זַיידֶע זַיין גִּיזוּנְד" [ה' ה' תַּעֲשֶׂה שֶׁהַסַּבָּא יִהְיֶה בָּרִי] וְהִתְחִילוּ לִשְׂחוֹק הָעוֹמְדִים שָׁם עָנָה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְאָמַר, כָּךְ צְרִיכִין לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכִי אֵיךְ מִתְפַּלְּלִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעִנְיָן אֶחָד כְּלוֹמַר שֶׁכָּךְ עִקַּר הַתְּפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּפַשְׁטוּת גָּמוּר כְּתִינוֹק לִפְנֵי אָבִיו כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ (שָׁם) .

אות-מז

אָמַר אֲפִילּוּ כְּשֶׁאֵין יְכוֹלִין לְדַבֵּר בְּהִתְבּוֹדְדוּת רַק תֵּבַת רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בִּלְבַד גַּם כֵּן טוֹב מְאד (וְעַיֵּן לְעֵיל אוֹת ב' מְבאָר שֶׁאֲפִלּוּ הַהֲכָנָה לְבַד שֶׁמֵּכִין עַצְמוֹ לְדַבֵּר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר כְּלָל הוּא גַּם כֵּן טוֹב מְאד), וְאָמַר שֶׁיְּכוֹלִין לְהַכִּיר בְּאֶחָד אִם יֵשׁ לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת (וְעַיֵּן מִזֶּה בַּהַקְדָּמָה וּלְקַמָּן אוֹת נ"ו) (שָׁם) .

אות-מח

לְאֶחָד צִוָּה לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת פַּעַם אַחַת בַּיּוֹם וּפַעַם אַחַת בַּלַּיְלָה פַּעַם אַחַת שָׁאַל רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְאִישׁ אֶחָד מֵאֲנָשָׁיו אִם הוּא רָגִיל לִהְיוֹת

גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ (שֶׁקּוֹרִין קֶרֶעכְצִין) בִּשְׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת, וְהֵשִׁיב לוֹ הֵן שְׁאַל אוֹתוֹ עוֹד אִם הוּא גּוֹנֵחַ וּמִתְאַנֵּחַ מֵעָמֶק הַלֵּב עָנָה וְאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּשֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה גְּנִיחָה וַאֲנָחָה: אִם אֲנִי אוֹחֵז יָדַי עַל הַשֻּׁלְחָן אָז בִּשְׁעַת הָאֲנָחָה אָז אִי אֶפְשָׁר לִי אַחַר-כָּךְ לְהָרִים וְלִטֹּל אֶת יָדַי מֵעַל הַשֻּׁלְחָן וְצָרִיךְ אֲנִי לְהַמְתִּין אֵיזֶה שָׁעָה עַד שֶׁחוֹזֵר בִּי כֹּחִי.

פַּעַם אַחַת אָחַז רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, אֶת הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּנֶגֶד לִבּוֹ, וְאָמַר לוֹ, בִּשְׁבִיל מְעַט דָּם כָּזֶה (הַיְנוּ שֶׁבַּחֲלַל הַלֵּב) תְּאַבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז אִיבֶּער אַ בִּיסֶּעלֶע בְּלִיט זָאלְסְט אָהן וֶוערִין דִּיא וֶועלְט אָון יֶענֶע וֶועלְט תַּרְגִּיל עַצְמְךָ לְהִתְאַנֵּחַ הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁתִּפְטֹר אֶת הַדָּם הַזֶּה וְתַכְנִיעַ אֶת הָרַע שֶׁבּוֹ וְתִזְכֶּה לִבְחִינַת וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי (שָׁם).

פַּעַם אַחַת דִּבֵּר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, עִם הָרַב יַעֲקֹב יוֹסֵף מֵעִנְין עֲבוֹדַת הַשֵּׁם כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד וְסִפֵּר לוֹ, מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁשָּׁלַח אֶת בְּנוֹ לְמֻרְחָקִים לִלְמֹד חָכְמוֹת, אַחַר-כָּךְ בָּא הַבֵּן לְבֵית הַמֶּלֶךְ מְלֻמָּד בְּכָל הַחָכְמוֹת פַּעַם אַחַת צִוָּה הַמֶּלֶךְ עַל הַבֵּן לִקַּח אֵיזֶה אֶבֶן גָּדוֹל מְאד (כְּמוֹ אֶבֶן הָרֵחַיִם) וְלִשָּׂא אוֹתוֹ עַל עֲלִיּוֹת בֵּיתוֹ וּמִסְתָּמָא לֹא הָיָה יָכוֹל הַבֵּן לִשָּׂא וּלְהָרִים אֶת הָאֶבֶן כִּי הָיָה אֶבֶן גָּדוֹל וְכָבֵד מְאד וְנִצְטַעֵר הַבֵּן מְאד עַל שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְמַלְאוֹת רְצוֹן אָבִיו הַמֶּלֶךְ עַד שֶׁגִּלָּה לוֹ הַמֶּלֶךְ דַּעְתּוֹ אַחַר-כָּךְ וְאָמַר לוֹ, הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁאֲנִי אָצַוֶּה עָלֶיךָ דָּבָר כָּבֵד כָּזֶה לְקַחַת הָאֶבֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא וְלִשָּׂא וּלְהָרִים אוֹתוֹ, הֲתוּכַל לַעֲשׂוֹת דָּבָר כָּזֶה עַל-פִּי חָכְמָתְךָ הַגְּדוֹלָה, רַק כָּל כַּוָּנָתִי הָיָה שֶׁתִּתְקַח פַּטִּישׁ חָזָק וְתַכֶּה וּתְפוֹצֵץ אֶת הָאֶבֶן לַחֲתִיכוֹת קְטַנּוֹת, וּבָזֶה תּוּכַל לְהַעֲלוֹת אוֹתוֹ עַל הָעֲלִיָּה כְּמוֹ כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צִוָּה עָלֵינוּ שֶׁנִּשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפַּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמַיִם וּלְבָבֵנוּ הוּא לֵב אֶבֶן גָּדוֹל וְכָבֵד מְאד וְאִי אֶפְשָׁר לְהָרִים אוֹתוֹ בְּשׁוּם אפֶן רַק עַל-יְדֵי שֶׁיִּקַּח פַּטִּישׁ שֶׁהוּא הַדִּבּוּר וְעַל יָדוֹ יְכוֹלִין לְשַׁבֵּר וּלְפוֹצֵץ אֶת לֵב הָאֶבֶן וְאָז נוֹכַל לְהָרִים אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהָבֵן.

עוֹד פַּעַם אַחַת דִּבֵּר רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵעִנְין שֶׁצְּרִיכִין לַעֲסֹק הַרְבֵּה בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' וְשָׁאַל אוֹתוֹ הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי יוּדִיל, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֵיךְ לוֹקְחִין לֵב (רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֵיךְ זוֹכִין שֶׁיִּהְיוּ הַדִּבּוּרִים בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב), הֵשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, תֹּאמְרוּ לִי אֵצֶל אֵיזֶה צַדִּיק קִבַּלְתֶּם הִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב, הָעִקָּר הוּא הָאֲמִירָה בְּפֶה לְהַרְבּוֹת בְּפֶה דִּבּוּרִים שֶׁל תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב בָּא מֵמֵילָא.

לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי מְקֹרָבָיו צִוָּה לוֹ בִּימֵי נְעוּרָיו שֶׁל הַמְקֹרָב הַנַּ"ל, שֶׁבְּשָׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת יְדַבֵּר הַרְבֵּה בְּפַרְטִיּוּת עִם כָּל אֵיבְרֵי גּוּפוֹ וְיַסְבִּיר לָהֶם שֶׁכָּל תַּאֲווֹת הַגּוּף הֶבֶל, כִּי הֲלֹא סוֹף כָּל אָדָם לָמוּת וְהַגּוּף לִקְבָרוֹת יוּבַל וְכָל הָאֵיבָרִים יִבְלוּ וְיִתְרַקְּבוּ וְכוּ' וְעוֹד דִּבּוּרִים כַּיּוֹצֵא בָּאֵלֶּה וְהִתְנַהֵג כָּךְ אֵיזֶה זְמַן וְאַחַר-כָּךְ סִפֵּר עִם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וְהִתְנַצֵּל לְפָנָיו בַּאֲשֶׁר

שֶׁהַגּוּף אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וּמַרְגִּישׁ כְּלָל כָּל טַעֲנוֹתָיו וּדְבָרָיו עִמּוֹ אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, חֲזַק בְּעִנְיָן זֶה וְאַל תַּרְפֶּה יָד מִזֶּה וְתִרְאֶה אַחַר-כָּךְ מַה שֶּׁיִּהְיֶה מֵהַדִּבּוּרִים הָאֵלֶּה, וְשָׁמַע לַעֲצָתוֹ וְקִיֵּם דְּבָרָיו, עַד שֶׁזָּכָה אַחַר-כָּךְ שֶׁכָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ בְּפְרָטִיּוּת נִמְשַׁךְ אַחַר דְּבָרָיו כָּל כָּךְ עַד שֶׁיָּצָא מֵהָאֵיבָר הַזֶּה שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ כָּל הַחִיּוּת מַמָּשׁ וְנִשְׁאַר בְּלא כֹחַ וְהַרְגָּשָׁה כְּלָל וְזֶה רָאָה בְּחוּשׁ בָּאֵיבָרִים הַחִיצוֹנִים, כְּגוֹן אֶצְבְּעוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה עַד שֶׁכְּשֶׁהִתְחִיל לְדַבֵּר עִם הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים שֶׁהַחִיּוּת תְּלוּי בָּהֶם, כְּגוֹן הַלֵּב וְכֵיוֹצֵא הָיָה צָרִיךְ לְצַמְצֵם דְּבָרָיו מְאד בִּכְדֵי שֶׁלּא תֵּצֵא מִמֶּנּוּ הַחִיּוּת מַמָּשׁ כַּנַּ"ל.

וְשָׁמַעְתִּי שֶׁפַּעַם אַחַת דִּבֵּר הָאִישׁ הַנַּ"ל עִם הַמְקֻרָבִים אֲלָיו מֵעִנְיַן אֵיךְ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְלוּם וּמָה הוּא הַתַּכְלִית מִכָּל עִנְיְנֵי הַגּוּף וְכוּ' כַּנַּ"ל וּבְתוֹךְ דְּבָרָיו נִתְעַלֵּף וְהִתְחִיל לִגְוֹעַ (וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז שֶׁנִּשְׁאָר חַלָּשׁוּת) וּבִיגִיעוֹת גְּדוֹלוֹת שָׁב וְנִתְעוֹרֵר בּוֹ חִיּוּתוֹ, וְאָמַר אָז שֶׁזָּכָה עַל-יְדֵי קְדֻשַּׁת רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְמַדְרֵגָה זוֹ אֲשֶׁר בְּכָל עֵת שֶׁמַּזְכִּיר עַצְמוֹ הֵיטֵב מִיְּרַאת הָעֹנֶשׁ וְהַסּוֹף וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אֲזַי מַרְגִּישִׁין כָּל אֵיבָרָיו אֲפִלּוּ אֶצְבַּע הַקָּטָן שֶׁבְּרַגְלָיו מַמָּשׁ כְּמוֹ שֶׁשּׁוֹכְבִין כְּבָר וּמַרְקִיבִין וְכוּ' עַד שֶׁצָּרִיךְ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל לְהַחֲזִיק חִיּוּתוֹ בְּקִרְבּוֹ שֶׁלּא תֵּצֵא נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְשָׁמַעְתִּי בְּשֵׁם רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁאָמַר גַּם לְכַמָּה אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, מֵחֲמַת שֶׁהַגּוּף שֶׁלָּכֶם עָב מְאד וְחָזָק בְּהַהַתְאָוּוֹת, עַל כֵּן דַּאֲרְפְט אִיר אִיהם אַסַאךְ אֶהן דּוּלֶען עִם דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים מֵעִנְיַן הַתַּכְלִית וּמְמֵילָא מוּבָן שֶׁצְּרִיכִין לְדַבֵּר גַּם כֵּן עִם עַצְמוֹ דִּבּוּרִים הַרְבֵּה מֵעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת כְּדֵי שֶׁלּא יִרְפּוּ יָדָיו לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, (וְעַיֵּן לְעֵיל אוֹת ט"ז).

עוֹד מוּבָא שָׁם דַּף כ' אֲשֶׁר פַּעַם אַחַת אָמַר מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, לְאָדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּדָרְךָ קִבַּלְנָא: יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי כָּלוּ עֵינַי מְיַחֵל לֵאלקַי וְהֵרִים אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אֶת יָדָיו מֵעַט וְאָמַר בְּלָשׁוֹן רַכָּה, אִם כֵּן מַה לַּעֲשׂוֹת (כְּלוֹמַר כִּי בְּוַדַּאי אָסוּר לְהַרְהֵר אַחֲרָיו יִתְבָּרַךְ וּבְוַדַּאי צַדִּיק הַשֵּׁם) אַחַר-כָּךְ אָמַר לוֹ הֲלֹא אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אָמַר יָגַעְתִּי בְקָרְאִי נִחַר גְּרוֹנִי הָיָה כִּפְשׁוּטוֹ שֶׁכְּבָר קָרָא כָּל כָּךְ עַד שֶׁהָיָה עָיֵף וְיָגֵעַ מַמָּשׁ בְּקָרְאוֹ גְּרוֹנוֹ מַמָּשׁ בְּפַשְׁטוּת, אֲבָל אַתָּה תְּהִלָּה לְקֵל עָדַיִן בְּכֹחֲךָ וְכוּ' (מֵאָמָרִים הַמְדֻבָּרִים מֵעִנְיַן תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי עֵצוֹת" הַנּוֹבְעִים וְהַיּוֹצְאִים מֵהַתּוֹרוֹת הַנִּפְלָאוֹת שֶׁבְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק רִאשׁוֹן וְרִשַּׁמְתִּי אֵצֶל כָּל אוֹת מְקוֹר מוֹצָאוֹ מֵאֵיזֶה תּוֹרָה הוּא לְמַעַן אִם יִרְצֶה הַקּוֹרֵא לֵידַע הַדְּבָרִים בְּשָׁרְשָׁם וּרְאִיּוֹתֵיהֶם יְעַיֵּן בִּפְנִים הַסֵּפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" בְּעַצְמוֹ) .

אות-מט

עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי הוּא הַתְּפִלָּה וְכָל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִכְבּשׁ הֵן מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר הָרָע הֵן שְׁאָר מִלְחָמוֹת עִם הַמּוֹנְעִים וְהַחוֹלְקִים הַכֹּל עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וּמִשָּׁם כָּל חִיּוּתוֹ עַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִזְכּוֹת לִקְדֻשַּׁת יִשְׂרָאֵל בֶּאֱמֶת צָרִיךְ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כִּי זֶה עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה (לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן ב).

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" מִמּוֹרֵנוּ הַקָּדוֹשׁ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, מִכְתָּב קי"ז שֶׁכָּתַב שָׁם, אֲשֶׁר כָּל לְשׁוֹן וְלָשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּינוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁמַּזְכִּיר אֵצֶל כָּל דָּבָר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ מְיֻחָד לְעוֹרֵר וּלְחַזֵּק אֶת לֵב הַיִּשְׂרְאֵלִי לַעֲסֹק בָּזֶה וּמִי שֶׁמַּשִּׂים אֶל לִבּוֹ שֶׁכָּל כְּלֵי זַיִן שֶׁלּוֹ הוּא הַתְּפִלָּה וְכוּ' מִתְעוֹרֵר מֵחָדָשׁ לַעֲסֹק בָּזֶה כִּי יַחֲשֹׁב בְּלִבּוֹ אִם אֵין לִי כֹּחַ לִלְחֹם כָּל כָּךְ כְּמוֹ הַשָּׂרִים הַגְּדוֹלִים, אֲבָל הֲלֹא אֲנִי כְּמוֹ אִישׁ חַיִל פָּשׁוּט שֶׁגַּם הוּא לוֹקֵחַ כְּלֵי זַיִן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וּמַכְרִיחַ לְלָמֵד תַּכְסִיסֵי מִלְחָמָה וְכוּ' בְּכָל יוֹם וְהַכֹּל בִּכֹחַ הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים הַמְלַמְּדִים אוֹתוֹ וְכוּ' וְאֵיךְ שֶׁהוּא אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה וַחֲזָקָה מְאד וְאֵין לִי שׁוּם כְּלֵי זַיִן וְכוּ' כִּי אִם מְעַט דִּבּוּר פֶּה וְגַם זֶה בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם וְנִכְלְאוֹתָיו הָעֲצוּמִים וְכוּ' עַיֵּן שָׁם).

וְאִם הָאָדָם מַרְבֶּה בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת יָמִים וְשָׁנִים הַרְבֵּה וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעֲדַיִן הוּא רָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמַסְתִּיר פָּנִים מִמֶּנּוּ חַס וְשָׁלוֹם, אַל יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹתָיו וְשִׂיחוֹתָיו כְּלָל, רַק יַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל כָּל תְּפִלָּה וּתְחִנָּה וְשִׂיחָה וְאֵין שׁוּם דִּבּוּר נֶאֱבָד חַס וְשָׁלוֹם, רַק כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר עוֹשֶׂה רֹשֶׁם לְמַעְלָה מְעַט וּמְעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל פַּעַם אַךְ עֲדַיִן לֹא נִגְמַר בִּנְיַן הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְנס בּוֹ וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים אִם לֹא יִהְיֶה טִפֵּשׁ וְלֹא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן בָּעוֹלָם, וְיִתְגַּבֵּר וְיִתְחַזֵּק וְיִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אָז עַל-יְדֵי רִבּוּי הַתְּפִלּוֹת יִכְמְרוּ רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְנֶה אֵלָיו וְיָאִיר לוֹ פָּנָיו וִימַלֵּא חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הָאֲמִתִּיִּים וִיקָרְבֵהוּ בְּרַחֲמִים וּבְחֶמְלָה גְּדוֹלָה:.

וַאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם זוֹכֶה לִפְעָמִים לְאֵיזֶה יְשׁוּעָה וְהִתְקָרְבוּת קְצָת, אַל יַחֲשֹׁב שֶׁזָּכָה לָזֶה עַל יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, כִּי כָּל הַמַּעֲשִׂים טוֹבִים מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַפָּסוּק "מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם" מִי עָשָׂה לִי מְזוּזָה טֶרֶם שֶׁנִּתַּתִּי לוֹ בַּיִת וְכוּ' וְלוּלֵא חִסְּדוֹ הַגָּדוֹל כְּבָר הָיָה נִטְבָּע חַס וְשָׁלוֹם, בַּמֶּה שֶׁהָיָה נִטְבָּע רַחֲמָנָא לִצְלָן (וְעַיֵּן לְקַמָּן אוֹת צ"א) .

אות-נ

עִקַּר הַחִיּוּת מְקַבְּלִין מֵהַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי" גַּם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה מַשְׁפִּיעַ חִיּוּת לְכָל שְׁלֹשָׁה חֶלְקֵי עוֹלָם, שֶׁהֵם: עוֹלָם הַשָּׁפָל, עוֹלַם-הַכּוֹכָבִים וְעוֹלַם- הַמַּלְאָכִים וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי תְּפִלָּה מְעוֹרֵר כֹּחַ הַמַּלְאָכִים, הַמְנַהֲגִים אֶת הַכּוֹכָבִים הַמְמַנִּים עַל הָעֲשָׂבִים וְהַצְּמָחִים שֶׁבָּעוֹלָם הַשָּׁפָל הַזֶּה וּמַכִּים אוֹתָם וְאוֹמְרִים לָהֶם שֶׁיִּגְדְּלוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל אֵין לְךָ עֵשֶׂב מִלְּמַטָּה, שֶׁאֵין לוֹ כּוֹכָב וּמַלְאָךְ, שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: גְּדַל גַּם יִשְׂרָאֵל מְפַרְנְסִין לַאֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתָם, וּכְפִי שֶׁמְּפַרְנֵס לְאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם בִּתְפִלָּתוֹ, כֵּן זוֹכֶה הָאָדָם לִמְצֹא אֶת פַּרְנָסָתוֹ וְזֶה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב: "שָׁמְרוּ עֵדוֹתָיו", הֵינוּ שָׁמְרוּ אֶת הַתְּפִלָּה, שֶׁעַל-יָדָהּ אָנוּ מְעִידִין עַל אַחְדוּתוֹ, וְעַל-יְדֵי זֶה: "וְחֹק נָתַן לָמוֹ", וְחֹק לִשָּׁנָא הוּא (בֵּיצָה ט"ז) גַּם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכֶה הָאָדָם לִמְצֹא אֶת זִוּוּגוֹ, אַךְ כְּשֶׁאָדָם עוֹמֵד לְהִתְפַּלֵּל אָז בָּאִים מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת וּקְלִפּוֹת וּמְסַבְּבִים אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בַּחֹשֶׁךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וְתַכְלִית הַתַּקָּנָה לָזֶה שֶׁתִּרְאֶה שֶׁיֵּצְאוּ הַדִּבּוּרִים מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת וְעַל- יְדֵי-זֶה הַתֵּבָה הַיּוֹצֵאת מִפִּיךָ בֶּאֱמֶת, הִיא תְּשִׂישׂ לְךָ פֶּתַח בַּחֹשֶׁךְ שֶׁאַתָּה נִצּוֹד בּוֹ וְתִזְכֶּה לְהִתְפַּלֵּל הֵיטֵב וְהָעִקָּר שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְדַבֵּר שׂוּם דִּבּוּר מִגֹּדֶל הַחֹשֶׁךְ וְהַבִּלְבּוּל הַמְסַבֵּב אוֹתוֹ מְאד מְאד מִכָּל צַד, אַף-עַל-פִּי- כֵן עַל כָּל פָּנִים יִרְאֶה לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בְּאֵיזֶה מַדְרֵגָה נְמוּכָה, כְּגוֹן לְמָשָׁל שֶׁיֹּאמַר ה' הוֹשִׁיעָה וְכוּ' בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר בְּחִיּוּת כָּרָאוּי אַף-עַל-פִּי-כֵן יַכְרִיחַ עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת בִּפְשִׁיטוּת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא וְעַל-יְדֵי-זֶה יָאִיר לוֹ הָאֱמֶת שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ הֵיטֵב בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא מְתַקֵּן וּמְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת גַּם עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִבְקִעַ פְּתָחִים לְהַחֲזִיר גַּם אֲחֵרִים בִּתְשׁוּבָה לְהוֹצִיאָם מִמְּצוּדוֹת שֶׁהֵם נְצוֹדִים בָּהֶם (שָׁם, סִימָן ט).

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" (מִכְתָּב ש"א), שֶׁכָּתַב שָׁם: נָא מְאד בְּנִי, הִזָּהֵר וְהִזָּהֵר לְקַיֵּם הָעֵצָה הַנִּזְכֶּרֶת לְעֵיל בְּאֹפֶן שֶׁתּוּכַל לַחֲטֹף מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה, כִּי הָעֵצָה הַזֹּאת בְּדוּקָה וּמְנֻסָּה אֲלָפִים פְּעָמִים אַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל-דָּבָר מִתְגַּבֵּר מְאד מְאד בְּכָל פַּעַם בְּחֹשֶׁךְ עָצוּם בְּכָל תְּפִלָּה וּמְסַדֵּר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ מַחֲשָׁבוֹת מְבֻלְבָּלוֹת הַרְבֵּה בְּלִי שִׁעוּר, וּצְרִיכִין בְּכָל תְּפִלָּה לִזְכֹּר כַּמָּה פְּעָמִים עֵצָה הַזֹּאת לִפְנוֹת עֶרֶף מֵהַחֹשֶׁךְ וְהַבִּלְבּוּלִים וּלְהִשְׁתַּדֵּל לְדַבֵּר הַדִּבּוּר בֶּאֱמֶת כְּפִי מַה שֶּׁהוּא, וְאָז יָאִיר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַפְּתָחִים וְכוּ', עַד שֶׁיְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת בִּתְפִלּוֹתָיו רְאֵה בְּנִי, וַחֲכָם, הַחִלּוּק בְּרֶגַע אַחַת אֵצֶל הָאָדָם, כִּי קֹדֶם סִבֵּב אוֹתוֹ הַחֹשֶׁךְ כָּל כָּךְ, וּבְרֶגַע קַלָּה שֶׁהִמְשִׁיךְ עַצְמוֹ לְדַבֵּר דִּבּוּר אֱמֶת, זָכָה לְקַיֵּם כָּל הָעוֹלָמוֹת, כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, שֶׁתְּלוּיִים בּוֹ כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכָל רֶגַע, אַךְ גֹּדֶל הַהִתְגָּרוּת שֶׁמִּתְגָּרִין בּוֹ הוּא

בְּלִי שִׁעוּר אַךְ כְּבָר הִקְדִּים לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רְפוּאָה עַל-יְדֵי צַדִּיקֵי אֱמֶת וְכוּ' וְאַחֲרֵי הוֹדִיעַ אֱלֹקִים לָנוּ אֶת כָּל זאת, רְאוּי לָנוּ וְכוּ' לַחֲתֹר בְּכָל עֵת לְקֵיֵם דִּבְרֵיהֶם בֶּאֱמֶת, עַיֵּן שָׁם .

אות-נא

צָרִיךְ לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל מַה שֶּׁיְחַסֵּר לוֹ בְּכָל עֵת, הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ חוֹלֶה חַס וְשָׁלוֹם, בְּבֵיתוֹ וְצָרִיךְ רְפוּאָה וְכוּ', עַל כֻּלָּם יִהְיֶה עִקַּר עֲצָתוֹ רַק לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיַאֲמִין בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא טוֹב לַכֹּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב טוֹב ה' לַכֹּל, הַיְנוּ לְכָל הַדְּבָרִים הֵן לִרְפוּאָה הֵן לְפַרְנָסָה הֵן לְכָל הַדְּבָרִים, כְּשֶׁמַּאֲמִין כָּךְ, בְּוַדַּאי יִהְיֶה עִקַּר הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ בָּתַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלֹא יִרְדֹּף אַחַר תַּחְבּוּלוֹת רַבּוֹת, כִּי רֻבָּם אֵינָם מוֹעִילִים כְּלוּם וּמְעַט דְּמְעַט הַמּוֹעִילִים אֵינוֹ יוֹדֵעַ מֵהֶם וְאֵינוֹ יָכוֹל לְמָצְאָם אֲבָל לִקְרֹא לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא זֶה טוֹב וּמוֹעִיל לְכָל דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם וְזֶה יָכוֹל לִמְצֹא תָּמִיד כִּי הוּא יִתְבָּרַךְ בַּנִּמְצָא תָּמִיד (שָׁם, סִימָן י"ד).

נב.

מִי שֶׁרוֹצֶה לִטְעֹם טַעַם אוֹר הַגָּנוּז, הַיְנוּ סוֹדוֹת הַתּוֹרָה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד, יַרְבֶּה בְּהִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְיָדִין וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֲסָקָיו וּמַעֲשָׂיו, אִם כָּךְ רָאוּי וְהָגוּן לוֹ לַעֲשׂוֹת וּלְהִתְנַהֵג כָּךְ כְּנֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַגּוֹמֵל עִמּוֹ טוֹבוֹת בְּכָל עֵת וָרֶגַע וִיכַלְכֵּל דְּבָרָיו בְּמִשְׁפָּט וְעַל הַכֹּל יָבוֹא בְּמִשְׁפָּט עִם עַצְמוֹ וְהוּא בְּעַצְמוֹ יָדִין וְיִשְׁפֹּט אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל עֲסָקָיו וּמַעֲשָׂיו וּבָזֶה יָסִיר מֵעָלָיו כָּל הַפְּחָדִים וְיִנָּצֵל מִיְּרֵאוֹת הַנְּפוּלוֹת, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִירָא וְלֹא יִפְחַד מִשּׁוּם שׂר וְאָדוֹן וְחַיָּה רָעָה וְלִסְטִים וְלֹא מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם רַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַד יִירָא וְיִפְחַד וּבָזֶה יַעֲלֶה אֶת הַיִּרְאָה לְשָׁרְשָׁהּ, דְּהַיְנוּ לַדַּעַת, שֶׁיִּזְכֶּה לְדַעַת שֶׁלֹּם שֶׁיֵּדַע מִמִּי יִתְיָרֵא, הַיְנוּ לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד יִרְאַת.

הָרוֹמְמוּת וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה שֶׁבַּנִּגְלֶה וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִשְׁפִלוּת בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִתְפִלָּה בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁיְּבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וְיֵשׁוּתוֹ בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה וְיִתְפַּלֵּל בְּלִי שׁוּם כַּוָּנַת תּוֹעֶלֶת עַצְמוֹ וְלֹא יַחֲשֹׁב לְכְלוּם אֶת עַצְמוֹ, רַק יְבַטֵּל כָּל גַּשְׁמִיּוּתוֹ וְעַצְמִיּוּתוֹ כְּאִלּוּ אֵינוֹ בָּעוֹלָם וְעַל-יְדֵי- זֶה יִזְכֶּה לְהַשָּׂגַת סִתְרֵי תּוֹרָה שֶׁהוּא אוֹר הַגָּנוּז שֶׁיִּתְגַּלֶּה לֶעָתִיד וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל (שָׁם, סִימָן ט"ו) .

אות-נג

הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְפַּלְּלִים לְפָנָיו הֵם מְמַלְּאִים תַּאֲוָתוֹ וְהוּא מְקַבֵּל תַּעֲנוּג מֵאִתָּם (שָׁם) .

אות-נד

כָּל אָדָם יֵשׁ לוֹ בְּחִינַת נְגָלֶה וְנִסְתָּר וְכוּ' וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לַעֲלוֹת בְּכָל פַּעַם מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא לַעֲשׂוֹת מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי לִמּוּד תּוֹרָה וְרִבּוּי תְּפִלּוֹת שֶׁצָּרִיךְ לִלְמֹד תּוֹרָה וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיִּגָּלֶה לוֹ הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ וְיִהְיֶה נַעֲשֶׂה מֵהַנִּסְתָּר נִגְלֶה, וְיִהְיֶה לוֹ נִסְתָּר גָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְאַחַר-כָּךְ יִתְפַּלֵּל עוֹד עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה לוֹ גַּם הַנִּסְתָּר הַזֶּה וְכֵן בְּכָל פַּעַם לֵילֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא גָּבוֹהַּ יוֹתֵר לְבַקֵּשׁ בְּכָל פַּעַם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשִּׂיג הַנִּסְתָּר הַגָּבוֹהַּ יוֹתֵר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְשִׂמְחָה וּלְעַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִכְנָסִין אֶל הַקְּדֻשָּׁה לְהִתְקָרֵב לְצַדִּיקֵי אֱמֶת לְקַבֵּל מֵהֶם הֶאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְכָל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה שְׁלֵמָה כִּי תְּפִלָּה בְּכַוָּנָה כּוֹלֵל הַכֹּל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם (שָׁם סִימָן כ"ב) .

אות-נה

עִקַּר הַתְּפִלָּה הוּא עַל-יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהָעֵז פָּנָיו נֶגֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ וַאֲפִלּוּ לַעֲשׂוֹת נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כִּי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם עַל-יְדֵי עַזּוּת דְּקְדֻשָּׁה כִּי כָּל חָד כְּפוּם מַה דְּמִשְׁעֵר בְּלִבֵּהּ אֶת גְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְרוֹאֶה פְּחִיתוּתוֹ וּגְרִיעוּתוֹ אֵיךְ הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל כֵּן בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה צָרִיךְ הָאָדָם לְסַלֵּק אֶת הַבּוּשָׁה וְיַעֵז פָּנָיו לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת "אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלְטוּ בְךָ בָּטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ" .

אות-נו

עַל-יְדֵי הַשִּׂיחָה שֶׁמְּשִׂיחִים וּמְדַבְּרִים בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּמוֹצִיאִין בְּפֶה הַכְּסוּפִים וְהָרְצוֹנוֹת טוֹבִים שֶׁלּוֹ, מַה שֶּׁהוּא נִכְסָף וּמִשְׁתּוֹקֵק וּמִתְגַּעְגֵּעַ לָצֵאת מֵהָרַע שֶׁלּוֹ וְלִזְכּוֹת לְטוֹב אֲמִתִּי וּמִתְפַּלֵּל וּמִתְחַנֵּן לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ עַל זֶה עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מוֹצִיא הַנְּפָשׁוֹת טוֹבוֹת מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל כִּי עַל-יְדֵי הַכְּסוּפִין לְבַד נַעֲשִׂין נְפָשׁוֹת בְּכֹחַ כִּי הַכְּסוּפִין הֵם הַנֶּפֶשׁ בְּחִינַת נִכְסָפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי וְעַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַנַּ"ל נִגְמָרִין וְיוֹצְאִין מִכֹּחַ אֶל הַפּעַל בְּחִינַת וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה וְתַרְגּוּמוֹ לְרוּחַ מְמַלְלָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ וְעַל- יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ וְזוֹכֶה לְצַיֵּר אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה לְטוֹב וּמְחַיֶּה וּמְקַיֵּם הַכֹּל וּמַמְשִׁיךְ טוֹבָה וּבְרָכָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְנַעֲשִׂים פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת בָּעוֹלָם וּמְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר הַזֶּה שֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ.

כִּי עִנְיַן זֶה שֶׁל כְּסוּפִין וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים וּלְהוֹצִיאָם בְּפֶה מְלֵא הוּא יָקָר מְאד וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲסֹק בָּזֶה הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִים לְהַחֲזִיר כָּל הָעוֹלָם לְמוּטָב

וְזֶה יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, הַיְנוּ הֶבֶל הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּה מֵהַדִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים הַנַּ"ל שֶׁיֵּשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים, הַיְנוּ כַּנַּ"ל כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר כַּמָּה רְשָׁעִים לְתְשׁוּבָה וְיֵשׁ לְהַפּוּךְ שֶׁמּוֹצִיאִין בַּהֶבֶל הַיּוֹצֵא מֵהַפֶּה דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִים רָעִים חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ צַדִּיקִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים כִּי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הָרוּחַ מְמַלְּא מִתְגַּלְגְּלֶת בַּאֲנָשִׁים אֲחֵרִים כְּפִי הַהֶבֶל כְּמוֹ כֵן שֶׁנַּעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ.

(וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת אָמָנִים הֲלָכָה ד' שֶׁמְּבאָר שָׁם, אֲשֶׁר עַל כֵּן צְרִיכִין לִשְׁמר עַצְמוֹ מְאד מִכְּסוּפִים רָעִים וּבִפְרָט מִלְּהוֹצִיאָם בַּפֶּה כִּי הוֹלְכִים וּמְעוֹרְרִים אֶת אַנְשֵׁי הָעוֹלָם לְתַאֲווֹת רָעוֹת וְזֶה שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה צְרַפְתָּנִי בַל תִּמְצָא, הַיְנוּ שֶׁאָמַר בִּשְׁבִיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל, יָדַעְתִּי שֶׁלֹּא עָמַדְתִּי בַּנִּסָּיוֹן כָּרָאוּי, כִּי לֹא זָכִיתִי עֲדַיִן לְהַנְצֵל מִכְּסוּפִים דְּהַאי עָלְמָא, אַךְ זָמוֹתִי בַּל יַעֲבָר פִּי כִּי עַל כָּל פָּנִים אֲנִי שׂוֹמֵר עַצְמִי שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא הַכְּסוּפִים אֶלּוּ עַל הַדִּבּוּר פִּי חַס וְשָׁלוֹם, בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ נַעֲשִׂים עַל-יְדֵי-זֶה פְּעֻלּוֹת רָעוֹת בָּעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, רַק אֲנִי מַרְגִּיל עַצְמִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל כְּסוּפִים טוֹבִים לִקְרוֹת אֵלֶיךָ תָּמִיד שֶׁתִּשְׁיבֵנִי אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ פְּעֻלּוֹת טוֹבוֹת וּבְרָכָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת וְזֶה לִפְעֻלּוֹת אָדָם בִּדְבַר שִׂפְתֶיךָ שֶׁאֲנִי נִשְׁמָר לְדַבֵּר רַק דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁהֵם דִּבְרֵי שִׂפְתֶיךָ כְּדֵי שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נִגְרָמִים כָּל פְּעֻלּוֹת אָדָם לְטוֹבָה וְזֶה אֲנִי שְׁמַרְתִּי אָרְחוֹת פָּרִיץ כִּי עַל- יְדֵי-זֶה שֶׁאֲנִי מַרְגִּיל לְשׁוֹנִי לְדַבֵּר תָּמִיד דִּבּוּרִים שֶׁל כְּסוּפִים טוֹבִים כַּנַּ"ל, עַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי זוֹכֶה לְהִנָּצֵל וּלְהִשָּׁמֵר מִכָּל אָרְחוֹת פָּרִיץ שֶׁהֵם כָּל הַדְּרָכִים רָעִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, רַק תָּמִךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְכוּ' כִּי הַדִּבּוּרִים טוֹבִים תּוֹמְכִים וְסוֹעֲדִים אוֹתִי לְתָמךְ אֲשׁוּרַי בְּמַעְגְּלוֹתֶיךָ וְזֶה שֶׁמְּבָאֵר בִּיהוֹתֵר עַל-יְדֵי מָה זָּכִיתִי לָזֶה אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַּעֲנֵנִי אֵל שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ וּבֵין קוֹנוֹ שֶׁצְּרִיכִין לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ בָּזֶה הַרְבֵּה לְכְסֹף תָּמִיד כְּסוּפִים טוֹבִים וּלְהוֹצִיאָם מִפִּיו בְּכָל יוֹם כַּנַּ"ל).

וְעַיֵּן עוֹד בְּסֵפֶר "עָלִים לִתְרוּפָה" מְמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן זַ"ל (מִכְתָּב שכ"ג) שֶׁכָּתַב שָׁם, כִּי הַכֹּל יְכוֹלִים לִפְעל עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹת וְכְסוּפִים וּלְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר הַכְּסוּפִין וְהָרְצוֹנוֹת בְּפִיו קוּמוּ נָא עִמְדוּ נָא עוֹרְרוּ נָא לְבַבְכֶם הַטּוֹב הֵיטֵב הֵיטֵב לְהַרְגִּיל עַצְמְכֶם לֵילֵךְ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק הַרְבֵּה לַה' יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וּלְדַבֵּר הַכְּסוּפִים בַּפֶּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נֶאֱרָגִים עוֹלָמוֹת וְחִדּוּשִׁים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי צֵרוּפֵי אוֹתִיּוֹת בְּמָאתַיִם שִׁלְשִׁים וְאֶחָד הַשְּׁעָרִים הַמִּצְטָרְפִין וְנִזְדַּוְּגִין בְּצֵרוּפִים חֲדָשִׁים נִפְלָאִים עַל-יְדֵי דִּבּוּרֵי הַכְּסוּפִים לַה' וּלְתוֹרָתוֹ וְלִדְרָכָיו הַקְּדוֹשִׁים, כַּמּוּבָן וּמְבאָר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ל"א כִּי לֹא דָבָר רֵק הוּא מִכֶּם כִּי הוּא חַייֵכֶם וְכוּ', וּמֵחֲמַת שֶׁהַיּוֹם לָמַדְתִּי בְּסִפְרֵי קַבָּלָה מֵעִנְיַן הִתְהַוּוּת וְאֲרִיכַת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל-יְדֵי צֵרוּפֵי הָאוֹתִיּוֹת בְּמָאתַיִם שִׁלְשִׁים וְאֶחָד שְׁעָרִים פָּנִים וְאָחוֹר וְכוּ' וְעַל-יְדֵי-זֶה

נִתְעוֹרַרְתִּי עַתָּה הַרְבֵּה הַרְבֵּה מִדֵּי דַּבְּרִי עִם אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּעוּרִים שֶׁלָּנוּ כַּמָּה וְכַמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְהַזּוֹכֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, בִּפְרָט בְּעִנְיַן הָרְצוֹנוֹת וְהַכִּסּוּפִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ בְּכָלְלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת וּלְדַבְּרָם בַּפֶּה הֵן בְּדֶרֶךְ כְּלָל שֶׁרְצוֹנוֹ לִהְיוֹת יְהוּדִי בֶּאֱמֶת הֵן בִּפְרָטִיּוּת מַה שֶּׁחָסֵר לוֹ בִּפְרָט בְּאוֹתוֹ הָעֵת וְכוּ' וְכוּ' אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז בָּזֶה לֵית כָּל מִחָא סָבֵל דָּא מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה וְנֶאֱרַג מִזֶּה בְּעוֹלְמוֹת הָעֶלְיוֹנִים וְנִפְלָאוֹת הַשַּׁעֲשׁוּעִים הָעוֹלִים לְפָנָיו עַל-יְדֵי-זֶה חִזְקוּ וְאִמְצוּ לְקַיֵּם הַנְּהָגָה זאת בְּכָל עֵת לְמַעַן יִיטַב לָכֶם לָעַד .

אות-נז

בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ נְקֻדָּה טוֹבָה יְקָרָה מְאד שֶׁרְצוֹנָהּ חָזָק תָּמִיד רַק לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָהּ, אַךְ הַתַּאֲוֹת שׁוֹבְרִין לִבּוֹ, וְעַל-יְדֵי- זֶה לִבּוֹ רָחוֹק מֵהַנְּקֻדָּה עַל כֵּן צָרִיךְ כָּל אֶחָד לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּדֵי שֶׁיַּאִיר בְּחִינַת הַנְּקֻדָּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְלִבּוֹ וְעַל יְדֵי זֶה יִתְבַּטֵּל עָרְלַת לִבּוֹ, דְּהַיְנוּ הָאַהֲבוֹת רָעוֹת שֶׁהֵם חֶרְפַּת לֵב שֶׁהֵם שׁוֹבְרִים לִבּוֹ שֶׁל אָדָם בִּבְחִינַת חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי (שָׁם, סִימָן ל"ד).

נח.

צָרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בֶּאֱמֶת גָּדוֹל לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁיְּעוֹרֵר אֶת לִבּוֹ בֶּאֱמֶת עַד שֶׁיִּתְחִיל לְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת שֶׁבַּלֵּב דִּבְרֵי אֱמֶת שֶׁבִּלְבָבוֹ בְּהִתְעוֹרְרוּת בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיִּרְאֶה פְּחִיתוּתָיו וּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא עַד שֶׁיִּתְבַּיֵּשׁ מְאד מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי עַד עַכְשָׁו הִשְׁלִיךְ חַטאתָיו אַחֲרֵי כְּתֵפָיו וְלֹא עַיִן בָּהֶם וְעַכְשָׁו כְּשֶׁיּוֹדֵעַ אוֹתָם, אֲזַי נִכְנָס בּוֹ בּוּשָׁה גְּדוֹלָה עַל גֹּדֶל פְּשָׁעָיו כְּנֶגֶד רָב וְשַׁלִּיט עִקָּרָא וְשָׁרְשָׁא דְּכָל עָלְמִין וְהַבּוּשָׁה הַזּאת נִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו וְהַבּוּשָׁה הַזּאת הִיא בְּחִינַת אוֹר הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם סִימָן עַל דְּבֵקוּת יִשְׂרָאֵל בְּהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וְהִיא בְּחִינַת קְרוּן אוֹר הַפָּנִים וְעַל-יְדֵי הַבּוּשָׁה הַזּאת מוֹחֲלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו (שָׁם, סִימָן ל"ח).

[אָמַר הַמַּעְתִּיק: מִכָּאן סָעַד לְמַה שֶּׁמּוּבָא לְעֵיל בְּאוֹת מ"ה, מַה שֶּׁאָמַר שֶׁיְּכוֹלִים לְהַכִּיר בְּאֶחָד אִם יֵשׁ לוֹ הִתְבּוֹדְדוּת כִּי עַל- יְדֵי-זֶה נִתְגַּלֶּה עַל פָּנָיו בּוּשָׁה גְּדוֹלָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל] : .

אות-נט

עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת הוּא בַּלַּיְלָה שֶׁאָז הַכֹּל יְשֵׁנִים וְגַם שֶׁיִּהְיֶה הַמָּקוֹם מֻחזָק לְהָעִיר שֶׁיֵּלֵךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם הוֹלְכִים שָׁם אֲפִלּוּ בַּיּוֹם וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמִּתְבּוֹדֵד בַּלַּיְלָה בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי כַּנַּ"ל וּמַפְנֶה לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה וּמְבַטֵּל הַכֹּל עַד

שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, דְּהַיְנוּ שֶׁבַּתְּחִלָּה מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עַד שֶׁמְּבַטֵּל מִדָּה זאת וְאַחַר-כָּךְ מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עוֹד עַד שֶׁמְּבַטֵּל מִדָּה אַחֶרֶת וְאַחַר-כָּךְ מִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה עוֹד עַד שֶׁמְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם גַּאוּת וְשׁוּם מַמָּשׁוּת עַד שֶׁיִּהְיֶה בְּעֵינָיו כְּאַיִן וּכְאֶפֶס מַמָּשׁ וְזוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה לָבוֹא לִבְחִינַת בְּטוּל בֶּאֱמֶת עַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָל נַפְשׁוֹ בְּשָׁרְשׁוֹ בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָאֵין סוֹף שֶׁנִּקְרָא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת כַּיָּדוּעַ וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין כָּל הָעוֹלְמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ גַּם כֵּן בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָאֵין סוֹף שֶׁנִּקְרָא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת וְזֶה פֵּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה, הַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וּמַפְנֶה לִבּוֹ מִכָּל עִסְקֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא לִבְחִינַת בְּטוּל בֶּאֱמֶת וְזֶה לְבַטָּלָה, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, הֲרֵי זֶה הָאָדָם מִתְחַיֵּב הַיְנוּ שֶׁנִּכְלָל בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּקְרָא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת וְזֶה בְּנַפְשׁוֹ הַיְנוּ שֶׁנַּפְשׁוֹ עִם כָּל הָעוֹלְמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ נִכְלָלִים בְּמְחַיֵּב הַמְצִיאוּת כַּנַּ"ל:.

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" (מִכְתָּב רצ"ג) אַחַר שֶׁמֵּבִיא שָׁם בְּקִצּוּר דְּבָרִים מוּעָטִים מֵהַתּוֹרָה "הַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה" הַנַּ"ל, כָּתַב שָׁם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: הֵיכָן אֲנַחְנוּ בָּעוֹלָם, שֶׁזְּכִינוּ לִשְׁמֹעַ כָּזאת, וְעַדַיִן מִתּוֹרָתוֹ אָנוּ רְחוֹקִים וַאֲנִי צוֹעֵק בְּלִבִּי עַתָּה עַל הַיָּמִים שֶׁעָבְרוּ, כַּמָּה שָׁנִים שֶׁלֹּא זָכִיתִי לִקַּיֵּם זאת מֵרִבּוּי הַמְנִיעוֹת, אֲבָל אֲנִי מְשַׁמֵּחַ עַצְמִי עַל הַמַּעַט דְּמַעַט, שֶׁזְּכִיתִי לְפִעָמִים לְקַיֵּם זאת מַעַט מִזֶּה וְגַם מַה שֶׁזְּכִינוּ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתֵנוּ בַּיּוֹם לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא גַּם כֵּן יָקָר מְאד מְאד, כִּי לָאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לְקַיֵּם כָּל הַנַּ"ל בִּשְׁלֵמוּת וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהִתְבּוֹדְדוּת אֲפִלּוּ בַּיּוֹם, אֲבָל אַשְׁרֵי וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְקַיֵּם בִּפְשִׁיטוּת הַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה וְכוּ', עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְהִכָּלֵל עַל-יְדֵי-זֶה בְּחִיּוּב הַמְצִיאוּת וּלְהַעֲלוֹת כָּל הָעוֹלָם הַתָּלוּי בּוֹ, לְהִכָּלֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת יְהִי חֶלְקִי עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל הַמִּכְתָּב וּפַעַם אַחַת דִּבֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, מֵהַדֶּרֶךְ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַנַּעוֹר בַּלַּיְלָה כְּפִי שֶׁגִּלָּה זאת אַדְמוֹ"ר הַקָּדוֹשׁ זְצַ"ל וְאָמַר אָז בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: עוֹד יִהְיֶה זְמַן, שֶׁיִּהְיֶה הַדֶּרֶךְ הַזֶּה דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה לָרַבִּים (כְּמוֹ עַכְשָׁו הוּא דֶּרֶךְ כְּבוּשָׁה בְּכָל בֹּקֶר לְהַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין) וְאוֹדוֹת הַפְּחָדִים שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה, אָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, שֶׁאִם הָיָה לוֹ בֵּן יָחִיד, הָיָה מְשַׁלְּחוֹ יְחִידִי בַּלַּיְלָה לַשָּׂדֶה, וְלֹא הָיָה חוֹשֵׁשׁ לְשׁוּם דָּבָר וְאָמַר זאת עַל כָּל אָדָם, שֶׁאֵין לוֹ לְפַחֵד כְּלָל (כִּי שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֵינָם נִזּוֹקִים) וּמוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, הוֹסִיף לְדַבֵּר בָּזֶה וְאָמַר עַל זֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ לְעִנְיַן הֲלִיכַת כָּלֵב לְחֶבְרוֹן לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת, וְאֵיךְ לֹא יֵרֵא מֵהָעֲנָקִים שֶׁהָיוּ שָׁם וְכָתַב שָׁם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: מָאן דְּאִיהוּ בְּדָחְקָא לָא מִסְתַּכַּל מִידֵי: כָּךְ כָּלֵב, בְּגִין דַּהֲוָה בְּדָחְקָא לָא אִסְתַּכַּל מִידֵי וְאַתֵּי לְצַלָּאָה עַל קִבְרֵי אֲבָהָן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם וְכֵן בָּעִנְיָן הַזֶּה, כָּל מִי שֶׁיּוֹדֵעַ וּמְחַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב, שֶׁכְּהֶרֶף עַיִן יִפְרְחוּ יָמָיו וְיִצְטָרֵךְ לָתֵת דִּין וְחֶשְׁבּוֹן מִכָּל מַעֲשָׂיו, וְלֹא יְוַתְּרוּ לוֹ

עַל שׁוּם דָּבָר וְכוּ', מִי שֶׁמְּחֻשָּׁב אֶת עַצְמוֹ בְּכָל זֶה בְּוַדַּאי לֹא יַבִּיט עַל שׁוּם פַּחַד מֵהַפְּחָדִים וְכַיּוֹצֵא וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין בָּזֶה פַּחַד כְּלָל, כַּנִּזְכָּר לְעֵיל.

גַּם סִפֵּר מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, מַעֲשֶׂה מֵהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה: פַּעַם אַחַת הִתְפַּלֵּל עִם הַחֶבְרַיָּא שֶׁלּוֹ וְהִתְפַּלְּלוּ בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל מְאד, כְּדַרְכָּם אַחַר-כָּךְ, כְּשֶׁנָּמְרוּ תְּפִלָּתָם, רָאוּ שֶׁהַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקָּדוֹשׁ, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, הוּא בְּפָנִים זוֹעֲפוֹת מְאד וְאַחַר-כָּךְ עָנָה וְאָמַר לָהֶם: בְּעֵת שֶׁהִתְפַּלַּלְתֶּם, הִכְנִיס הַבַּעַל-דָּבָר בְּכָל אֶחָד מִכֶּם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל גֵּאוּת וּרְמוּת רוּחָא בָּזֶה שֶׁאַתֶּם מִתְפַּלְּלִים בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְדִבֵּקוּת כָּזֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה קִטְרוּג עֲלֵיכֶם וְהָיָה לִי יְגִיעָה גְּדוֹלָה, עַד שֶׁהִמְתַּקְתִּי זאת וְסִפֵּר זאת לְמַעַן דַּעַת כַּמָּה וְכַמָּה צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה לְהִנָּצֵל מִגֵּאוּת שֶׁהִיא תּוֹעֲבַת הַשֵּׁם, כִּי יָכוֹל לִהְיוֹת, שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁכְּבָר נִקִּים מִכָּל הַתַּאֲוֹת וְהַמִּדּוֹת רָעוֹת אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר בַּלֵּב גַּאֲוָה טְמוּנָה חַס וְשָׁלוֹם, וְכַמְבאָר בְּהַתּוֹרָה "הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה" הַנַּ"ל וְעַל כֵּן צְרִיכִין בִּשְׁבִיל זֶה לְהַרְבּוֹת מְאד בְּהִתְבּוֹדְדוּת בִּתְפִלּוֹת וּצְעָקוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ בַּלַּיְלָה וּבְדֶרֶךְ יְחִידִי, עַד שֶׁיִּזְכֶּה לִבְחִינַת בְּטוּל בֶּאֱמֶת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בּוֹ שׁוּם גֵּאוּת וְשׁוּם מַמְשׁוּת עַד שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִהְיוֹת נִכְלָל עִם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּלוּיִים בְּנַפְשׁוֹ בְּאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ הָאֵין-סוֹף, שֶׁהוּא מְחַיֵּב הַמְצִיאוּת כַּנַּ"ל .

אות-ס

בַּלַּיְלָה אָז עִקַּר הַזְּמַן שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִשְׁפּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי ה' וּלְחַפֵּשׂ הָרוּחַ טוֹב הַיְנוּ הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וּלְבָרְרָם מִתּוֹךְ הָרוּחַ רָעָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה וּלְהַכְנִיעַ הַמַּדְמֶה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַתַּאֲוֹת וְעַל-יְדֵי- זֶה יִזְכֶּה לְזָכְרוֹן לִזְכֹּר תָּמִיד בְּעָלְמָא דְּאָתֵי וְלַחֲשֹׁב בְּכָל עֵת עַל תַּכְלִיתוֹ וְסוֹפוֹ אַחֲרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא עַד שֶׁיִּזְכֶּה לָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת (שָׁם, סִימָן נ"ד) .

אות-סא

עַל-יְדֵי לִמּוּד הַפּוֹסְקִים זוֹכִין לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי בְּכָל לְבָבוֹ כִּי בֶּאֱמֶת אִם הָיָה הָאָדָם יוֹדֵעַ וּמַאֲמִין בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁמְּלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְהוּא יִתְבָּרַךְ עוֹמֵד עָלָיו בְּשָׁעַת הַתְּפִלָּה וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין וּמַקְשִׁיב כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל הַתְּפִלָּה, בְּוַדַּאי הָיָה מְדַקְדֵּק מְאד לְכַוֵּן אֶת דְּבָרָיו וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת גָּדוֹל רַק מֵחֲמַת שֶׁלִּבּוֹ חָלוּק בְּחִינַת חֶלֶק לִבָּם וְאֵינוֹ חָזָק בִּידִיעָה זאת בְּלֵב שָׁלֵם בִּשְׁבִיל זֶה אֵינוֹ מְדַקְדֵּק כָּל כָּךְ וְאֵינוֹ מְכַוֵּן לִבּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַקְּשָׁיוֹת וְהַכְּפִירוֹת שֶׁבַּלֵּב שֶׁהֵם בְּחִינַת מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב וְעַל כֵּן הַתִּקּוּן לָזֶה

לְמוּד הַפּוֹסְקִים שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִים מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב בְּשָׁרְשׁוֹ כִּי שֹׁרֶשׁ מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב בְּהִשְׁתַּלְשְׁלוּת מִדְּרָגָא לְדַרְגָּא נִמְשָׁךְ מִמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַחֲלֹקֶת הַתַּנָּאִים וְהָאֱמוֹרָאִים שֶׁזֶּה אוֹסֵר וְזֶה מַתִּיר וְעַל-יְדֵי לְמוּד הַפּוֹסְקִים מְתַקֵּן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁבְּקְדֻשָּׁה הַנַּ"ל, כִּי הַפְּסַק הֲלָכָה הוּא הַשָּׁלוֹם וְהַהַכְרָעָה שֶׁל מַחֲלֹקֶת תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל גַּם מַחֲלֹקֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁבַּלֵּב וְזוֹכֶה לְיִשֶּׁר לֵבָב שֶׁלֹּא יִהְיֶה לִבּוֹ חָלוּק עָלָיו, רַק לְהַאֲמִין שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ כָּל דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְאָז זוֹכֶה לְהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי וְזֶה: אוֹדְךָ בְּיִשֶּׁר לֵבָב לֵבָב דַּיְקָא בִּשְׁנֵי יְצָרִין (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל פָּסוּק בְּכָל לְבָבְךָ בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ אֲיִמְתַי בְּלֶמְדִי מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ עַיֵּן שָׁם (אָמַר הַמַּעְתִּיק מִכָּאן סַעַד לְמַה שֶׁמּוּבָא לְעֵיל אוֹת ל' מִשִּׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת אֲשֶׁר שְׁנֵי הָעִנְיָנִים הָאֵלֶּה, הַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וְגַם לִמּוּד שֻׁלְחָן עָרוּךְ הֵם הַנְּהָגָה כְּלָלִית עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִימֵי חַיָּיו, כִּי כְּפִי הַנַּ"ל הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה) (שָׁם, סִימָן ס"ב) .

אות-סב

הַדִּבּוּר הוּא בְּחִינַת אֵם הַבָּנִים, הַיְנוּ כְּמוֹ שֶׁהָאֵם הוֹלֶכֶת תָּמִיד עִם בְּנָהּ אֲפִלּוּ לַמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וְאֵינָהּ שׁוֹכַחַת אוֹתָם, כְּמוֹ כֵן הַדִּבּוּר הוֹלֵךְ עִם הָאָדָם תָּמִיד אֲפִלּוּ בִּמְקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים וּמַזְכִּיר אוֹתוֹ תָּמִיד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד, הַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָאָדָם מֻנָּח חַס וְשָׁלוֹם, בְּשֵׁפֶל הַמַּדְרֵגָה מְאֹד בְּמָקוֹם שֶׁהוּא חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם, דְּהַיְנוּ שֶׁאֲפִלּוּ אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא אִם יִתְחַזֵּק גַּם שָׁם לְדַבֵּר עַל כָּל פָּנִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אוֹ לְשִׂיחַ עִם רַבּוֹ אוֹ עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם יָכוֹל לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם אֲפִלּוּ שָׁם בַּמְּקוֹמוֹת הַמְטֻנָּפִים, אֲפִלּוּ אִם נָפַל לְמָקוֹם שֶׁנָּפַל רַחֲמָנָא לִצְלָן כִּי הַדִּבּוּר אֵינוֹ מַנִּיחַ אוֹתוֹ לִשְׁכֹּחַ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהַבֵּן הַדָּבָר הֵיטֵב מְגֹדָּל כֹּחַ הַדִּבּוּר וְהִיא עֵצָה נִפְלָאָה וְנוֹרָאָה לְמִי שֶׁחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְבַל יְאַבֵּד עוֹלָמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, (שָׁם, סִימָן ע"ח) .

אות-סג

כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל אוֹ מִתְבּוֹדֵד כָּרָאוּי וּבֶאֱמֶת הוּא נוֹפֵל מִמַּדְרֵגָתוֹ זֶה נִמְשָׁךְ מִפְּגַם הָאֱמוּנָה וְאָז צָרִיךְ שֶׁיְּשַׁבֵּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּעַצְמוֹ עַל שֶׁנָּפַל מִשָּׁמַיִם לָאָרֶץ וִירַחֵם עַל עַצְמוֹ עַד שֶׁיִּתְאַנַּח וְעַל-יְדֵי הָאֲנָחָה יַחֲזֹר לְמַדְרֵגָתוֹ (שָׁם, סִימָן ק"ח) .

אות-סד

הַדִּבּוּרִים שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ וּמְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָס לָזֶה וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ וּמֵכִין עַצְמוֹ לְדַבֵּר לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּבּוּרִים בְּפִיו שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְצָרִיךְ לִרְאוֹת וּלְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד לְבַקֵּשׁ בְּכָל עֵת בְּדִבְרֵי רְצוּיִים וְתַחֲנוּנִים חֲדָשִׁים וְזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי טָהֳרַת הַלֵּב שֶׁזּוֹכִין עַל-יְדֵי תְּנוּעוֹת הַשֵּׂכֶל בְּקִדֻּשָּׁה וְזֶה-"לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים אָז וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי", שֶׁיִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם דִּבּוּרִים חֲדָשִׁים שֶׁהֵם בְּחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן קנ"ו) .

אות-סה

אָסוּר לְאָדָם לַעֲמד עַצְמוֹ עַל שׁוּם דָּבָר, הַיְנוּ שֶׁאָסוּר לְהִתְעַקֵּשׁ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה לוֹ דַּוְקָא אֶת בַּקָּשָׁתוֹ הֵן פַּרְנָסָה אוֹ בָּנִים אוֹ שְׁאָר צְרָכָיו, רַק צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים אִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן וְאִם לָאו לָאו וְזֶה אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֵבַע לְשׁוֹן גְּזֵלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְקָבַע אֶת קֹבְעֵיהֶם נָפֶשׁ" הַיְנוּ לִקַּח הַדָּבָר בְּחָזְקָה בִּגְזֵלָה אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן קצ"ו) .

אות-סו

כְּשֶׁאָדָם מִתְבּוֹדֵד וּמְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְוַדֶּה וּמִתְחָרֵט עַל גֹּדֶל הַפְּגָמִים שֶׁפָּגַם, אָז גַּם הַשְּׁכִינָה כְּנֶגְדּוֹ מְפָרֶשֶׁת לְפָנָיו שִׂיחָתוֹ וְצַעֲרוֹ כִּי כָּל פֶּגֶם וּפֶגֶם בְּנִשְׁמָתוֹ פֶּגֶם אֶצְלָהּ, כִּבְיָכוֹל, וְהִיא מְנַחֶמֶת אוֹתוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלוֹת לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים (שָׁם, סִימָן רנ"ט) .

אות-סז

כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ הִתְעוֹרְרוּת מֵאָדָם לַחֲבֵרוֹ כְּגוֹן כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁאֶחָד אוֹמֵר בַּקָּשׁוֹת וּסְלִיחוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת בְּלֵב נִשְׁבָּר אָז חֲבֵרוֹ מִתְעוֹרֵר מִמֶּנּוּ גַּם כֵּן, כִּי מַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְנִתְעוֹרֵר גַּם כֵּן וּמַתְחִיל לוֹמַר גַּם כֵּן בַּקָּשׁוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ אֵצֶל הָאָדָם עַצְמוֹ הִתְעוֹרְרוּת מֵנַּהּ וּבָהּ שֶׁמִּתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ דִּבְרֵי עַצְמוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁאוֹמֵר בַּקָּשׁוֹת וּתְחִנּוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת וְצוֹעֵק וַי לִי, וּבְתוֹךְ כָּךְ נִתְעוֹרֵר מִזֶּה וּמַתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל עַצְמוֹ הֵיכָן אֲנִי וּמִי צוֹעֵק כָּךְ הֲלֹא וַי לִי מַמָּשׁ וּמַתְחִיל שֵׁנִית לִצְעֹק וַי לִי, לִי דַּיְקָא וְאַף שֶׁמִּבַּתְחִלָּה נִדְמֶה לוֹ כְּאִלּוּ גַּם כֵּן אוֹמֵר בֶּאֱמֶת כָּרָאוּי עִם כָּל זֶה אַחַר-כָּךְ רוֹאִים הַהֶפְרֵשׁ בֵּין קֹדֶם לְאַחַר-כָּךְ וְהָבֵן (שָׁם, סִימָן ע"ר) .

אות-סח

אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הָאָדָם יָכוֹל לְדַבֵּר כְּלָל וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו בִּתְפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּתוֹ מִגֹּדֶל הַנַּשְׁמִיּוּת שֶׁלּוֹ וּמִכֹּבֶד צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף שֶׁעוֹבְרִים עָלָיו, אַף-עַל- פִּי-כֵן צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק אָז דַּיְקָא לְהַכְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ לִקְרֹא לַה' מִתּוֹךְ הַמֵּצַר וְהַדְּחַק בְּחִינַת מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הוּא שֶׁיִּתְעוֹרֵר הָאָדָם מִן הַמֵּצַר וְהַדְּחַק תְּחִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה אַחַר-כָּךְ עַל פִּי רב לָבוֹא לְהַרְחָבָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיְּכוֹל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּרָאוּי עַד שֶׁיּוּכַל לָבוֹא לִבְחִינַת רוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא שֶׁנִּתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ מִתּוֹךְ הַמֵּצַר וְהַמְּרִירוּת כָּזֶה וּכְמוֹ שֶׁמָּצִינוּ אֵצֶל דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּכָל תְּפִלּוֹתָיו, שֶׁהַהִתְחָלָה הָיָה מִן הַמֵּצַר וְהַדְּחַק שֶׁהָיָה צַר לוֹ מְאד, כְּגוֹן מֵחֲמַת שֶׁנָּפַל עָלָיו צָרוֹת אֲבָשָׁלוֹם אוֹ צָרוֹת נָבָל וְכַדּוֹמֶה, וְאַחַר- כָּךְ בָּא בְּאוֹתוֹ תְּפִלָּה לְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹפָר שֶׁהָרָחָב הוּא לְמַעְלָה וְהַקָּצָר הוּא לְמַטָּה אֵצֶל הַפֶּה וְזֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים ס"ו) "וְדִבֶּר פִּי בַּצַּר לִי", הַיְנוּ כַּנַּ"ל (שָׁם, סִימָן רע"ט) .

אות-סט

כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְהִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ וְרוֹאֶה שֶׁרָחוֹק מִטּוֹב וְהוּא מָלֵא עֲוֹנוֹת אָז יוּכַל לִפֹּל עַל-יְדֵי-זֶה וְלֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְבּוֹדֵד כְּלָל עַל כֵּן הוּא מְחֻיָּב לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ וְלִמְצֹא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה טוֹב כִּי אִיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא עָשָׂה מִימָיו אֵיזֶה מִצְוָה אוֹ דָּבָר טוֹב, וְאַף כְּשֶׁמַּתְחִיל לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ טוֹב שֶׁעָשָׂה, הוּא רוֹאֶה שֶׁהַטּוֹב בְּעַצְמוֹ הוּא מָלֵא פְּצָעִים כִּי הַטּוֹב מְעֹרָב בְּפְנִיּוֹת וּבִפְסֹלֶת הָרַבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִיךְ אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּהַמְּעַט טוֹב אֵיזֶה נְקֻדָּה טוֹבָה וְכֵן יְחַפֵּשׂ וִיבַקֵּשׁ עוֹד עַד שֶׁיִּמְצָא בְּעַצְמוֹ עוֹד אֵיזֶה נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ אֵיזֶה זְכוּת וְטוֹב, עַל-יְדֵי-זֶה יוֹצֵא בֶּאֱמֶת מִכַּף חוֹבָה לְכַף זְכוּת וְיָכוֹל לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי- זֶה, בִּבְחִינַת וְעוֹד מְעַט וְאֵין רָשָׁע, הַיְנוּ עַל יְדֵי שֶׁמּוֹצֵא בְּעַצְמוֹ עוֹד מְעַט שֶׁשָּׁם אֵינוֹ רָשָׁע עַל-יְדֵי-זֶה וְהִתְבּוֹנַנְתָּ עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינֶנּוּ עַל מַדְרֵגָתוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְשַׂמֵּחַ אֶת עַצְמוֹ אִיךְ שֶׁהוּא וְאָז יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לַה' וְזֶה: "אֲזַמְּרָה לֵאלֹקַי בְּעוֹדִי", הַיְנוּ בְּהָעוֹד מְעַט הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בִּי עֲדַיִן, עַל-יְדֵי-זֶה אוּכַל לְזַמֵּר וּלְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ (שָׁם, סִימָן רפ"ב).

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עָלִים לִתְרוּפָה" מִמּוֹרֵנוּ הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי נָתָן, זְכֹר צַדִּיק לִבְרָכָה, שֶׁכָּתַב שָׁם בְּמִכְתָּב תל"ג בִּלְשׁוֹן טַייטְשׁ אִיךְ שֶׁאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, אָמַר הָעִנְיָן הַזֶּה כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלֵב כָּל אִישׁ לֵילֵךְ בָּזֶה בִּתְמִימוּת וּבִפְשִׁיטוּת וְכָתַב שָׁם וְכָךְ הָיָה אוֹמֵר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה: אַז אַמֶּעְנְטְשׁ זֶעהְט עֶר אִיז זֶעהֶר

שֶׁפֶל טָאר עֶר נִיט אַראפּ פַאלִין, נָאר עֶר מוז זִיךְ מְחַיֶּה זַיִן, אִין זָאל זִיךְ מְיַשֵּׁב זַיין וויא הָאבּ אִיךְ נִיט עֶפֶּעס אַמצָוָה גִיטָאן וויא הָאבּ אִיךְ פָּארְט נִיט אַמָאהל עֶפֶּעס גִיטְן גִיטָאן אִיךְ פַאסְט אִם יוֹם כִּפּוּר אִין תִּשְׁעָה בְּאָב אוֹ"ךְ אוּן כָּל הַדָּלֶ"ת תַּעֲנִיתִים אוֹ"ךְ חֲטָשֶׁע דָאס הַארְץ טִיט מִיר זֶעהֶר וַוייא אוּן גֶעה אַמָאל אִין מְקָוֶה אַרַיין אוּן אֲפִלּוּ אֵין כָּל הַקְלָקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלָן, מוּטְשֶׁע אִיךְ מִיךְ זֶעהֶר אוּן וויל מִיךְ זֶעהֶר מַצִיל זַיין וְכוּ' אִין וויא סָע אִיז עַל כָּל פָּנִים עֶפֶּעס נְקֻדּוֹת טוֹבוֹת הָאבּ אִיךְ אִין מִיר וָואס אִיךְ הָאבּ כַּמָּה פְּעָמִים גִיטָאן רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ אִין דָּער מִיט מִיז מָען זִיךְ מְחַיֶּה זַיין אִין זִיךְ נִישְׁט מְיַאֵשׁ זַיין בְּשׁוּם אפֶּן וְכוּ' [כְּשֶׁהָאָדָם רוֹאֶה שֶׁהוּא מְאד שָׁפֵל, אָסוּר לוֹ לִפּוֹל רַק הוּא מְחֻיָּיב לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וּלְיַשֵּׁב עַצְמוֹ, הַאִם לא עָשִׂיתִי אֵיזֶה מִצְוָה, הַאִם לא עָשִׂיתִי בְּכָל זאת אֵיזֶה טוֹב, אֲנִי מִתְעַנֶּה בְּיוֹם כִּפּוּר, וְגַם בְּתִשְׁעָה בְּאָב, וְכֵן גַּם כָּל הָאַרְבָּעָה צוֹמוֹת, אַף שֶׁלִּבִּי כּוֹאֵב לִי מְאד וְהוֹלֵךְ גַּם פַּעַם לַמִּקְוֶה, וַאֲפִלּוּ בְּכָל הַקְלָקוּלִים רַחֲמָנָא לִצְלַן מִתְיַגֵּעַ אֲנִי מְאד וְרוֹצֶה אֲנִי לְהַצִיל אֶת עַצְמִי וְכוּ' וְאֵיךְ שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים מַשֶּׁהוּ נְקוּדּוֹת טוֹבוֹת נִמְצָא אֶצְלִי, מַה שֶׁעָשִׂיתִי כַּמָּה פְּעָמִים רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ, עִם זֶה מוּכְרָחִים לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְלא לְהִתְיָאֵשׁ בְּשׁוּם אפֶּן וְכוּ'] עַיֵּן שָׁם בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" סִימָן רפ"ב, כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתַכְנִיס הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּלִבְּךְ מֻחְדָּשׁ.

וְאִם, חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר צָרִיכִין אַחַר-כָּךְ לַחֲזוֹר וְלִילֵךְ בָּזֶה וְכֵן בְּכָל יוֹם וְיוֹם וּבְכָל פַּעַם וּבְתוֹךְ כָּךְ עוֹזֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַרְבֵּה, וּבִפְרָט לְהִתְגַּבֵּר וְלָשׂוּחַ וְלוֹמַר כָּל זֶה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלוֹמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! וויא אַזוֹי אִיךְ בִּין וויא אַזוֹי אִיךְ בִּין אַזוֹי וויא דִיא וַוייסְט אִין אִיךְ וַוייס מַיין וַוייטָאג דִיא הָאסְט זִיךְ פָּארְט מִיט מִיר חֶסֶד עוֹלָם גִיטָאן אִין הָאסְט מִיךְ בַּאשַׁאפְּן מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְלא עָשַׂנִי וְכוּ' אוּן מֶע הָאט מִיךְ פָּארְט גִישְׁנִיטִין אוּן בְּלִיט פַּארְגָאסִין צִיא אַכְט טָאג אִין אוּן חֶדֶר הָאבּ אִיךְ גִילֶעְרִינְט אַלֶף-בֵּית אִין סִדּוּר אִין חֲמָשׁ אִין גְּמָרָא וְכוּ' וויפִיל יְסוּרִים אִין שְׁמִיץ הָאבּ אִיךְ גִילִיטָען פּוּן דִיא מְלַמְּדִים אוּן אַלֶיין הָאבּ אִיךְ מִיךְ אוֹיךְ גִימִיטְשֶׁעט כַּמָּה פְּעָמִים וָואס טִיט מֶען [רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אִיךְ שֶׁאֲנִי אִיךְ שֶׁאֲנִי כְּמוֹ שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ וַאֲנִי יוֹדֵעַ אֶת כְּאֵבִי, בְּכָל אוֹפֶן עָשִׂיתָ עִמָּדִי חֶסֶד עוֹלָם וּבָרָאתָ אוֹתִי מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל וְכוּ' וְכֵן מָלוּ אוֹתִי וְשָׁפְכוּ דָמִי לִשְׁמוֹנָה יָמִים וְלָמַדְתִּי בְּחֶדֶר אַלֶף-בֵּית וְסִדּוּר וְחֲמָשׁ וְגְמָרָא וְכוּ' כַּמָּה יְסוּרִים וְמַכּוֹת סָבַלְתִּי מֵהַמְּלַמְּדִים, וְכֵן סָבַלְתִּי בְּעַצְמִי כַּמָּה פְּעָמִים מַה עוֹשִׂים] רְצוֹנִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אַף שְׁאוֹר שֶׁבָּעִיסָה מְעַכֵּב אוֹתִי וְאִם הַתַּנָּא הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּהַגְּמָרָא לא הִתְבַּיֵּשׁ לוֹמַר זֶה בַּאדַארְפִין מִיר זִיךְ בְּוַדַּאי נִישְׁט שֶׁעמִין שְׁרַיֶיעִן דָאס פַּאר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל צָעָקָה בִּיטֶער בִּיטֶער וְכוּ' גִיוַואלְד גִיוַואלְד וְכוּ' [בְּוַודַּאי אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְהִתְבַּיֵּישׁ לִצְעוֹק זאת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

בְּכָל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל צְעָקָה מַר מַר וְכוּ' אֲהָהּ אֲהָהּ וְכוּ'] וְאִם חַס וְשָׁלוֹם חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר, צְרִיכִין לִצְעֹק עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם עַד שֶׁיַּשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִשָּׁמַיִם כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה' וּמַה שֶּׁמִּתְעַכֵּב הַיְשׁוּעָה יֵשׁ בָּזֶה דְּבָרִים נֶעְלָמִים מְאד מְאד כִּי מְאד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ (עַיֵּן לְקַמָּן אוֹת ק'), וּבְוַדַּאי הַמְּנִיעָה מִצַּדֵּנוּ מַה שֶּׁאֵין אָנוּ מִתְעוֹרְרִים לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצְּרִיכִין לְהִתְגַּבֵּר כָּרָאוּי, וְגַם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חָפֵץ וּמִתְאַוֶּה לִתְפִלָּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ שֶׁל הַגְּרוּעַ שֶׁבַּגְּרוּעִים וְרוֹצֶה שֶׁיְּרַבֶּה לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר וְכוּ' עַיֵּן שָׁם) .

אות-ע

עַל-יְדֵי שְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ (הַיְנוּ שֶׁיִּשְׁמר אֶת הַלָּשׁוֹן לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וַאֲפִלּוּ בְּלָשׁוֹן שֶׁמְּדַבֵּר בּוֹ, כִּי אַדְּרַבָּא, כְּשֶׁמְּדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ צָרִיךְ דַּוְקָא לְדַבֵּר בְּלָשׁוֹן שֶׁהוּא מְדַבֵּר בּוֹ, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מְעוֹרֵר לִבּוֹ בְּיוֹתֵר וְכַנַּ"ל), עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְתִקּוּן הַבְּרִית וּלְהַכְנִיעַ אֶת הָרָע הַכּוֹלֵל כָּל הַתַּאֲווֹת רָעוֹת שֶׁהוּא תַּאֲוַת נאוּף כִּי מְקֹרֶר אֶת חֲמִימוּתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל בְּבְחִינַת חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי, אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקֹרֵר אֶת חֲמִימוּתוֹ בְּדִבּוּר שֶׁל לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל אָז הָרוּחַ סְעָרָה מְקֹרֶר אוֹתוֹ בְּמִקְרֶה לַיְלָה רַחֲמָנָא לִצְלָן וְכֵן לְהִפּוּךְ עַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל, כִּי הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וְעַל-יְדֵי- זֶה זוֹכֶה הָאָדָם לְזַכֵּךְ אֶת פָּנָיו שֶׁיִּהְיוּ פָּנִיו מְאִירוֹת כָּל כָּךְ, עַד שֶׁיּוּכַל כָּל אֶחָד לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּפָנָיו שֶׁל זֶה הָאִישׁ שֶׁזּוֹכֶה לְתִקּוּן הַבְּרִית וְלִשְׁלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הַנַּ"ל כְּמוֹ בְּמַרְאָה אֵיךְ פָּנָיו מְשֻׁקָּע בַּחֹשֶׁךְ וְיָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ בְּלֹא תּוֹכָחָה וּבְלֹא מוּסָר וְרַק עַל-יְדֵי הַהַבָּטָה בְּפָנָיו לְבַד (שָׁם, סִימָן י"ט) .

אות-עא

כָּל אֶחָד כְּפִי תִּקּוּן הַבְּרִית וּכְפִי הִתְקַשְּׁרוּתוֹ לַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית כְּמוֹ כֵן הוּא יָכוֹל לְטָעֹם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְאָז אַרְיֵה נָחִית לֶאֱכל קָרְבָּנוֹ הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ אֲבָל עַל-יְדֵי פְּגַם הַבְּרִית הוּא בִּבְחִינַת מַיִן מְרִירִין וְכוּ' וְאָז אֵינוֹ יָכוֹל לְטָעֹם מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה וְאָז כַּלְבָּא נָחִית לֶאֱכל קָרְבָּנוֹ הַיְנוּ תְּפִלָּתוֹ וְדַע, שֶׁעַזֵּי פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּדּוֹר הֵם הֵם הַכְּלָבִים הָעוֹמְדִים וְחוֹלְקִים עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁעֲדַיִן לֹא תִּקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת (שָׁם, סִימָן נ').

(וְכָתַב עַל זֶה בְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי עֵצוֹת" אוֹת תְּפִלָּה סִימָן מ"ט וּמִזֶּה תָּבִין כַּמָּה גָּדוֹל עָווֹנָם שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל תְּפִלַּת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי וְרוֹצִים לְבַלְבֵּל אֶת תְּפִלָּתוֹ כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה הָאִישׁ שֶׁהִתְפַּלֵּל לֹא זָכָה עֲדַיִן לְתִקּוּן הַבְּרִית וּמֵחֲמַת זֶה בָּא עָלָיו הַמַּחֲלֹקֶת הַזֹּאת שֶׁהוּא בְּחִינַת כַּלְבָּא נָחִית וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל הַחוֹלְקִים אֵינָם פְּטוּרִים מֵחֲמַת זֶה מֵעָנְשָׁם כִּי הֵם עוֹקְרִים אֶת נַפְשָׁם מִן הַקְּדֻשָּׁה וּמַכְנִיסִים עַצְמָם לִהְיוֹת נִקְרָאִים בְּשֵׁם כְּלָבִים מַמָּשׁ, רַחֲמָנָא לִצְלָן, בְּחִינַת וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ עַל-יְדֵי שֶׁחוֹלְקִים עַל תְּפִלָּתוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא תִקֵּן בְּרִיתוֹ בִּשְׁלֵמוּת וְכַנַּ"ל כִּי בְּוַדַּאי הָאָדָם צָרִיךְ לְיַגֵּעַ עַצְמוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל כֹּחוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְגִּישׁ מְתִיקוּת בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, וְגַם הַיְגִיעָה בְּעַצְמָהּ יְקָרָה מְאד, כִּי עַל זֶה נֶאֱמַר: "כִּי עָלֶיךָ הרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם" וְכוּ', כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה).

וְהִנֵּה עוֹד מוּבָן מִדְּבָרָיו, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק רִאשׁוֹן סִימָן ב' אֲשֶׁר כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מַחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּאִים לְבַלְבֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְכֵן כָּתַב שָׁם בְּסִימָן ל', אֲשֶׁר כָּל הַבַּלְבּוּלִים שֶׁמַּעוֹלָם וְכָל הַשְּׁטוּתִים וְכָל עֵרְבּוּב דַּעַת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בְּכָל הַיּוֹם בְּאֵיזֶה עֵת שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל בָּא דַּיְקָא בְּעֵת הַתְּפִלָּה וּמַשְׁמִיעַ אֶת עַצְמוֹ אָז דַּיְקָא, לְבַלְבֵּל אֶת הָאָדָם בִּשְׁעַת תְּפִלָּתוֹ בִּבְחִינַת מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה', הַיְנוּ מִי שֶׁמְּמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' בְּעֵת הַתְּפִלָּה אָז יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ, הַיְנוּ שֶׁמַּשְׁמִיעַ לְעַצְמוֹ כָּל עֵרְבּוּבֵי הַדַּעַת שֶׁלּוֹ וְכָל הַבַּלְבּוּלִים שֶׁלּוֹ כִּי תְּהִלָּה הוּא לְשׁוֹן עֵרְבּוּב וּבַלְבּוּל כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וּבְמַלְאָכְיו יָשִׂים תְּהִלָּה", עַל כֵּן צְרִיכִין הִתְגַּבְּרוּת גָּדוֹל מְאד מְאד בִּשְׁעַת הַתְּפִלָּה עַל אֵלּוּ הַבַּלְבּוּלִים וְהַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁבָּאִים וְעוֹלִים עַל לִבּוֹ אָז דַּיְקָא.

וְאִיתָא בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן"-תִּנְיָנָא סִימָן קכ"ב לְעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת הַזָּרוֹת שֶׁבַּתְּפִלָּה, כִּי כָּל מַחֲשָׁבָה זָרָה הִיא קְלִפָּה וְקוֹמָה שְׁלֵמָה כַּמּוּבָא, וּכְשֶׁאָדָם עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר וְאֵינוֹ מַשְׁגִּיחַ עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת אָז בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הוּא מַפִּיל אוֹתָם; לָזֶה חוֹתֵךְ יָד וְלָזֶה חוֹתֵךְ רֶגֶל וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר הָאֵיבָרִים, כְּמוֹ לְמָשָׁל בָּעִנְיָן מִלְחָמָה כְּשֶׁצָּרִיךְ לֵילֵךְ וְלַעֲבר בֵּין הַרְבֵּה רוֹצְחִים וְאוֹרְבִים וּכְשֶׁהוּא גִּבּוֹר וְעוֹבר בֵּינֵיהֶם, אָז בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ הוּא מַפִּיל אוֹתָם; לָזֶה חוֹתֵךְ יָד בְּדַרְכּוֹ הִלּוּכוֹ וּמַפִּילוֹ וְלָזֶה רֶגֶל וְכוּ' וְכֵן הוּא מַמָּשׁ בְּעִנְיַן הַתְּפִלָּה, כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל כְּסֵדֶר וְלִבְלֵי לְהִסְתַּכֵּל עַל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת כְּלָל אָז הוֹרֵג אוֹתָם אוֹ חוֹתֵךְ מֵהֶם אֵיבָרִים אֵיבָרִים כַּנַּ"ל.

וְכֵן מְבאָר עוֹד בְּדִבָּרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ע"ב, שֶׁאֵין צְרִיכִין לְהִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל וְלִבְלִי לְהַבִּיט לְאֲחֹרָיו כְּלָל, רַק לֵילֵךְ כְּסֵדֶר בִּתְפִלָּתוֹ וְעַל-יְדֵי-זֶה מִמֵּילָא יִסְתַּלְּקוּ וְאִם לֹא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם אָז אַדְרַבָּא, יִתְגַּבְּרוּ עָלָיו בְּיוֹתֵר כְּמוֹ הָאָדָם הַבּוֹרֵחַ מֵאֵיזֶה דָּבָר

וּמִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד כִּלְאַחַר יָד עַל זֶה הַדָּבָר שֶׁבָּרַח מִמֶּנּוּ אָז הַדָּבָר הַזֶּה מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר כֵּן הוּא מַמָּשׁ בְּעִנְיַן הַמַּחֲשָׁבוֹת.

וְכֵן מְבאָר עוֹד בְּדָבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה בְּיַד הָאָדָם לְהַטוֹתָהּ כִּרְצוֹנוֹ וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר הֶרְגֵּלָה מַחֲשַׁבְתּוֹ לָצֵאת לַחוּץ הַרְבֵּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּיַד הָאָדָם לְהַטוֹתָהּ בְּכָל פַּעַם לְהַדֵּרֶךְ הַיָּשָׁר כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן עַיִן שָׁם וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר לַחֲשֹׁב רַק בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּוַדַּאי תִּדָּחֶה הַמַּחֲשָׁבָה זָרָה.

וְעַיֵּן בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת תְּפִלִּין הֲלָכָה ו' שֶׁזֶּה בְּחִינַת עִמָּר שְׁעוֹרִים שֶׁצְּרִיכִין אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם לִסְפֹּר הַיָּמִים לָעֹמֶר הַיְנוּ כִּי הַשְּׂעוֹרִים שֶׁהוּא מַאֲכַל בְּהֵמָה שֶׁהִיא בְּחִינַת כֹּחַ הַמְדַמֶּה שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַבִּלְבּוּלִים וְכָל הַהִרְהוּרִים וְכָל הַמַּחֲשָׁבוֹת זָרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂעָרוֹת מוֹתְרֵי מִחִין כַּיָּדוּעַ כֻּלָּם הֵם בְּבְחִינַת עִמָּר וּמִדָּה כְּמוֹ כְּלִי שֶׁמַּחֲזֶקֶת מִדָּה אַחַת וְיוֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִכְנס בָּהּ, כְּמוֹ כֵן הַמַּח הוּא כְּלִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִכְנס בּוֹ כִּי-אִם מַחֲשָׁבָה אַחַת וְיוֹתֵר מִזֶּה אִי אֶפְשָׁר לִכְנס בּוֹ בְּבַת אַחַת וְזֶה שְׂעוֹרִים לְשׁוֹן שְׂעָרוֹת שֶׁהֵם הַמַּחֲשָׁבוֹת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁסּוֹפְרִין הַיָּמִים לָעֹמֶר, הַיְנוּ כִּי הַיָּמִים שֶׁהֵם הַחִיּוּת שֶׁל הָאָדָם כִּי כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁל הָאָדָם נִכְלָלִים בַּיָּמִים וּבַזְּמַן וְעִקַּר הַחִיּוּת הוּא הַחָכְמָה שֶׁבַּמּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב הַחָכְמָה תְּחַיֶּה וּמִשָּׁם כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְכֻלָּם הֵם בְּבְחִינַת עִמָּר וּמִדָּה כַּנַּ"ל.

וְעַל כֵּן אַחַר יְצִיאַת מִצְרַיִם צְרִיכִין לְהָבִיא עִמָּר שְׂעוֹרִים וְלַהֲנִיפוֹ וְלִמְנוֹת יְמֵי הַסְּפִירָה מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עִקַּר הַטָּהֳרָה מִזֶּהֱמַת מִצְרַיִם שֶׁהִיא עֶרְוַת הָאָרֶץ פְּגַם הַבְּרִית הוּא עַל-יְדֵי טָהֳרַת הַמַּחֲשָׁבָה כִּיָּדוּעַ, וְעַל-יְדֵי מִצְוַת הָעֹמֶר שְׂעוֹרִים וִימֵי הַסְּפִירָה יְכוֹלִים לִזְכּוֹת לְבָרֵר הַמְדַמֶּה שֶׁמִּמֶּנּוּ כָּל הַמַּחֲשָׁבוֹת וְהַבִּלְבּוּלִים וּלְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה שֶׁיִּשְׁמר אֶת עַצְמוֹ מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים לִתְפֹּס מַחֲשַׁבְתּוֹ לְבַל תֵּצֵא לַחוּץ וְשֶׁיֵּדַע הֵיטֵב, כִּי אִי אֶפְשָׁר שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי מַחֲשָׁבוֹת בְּיַחַד בְּשׁוּם אֹפֶן וְהַמַּח הוּא רַק עִמָּר וּמִדָּה וּכְלִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִכְנס בָּהּ רַק מַחֲשָׁבָה אַחַת וְעַל כֵּן יָכוֹל לִבְרחַ מֵהַמַּחֲשָׁבוֹת רָעוֹת רַק בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, הַיְנוּ שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה רַק יַעֲמִיק מַחֲשַׁבְתּוֹ הֵיטֵב בְּדִבְרֵי תְּפִלָּתוֹ וְעַל-יְדֵי- זֶה בְּוַדַּאי תִּדָּחֶה הַמַּחֲשָׁבָה הָרָעָה כַּנַּ"ל.

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" מִכְתָּב שי"ב וּבְמִכְתָּב שי"ג שֶׁכָּתַב שָׁם, וְהַסִּימָן שֶׁל עִמָּר שְׂעוֹרִים אַל יַעֲבר מִדַּעְתְּךָ, וּמְחַזֵּק שָׁם בָּזֶה אֶת הָאָדָם גַּם לְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְכָתַב שָׁם וְהָעִקָּר שֶׁלֹּא לַחֲשֹׁב הָרְבֵּה עַל הֶעָבָר וְעַל לְהַבָּא רַק לְהִסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְלַעֲשׂוֹת מַה שֶׁתּוּכַל שֶׁיִּצְלִיחַ לְךָ לְנֶצַח, כִּי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַכֹּל הוּא הַצָּלָחַת הַנֶּפֶשׁ הַצָּלָחָה נִפְלָאָה שֶׁאֵין לָהּ שִׁעוּר עַיִן לֹא רָאָתָה וְכוּ' וּבִפְרָט שֶׁאָנוּ רוֹאִים שֶׁהַבַּעַל דָּבָר עוֹשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ הָרַחֲמָן יַצִּילֵנוּ אָנוּ מְחֻיָּבִים

לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְדַבֵּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַל- יְדֵי-זֶה יַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ הֶאָרַת וּקְדֻשַּׁת הַנְּקֻדָּה טוֹבָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ לְקַשְּׁרָהּ אֶל לִבּוֹ בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק וְכוּ' עַיֵּן שָׁם וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְהָסִיר מִלִּבּוֹ כָּל הַחֲרָפוֹת שֶׁהֵם הַתַּאֲוֹות רָעוֹת וְהָאַהֲבוֹת רָעוֹת הַשּׁוֹבְרִים לִבּוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּחִינַת חֶרְפָּה שָׁבְרָה לִבִּי וְכַנַּ"ל בְּסִימָן נ"ז, עַיֵּן שָׁם מַאֲמָרִים מֵהִתְבּוֹדְדוּת מִסִּפְרֵי לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת .

אות-עב

עִקַּר הַמְּחִין שֶׁל הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם בְּחִינַת דִּבֵּקוּת (כַּנַּ"ל בְּסִימָן נ"ח) הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת כִּי עִקַּר הַדִּבֵּקוּת הוּא תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָאִין תְּפִלִּין לְשׁוֹן תְּפִלָּה בְּחִינַת נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי, וּפְרַשׁ רַשִׁ"י מִלְּשׁוֹן עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל נִתְעַקְּשְׁתִּי וְהִפְצַרְתִּי פְּצִירוֹת וּפְתִילִים הַרְבֵּה לַמָּקוֹם לִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֲחוֹתִי וְגַם יְכלְתִּי שֶׁהִסְכִּים עַל יָדִי.

וּבְבְחִינָה זוֹ צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת מְאד מְאד כָּל יְמֵיו שֶׁזֶּה הָעִקָּר, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן גָּדוֹל בָּזֶה מְאד מְאד שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁדְּבָרָיו אֵינָם מוֹעִילִים כְּלָל וְהוּא רָחוֹק מִדְּבָרָיו מְאד וְזֶה יָמִים וְשָׁנִים שֶׁעוֹסֵק בָּזֶה וַעֲדַיִן לא פָּעַל כְּלָל אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לִהְיוֹת עַקְשָׁן בָּזֶה כְּמוֹ הָעַקְשָׁן מַמָּשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַדָּבָר בְּלִי שׁוּם טַעַם, כֵּן צְרִיכִין עַקְשָׁנוּת גָּדוֹל מְאד בְּכָל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם בְּכָל עֲבֹדָא וְעֲצָה, אֲבָל עִקַּר עַקְשָׁנוּת בְּיוֹתֵר צְרִיכִין בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְהָעִקַּר בְּשִׂיחוֹת שֶׁל הִתְבּוֹדְדוּת כִּי צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ אַף-עַל-פִּי שֶׁתִּהְיֶה בְּדֶרֶךְ עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל כַּמָּה פְּעָמִים בְּלִי טַעַם וֲרֵיחַ כִּי לא בָזֶה וְלא שִׁקֵּץ עֲנוּת עָנִי אַף-עַל-פִּי שֶׁרָאוּי לְבַזּוֹתוֹ וּלְשַׁקְּצוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת.

וְעַיֵּן בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת בָּלָק דַּף קצ"ה מַאֲרִיךְ מְאד בְּגֹדֶל יִקְרַת תְּפִלַּת הֶעָנִי עַיֵּן שָׁם וְכָל זֶה נֶאֱמַר אֲפִלּוּ בְּעָנִי סְתָם שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צָרְכָיו עַל דָּחְקוֹ וַעֲנִיּוּתוֹ בְּנַשְׁמִיּוּת, מִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּתְחִיל הָאָדָם לְרַחֵם עַל עַצְמוֹ וּמַרְגִּישׁ עֲנִיּוּתוֹ וְדָחְקוֹ בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְטוֹעֵן לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִתְחַנֵּן אֵלָיו לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ וְשׁוֹפֵךְ לִבּוֹ לְפָנָיו בִּבְכִיָּה וְתַחֲנוּנִים כַּמָּה וְכַמָּה יְקָרָה תְּפִלָּה זוֹ בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר מִכָּל.

הַתְּפִלּוֹת שֶׁבְּעוֹלָם וְאַף-עַל-פִּי שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמִתְבּוֹדֵד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁלא פָּעַל כְּלָל, אַף-עַל-פִּי-כֵן כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר אֵינוֹ נֶאֱבָד וְכֻלָּם מְנוּיִים וּסְפוּרִים וּגְנוּזִים בְּאוֹצְרוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְגַם כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם כְּלָל לֵידַע בָּזֶה הַגּוּף אִם פָּעַל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם אִם לָאו וַאֲפִלּוּ אִם לא פָּעַל כָּל יָמָיו כִּי אִם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה אַחַת גַּם זֶה יָקָר מִכָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין

לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה מְאד בְּלִי שִׁעוּר, וּכְשֶׁיִּהְיֶה חָזָק כַּנַּ"ל בִּבְחִינַת: "נַפְתּוּלֵי אֱלֹהִים נִפְתַּלְתִּי", אָז סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִפְעל בַּקָּשָׁתוֹ וּלְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְלִהְיוֹת שָׁוֶה עִם אֶחָיו הַכְּשֵׁרִים וְהַצַּדִּיקִים (לִקּוּטֵי הַלָּכוֹת, הִלְכוֹת תְּפִלִּין, הֲלָכָה ה') .

אות-עג

הַהִתְבּוֹדְדוּת צָרִיךְ לִהְיוֹת עַד שֶׁיְּבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְגַמְרֵי שֶׁיְּבַטֵּל כָּל רְצוֹנוֹתָיו לִרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה בְּחִינַת מִשְׁפָּט שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִשְׁפּט אֶת עַצְמוֹ וּלְיַשֵּׁב אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל דָּבָר, אִם כָּךְ רָאוּי לוֹ לְבַלּוֹת יָמָיו וְכוּ', וְעִקַּר הִתְבּוֹדְדוּת וְהַשִּׂיחָה צָרִיךְ לִהְיוֹת בְּהִתְחַזְּקוּת רְצוֹנוֹת טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִיסֹלֵּק מַחֲשַׁבְתּוֹ מִכָּל הַבְלֵי הָעוֹלָם וְיִבַּטֵּל רְצוֹנוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַד שֶׁמִּכָּל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם שָׁנְתְפַּזֵּר דַּעְתּוֹ לְשָׁם יָשׁוּב מִכֻּלָּם לְדָלֶ"ת דְּאֶחָד לְהִכָּלֵל בְּאַחְדוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, וְעַל-פִּי רב בִּשְׁעַת הִתְבּוֹדְדוּת וְיִשּׁוּב הַדַּעַת רוֹאֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם מָקוֹם בְּכָל אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם לִבְרֹחַ לְשָׁם וּלְהִתְחַבֵּא שָׁם מִפְּגְעֵי הָעוֹלָם בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ וּמָמוֹן בְּחִינַת אָנָה אֵלֵךְ מֵרוּחֶךָ וְכוּ' עַד שֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵין לוֹ מָנוֹס כִּי אִם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד בִּבְחִינַת כִּי מִמְּךָ נַסְתִּי וְשַׁבְתִּי עָדֶיךָ כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִמְצָא בְּכָל עֵת לְכָל קוֹרְאָיו, אֲפִלּוּ אִם נִתְעוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְעוּ כִּי רַחֲמָיו אֵינָם כָּלִים לְעוֹלָם וְכָל מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה לִהְיוֹת רְצוֹנוֹ חָזָק תָּמִיד אֶל הָאֱמֶת וְלֹא יִרְפֶּה אֶת הָרְצוֹן הַטּוֹב אֲפִלּוּ אִם יַעֲבר עָלָיו מָה בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִהְיֶה אַחֲרִיתוֹ טוֹב וְאֵלּוּ שֶׁרְגִילִין בְּהִתְבּוֹדְדוּת הֵם בְּטוּחִים מִכָּל צַר וְאוֹיֵב וּמַשְׂטִין כִּי הֵם מְסֻתִּירִים עַצְמָם בְּצֵל כְּנָפָיו יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וּמִי זֶה עָרֵב אֶת לִבּוֹ לָגֶשֶׁת אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהֵם מְסֻתִּירִים עַצְמָם אֲצָלוֹ יִתְבָּרַךְ בְּחִינַת כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי.

וְזֶה בְּחִינַת וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד וְכוּ' בְּחִינַת: "כִּי אַתָּה ה' לְבָדָד לָבֶטַח תּוֹשִׁיבֵנִי", שֶׁעַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת שׁוֹכְנִים בֶּטַח עַיִן שָׁם שֶׁמְּפָרֵשׁ בָּזֶה אֶת הַכָּתוּב הֵן עָם לְבָדָד יִשְׁכֹּן, שֶׁהֵם מִתְבּוֹדְדִים בֵּינָם לְבֵין עַצְמָם הֵיטֵב הֵיטֵב מַה יִּהְיֶה סוֹפָם וְתַכְלִיתָם שֶׁזֶּהוּ כָּל עִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, וּבַגּוֹיִם לֹא יִתְחַשָּׁב שֶׁאֵינָם חוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם מַעֲשֶׂה הַגּוֹיִים שֶׁרוֹדְפִים אַחַר הַמָּמוֹן, מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקב, מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מִכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה מִזֶּה שֶׁהוֹלְכִים לְדָבָר מִצְוָה לְהִתְבּוֹדֵד וּלְיַשֵּׁב עַצְמוֹ הֵיטֵב וּמִסְפָּר אֶת רבַע יִשְׂרָאֵל בְּחִינַת אַרְבָּעָה דְּגָלִים בְּחִינַת דָּלֶ"ת דְּאֶחָד כַּנַּ"ל, עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה בַּאֲרִיכוּת (שָׁם, הִלְכוֹת בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר, הֲלָכָה ה) .

אות-עד

כְּשֶׁבָּא לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו כְּלָל אַף-עַל-פִּי-כֵן הוּא צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק רַחֲמִים שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מִלְּמַעְלָה וְיאַמְּצוּ אֶת כֹּחוֹ שֶׁיִּהְיֶה יָכוֹל לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל בְּסַנְהֶדְרִין, לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים שֶׁיִּהְיֶה הַכֹּל מְאַמְּצִין אֶת כֹּחוֹ, וּפָרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁיְּסַיְּעוּהוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְכוּ', עַיֵּן שָׁם (שָׁם, אוֹת צ"ז) .

אות-עה

עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַמ"ט שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים כַּמּוּבָא לְעֵיל בְּסִימָן א', וְנִתְיַסֵּד עַל-יְדֵי דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּחִינַת מָשִׁיחַ, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַשִּׂיג שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל קְדֻשָּׁה כַּמּוּבָא וְעַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁזֶּה גַּם כֵּן בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מֵהִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ יְכוֹלִין לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁנּוּכַל לְבַקְּשׁוֹ, הֶשִׁיבֵנוּ ה' אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת עַד שֶׁזֶּה בְּעַצְמוֹ יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת מִלְּמַטָּה שֶׁלָּנוּ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה נִמְשָׁךְ עָלֵינוּ הֶאָרָה גְּדוֹלָה לִתְשׁוּבָה גַּם מִלְּמַעְלָה, בְּחִינַת: "שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם".

כִּי בֶּאֱמֶת כָּל צַעֲקָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁצּוֹעֵק אֵלֵינוּ שׁוּבוּ אֵלַי וְכוּ' כַּוָּנָתוֹ זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ נִצְעַק אֵלָיו תָּמִיד הֶשִׁיבֵנוּ וְכוּ', וְזֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ כְּאִלּוּ אָנוּ שָׁבִים אֵלָיו מֵעַצְמֵנוּ, רַק שֶׁאֵין אָנוּ מְבִינִים כַּוָּנָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְעַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת נִמְשָׁךְ הֶאָרָה מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁהוּא הַשֵּׂכֶל הַנִּפְלָא הַזֶּה הַנַּ"ל שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל מְתַתָּא לְעֵלָּא וּמֵעֵלָּא לְתַתָּא.

כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "מִזְמוֹר לְדָוִד" "לְדָוִד מִזְמוֹר" לִפְעָמִים אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחַר-כָּךְ שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלִפְעָמִים לְהִפּוּךְ, הַיְנוּ כַּנַּ"ל שֶׁמִּזְמוֹרֵי תְּהִלִּים כְּלוּלִים מִשְּׁנֵי הַבְּחִינוֹת מֵאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא קֹדֶם וּמֵאִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא קֹדֶם, וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת נִתְקַן הַכֹּל שֶׁנּוּכַל לְבַקְּשׁוֹ הֶשִׁיבֵנוּ וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ מֵאַחַר שֶׁאָנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פָּנִים לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ עַל זֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

וּבְוַדַּאי הוּא עֵצָה גְּדוֹלָה וְקַלָּה שֶׁהַכֹּל יְכוֹלִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא עַל- יְדֵי הַדִּבּוּר לְבַד, אַף גַּם עַל זֶה יֵשׁ מְנִיעָה גְּדוֹלָה, כִּי הַבַּעַל דָּבָר הַנִּיחַ עַצְמוֹ עַל זֶה מְאד לְהַטְרִיד אֶת כָּל אָדָם בְּטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה שֶׁעַל- יְדֵי-זֶה עִקַּר הַנְּפִילָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְשַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, עַד שֶׁאֵינוֹ מַנִּיחוֹ לַעֲסֹק אֲפִלּוּ בְּעֵצָה קַלָּה כָּזאת לְצַעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּרָאוּי,

אֲבָל בֶּאֱמֶת גַּם זֶה אֵינוֹ מְנִיעָה כְּלָל כִּי צְרִיכִין לְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְהַמְשִׁיךְ לְעַצְמוֹ פַּרְנָסָתוֹ עַל-יְדֵי יְגִיעָתוֹ וְטָרְחוֹ כִּי זֶהוּ כְּפִירָה לוֹמַר חַס וְשָׁלוֹם, כֹּחִי וְעֹצֶם יָדִי עָשָׂה וְכוּ', רַק צְרִיכִין לְהַאֲמִין שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה נִמְשֶׁכֶת רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם וּבְחַסְדּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲפִלּוּ הַבַּעַל מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן יָכוֹל לִמְצֹא לְנַפְשׁוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת בְּיוֹם שֶׁיַּעֲסֹק בָּהֶם בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בִּבְחִינַת: "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'", וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: אֵינִי מְבַקֵּשׁ אֶלָּא דְּבָרִים כִּי עַל-יְדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר עַל כָּל פָּנִים בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים לְבַקְּשׁוֹ הֲשִׁיבֵנוּ וְכוּ' וְכַנַּ"ל זֶה יִהְיֶה נֶחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁלָּנוּ וְנִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְהָבֵן הֵיטֵב, כִּי בְּלִי שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל בְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקָרֵב.

גַּם עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים זוֹכִין לְקַבֵּל הָאָרָה מֵהָעֲצוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, הַנִּמְשָׁכִים מֵהִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ מִשַּׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה, וּכְלַל הָעֲצוֹת כְּלוּלִים בְּסֵפֶר תְּהִלִּים (שֶׁהֵם חֲסָדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים שֶׁהֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת עֲצוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנִפְלָאוֹת מְאֹד כַּיָּדוּעַ, שֶׁחֲסָדֵי דָּוִד הֵם בְּחִינַת נֶצַח וְהוֹד בְּחִינַת עֲצוֹת) הַיְנוּ לִצְעֹק תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה יְכוֹלִין לְצֵאת וְלַעֲלוֹת מִכָּל הַנְּפִילוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֲפִלּוּ מִבְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מַטְרִיד אֶת כָּל אָדָם בְּתַאֲווֹת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, עַד שֶׁאֵין לוֹ פְּנַאי כְּלָל אֲפִלּוּ לִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הַמִּזְמוֹר תְּהִלָּה לְדָוִד שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, כָּל הָאוֹמְרוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, וּמַסְקֵי שָׁם מִשּׁוּם דְּאִית בֵּהּ אֶלֶף-בֵּית וְאִית בֵּהּ פַּרְנָסָה עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְכוּ'נָתָם הִיא מִשּׁוּם שֶׁכְּלוּלִים שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַנַּ"ל בְּיַחַד בַּמִּזְמוֹר הַזֶּה הַיְנוּ כִּי עַל- יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הָאֵלֶּה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה הַמִּזְמוֹר בְּיַחַד נִזְכֶּה בְּוַדַּאי לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כִּי עַל-יְדֵי כְּלַל הָעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁבָּהֶם כְּלוּלִים כָּל הַדִּבּוּרִים שֶׁבָּעוֹלָם יְמֻשַּׁךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה שֶׁיְּקֻדַּשׁ הַדִּבּוּר מְאֹד לְהַרְבּוֹת בִּתְהִלִּים וְהִתְבּוֹדְדוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים שֶׁל כָּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם גַּם כֵּן מִבְּחִינַת הָעֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁהַמְשִׁיךְ חַס וְשָׁלוֹם, הָאוֹתִיּוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתוֹ הַדִּבּוּר שֶׁעָבַר עָלָיו לְהַסְטְרָא-אַחֲרָא כַּיָּדוּעַ וְכִמּוּבָן בִּדְבָרָיו זְכֹרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַתּוֹרָה אָנכִי סִימָן ד' בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן" חֵלֶק א' אַךְ טִרְדַּת הַפַּרְנָסָה מוֹנַעַ אֶת הָאָדָם מִזֶּה כַּנַּ"ל, אֲבָל הֲלֹא הַמִּזְמוֹר הַזֶּה מַזְכִּיר אֶת הָאָדָם שֶׁכָּל הַפַּרְנָסָה רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה" וְכוּ' "פּוֹתֵחַ" וְכוּ' "וּמַשְׂבִּיעַ" וְכוּ', וּבְוַדַּאי עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה בְּוַדַּאי לְהִתְחַזֵּק בְּהַדִּבּוּר דִּקְדֻשָּׁה וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מִפְּנֵי מָה לֹא נֶאֱמַר נוּ"ן בְּאַשְׁרֵי, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַפָּלָה לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: נָפְלָה וְכוּ' וַאֲפִלּוּ הָכִי חָזַר דָּוִד וּסְמָכָהּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר: "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים" הֵינוּ כִּי לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר הַנּוּ"ן בְּפֵרוּשׁ שֶׁמְּרַמֵּז עַל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתִּקְוָה מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מַפָּלָה לִכְנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל, כִּי גַּם עִקַּר הַנְּפִילָה שֶׁל כְּנֶסֶת-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל- יְדֵי שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה שֶׁהוּא תַּאֲוַת מָמוֹן וְטִרְדַּת הַפַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר הַנּוּ"ן בְּפֵרוּשׁ כִּי יִתְגַּבֵּר הַמִּתְנַגֵּד מְאד רַק בְּרֶמֶז רְמָזָהּ בַּפְּסוּק שֶׁאַחֲרָיו "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים" וְכוּ', וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁלִיךְ יְהֵבוֹ עַל הַשֵּׁם וְיִבְטַח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְפַרְנְסוֹ בְּוַדַּאי אֲפִלּוּ אִם יַעֲסֹק כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם בְּהַדְּבוּר הַקָּדוֹשׁ שֶׁל תְּפִלָּה וְתוֹרָה, כִּי כָּל הַפַּרְנָסָה אֲפִלּוּ שֶׁל הַבַּעֲלֵי מְלָאכָה וּמַשָּׂא וּמַתָּן הוּא רַק מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה שֶׁנִּסְמָךְ לָזֶה עֵינֵי כל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁאָנוּ רוֹאִין שֶׁיֵּשׁ לָזֶה הַרְבֵּה עֲשִׁירוּת מְאד וְלָזֶה עֲנִיּוּת וְדַחֲקוּת גָּדוֹל הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ לְפִי הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כַּיָּדוּעַ, וְ"צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו", שֶׁכָּל מַה שֶּׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל חֶסֶד גָּדוֹל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וְעִקַּר הַתִּקְוָה שֶׁל כָּל אָדָם הוּא לִזְכּוֹת לְחַיִּים נִצְחִיִּים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא וְעַל-יְדֵי מָה זוֹכִין לָזֶה, עַל-יְדֵי "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ" דַּיְקָא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה וְזֶה: "תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד", לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל וְיִזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא וְעַל כֵּן הָאוֹמֵר מִזְמוֹר הַזֶּה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא, כִּי עַל- יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינוֹת הַכְּלוּלִים בְּמִזְמוֹר זֶה בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת קְרִיאַת-שְׁמַע, הֲלָכָה ה) .

אות-עו

יַעֲקֹב אָבִינוּ כְּשֶׁפָּגַע בַּמָּקוֹם הַהוּא עַל-יְדֵי שֶׁנָּתַן אֶל לִבּוֹ לַחֲזֹר לְמָקוֹם הַמִּקְדָּשׁ וּמִיָּד קָפְצָה לוֹ הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהַשִּׂיג אֶת עֻצְם מַעֲלַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה תֵּכֶף בָּא לוֹ סִיּוּעַ מִלְּעֵילָא בִּבְחִינַת הַבָּא לִטָּהֵר מְסַיְּעִין לוֹ, וְעַל כֵּן תִּקֵּן אָז תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁהוּא בְּעֵת הַחֹשֶׁךְ הַגָּמוּר, כִּי זָכָה בְּגִדֶּל קְדֻשָּׁתוֹ לְהוֹרִיד אֶת עֻצְמוֹ לְעֹמֶק הַנְּפִילוֹת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָל וּפְרָט וְשֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד עִקְבוֹת מְשִׁיחָא וּמֵאִיר בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ בְּחֶשְׁכַת לַיְלָה וַאֲפִלּוּ מַמָּשׁ בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִתְעוֹרֵר בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּצְעָקָה וּתְפִלָּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי וְלִיל רְעוּתָא טָבָא דְּיִתְאֲבֵד [אֵין שׁוּם רָצוֹן טוֹב שֶׁנֶּאֱבָד], וּכְמוֹ שֶׁאָמַר אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּהַשִּׂיחָה הַנּוֹרָאָה שֶׁהִפְלִיג אָז מְאד בִּגְדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁאֵין

יוֹדְעִין כְּלָל, וְסֵיִם אָז בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: אֲפִלּוּ אַיֶיער זַאךְ וויא אַהִין אִיטְלִיכֶער אִיז גִּיפַאלִין אַבִּי מָע אִיז זִיךְ נִיט מְיַאשׁ פִּין שְׁרַייֶען מָע בָּעט וְכוּ' [אַיפָּה שֶׁכָּל אֶחָד נָפַל הָעִקָּר שֶׁלֹּא מִתְיָאֲשִׁים מִתְּפִלָּה וְצוֹעֲקִים וּמְבַקְּשִׁים], יֵשׁ עִנְיָן שֶׁנִּתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה כִּי גָּדוֹל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאֵין יוֹדְעִין כְּלָל וְכוּ', וְיָקָר וְחָשׁוּב מְאד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁל כָּל אָדָם בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא, וְתֵכֶף כְּשֶׁאָדָם מִתְעוֹרֵר בְּאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא בִּתְפִלָּה וַעֲבוֹדָה כָּל שֶׁהוּא מִתְעוֹרֵר תֵּכֶף אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא הַרְבֵּה וְעַל-יְדֵי-זֶה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְהִתְעוֹרֵר עוֹד וּכְמוֹ כֵן נִמְשָׁךְ אִתְעָרוּתָא דִּלְעֵלָּא יוֹתֵר וְכוּ'.

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת כִּי לִפְעָמִים גּוֹבֵר הַחֲשֵׁכָה וְהֶעְדֵּר הַדַּעַת כָּל כָּךְ עַל הָאָדָם עַד שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר בְּחִינַת יוֹנַת אֵלֶם, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִפְתֹּחַ פִּיו כְּלָל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּרָאוּי לוֹ בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח פִּי וְנֶאֱמַר נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה וְכוּ', וּבֶאֱמֶת לוּלֵא כֹּחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים הָיוּ מִתְיָאֲשִׁים אָז לְגַמְרֵי מִלְּהִתְפַּלֵּל וְלָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם, וְזֶה עִקַּר תִּקּוּן הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים וּמְחַזְּקִים אוֹתָנוּ וּמַכְנִיסִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, שֶׁגַּם בְּתֹקֶף מְרִירוּת הַגָּלוּת בְּנַשְׁמִיּוּת וּברוּחָנִיּוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת תֹּקֶף חֶשְׁכַת לַיְלָה יִתְפַּלֵּל וְיָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם וְלִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ מִן הַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה לְעוֹלָם כַּנַ"ל, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אָז בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר כַּנַ"ל אַף-עַל-פִּי-כֵן יִסְתַּכֵּל כָּל אֶחָד עַל נְקֻדַּת הָאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ עַד שֶׁכָּל אֶחָד יִתְחַזֵּק מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא עַל כָּל פָּנִים בְּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים וְכִסּוּפִים טוֹבִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "זָכַרְתִּי בַלַּיְלָה שִׁמְךָ ה'" וּבִבְחִינַת: "עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֶת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי" וְכוּ' שֶׁגַּם בְּתֹקֶף חֶשְׁכַת הַלַּיְלָה נְבַקֵּשׁ וּנְחַפֵּשׂ אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים מְאד, כִּי סוֹף כָּל סוֹף מַה תִּהְיֶה הַתַּכְלִית מֵאִתָּנוּ עַד עַל-יְדֵי-זֶה מְמַיֵּלָא יִתְחַזֵּק לְפִתֹּחַ פִּיו בְּדִבּוּרֵי תְּפִלָּה גַּם אָז בִּבְחִינַת נֶאֱלַמְתִּי דוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב וּכְאֵבִי נֶעְכָּר, וְאַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא כּוֹסֵף וּמִשְׁתּוֹקֵק אַף-עַל-פִּי-כֵן מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמִצְטַעֵר עַל-זֶה שֶׁהוּא בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדִּבּוּר עַל-יְדֵי- זֶה חַם לִבִּי בְקִרְבִּי וְכוּ' דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי שֶׁזּוֹכֶה אַחַר-כָּךְ עַל- יְדֵי-זֶה לְדַבֵּר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים בַּחֲמִימוּת גָּדוֹל בְּקֻדָּשָׁה, מֵאַחַר שֶׁיָּצְאוּ הַדִּבּוּרִים עַל-יְדֵי רְצוֹנוֹת טוֹבִים וְכִסּוּפִים גְּדוֹלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

וּבֶאֱמֶת זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תָּמִיד וְזֶה עִקַּר הָעֵצָה לִתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַדָּבָר עָלָיו כְּחוֹבָה כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָצֵאת יְדֵי חוֹבָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, שֶׁבַּתְּחִלָּה יְעוֹרֵר לִבּוֹ בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים טוֹבִים מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאָז מִתְפַּלֵּל וּמְבַקֵּשׁ אַחַר- כָּךְ בֶּאֱמֶת מִקֵּירוֹת לִבּוֹ בִּרְשׁוּתוֹ וּרְצוֹנוֹ הַטּוֹב לֹא בְּדֶרֶךְ עַל וְחִיּוּב לְבַד.

וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת, הַיְנוּ כַּנַ"ל רַק שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן תִּקְּנוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תְּפִלַּת חוֹבָה בִּשְׁבִיל הֶמּוֹן עַם כִּי בְּלֹא זֶה לֹא יִתְפַּלֵּל כְּלָל אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלּוֹת אֵלּוּ בְּעַצְמָם-לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָם בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ קֶבַע וְעַל כֵּן תְּפִלּוֹת שֶׁל יוֹם שַׁחֲרִית וּמִנְחָה שֶׁהֵם בַּיּוֹם, הַיְנוּ בְּשָׁעַת הָאָרַת הַמִּחִין עֲדַיִן עַל כֵּן הֵם בִּבְחִינַת חוֹבָה וְיַעֲקֹב תִּקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל גַּם בְּתִקֻּף חֶשְׁכַת לַיְלָה, בְּשָׁעַת הִסְתַּלְקוּת הַמִּחִין לְגַמְרֵי וְאָז אִי אֶפְשָׁר לְתַקֵּן תְּפִלַּת חוֹבָה, דְּהַיְנוּ לְהַטִּיל עָלָיו חִיּוּב לְהִתְפַּלֵּל אָז מֻחֶמֶת שֶׁהוּא אָז בִּבְחִינַת הֶעְדֵּר הַדַּעַת וְהֶעְדֵּר הַדִּבּוּר וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לִפְתֹּחַ פִּיו כְּלָל וְעַל כֵּן אָז עִקַּר תִּקּוּן הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי בְּחִינַת תְּפִלַּת עַרְבִית רְשׁוּת שֶׁתִּקֵּן יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ גַּם אָז הָאָרַת הָאֱמֶת מֵאוֹר הַפָּנִים שֶׁל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת יַעֲקֹב שֶׁהוּא בִּבְחִינַת: "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב" וְזָכָה לְאוֹר הַפָּנִים בְּחִינַת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'שׁוּפְרָהּ דְּיַעֲקֹב' וְכוּ', וְאוֹר הַפָּנִים הַנַּ"ל הוּא בְּחִינַת רָצוֹן כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְאוֹר פָּנֶיךָ כִּי רְצִיתָם" וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ עַל כָּל פָּנִים בִּרְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִין טוֹבִים וְאָז מִמֵּילָא יִהְיֶה נִפְתָּח פִּיו בְּדִבּוּרִים קְדוֹשִׁים וְיִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם מֻחֶמֶת תִּקֻּף הָרָצוֹן וְכִסּוּפִין הַטּוֹבִים, שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה תָּמִיד, וְזֶה בְּחִינַת וַיֶּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁמְּרַמֵּז עַל חֶשְׁכַת הַגָּלוּת בְּגוּף וָנֶפֶשׁ כַּמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאָז וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם וְזָכָה לְהַשִּׂיג אָז עִצָּם מַעֲלַת הָאִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא וְתִקֵּן תְּפִלַּת עַרְבִית, הַיְנוּ כַּנַ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ז) : .

אות-עז

מִי שֶׁרוֹצֶה לָחוּס עַל נַפְשׁוֹ שֶׁלֹּא יְאַבֵּד אֶת עוֹלְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלַחֲקֹר מְאד אַחַר הָאֱמֶת כְּדֵי לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת כִּי אוּלַי מַטְעֶה אוֹתוֹ דַּעְתּוֹ בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ לֹא טוֹב חַס וְשָׁלוֹם, מֻחֶמֶת שֶׁלֹּא זָכָה לְצַיֵּר אוֹר הַתּוֹרָה כָּרָאוּי, מֻחֶמֶת שֶׁכְּלֵי הַמִּחִין שֶׁלּוֹ אֵינָם בִּשְׁלֵמוּת מֻחֶמֶת פְּגַם הַבְּרִית וְעִקַּר הַתִּקּוּן לְכָל זֶה הוּא צְעָקָה וּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁצָּרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁיוֹלִיכֵהוּ בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁצָּעַק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הַרְבֵּה עַל-זֶה, הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ אֶהֱלַךְ בַּאֲמִתֶּךָ הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר וְכוּ' הוֹרֵנִי ה' דַּרְכֶּךָ חֻקֶּיךָ וְכוּ' שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתְּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִו וְכֵן הַרְבֵּה מְאד.

כִּי צְרִיכִין לְזִכּוּת גְּדוֹל וִישׁוּעָה וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים וְהִשְׁתַּדְּלוּת וִיגִיעָה גְּדוֹלָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, שֶׁיִּזְכֶּה לֵילֵךְ בְּכָל עֵת בְּדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ בֶּאֱמֶת לַאֲמִתּוֹ וּצְרִיכִין לִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-זֶה בְּמִסְירַת נֶפֶשׁ, עַד שֶׁכְּמַעַט תֵּצֵא נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ חַס וְשָׁלוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם

לְבָרְכָה, אֵין תְּפִלָּתוֹ שֶׁל אָדָם נִשְׁמַעַת אֶלָּא אִם כֵּן מֵשִׁים נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ כִּי עִקַּר תִּקּוּן הַבְּרִית לְזָכוֹת לָצֵאת מִגָּלוּת הַתַּאֲוָה הַזֹּאת בִּשְׁלֵמוּת הוּא עַל יְדֵי צְעָקָה הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁצְּרִיכִין לִצְעֹק שִׁבְעִין קָלִין לְפָחוֹת וּבְאֵלּוּ שִׁבְעִין קָלִין כְּלוּלִין קוֹלוֹת וּצְעָקוֹת וּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים לְאֵין מִסְפָּר כָּל יְמֵי חַיָּיו שֶׁל הָאָדָם כִּי שִׁבְעִים שָׁנִים שֶׁל הָאָדָם הֵם כְּנֶגֶד שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְזָכוֹת לָהֶם וְכָל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק עֲדַיִן אֲפִלּוּ מִבְּחִינַת פָּנִים אֶחָד לַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן מִכֻּלָּם.

וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם לֹא פָּגַם הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ אִם כְּבָר צָעַק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעָסַק הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּמִצְוֹות, אַף-עַל-פִּי-כֵן מֵאַחַר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִשִּׂיג אֲפִלּוּ פָּנִים אֶחָד לַתּוֹרָה וְלֹא אֲפִלּוּ חֵלֶק אֶלֶף וּרְבָבָה מִזֶּה בְּוַדַּאי כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ עֲדַיִן לִצְעֹק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו וּכְבָר יָדוּעַ שֶׁאָסוּר לְיֵאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן.

הַצְּעָקָה לְעוֹלָם כִּי אֲפִלּוּ אִם פָּגַם הַרְבֵּה מְאד וַאֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אִם לֹא יִתְיָאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ מִן הַצְּעָקָה וּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים, יָכוֹל לְזָכוֹת לְהִתְגַּלּוּת אֵיזֶה פָּנִים לַתּוֹרָה בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ לְכָל הַשִּׁבְעִים פָּנִים, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ טוֹב לַכֹּל רַק שֶׁצְּרִיכִין אֵיזֶה אִתְעָרוּתָא דִּלְתַתָּא, וְהָעִקָּר לִצְעֹק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיְּזַכֶּה לְשַׁבֵּר כָּל הַתַּאֲוֹות וְהָעִקָּר הוּא תַּאֲוָה הַנַּ"ל וְאָז יְזַכֶּה לְהִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת שִׁבְעִים פָּנִים לַתּוֹרָה (שָׁם הִלְכוֹת יַיִן נָסָךְ הֲלָכָה ד) .

אות-עח

צְרִיכִין תָּמִיד לְהִתְחַזֵּק לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כְּדֵי לְעוֹרֵר בְּכָל עֵת נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה שֶׁתָּאִיר לְלִבּוֹ, עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ מִמֶּנּוּ עַל-יְדֵי-זֶה כָּל הַחֳרָפוֹת וְאַהֲבוֹת רָעוֹת הַשּׁוֹרִין עַל לִבּוֹ שֶׁהֵם בְּחִינַת עֶרְלַת לֵב כַּנַּ"ל בְּסִימָן נ', אַךְ מֵחֲמַת שֶׁבְּכָל עֵת מִתְגַּבְּרִים הַחֳרָפוֹת לֵב לְהַעֲלִים וּלְהַסְתִּיר אוֹר נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא, עַל כֵּן עַל-פִּי רב דֶּרֶךְ הָאָדָם הָרוֹצֶה לַעֲסֹק בָּזֶה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נִדְמֶה לוֹ בְּכָל פַּעַם שֶׁעַתָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה לְּדַבֵּר כְּלָל וְלִבּוֹ אָטוּם מְאד וְכוּ' כַּיָּדוּעַ וְכָל זֶה נִמְשָׁךְ מֵהַחֳרָפוֹת לֵב עֶרְלַת לֵב הַנַּ"ל אֲבָל בֶּאֱמֶת הוּא שֶׁקֶר גָּמוּר וּמַעֲשֶׂה בַּעַל- דָּבָר כִּי אִם יֹאמַר כֵּן אָזַי יִהְיֶה נִדְמֶה לוֹ לְעוֹלָם כֵּן, שֶׁעַתָּה אֵין לוֹ לֵב וְאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר וְלֹא יְדַבֵּר לְעוֹלָם חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ מִתְגַּבְּרִין עָלָיו הַחֳרָפוֹת לֵב עֶרְלַת לֵב בְּכָל פַּעַם בְּיוֹתֵר.

כִּי עִקַּר בְּטוּל עֶרְלַת לֵב הַנַּ"ל הוּא עַל-יְדֵי שֶׁמְּקַשֵּׁר אֶת לִבּוֹ לִנְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עַל-יְדֵי דִּבּוּר פִּיו שֶׁשּׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְעוֹרֵר נְקֻדָּתוֹ הַטּוֹבָה עַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק בָּזֶה לֵידַע וּלְהַאֲמִין, שֶׁבְּוַדַּאי אֵין עֵת בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל אָז לְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ

לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִוא וּלְהִתְגַּבֵּר מְאד לְדַבֵּר בָּזֶה כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל, וּלְבַקֵּשׁ וּלְחַפֵּשׂ בְּדִבּוּרָיו אֶת אוֹר נְקֻדָּתוֹ הַקְּדוֹשָׁה וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְהָאָדָם לֵידַע כָּל זֶה בִּפְרָטִיּוּת מַה הוּא הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּךְ לְלִבּוֹ בָּעֵת וּבָרֶגַע הַזֹּאת דַּיְקָא, אַף-עַל- פִּי-כֵן צָרִיךְ הוּא לְהַאֲמִין תָּמִיד שֶׁבְּוַדַּאי יֵשׁ עַתָּה בְּחִינַת נְקֻדָּה טוֹבָה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ אֵלֶיהָ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יִתַּקֵּן מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא.

וּבֶאֱמֶת צְרִיכִין עַל-זֶה תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים הַרְבֵּה לִזְכּוֹת לְמְצא הַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַהִיא דַּיְקָא, וְזֶה בְּחִינַת עַל זאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצא, לְעֵת מְצא דַּיְקָא, שֶׁיִּזְכֶּה תָּמִיד לְמְצא הַנְּקֻדָּה כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְקַשֵּׁר אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת לְהַנְּקֻדָּה הַשַּׁיָּכָה לְלִבּוֹ בָּעֵת הַזֹּאת וְכָל זֶה הוּא בְּחִינַת מִשְׁפָּט, שֶׁשּׁוֹפֵט וְדָן אֶת עַצְמוֹ וּמוֹכִיחַ אֶת עַצְמוֹ לְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וּצְרִיכִין לְכַוֵּן הַמִּשְׁפָּט לִשְׁפּוֹט אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת וּבְכָל יוֹם כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן וְזֶה בְּחִינַת: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי ה' וְכוּ' ,בְּחִינַת הַתַּחֲנוּנִים וְהִתְבּוֹדְדוּת הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט עַבְדּוֹ וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין בְּחִינַת הַמִּשְׁפָּט הַנַּ"ל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ כָּרָאוּי לְפִי זֶה הַזְּמַן וְהַיּוֹם וְהַשָּׁעָה (שָׁם, הִלְכוֹת מְלַמְּדִים הֲלָכָה ג) .

אות-עט

הָאָדָם צָרִיךְ לֵידַע עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין, שֶׁמִּצַּד רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ הוּא קָרוֹב מְאד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אֲפִלּוּ לְהָרְחוֹקִים מְאד וְהָעִקָּר עַל- יְדֵי הַדִּבּוּר כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר אָנוּ יְכוֹלִין לְקָרוֹת אוֹתוֹ מֵרָחוֹק מְאד וְהוּא מִתְקָרֵב אֲלֵינוּ עַל-יְדֵי-זֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת", וּכְתִיב: "וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו" וְזֶה בְּחִינַת: "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם" בְּחִינַת הַדִּבּוּר, עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכִים לִבְחִינַת: "שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב" בְּחִינַת הַהִתְרַחֲקוּת וְהַהִתְקָרְבוּת הַנַּ"ל שֶׁיֵּדַע בֶּאֱמֶת הַהִתְרַחֲקוּת מִצַּד עַצְמוֹ וְהַהִתְקָרְבוּת מִצַּד רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ וּמִי שֶׁנּוֹתֵן לִבּוֹ לְדַקְדֵּק וּלְהָבִין פֵּרוּשׁ הַמִּלּוֹת שֶׁל הַמִּקְרָא הַזֶּה בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם יוּכַל לְהָבִין מִזֶּה עֵצוֹת אֵיךְ לְהִתְחַזֵּק בְּעִנְיַן הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ שֶׁזֶּה עִקַּר הַתִּקּוּן לְעִנְיַן רָחוֹק וְקָרוֹב הַנַּ"ל.

כִּי עַל-יְדֵי הַשִּׂיחָה הַנַּ"ל יוּכַל לְפָרֵשׁ וְלָשִׂיחַ הַכֹּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְפָרֵשׁ בְּשִׂיחָתוֹ עִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא עַל-יְדֵי שֶׁיִּזְכֹּר עִצָּם רִבּוּי רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר כַּאֲשֶׁר גִּלּוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ וְרִבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה אֲבָל עַל פִּי רב הַשִּׂיחָה הַנַּ"ל בְּעַצְמָהּ קָשָׁה מְאד כִּי מֵעִצָּם הִתְרַחֲקוּתוֹ אֵין לוֹ דִּבּוּרִים לְדַבֵּר

כְּלָל כַּיָּדוּעַ לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַרְגִּיל עַצְמוֹ בָּזֶה אֲבָל כְּבָר הִזְהִירוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לְהִתְחַזֵּק בְּכָל מִינֵי הִתְחַזְּקוּת לִנְהֹג הַנְהָגָה זאת בְּכָל יוֹם כִּי הַהֶכְנָה וְהָרָצוֹן לְבַד שֶׁמַּכִּין אֶת עַצְמוֹ וְרוֹצֶה לְדַבֵּר רַק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר גַּם זֶה יָקָר מְאד אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ (וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל אוֹת ב') וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה הַרְבֵּה בְּוַדַּאי יַעֲזֹר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִבְרָא לוֹ דִּבּוּרִים בְּבְחִינַת: "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם", בּוֹרֵא מַמָּשׁ כִּי הַדִּבּוּרִים הַבָּאִים לְהָאָדָם הֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ כִּי בְּוַדַּאי הוּא רָחוֹק מִדִּבּוּרִים מְאד מֵחֲמַת הִתְרַחֲקוּתוֹ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָזָק בַּעֲבוֹדָה זאת וּמַכִּין עַצְמוֹ לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וְחָזָק בָּזֶה אֵיזֶה שָׁעָה בְּרָצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים, אָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עוֹזְרוֹ וְשׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּרִיאָה חֲדָשָׁה מַמָּשׁ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמָיו בָּרָא לוֹ דִּבּוּרִים וְהַזְמִינָם לְתוֹךְ פִּיו בְּבְחִינַת: "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם", בּוֹרֵא דַּיְקָא וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא זוֹכֶה לִבְחִינַת שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: לָאָדָם מַעֲרֵכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן, שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְהַעֲרִיךְ לִבּוֹ, הַיְנוּ בְּחִינַת הַהֶכְנָה הַנַּ"ל וְאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ לוֹ דִּבּוּרִים לְתוֹךְ פִּיו בְּבְחִינַת וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב אֲדנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ', שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ, כְּבְיָכוֹל, פּוֹתֵחַ לוֹ אֶת שְׂפָתָיו לְדַבֵּר וְלִשְׂיחַ אֶת אֲשֶׁר בִּלְבָבוֹ כִּי הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ רַק הָאָדָם צָרִיךְ לְהָכִין אֶת עַצְמוֹ בְּרָצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים קְדוֹשִׁים וְה' יַעְזְרוֹ לְדַבֵּר וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ כָּרָאוּי בְּשִׂלְמוּת (שָׁם, הִלְכוֹת שְׁלוּחֵי הַקֵּן הֲלָכָה ה').

וְעַיֵּן עוֹד בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" (מִכְתָּב כ"ה) מֵעִנְיַן הִתְחַזְּקוּת בְּהִתְבּוֹדְדוּת, לְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסֹף בְּכִסּוּפִין וּרְצוֹנוֹת טוֹבִים דִּקְדֻשָּׁה וּלְהוֹצִיאָם בַּפֶּה לְצַעֵק בְּכָל עֵת לְרַחֲמָיו הַמְרֻבִּים, כַּאֲשֶׁר הִזְהִירָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ, זֶכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה וְכָתַב שָׁם בְּזוֹ הַלָּשׁוֹן: בְּנִי, יְדִידִי וַחֲבִיבִי שִׁישׁוּ מֵעַי בִּרְאוֹתִי, שֶׁתְּהִלָּה לָאֵל, דִּבְרֵי רַבֵּנוּ הַנִּשְׁגָּב, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, עוֹשִׂים רשֶׁם בְּלִבְּכֶם וְכוּ' כִּי אִם אָמְנָם הֵם דִּבְרֵי פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת, אֲבָל קָשֶׁה וְכָבֵד מְאד לְקַבְּלָם מֵרִבּוּי הַמַּסָּכִים הַמַּבְדִּילִים וּבְלִבּוּלֵי הַדַּעַת שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְהַשְׁטוּתִים שֶׁל כָּל אֶחָד, הַנִּקְרָאִים אֵצֶל הָעוֹלָם חָכְמוֹת, שֶׁהֵם מְסַבְּבִים וּמְעַקְּמִים הַלֵּב מְאד בְּכַמָּה דְּרָכִים נְבוֹכִים וְהָעִקָּר בַּמֶּה שֶׁמַּחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם וְעוֹשֶׂה עַצְמוֹ כְּאִישׁ אֱמֶת, עַד שָׁרַבִּים מֵחֲכָמִים כְּאֵלֶּה אוֹמְרִים בְּלִבָּם: מַה יּוֹעִילוּ לִי דְּבָרִים כָּאֵלֶּה: הֲלֹא אַף- עַל-פִּי-כֵן אֲנִי יוֹדֵעַ בְּעַצְמִי הָאֱמֶת מַה שֶּׁאֲנִי עוֹשֶׂה וּמַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמִּי וְכוּ' וְכוּ', עַד שֶׁמַּתְחִיל לְרַחֵק אֶת עַצְמוֹ מִצַּעֲקָה וְתַחֲנוּנִים וּכְתִיב: יוֹם תַּעְזְבֵנִי יוֹמַיִם אֶעֱזָבֵךְ, עַד שֶׁחוֹלְפִים חַס וְשָׁלוֹם, יָמִים אוֹ שָׁנִים שֶׁנִּתְרַחֵק מְאד אַשְׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ לוֹ לִשְׁקד עַל דַּלְתֵי תּוֹרָתוֹ וְשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת יוֹם יוֹם, לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ, לְהִשְׁתּוֹקֵק וְלִכְסֹף בְּכִסּוּפִין וּרְצוֹנוֹת חֲדָשִׁים דִּקְדֻשָּׁה וּלְהוֹצִיא הַכִּסּוּפִין בְּפִיו בְּדִבְרֵי שִׂיחוֹת וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת וּשְׁוָעוֹת וּנְגִיחוֹת וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ

לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם כְּבֵן לִפְנֵי אָבִיו יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וְיכַוֵּן אֶת עַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם לִצְעָק וּלְהִתְחַנֵּן אֵיךְ שֶׁיּוּכַל, כִּי אֵין שׁוּם צְעָקָה נֶאֱבָד חַס וְשָׁלוֹם, אֲפִלּוּ רָצוֹן בְּעָלְמָא אֵינוֹ נֶאֱבָד, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא.

דְּאִתְאֲבֵד אַשְׁרֶיךָ בְּנִי, אִם תְּחַזֵּק עַצְמְךָ לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁכָּתַבְתִּי לִי וְכוּ', עַיֵּן שָׁם .

אות-פ

לִפְעָמִים מִתְגַּבְּרִים הַיִּסּוּרִים וְהַמְּנִיעוֹת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִים אֲפִלּוּ לִפְתֹּחַ פֶּה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר שֶׁבְּכָל פַּעַם בְּבוֹאוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְזַכִּיר אֶת עַצְמוֹ רִבּוּי הַטּוֹבוֹת וְהַחֲסָדִים שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעוֹדוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְיִתֵּן תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל חַסְדֵּי הַשֵּׁם וְטוֹבוֹתָיו שֶׁעָשָׂה עִמּוֹ עַד הֵנָּה, כִּי כָּל אָדָם כְּמוֹ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁהוּא בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל וּמַנִּיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין בְּכָל יוֹם וּמְיַחֵד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, בְּוַדַּאי רָאוּי לוֹ לִתֵּן הוֹדָאָה וְתוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל יוֹם וְיוֹם עַל עֶצֶם חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ יִתְבָּרַךְ עָלָיו שֶׁזָּכָה לִהְיוֹת בִּכְלַל יִשְׂרָאֵל מְקַבְּלֵי הַתּוֹרָה, מִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁכָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה טוֹבוֹת נִפְלָאוֹת בְּפֹרְטִיּוּת שֶׁגָּמַל עִמּוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵעוֹדוֹ עַד אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכֵן לִפְעָמִים נֶאֱטָם הַלֵּב וְאֵין יָכוֹל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת רִבּוּי הַצָּרוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת, בִּפְרָט עַתָּה בְּאֹרֶךְ הַגָּלוּת שֶׁכִּמְעַט אֵין יוֹם שֶׁאֵין צָרָתוֹ מְרֻבָּה מֵחֲבֵרוֹ וְהַפַּרְנָסָה דְּחוּקָה מְאד וְצָרִיךְ הָאָדָם הַמַּשְׂכִּיל עַל דְּרָכָיו לְחַפֵּשׂ וְלִמְצא הַהַרְחָבוֹת שֶׁהַרְחִיב לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ הַצָּרוֹת וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק לְבָבוֹ לִבְטחַ בַּה' שֶׁיִּשְׁמַע תְּפִלָּתוֹ גַּם עַתָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי יִפְתַּח פִּיו וְיוּכַל לְפָרֵשׁ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שִׂיחָתוֹ כְּרָאוּי וְיוּכַל לְהִתְקָרֵב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כְּרָאוּי, וְזֶה בְּחִינַת: 'לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם מוֹדֶה עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבוֹא', הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁאֵין מוֹדִים עַל הֶעָבָר קָשֶׁה מְאד לִצְעָק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ מִגֹּדֶל אֹטֶם הַלֵּב שֶׁנִּתְאַטֵּם מֵרִבּוּי הַצָּרוֹת וּמֵהַחֲלִישׁוּת הַדַּעַת מִכָּל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּרוּחָנִיּוּת, עַל כֵּן צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאד בְּכָל פַּעַם בְּבוֹאוֹ לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ לֵילֵךְ בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְהוֹדוֹת עַל הֶעָבָר וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לִצְעָק לֶעָתִיד לָבוֹא.

וְזֶה עִנְיַן מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ, וְהִקְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'קִינָה לְדָוִד מִיבָּעֵי לֵהּ'? וְתֵרְצוּ, 'כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁבְּנוֹ הוּא שָׂמַח אָמַר, סְתָם בְּרָא מְרַחֵם עַל אַבָּא' וְגַם מָצָא הַרְחָבָה בְּתוֹךְ צָרָתוֹ מַה שֶּׁרָאָה תַּכְסִיסוֹ קַיֶּמֶת שֶׁהַסַּנְהֶדְרִין וְכוּ' אוֹחֲזִין עִמּוֹ וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא הַתְחָלַת הַמִּזְמוֹר אֵינוֹ מְדַבֵּר מִלְּשׁוֹן זֶמֶר רַק מִלְּשׁוֹן צְעָקָה גְּדוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "ה' מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים" וְכוּ', אַף כָּל זֶה הוּא עִנְיַן הַנַּ"ל שֶׁהַפֶּה הַדָּבָר וּמָצָא הַרְחָבוֹת בְּתוֹךְ עֶצֶם הַצָּרָה הַזֹּאת וְעַל כָּל אֵלֶּה הִתְחִיל לוֹמַר "מִזְמוֹר לְדָוִד", וְתֵכֶף

שֶׁהִתְחִיל לְזַמֵּר וּלְהוֹדוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הַטּוֹבוֹת תֵּכֶף נִתְרַחֵב לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ וְאָז דַּיְקָא נִפְתָּח פִּיו וְהִתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְלִצְעֹק כָּרָאוּי "ה' מָה רַבּוּ צָרַי רַבִּים קָמִים עָלָי" וְכוּ', וְעַל כֵּן סִפְּרוּ שֶׁרַבּוֹ כְּכֻלּוֹ הוּא מָלֵא צְעָקוֹת גְּדוֹלוֹת וּתְחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת וְנִקְרָא בְּשֵׁם תְּהִלִּים שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּהִלָּה וְהוֹדָאָה, כִּי כָּל צַעֲקוֹתָיו וְתַחֲנוּנוֹתָיו הָיוּ דַּיְקָא דֶּרֶךְ הוֹדָאָה וּתְהִלָּה, פּוּק עַיֵּן וְתִשְׂכַּח בְּכַמָּה מִזְמוֹרִים שֶׁהוֹלְכִים עַל דֶּרֶךְ זֶה שֶׁמּוֹדֶה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל הֶעָבָר וְצוֹעֵק עַל לְהַבָּא וּבְתוֹךְ דִּבְרֵי צַעֲקָתוֹ וּתְחִנָּתוֹ חוֹזֵר וּמוֹדֶה וְצוֹעֵק, כִּי רַק תּוֹדָה וְהוֹדָאָה הוּא הַדֶּרֶךְ שֶׁנּוֹכֵל עַל-יְדֵי-זֶה לְצַעֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת כְּלָאֵי בְהֵמָה, הֲלָכָה ד') :.

(וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "נַחַת הַשֻּׁלְחָן" כְּתִיבַת יַד מֹהֲרַב הַקָּדוֹשׁ מִטְשֶׁעֲרִין, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, בְּהִלְכוֹת לוּלָב סִימָן תרמ"ח שֶׁכָּתַב שָׁם, וְזֶה שֶׁמְּנַעֲנְעִים בְּהוֹדוּ לַה' תְּחִלָּה וְסוֹף וּבְאָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה עִם הַכְּלֵי מִלְחָמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבַּעַת הַמִּינִים שֶׁבַּלּוּלָב כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ: "מָאן נָצַח? מָאן דְּאָחֵד מָנָא קְרָבָא בְּיָדֵהּ", בְּוַדַּאי צְרִיכִין לְהוֹדוֹת לַה', כִּי אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ אֲבָל אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּתוֹךְ זֶה בְּעַצְמוֹ בְּתוֹךְ הַבְּרָכוֹת וְהַהוֹדָאוֹת שֶׁעַל הֶעָבָר צְרִיכִין בְּתוֹךְ זֶה לְצַעֵק הַרְבֵּה גַּם עַל הֶעָתִיד אָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, כִּי הַמִּלְחָמָה תְּמִידִית וּבְכָל יוֹם וְיוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר וּמִתְחַדֵּשׁ עָלָיו וּמִתְנַכֵּל עָלָיו בִּנְכָלֵי עַרְמוּמִיּוּת שֶׁלּוֹ לְצוּדוֹ בְּרִשְׁתּוֹ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'לֹא מְצָאוֹ לְעֶשְׂרִים שָׁנָה מַפִּילוֹ לִשְׁלֹשִׁים וְכוּ' לֹא מְצָאוֹ לְשִׁבְעִים מַפִּילוֹ לִשְׁמוֹנִים' וְכוּ', עַל כֵּן צְרִיכִין לְצַעֵק תָּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְגַם כִּי הַיְשׁוּעָה בְּעַצְמָהּ מַה שֶּׁזָּכוּ לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה גַּם כֵּן עֲדַיִן אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת כְּפִי גֹּדֶל מַעֲלַת קְדֻשַּׁת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וּכְפִי הַתַּכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לְהַשִּׂיג, עַל כֵּן צְרִיכִין לְצַעֵק הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל עֵת אֲבָל אַף-עַל-פִּי- כֵן צְרִיכִין לְסַיֵּם בְּהוֹדָאָה (שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּנַעְנְעִים עוֹד הַפַּעַם בְּסוֹף הַהַלֵּל בְּהוֹדוּ לַה').

כִּי כְּפִי גֹּדֶל הַסַּכָּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּזֶה הָעוֹלָם מַה גָּדְלוּ חַסְדֵי ה' עַל כָּל פְּרָט וּפְרָט מֵאֵיזֶה יְשׁוּעָה וְנִצָּחוֹן כָּל שֶׁהוּא שֶׁזּוֹכֶה כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הֵן הֵן גְּבוּרוֹתָיו' וְכוּ', וְעַל כֵּן תֵּכֶף אַחַר סִיּוּם הַהַלֵּל צוֹעֲקִים שׁוּב הוֹשַׁעְנוֹת בְּקוֹלוֹת וּצְעָקוֹת מָרוֹת וּבִבְכִיָּה רַבָּה כִּי אַדְרַבָּה, כְּפִי מַה שֶּׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת כְּאֵלֶּה עַל כֵּן גַּם עַתָּה הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ כִּי רָחוֹק מִמֶּנּוּ יְשׁוּעָה שְׁלֵמָה וַאֲמִתִּית עֲדַיִן, (וְזֶה שֶׁמְּסַיְּמִים וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי וְכוּ', הַיְנוּ שֶׁתִּתְקַבֵּל הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ עַד שֶׁיִּתְגַּלֶּה הַדַּעַת לְכָל עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁיֵּדְעוּ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד) .

אות-פא

אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא אַף-עַל-פִּי- כֵּן יִהְיֶה חָזָק בְּדַעְתּוֹ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר הוּא שָׁם לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, שֶׁעַל- יְדֵי-זֶה מַכְנִיעִין הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף כַּנַּ"ל אוֹת ס"ח וְכַוָּנָתוֹ בָּזֶה, כִּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַכְנִיעַ וְלִשְׁבֹּר הָרַע שֶׁלּוֹ כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי טוֹב לוֹ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה נֶאֱבָד שׁוּם דִּבּוּר בְּעָלְמָא וּבְרִבּוֹת הַיָּמִים יְרַחֵם עָלָיו הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְיִתְקַבְּצוּ כָּל הַדִּבּוּרִים דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוֹצִיא מִפִּיו, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַכְנִיעַ וִיבַטֵּל הָרַע הַכּוֹלֵל שֶׁל תַּאֲוַת נְאוּף וְאָז מִמֵּילָא בְּקַל יָכוֹל לְבַטֵּל אַחַר-כָּךְ גַּם שְׁאָר כָּל הַתַּאֲוֹוֹת וְהָעִקָּר שֶׁיִּהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאד יָמִים וְשָׁנִים אַף אִם יַעֲבר עָלָיו מָה וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה וְהָעֲוֹונוֹת יִתְהַפְּכוּ תְּחִלָּה לִשְׁגָגוֹת (עַיֵּן פְּנִים), וְאָז אַחַר-כָּךְ הַצַּדִּיקִים שֶׁכְּבָר זָכוּ לְתַכְלִית שְׂלֵמוּת לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ יַעֲלוּ וְיבָרְרוּ דִּבּוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְעַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל בְּכחָם לְהִתְהַפֵּךְ לְטוֹב גָּמוּר.

וְזֶה: "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי כָשַׁלְתָּ בַּעֲוֹנֶךָ" הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה יִתְהַפְּכוּ הָעֲוֹונוֹת לִשְׁגָגוֹת בְּחִינַת מַכְשֵׁלָה אַךְ עַל-יְדֵי מַה תִּזְכּוּ לָזֶה, עַל זֶה מְסַיֵּם הַכָּתוּב: "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'" עִמָּכֶם דַּיְקָא כִּי אֶפְלּוּ בִּמְקוֹמוֹת נְמוּכִים וּמְגֻשָּׁמִים שֶׁאַתָּה שָׁם צְרִיכִים שֶׁתֵּדְעוּ שֶׁגַּם שָׁם יֵשׁ לָכֶם כֹּחַ לִקַּח דְּבָרִים מֵאֲשֶׁר עִמָּכֶם וְלִשּׁוּב אֶל ה', וְעַל-יְדֵי- זֶה יִתְהַפְּכוּ הָעֲוֹונוֹת לִשְׁגָגוֹת וְאַחַר-כָּךְ בְּקַל מַעֲלִים אוֹתָם לְטוֹב גָּמוּר בְּכֹחַ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים כַּנַּ"ל, וְזֶה אִמְרוּ אֵלָיו כָּל תִּשָּׂא עָוֹן וְקַח טוֹב, שֶׁיִּמְחֲל הָעֲוונוֹת לְגַמְרֵי עַד שֶׁיִּתְהַפְּכוּ לְטוֹב גָּמוּר (שָׁם, הִלְכוֹת חָדָשׁ הֲלָכָה ד') : .

אות-פב

כְּנֶגֶד אֲרִיכוּת הַגָּלוּת שֶׁל עַכְשָׁו שֶׁנִּקְרָא גָּלוּת אֱדוֹם בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת קְלִפַּת עֲמָלֵק שֶׁמַּרְחִיק אֶת הָאָדָם מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שֶׁמַּרְחִיק, אֵין עֵצָה וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה כִּי אִם לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּצְעָקוֹת וּזְעָקוֹת וְשַׁוְועוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִי שִׁעוּר וְעֵרֶךְ, "עַד יַשְׁקִיף וְיֵרֶא ה' מִן הַשָּׁמַיִם" כִּי תְּפִלָּה לְמַעְלָה מֵהַכֹּל וְכוֹלֵל כָּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרִים דִּקְדֻשָּׁה. כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת: "עֵדֶן עַיִן לֹא רָאָתָה" שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁמִּמֶּנּוּ שֹׁרֶשׁ כָּל מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת: "נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט" בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁאֵין מִי שֶׁהִשִּׂיג אוֹתוֹ הַיְנוּ מִי שֶׁעוֹסֵק בִּתְפִלָּה וּמִתְחַזֵּק בְּכָל עֹז לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הוּא מְעוֹרֵר עַיִן הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים בְּחִינַת: "נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט" כִּי אֵין שׁוּם שֵׂכֶל שֶׁיּוּכַל לְהַשִּׂיג וּלְהָבִין עַד הֵיכָן מַגִּיעַ הַכֹּחַ שֶׁל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל אֶפְלּוּ שֶׁל הַפָּחוּת שֶׁבַּפְּחוּתִים, בִּפְרָט מַה שֶּׁמִּתְפַּלֵּל כָּל אֶחָד עַל צָרוֹת

נַפְשׁוֹ שֶׁהוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אֲפִלּוּ הַמַּלְאָךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְּקַבֵּל תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל וְקוֹשֵׁר מֵהֶם כְּתָרִים לְקוֹנוֹ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהֵיכָן לְהַעֲלוֹת הַכֶּתֶר הַנּוֹרָא הַזֶּה, רַק הוּא מַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲלֶה מֵעַצְמוֹ וְיֵשֵׁב בְּרֹאשׁ קוֹנוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה וְעַל כֵּן בַּגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כְּתִיב: "בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם" כִּי הַגְּלוּת הַזֶּה הוּא בְּבְחִינַת: "וַתֵּרֶד פְּלָאִים" בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת שַׂעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁל הַטֻּמְאָה, עַל כֵּן עִקַּר הַגְּאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁלְּעָתִיד הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא גַּם כֵּן מִבְּחִינַת שַׂעַר הַחֲמִשִּׁים כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְגְבוֹת חוֹב, הֲלָכָה ג') : .

אות-פג

מֵעִנְיַן מָחְאָה הַמְבאָר בְּדִין חֶזְקַת קַרְקָעוֹת שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹחֶה אָז אֵין חֶזְקַת הַמַּחֲזִיק מוֹעִילָה כְּלוּם, מוּבָן הֵיטֵב אֵיךְ שֶׁצָּרִיךְ כָּל אָדָם לְהִתְחַזֵּק בְּכָל פַּעַם בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְצַעֲקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה כִּי אֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל חַס וְשָׁלוֹם, בִּתְפִלָּתוֹ וְאַדְרַבָּה, הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר אַף-עַל-פִּי-כֵן יֵדַע וְיַאֲמִין שֶׁפּוֹעֵל הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ כִּי עַל כָּל פָּנִים צַעֲקָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ הוּא בְּחִינַת מָחְאָה הַנַּ"ל, כִּי קְדֻשַּׁת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהָרָע מִתְגַּבֵּר עַל הָאָדָם בְּתַאֲווֹת וּמִדּוֹת רָעוֹת, וְזֶה בְּחִינַת שֶׁרוֹצִים לְגָרְשׁוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵהַסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא אֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל וְכָל מַה שֶּׁחוֹתֵר לָשׁוּב לִקְדֻשָּׁתוֹ אֵין מַנִּיחִין אוֹתוֹ מֵעִצָּם הַהִתְגַּבְּרוּת שֶׁמִּתְגָּרִין בּוֹ וְהוּא אֵינוֹ מִתְגַּבֵּר נֶגְדָּם כָּרָאוּי וְעַל כֵּן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר אַף-עַל-פִּי-כֵן בִּתְפִלָּה וּצְעָקָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אָזַי לֹא יוּכְלוּ לְגָרֵשׁ וְלִכְבֹּשׁ חֶלְקוֹ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל חַס וְשָׁלוֹם, בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי תְּפִלָּתוֹ וְצַעֲקָתוֹ הוּא בְּחִינַת מָחְאָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה אֵין יְכוֹלָה הַסִּטְרָא-אַחֲרָא לְהַחֲזִיק בְּנַחֲלָתוֹ, חַס וְשָׁלוֹם, בְּשׁוּם אֹפֶן כִּי אֵין חֶזְקָה מוֹעֶלֶת כְּשֶׁיֵּשׁ מָחְאָה נֶגְדָּהּ (שָׁם, הִלְכוֹת חֶזְקַת מְטַלְטְלִין הֲלָכָה ה') : .

אות-פד

גֹּדֶל הַמַּעֲלָה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל בְּסִימָן ב', כִּי עִקַּר הַפְּגָם שֶׁל כָּל הָעֲבֵרוֹת הוּא בְּהַצְרוּפֵי אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁיֵּשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה שֶׁעָבַר עָלָיו וּפָגַם בּוֹ וְעַל- יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה יִתַּקֵּן הַכֹּל, כִּי יַחֲזֹר וְיִתַּקֵּן וְיַעֲשֶׂה הַצֵּרוּפִים וְיַחֲזִירֵם עַל מְכוֹנָם בֶּיְתֵר שְׂאֵת כִּי עִקַּר שֹׁרֶשׁ כָּל הַצֵּרוּפִים הַקְּדוֹשִׁים נִתְהַוִּים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה, כִּי כָּל הַתְּפִלָּה הִיא כְּלוּלָה בַּעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה שֶׁבָּהֶם יָסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הַתְּפִלּוֹת, וַעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה הֵם בְּחִינַת טְעָמִים בְּחִינַת

נְגִינוֹת הַטְּעָמִים וְהַטְּעָמִים הֵם תַּכְלִית שֹׁרֶשׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל כָּל בְּחִינַת "טְעָמִים נְקֻדּוֹת תָּגִין אוֹתִיּוֹת" שֶׁיֵּשׁ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּמּוּבָן בְּתִקּוּנֵי זֹהַר, הַיְנוּ שֶׁכָּל הַצֵּרוּפִים שֶׁל אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְהַוִּים עַל יְדֵי הַנְּקֻדּוֹת הַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַטְּעָמִים שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ הַכֹּל וְהַטְּעָמִים בְּחִינַת נְגִינָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁעִקַּר הִתְהַוּוּת כָּל הַצֵּרוּפִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמֵּהֶם נֶאֱרָגָה כָּל הַתּוֹרָה הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לָבוֹא לְשׁוּם הַשָּׂגָה בַּתּוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת דְּהַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמַד מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי תּוֹרָה הוּא צָרִיךְ בְּוַדַּאי לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְחַל לוֹ עַל הֶעָבָר וְשֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה עַל כָּל פָּנִים לְקַיֵּם כְּכָל הַכָּתוּב בְּהַתּוֹרָה הַזֹּאת כִּי עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת נִזְקֵי שְׁכֵנִים, הֲלָכָה ד') : .

אות-פה

עִקַּר הַתְּשׁוּבָה הוּא תְּפִלָּה כִּי תְּשׁוּבָה הוּא בְּבְחִינָה לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה שֶׁשָּׁם נִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְטוֹבָה וּזְדוֹנוֹת נִתְהַפְּכִין לְזְכֻיּוֹת וְלָזֶה זוֹכִין עַל יְדֵי תְּפִלָּה, כִּי תְּפִלָּה הוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת לְמַעְלָה מֵהַתּוֹרָה כַּמְבֹאָר בִּפְנִים וְכַנַּ"ל וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת עִקַּר הַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּמְחַל וְיִסְלַח לוֹ עַל מַה שֶּׁפָּגַם וְירֵחֵם עָלָיו מֵעַתָּה וְיַצִּילֵהוּ מֵעֲוֹנוֹת כִּי בֶּאֱמֶת כָּל אָדָם הוּא בְּסַכָּנָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה בָּזֶה הָעוֹלָם וּבִפְרָט הַבַּעַל תְּשׁוּבָה שֶׁכְּבָר נִכְשַׁל בְּמָה שֶׁנִּכְשַׁל וּבְכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְכוּ' וְאֵיךְ יְזַכֶּה לָשׁוּב כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עַל מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּיוֹתֵר, עַל כֵּן הָעִקַּר הוּא תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לְהִתְבּוֹדֵד בְּכָל יוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַפִּיל תְּחִנָּתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמָּלֵא רַחֲמִים בְּכָל עֵת שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה בֶּאֱמֶת וַאֲפִלּוּ אִם רוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ פּוֹעֵל עֲדַיִן בִּתְפִלָּתוֹ כִּי עֲדַיִן מִתְגַּבְּרִין עָלָיו בְּיוֹתֵר, אַף-עַל-פִּי-כֵן יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוּלַי יְחוּס אוּלַי יְרַחֵם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קַוֵּה אֶל ה'" וְכוּ' וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ חֲזֹר וְקַוֵּה וְכָל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יְקַוֶּה לַה' וְיַעֲתִּיר אֵלָיו אַף אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה עֲדַיִן אֵין תְּשׁוּבָתוֹ שְׁלֵמָה כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם, אוּלַי יָבוֹא עָלָיו נִסָּיוֹן אוֹ מַכְשׁוֹל וְכוּ' וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה אֲבָל אִם הָאָדָם חָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁאֲפִלּוּ אִם חַס וְשָׁלוֹם, לֹא יַעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן וַאֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם, אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַף- עַל-פִּי-כֵן יְקַוֶּה תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "וְאַצִּיעָה שְׁאוֹל הִנָּךְ" אָז הוּא בָּטוּחַ

בְּוַדַּאי שֶׁבְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כִּי סוֹף כָּל סוֹף יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁחָזָק בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא יִפֹּל מִשּׁוּם דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם (שָׁם, הִלְכוֹת אוֹנָאָה, הֲלָכָה ג) : .

אות-פו

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: גְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה אַחֲרִיתָהּ הֶפְסֵק אֲבָל גְּאֻלָּה אַחֲרוֹנָה לֹא יִהְיֶה אַחֲרִיתָהּ הֶפְסֵק כִּי גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, כִּי אָז זָכוּ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה וּגְאֻלָּה אַחֲרוֹנָה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת דָּוִד וּמָשִׁיחַ זֶה כָּל עִנְיַן הַחֲמִשָּׁה סְפָרִים שֶׁבַּתְּהִלִּים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה כִּי כָּל תְּפִלּוֹתָיו שֶׁל דָּוִד שֶׁהוּא סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל תְּפִלּוֹת יִשְׂרָאֵל הַכֹּל הוּא רַק בִּשְׁבִיל שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת, וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה שֶׁאֵין אַחֲרִיתָהּ גָּלוּת (שָׁם) : .

אות-פז

כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם זוֹכֶה לִתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת אָז עֲדַיִן אֵין לוֹ מָקוֹם לַה' וַעֲדַיִן הוּא נָע וָנָד וּמְטֻלְטָל וַאֲפִלּוּ אִם עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, עֲדַיִן אֵינוֹ בָּטוּחַ שֶׁיִּשָּׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדוֹ כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יַּעֲבֹר עָלָיו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים שֶׁעָסְקוּ בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה גְּדוֹלָה כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים וְאַחַר-כָּךְ נִתְרַחֲקוּ מֵהַתּוֹרָה וְנָפְלוּ לְמַה שֶּׁנָּפְלוּ רַחֲמָנָא לִצְלָן.

עַל כֵּן עִקַּר הַמָּקוֹם וְהַמַּעֲמָד דִּקְדֻשָּׁה הוּא תְּפִלָּה כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה זוֹכִין לְהִשָּׁאֵר קַיָּם עַל עָמְדָן תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּי אִם אֵינוֹ זוֹכֶה רַק לַתּוֹרָה לְבַד אַף- עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי טוֹב מְאד וְזֶה עִקַּר הַתַּכְלִית, כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ אַף-עַל-פִּי-כֵן אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁנּוֹפֵל חַס וְשָׁלוֹם, מִן הַתּוֹרָה אָז אֵין לוֹ בַּמֶּה לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ, אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לִתְפִלָּה יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם יַּעֲבֹר עָלָיו מָה כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד אֲפִלּוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא רָחוֹק מִכָּל הַקְּדֻשּׁוֹת וּמִכָּל הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם דָּבָר, אַף-עַל-פִּי-כֵן אִם יִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם וְיִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִמָּקוֹם שֶׁהוּא שָׁם עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּשִׁבְיל כְּלַל יִשְׂרָאֵל: "טָבַעְתִּי בִּיוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד" וְכוּ', וְסֵיֵם אַחַר-כָּךְ: "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן" כִּי עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְכוֹלִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ תָּמִיד, כִּי תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת מַעֲמָד וּמָקוֹם אֲפִלּוּ בְּיוֵן מְצוּלָה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁאֵין שָׁם שׁוּם מַעֲמָד וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תְּפִלָּה' כִּי תְּפִלָּה הוּא עִקַּר הַמַּעֲמָד שֶׁל כָּל אֶחָד וְעַל כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה לִהְיוֹת אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי בֶּאֱמֶת

צָרִיךְ לֶאֱחֹז בִּשְׁנֵיהֶם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים אֲשֶׁר אִם יִפֹּל חַס וְשָׁלוֹם, הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ כַּנַּ"ל (שָׁם) : .

אות-פח

הַיֵּצֶר הָרָע וְהַסִּטְרָא אַחֲרָא הֵם בְּחִינַת אוֹנָאָה שֶׁמַּאנִין וּמַטְעִין אֶת הַבְּרִיּוֹת בְּכַמָּה מִינֵי אוֹנָאוֹת וְטָעֲיוֹת בְּלִי שִׁעוּר וָעֵרֶךְ עַד שֶׁמַּחֲלִיפִין עוֹלָם עוֹמֵד בְּעוֹלָם עוֹבֵר חַס וְשָׁלוֹם, וּמַתְעִין אֶת הָאָדָם מֵחַיִּים טוֹבִים חַיִּים נִצְחִיִּים לֵילֵךְ אַחֲרֵיהֶם "כַּצֹּאן לָטֶבַח יוּבָל" לְדַרְכֵי שְׁאוֹל וּמַר מְמֻוֶּת אֲפִלּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּמִכָּל שֶׁכֵּן בָּעוֹלָם הַבָּא וְאֵין אוֹנָאָה גְּדוֹלָה בָּעוֹלָם כְּאוֹנָאוֹת הַיֵּצֶר הָרָע.

וְעִקַּר הָעֵצָה וְהַתַּחְבּוּלָה לְהִנָּצֵל בִּשְׁלֵמוּת מֵהָאוֹנָאָה הַגְּדוֹלָה וּמָרָה הַזֹּאת הוּא רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים כִּי אִם הָאָדָם חָזָק וְאַמִּיץ בְּדַעְתּוֹ שֶׁתָּמִיד יִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקָרְבֵהוּ לַעֲבוֹדָתוֹ בֶּאֱמֶת יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, אָז בְּוַדַּאי לֹא יוּכַל הַיֵּצֶר הָרָע לְאוֹנוֹתוֹ וּלְהַטְעוֹתוֹ עוֹד בְּשׁוּם אֹפֶן וְזֶה בְּחִינַת אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת כִּי קַרְקָעוֹת הֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת אֱמוּנָה שֶׁנִּקְרֵאת אֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה", כַּמּוּבָא בִּדְבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה.

וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת סְמִיכוּת גְּאֻלָּה לִתְפִלָּה כִּי עִקַּר תִּקְוָתֵנוּ וּסְמִיכָתֵנוּ לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בִּכְלָלִיּוּת וּבִפְרָטִיּוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה כַּנַּ"ל כִּי אֲפִלּוּ אִם נִתְפָּס הָאָדָם בַּמֶּה שֶׁנִּתְפָּס חַס וְשָׁלוֹם, עֲדַיִן יֵשׁ לוֹ תִּקְוָה וּסְמִיכָה וּמַעֲמָד עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבַקָּשׁוֹת אֲפִלּוּ בְּהַיָּוֵן מְצוּלָה וְאֵין מָעֳמָד, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קִוִּיתִי אֶל ה' וַיֵּט אֵלַי וַיִּשְׁמַע שַׁוְעָתִי וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי כּוֹנֵן אֲשֻׁרָי" וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁשִּׁוַּעְתִּי לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּקִוּוּי אַחַר קִוּוּי עַל-יְדֵי- זֶה זָכִיתִי "וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שָׁאוֹן מִטִּיט הַיָּוֵן וַיָּקֶם עַל סֶלַע רַגְלַי", כִּי עִקַּר הַתְּקוּמָה וְהָעֲמִידָה וְהַסְּמִיכָה הוּא עַל תְּפִלָּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכָמוֹ שֶׁכָּתוּב: "עוֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָיִם", כִּי יְרוּשָׁלַיִם שָׁם הַבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא בֵּית הַתְּפִלָּה שָׁם עִקַּר בְּחִינַת הָעֲמִידָה כַּנַּ"ל (שָׁם) : .

אות-פט

עִקַּר הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת רְצוֹנוֹת וְכִסּוּפִים חֲזָקִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּדְבֵקוּת וּבִטּוּל גָּמוּר אֶל אוֹר הָאֵין-סוֹף עַד שֶׁבָּא לְדִבּוּרִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּפוֹתֵחַ פִּיו לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו וְזֶה בְּחִינַת: "לָאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן" וְהָעִקַּר הוּא שֶׁיַּעֲשֶׂה מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּמְבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, הַיְנוּ שֶׁיִּתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְהַשִּׂיג וּלְקַיֵּם אֶת

הַנִּסְתָּר מִמֶּנּוּ, הַיְנוּ מַה שֶּׁלֹּא זָכָה לְהַשִּׂיג וּלְקַיֵּם עֲדַיִן וְאָז כְּשֶׁזּוֹכֶה לִפְעַל בַּקָּשָׁתוֹ לְהַשִּׂיג וּלְקַיֵּם גַּם בְּחִינַת זוֹ זֶה בְּחִינַת שֶׁעוֹשֶׂה מִתְּפִלָּה תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁעוֹשֶׂה מִתְּפִלָּה (שֶׁהוּא דְּבֵקוּת לְאֵין סוֹף שֶׁאֵין בּוֹ תְּפִיסָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת נִסְתָּר שֶׁגַּם בּוֹ אֵין לוֹ תְּפִיסָה עֲדַיִן) תּוֹרָה (הַיְנוּ נִגְלֶה) וְאָז צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל שֶׁיַּשִּׂיג עוֹד מַדְרֵגָה גְּבוֹהָה מִזּוֹ הֵן בְּהַשָּׂגַת הַתּוֹרָה וְהָעִקָּר בְּקִיּוּם הַתּוֹרָה וְכֵן מִמַּדְרֵגָה לְמַדְרֵגָה עַד אֵין סוֹף כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לַעֲלוֹת מִתַּכְלִית תַּכְלִית דְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עַד תַּכְלִית מַעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַד אֵין-סוֹף (שָׁם, הִלְכוֹת מַתָּנָה, הֲלָכָה ה') : .

אות-צ

כָּל מַה שֶּׁרוֹאֶה הָאָדָם שֶׁהַדִּינִים שֶׁהֵם שֹׁרֶשׁ בְּחִינַת הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר, הוּא דַּיְקָא צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהַרְבּוֹת וּלְהַפְצִיר בִּתְפִלָּה וְעֶתֶר יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בִּכְדֵי לְהַמְשִׁיךְ הַצַּדָּקָה וְהַחֶסֶד הָעֶלְיוֹן וּלְהַמְתִּיק וּלְבַטֵּל תִּקֻּף הַדִּינִים וְעַל כֵּן עִקַּר הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא שִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נֶאֱמַר אֵצֶל יִצְחָק בְּיוֹתֵר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה" מֻחְמֶּמֶת שֶׁהוּא מִבְּחִינַת הַדִּין וּבוֹ נֶאֱמַר: "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה'", וְעַל כֵּן הִזְהִירוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּיוֹתֵר לִהְיוֹת זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה דַּיְקָא שֶׁהוּא כְּנֶגֶד יִצְחָק.
(שָׁם) : .

אות-צא

מְבאָר בְּדִבְרֵי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, (לִקּוּטֵי א' סִימָן ב') שֶׁעִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁל אִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי הוּא הַתְּפִלָּה וּמִי שֶׁזָּכָה לְחֶרֶב הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי", וּפֵרֵשׁ רַשַׁ"י, 'בִּתְפִלָּתִי וּבַקָּשָׁתִי- צָרִיךְ לֵידַע אֵיךְ לְלָחֹם עִם הַחֶרֶב לִהְיוֹת קוֹלֵעַ אֶל הַשַּׂעָרָה וְלֹא יַחֲטִיא, שֶׁלֹּא יַטֶּה לְיָמִין אוֹ לִשְׂמאל עַיִן שָׁם, הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִטְעֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהַתְּפִלּוֹת הֵם לָרִיק חַס וְשָׁלוֹם, מֻחְמֶּמֶת שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁצּוֹעֲקִים וְאֵינָם נוֹשְׁעִים שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטֶה לִשְׂמאל וְכֵן אַל יִטְעֶה לוֹמַר, מַה לָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה מֵאַחַר שֶׁעִקַּר הַיְשׁוּעָה הוּא רַק בְּחַסְדּוֹ לְבַד, אִם כֵּן נִסְמךְ רַק עַל חַסְדּוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת נוֹטֶה לְיָמִין שֶׁלֹּא כָּרָאוּי כִּי בֶּאֱמֶת צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת מְאד בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְלֵידַע הָאֱמֶת שֶׁאֵין אָנוּ כְּדַאִים לִפְעַל בִּתְפִלָּתֵנוּ, כִּי אִם בְּחַסְדּוֹ, וְאַף-עַל-פִּי- כֵּן אָנוּ צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת אֶת שֶׁלָּנוּ לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלּוֹ וְיַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ חַסְדּוֹ לְמַעֲנוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמוֹ (וְעַיֵּן לְעֵיל בְּאוֹת מ"ז).
וְהִנֵּה מְבאָר שָׁם (בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ב' הַנַּ"ל), שֶׁעַל-יְדֵי תִּקּוּן הַבְּרִית זוֹכִין לִתְפִלָּה וְעַל כֵּן יוֹסֵף שֶׁשָּׁמַר אֶת הַבְּרִית זָכָה לְבַכּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, כִּי הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי

שְׁנַיִם שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֶרֶב הַתְּפִלָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ פִּי שְׁנַיִם שְׁתֵּי בְּחִינוֹת: 'שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו' בְּחִינַת חֶרֶב פִּיפִיּוֹת שְׁתֵּי פִּיּוֹת וְנִטְלָה מֵרְאוּבֵן עַל-יְדֵי שֶׁחִלֵּל יְצוּעֵי אָבִיו, כִּי כָּל הַפּוֹגֵם בַּבְּרִית נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ הַתְּפִלָּה, עַיֵּן שָׁם.

וְזֶה בְּחִינַת מִצְוַת מִילָה בְּחִינַת חִתּוּךְ וּפְרִיעָה וּמוּבָא שֶׁקְּלִפַּת הָעָרְלָה וְהַפְרִיעָה הֵם בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל, הַיְנוּ כִּי הֵם בְּחִינַת פְּגַם הַבְּרִית וְהֵם שְׁנֵי מִינֵי קְלִפּוֹת שֶׁמְּבַלְבְּלִין דַּעַת הָאָדָם מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה כִּי עֵשָׂו עֲמָלֵק הוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה הַגְּמוּרָה, כִּי הוּא כְּפַר בְּעִקָּר וְאֵינוֹ מוֹדֶה בִּתְפִלָּה כְּלָל וּמַטְעֶה לֵב הָאָדָם שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת הֵם לְרִיק וְאֵינָם מוֹעִילִים חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בּוֹ "וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה" שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל וְעַל-יְדֵי שֶׁחוֹתְכִין אֶת הָעָרְלָה הַחוֹפָה עַל הַבְּרִית עַל- יְדֵי-זֶה מְבַטְּלִין קְלִפּוֹת הָרָעָה וְנִמְשָׁךְ בְּחִינַת תִּקּוּן הַבְּרִית, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד אֲבָל עֲדַיִן יֵשׁ קְלִפָּה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא קְלִפַּת עוֹר הַפְּרִיעָה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁמִּמֶּשֶׁם נִמְשָׁךְ טָעוּת אַחֵר בַּלֵּב לְהִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה חַס וְשָׁלוֹם, מֵחֲמַת שֶׁנִּזְדַּמָּה לוֹ שֶׁכְּבָר שָׁמַע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּוַדַּאי אֶת תְּפִלָּתוֹ, בְּפָרַט כְּשֶׁרוֹאֶה אֵיזֶה צְמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁאָז נִדְמֶה לוֹ שֶׁכְּבָר נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ וְהוּא מִתְרַשֵּׁל לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר, וְזֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל שֶׁנִּקְרָא כֵּן עַל שֵׁם "כִּי שָׁמַע ה' אֶל עָנְיִךְ", וְתַרְגּוּמוֹ: 'אֲרֵי קַבִּיל הַשֵּׁם יְת צְלוֹתֵיךְ' וְעַל-יְדֵי מִצְוַת פְּרִיעָה מְבַטְּלִים גַּם הַקְּלִפָּה הַזֹּאת וְזוֹכִין לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד וְלִהְיוֹת מוֹדֶה עַל הֶעָבָר עַל הַצְּמִיחַת קֶרֶן יְשׁוּעָה שֶׁרָאָה וְלִצְעֹק לֶעָתִיד לָבוֹא, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה הַיְשׁוּעָה וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין הַרְבֵּה יְשׁוּעוֹת מְאד כָּל יְמֵי חַיֵּינוּ, עַד שֶׁנִּזְכֶּה לָבוֹא לְמַה שֶּׁאָנוּ צְרִיכִין לָבוֹא אֲשֶׁר בִּשְׁבִיל זֶה בָּאנוּ לָעוֹלָם הַזֶּה, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה תָּמִיד.

וְזֶה בְּחִינַת "וַיִּשָּׁב מָרְדְּכָי" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'שֶׁשָּׁב לְשַׁקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ' כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁכְּבָר רָאָה יְשׁוּעָה נִפְלָאָה כָּזֹאת, שֶׁהִרְכִּיבוּהוּ עַל סוּס הַמֶּלֶךְ וְקָרְאוּ לְפָנָיו וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא נִתְרַשֵּׁל עַל-יְדֵי-זֶה מִתְּפִלָּתוֹ, וְכֵן אֵצֶל אֶסְתֵּר כְּתִיב "וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְכוּ' וַתֵּבֶךְ וַתִּתְחַנֶּן לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן" וְכוּ' וְזֶה מְרַמֵּז עַל כְּלַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת אֶסְתֵּר, שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁרוֹאִין יְשׁוּעוֹת וְנִסִּים גְּדוֹלִים וְנִפְלָאִים שֶׁהַסִּטְרָא אַחֲרָא בְּחִינַת הָמָן עֲמָלֵק כְּבָר נָפְלָה מְאד וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינָם מִסְתַּפְּקִים בָּזֶה וַעֲדַיִן הֵם עוֹמְדִים וּמִתְפַּלְּלִים וּבוֹכִים וּמִתְחַנְּנִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לְפְנֵי אָבִיו, לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן שֶׁהוּא סִטְרָא-אַחֲרָא לְגַמְרֵי, שֶׁיִּזְכּוּ לְהִטָּהֵר לְהִתְקַדֵּשׁ לְגַמְרֵי וּבֶאֱמֶת כְּשֶׁהָאָדָם מִתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה מֵחֲמַת שֶׁנִּזְדַּמָּה לוֹ שֶׁכְּבָר פָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ הַרְבֵּה שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת קְלִפַּת יִשְׁמָעֵאל קְלִפַּת הַפְּרִיעָה כַּנַ"ל עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם, נִתְעַכֵּב גְּמַר יְשׁוּעָתוֹ וְיִתְאָרֵךְ גָּלוּתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, מֵאַחַר שֶׁנִּתְרַשֵּׁל בִּתְפִלָּה וְאָז יַחֲזֹר

וְיִתְעוֹרֵר בְּחִינַת קְלִפַּת עֵשָׂו הָרָשָׁע שֶׁהוּא בְּחִינַת קְלִפַּת הָעָרְלָה וְיֶאֱטַם וְיִטַּמְטֵם לִבּוֹ לְגַמְרֵי מִלְּהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה וְעַל כֵּן בֶּאֱמֶת 'מָל וְלֹא פָּרַע כְּאִלּוּ לֹא מָל' כִּי עַל-יְדֵי-זֶה חַס וְשָׁלוֹם, חוֹזֵר וְנֶעוֹר גַּם קְלִפַּת הָעָרְלָה הַנַּ"ל, עַל כֵּן צְרִיכִין לְהַעֲבִיר שְׁנֵיהֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה תָּמִיד כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת נַחֲלוֹת, הֲלָכָה ד') : .

אות-צב

צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק מְאד בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה לְהַאֲמִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעל כָּל דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כִּי יֵשׁ כַּמָּה מִינֵי חֲלִישׁוּת הַדַּעַת בְּלֵב הָאָדָם בְּעִנְיָן זֶה כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ וְרב בְּנֵי אָדָם נִדְמֶה לָהֶם שֶׁאֵין לָהֶם כֹּחַ לָזֶה וְעַל כֵּן אֵינָם מִתְחַזְּקִים בִּתְפִלָּה וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהִתְיַגֵּעַ בִּיגִיעָה וַעֲבוֹדָה גְּדוֹלָה מְאד בָּעִנְיָן הַזֶּה וְעִקַּר הַיְגִיעָה הוּא בַּהַתְחָלָה בִּבְחִינַת כָּל הַתְּחָלוֹת קָשׁוֹת, הַיְנוּ בְּעֵת שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וּלְהִתְבּוֹדֵד כִּי אָז עֲדַיִן לֹא רָאָה שׁוּם פְּעֻלָּה עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ וְהִתְבּוֹדְדוּתוֹ.

אֲבָל כְּשֶׁזּוֹכֶה לְהִתְגַּבֵּר בְּכָל כֹּחוֹ לְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנָה וּלְהִתְבּוֹדֵד עַד שֶׁזּוֹכֶה לִפְעל אֵיזֶה דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ, כְּגוֹן שֶׁהִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר וְנַעֲנָה אָז הוּא מִתְחַזֵּק בָּזֶה לְהַאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִפְעל בִּתְפִלָּתוֹ מֵאַחַר שֶׁרוֹאֶה שֶׁגַּם תְּפִלָּתוֹ שָׁמַע הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְנַעֲנָה וְאָז נַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ כְּלִי שְׁלֵמָה לְקַבֵּל הַשֶּׁפַע עַל יְדֵי דִּבּוּרֵי הַתְּפִלָּה, כִּי עִקַּר הִתְהַוּוּת הַכֹּלִי הוּא עַל-יְדֵי הָאֱמוּנָה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁמַּאֲמִין גַּם בְּעַצְמוֹ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ גַּם תְּפִלָּתוֹ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם וּמוּבָא בִּכְתֵבי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, כִּי בְּכָל הַהוֹלָדוֹת יֵשׁ בָּהֶם חֵלֶק מֵהוֹלֶדֶת הַבְּכוֹר, הַיְנוּ כִּי כָּל הַהוֹלָדוֹת וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהוֹלֶדֶת הַבְּכוֹר נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפּוֹעֵל אִישׁ יִשְׂרְאֵלִי עַל-יְדֵי תְּפִלָּתוֹ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק אֱמוּנָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד וְנַעֲשֶׂה אֶצְלוֹ כְּלִי וְכוּ' כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נוֹטֵל הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ כִּי בְּכָל מָה אֲשֶׁר נִמְצָא וְנוֹלָד וְנִשְׁפָּע לוֹ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יֵשׁ בָּזֶה חֵלֶק מֵהַפְּעֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁפָּעַל בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת הוֹלֶדֶת הַבְּכוֹר, וְעַל כֵּן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק כְּנֶגֶד כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

וְעַל כֵּן בֵּאֵר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁהַבְּכוֹרָה הוּא הַתְּפִלָּה וְעִנְיַן פִּי שְׁנַיִם שֶׁלּוֹקֵחַ הַבְּכוֹר הוּא עִנְיַן הַשְׁתֵּי בְּחִינוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּהַתְּפִלָּה; שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם וּשְׁאֵלַת צְרָכָיו כַּנַּ"ל, כִּי סִדּוּר שִׁבְחוֹ שֶׁל מָקוֹם קוֹדֵם וְאַחַר- כָּךְ שְׁאֵלַת צְרָכָיו הוּא גַּם כֵּן עִנְיָן זֶה כִּי עַל- יְדֵי שֶׁמַּזְכִּירִין בְּשִׁבְחָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא אֱלֹקֵי אֱבוֹתֵינוּ וְכוּ' גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים שֶׁגָּמַל עִמָּהֶם חֶסֶד וְשָׁמַע תְּפִלָּתָם תָּמִיד שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְיַחֵד שְׁמוֹ בָּעוֹלָם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְחַזֵּק אֶצְלֵנוּ הָאֱמוּנָה בְּעַצְמֵנוּ שֶׁיְּרַחֵם גַּם עָלֵינוּ וְיִשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ בִּשְׁאֵלַת צְרָכֵינוּ.

וְזֶה שֶׁכָּתוּב: "פֹּעַל פָּעַלְתָּ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם וְכוּ' צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב" וְכוּ', הֵינוּ כְּמוֹ שֶׁפָּעַלְתָּ בִּימֵי אֲבוֹתֵינוּ וְעָשִׂיתָ לָהֶם נִסִּים וִישׁוּעוֹת גְּדוֹלוֹת כֵּן צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב גַּם עַתָּה אַךְ לִפְעָמִים יָכוֹל הַבַּעַל דָּבָר לְהַחֲלִישׁ דַּעַת הָאָדָם, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֲבוֹתֵינוּ וְרַבּוֹתֵינוּ פָּעֲלוּ הַרְבֵּה בִּתְפִלָּתָם, אֲבָל אִישׁ גָּרוּעַ כָּמוֹךָ אֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁתִּתְפַּעַל בִּתְפִלָּתְךָ אֲבָל בֶּאֱמֶת לֹא כֵן הוּא כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה וְיֵשׁ כֹּחַ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לִפְעֹל בַּקָּשָׁתוֹ בְּרַחֲמִים אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ אִם יִתְפַּלֵּל אֵלָיו בֶּאֱמֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "קָרוֹב הַשֵּׁם לְכָל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת", וְעַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיְּשַׂיֵּם אֶל לִבּוֹ וּלְהַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ מַה שֶּׁכַּמָּה פְּעָמִים קָרָא מִצָּרָה אֶל הַשֵּׁם וְעָנָה אוֹתוֹ וְהוֹשִׁיעוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְחַזֵּק גַּם עַתָּה בִּתְפִלָּה וַה' יוֹשִׁיעוֹ כַּנַ"ל (שָׁם) : .

אות-צג

לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל עִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד בְּכָל יוֹם לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, כַּמְבֹאָר לְעֵיל כַּמָּה פְּעָמִים וְכֵן מָצָאנוּ שֶׁכָּל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹמוֹנִים עָסְקוּ גַּם כֵּן בָּזֶה וְיָסְדוּ עַל זֶה כַּמָּה תְּפִלּוֹת לִזְכּוֹת לְהִנָּצֵל מֵהַיֵּצֶר הָרָע, וְשֶׁיְּזַכּוּ לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ וְכָל סֵפֶר תְּהִלִּים מָלֵא מִזֶּה וְכֵן הַתְּפִלּוֹת מֵאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, כְּגוֹן הֶשִׁיבֵנוּ וְכַיּוֹצֵא.

וּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה, הֲלֹא אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם' וְאִם כֵּן אֵיךְ שַׂיָּךְ עַל-זֶה תְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְסַר הַבְּחִירָה רַק לָנוּ אַךְ בֶּאֱמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם כִּי אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת בִּשְׁלֵמוּת לְמֵאס בָּרַע וְלִבְחֹר בַּטּוֹב וְלִבּוֹא לְמַה שֶּׁצָּרִיךְ הָאָדָם לִבּוֹא בָּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי בְּחִירָתוֹ, כִּי אִם עַל- יְדֵי שֶׁיִּרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׂיחוֹת בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַרְבֵּה מְאד מְאד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיְּזַכֵּהוּ לְקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ עִקַּר הַתְּפִלָּה כִּי "עַל זאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ לְעֵת מְצֹא רַק לְשֵׁטֶף מַיִם רַבִּים אֲלֵיו לֹא יַגִּיעוּ" שֶׁלֹּא יִשְׁטְפוּהוּ שֵׁטֶף מַיִם רַבִּים הַזֵּידוֹנִים שֶׁהֵם תְּאוּבָתִין בִּישִׁין דְּהַאי עָלְמָא הַשּׁוֹטְפִין בְּכָל עֵת וּכְבָר נִשְׁטְפוּ רַבִּים רַבִּים מְאד עַל יָדָם רַחֲמָנָא לִצְלָן, וְאֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לַעֲמד כְּנֶגְדָּם רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵהוּ מֵהֶם.

כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהָאָדָם הוּא בַּעַל בְּחִירָה אַף-עַל- פִּי-כֵן הָעִקָּר הוּא תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל זֶה כִּי הַבְּחִירָה הוּא בְּהַשֵּׂכֶל שֶׁיֵּשׁ לוֹ כֹּחַ לִבְחֹר בַּטּוֹב וּלְמָאס בָּרַע אַךְ שֵׂכֶל הָאָדָם אֵין לוֹ כֹּחַ כִּי אִם לְהַכְנִיעַ וּלְבַטֵּל הַתַּאֲוֹות וְהַקְּלִפּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת כְּפִירוֹת הַבָּאִים מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים שֶׁשָּׁם יֵשׁ כַּמָּה וְכַמָּה נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַשֵּׂכֶל כִּי

כֻּלָּם בְּמַחֲשָׁבָה אִתְבְּרִירוּ אֲבָל יֵשׁ בִּלְבוּלִים וְסִטְרִין אַחֲרָנִין וּמְנִיעוֹת מֵהַקְדָּשָׁה הַבָּאִים מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי שֶׁשָּׁם אִי אֶפְשָׁר לִמְצֹא אֱלֹהוּתוֹ עַל-יְדֵי שׂוּם שֵׂכֶל וְחָכְמָה כִּי אִם עַל- יְדֵי אֱמוּנָה לְבַד (כַּמְבאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' סִימָן ס"ד), שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּזְעָקוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיַּצִּילֵהוּ מֵהַקְּלִפּוֹת וְהַיֵּצֶר הָרָע הַנִּמְשָׁכִין מִשָּׁם.

וְעַל זֶה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּכָל יוֹם יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עוֹזְרוֹ הָיָה נוֹפֵל בְּיָדוֹ כִּי מֵהַיֵּצֶר הָרָע הַזֶּה הַנִּמְשָׁךְ בְּשָׁרְשׁוֹ מִשָּׁם מִבְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי אִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל בְּשׂוּם אֹפֶן עַל יְדֵי בְּחִירַת הָאָדָם בְּשֵׂכֶל עַצְמוֹ לְבַד, כִּי אִם עַל-יְדֵי סִיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא, וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַרְבּוֹת מְאד מְאד בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהִנָּצֵל מֵמֶּנּוּ כִּי שָׁם אֵין מוֹעִיל שׂוּם שֵׂכֶל אַדְרַבָּא, עַל-יְדֵי שֵׂכֶל וְחָכְמָה נִשְׁקָעִין שָׁם בְּיוֹתֵר חַס וְשָׁלוֹם, (כַּמְבאָר שָׁם בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּסִימָן ס"ד) רַק הָעִקָּר הוּא הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה.

וּבֶאֱמֶת זֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עִקַּר יְסוֹד כֹּחַ הַבְּחִירָה דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָאָדָם כֹּחַ הַבְּחִירָה לְבַטֵּל שִׂכְלוֹ לְגַמְרֵי וְלִסְמךְ עַל אֱמוּנָה לְבַד וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי הַיֵּצֶר הָרָע מְעַקֵּם לֵב הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁגַּם זֶה קָשֶׁה עַל הָאָדָם אַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הוּא דָּבָר קַל מְאד לְשׁוּחַ בְּכָל פַּעַם אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו עַל נַפְשׁוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן הַבַּעַל דָּבָר מְבַלְבֵּל וּמְעַקֵּם דַּעַת הָאָדָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁעַל-פִּי רב עִנְיָן זֶה שֶׁל תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת קָשֶׁה עַל הָאָדָם לְקַיֵּם יוֹתֵר מִכָּל הָעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וְכָל זֶה מֵחֲמַת חֶסְרוֹן אֱמוּנָה שֶׁאֵין לוֹ אֱמוּנָה בִּשְׁלֵמוּת שֶׁזֶּה עִקַּר וְיסוֹד הַכֹּל כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בָּא חֲבַקּוּק וְהֶעֱמִידָן עַל אַחַת "וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה" וְעַל כֵּן בָּזֶה בְּעַצְמוֹ עִקַּר כֹּחַ הַבְּחִירָה שֶׁל הָאָדָם כִּי מִי שֶׁזּוֹכֶה לִבְחֹר בְּחַיִּים אֲמִתִּיִּים, הוּא בּוֹחֵר הָעִקָּר בְּדֶרֶךְ אֱמוּנָה וּתְפִלָּה בִּבְחִינַת: "דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי" וְאָז כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה וּמַרְבֶּה בִּתְפִלּוֹת וְשִׂיחוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּהוּ לָשׁוּב אֵלָיו בֶּאֱמֶת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מַמְתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא הַנִּמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִבְּחִינַת הַצְּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי, אָז עוֹזְרוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לַעֲבד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וּמֵאִיר עֵינָיו בְּתוֹרָתוֹ עַד שֶׁזּוֹכֶה לְהָבִין בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה מַה שֶּׁאֶפְשָׁר בְּשֵׂכֶל אֱנוֹשִׁי לְהָבִין וְעַל-יְדֵי-זֶה מַכְנִיעַ וּמְבַטֵּל כָּל הַקְּלִפּוֹת וְסִטְרָא אַחֲרָא הַנִּמְשָׁכִין בְּשָׁרְשָׁן מִבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים וּמַעֲלֶה מִשָּׁם כָּל נִיצוֹצוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וּמֵחֲמַת שֶׁבְּחִינַת שְׁבִירַת כֵּלִים בְּעַצְמוֹ נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן בְּשָׁרְשׁוֹ מִתִּקּוּף הַצְּמְצוּם שֶׁל בְּחִינַת חֶלֶל הַפָּנוּי כַּמְבאָר בִּפְנִים.

וּכְבָר נִתְבָּאֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיק בִּשְׁלֵמוּת זֶה הַצְּמְצוּם שֶׁל חֶלֶל הַפָּנוּי (עַד שֶׁיִּתְבַּטְּלוּ גַּם אֵלּוּ הַקְּלִפּוֹת וְהַמְּנִיעוֹת וְכוּ' שֶׁיְּנִיקָתָם מִשָּׁם) כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה

עַל-כֵּן עִקַּר יְסוֹד שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת שֵׂכֶל הוּא גַּם כֵּן רַק עַל יְדֵי תְּפִלָּה וֶאֱמוּנָה בְּחִינַת: "כָּל מִצְוֹתֶיךָ אֱמוּנָה" וְעַל כֵּן בָּזֶה עִקַּר יְסוֹד כָּל כֹּחַ הַבְּחִירָה כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת פְּקָדוֹן הֲלָכָה ג' אוֹת ז') : .

אות-צד

כָּל הָרוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֶל הַקֹּדֶשׁ לִזְכּוֹת לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הָעִקָּר לְהַרְבּוֹת בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ כַּמְבאָר כְּבָר כַּמָּה פְּעָמִים אֲבָל גַּם זֶה בְּעַצְמוֹ כָּבֵד עַל הָאָדָם מְאד וְנִדְמֶה לוֹ שֶׁאֵין לוֹ שׂוּם דִּבּוּרִים וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִמַּה לְהַתְחִיל לְדַבֵּר וּבְרב פְּעָמִים נִדְמֶה לוֹ שֶׁלִּבּוֹ בַּל עִמּוֹ וְאִם יְדַבֵּר אֵיזוֹ דִּבּוּרִים הֵם גַּם כֵּן בְּלִי שׂוּם הִתְעוֹרְרוּת הַלֵּב וְעַל כֵּן צְרִיכִין בִּתְחִלָּה לַעֲמד כְּאִלֵּם רַק יִשְׁתּוֹקֵק וְיִצָּפֶה וְיִתְלֶה עֵינָיו לַמָּרוֹם שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ וְיִיַּשֵּׁב דַּעְתּוֹ הֵיטֵב, הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם וּלְהֵיכָן נִתְעָה, וְגָדֵל עִצָּם הָרַחֲמָנוּת שֶׁיֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כָּךְ.

מֵאֵבְיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן צָרִיךְ לְחַפֵּשׂ וְלִמְצא בְּעַצְמוֹ גַּם הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עֲדַיִן וְכֹחַ וּזְכוּת הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת הַנִּשְׁעָן עֲלֵיהֶם בְּכָדֵי שֶׁלֹּא יַפִּיל אוֹתוֹ הָרָע שֶׁלּוֹ, לְיֵאֵשׁ עַצְמוֹ לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, אֲבָל לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲמד כְּדַל וּכְרָשׁ וּכְאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו וְלַעֲמד וּלְצַפּוֹת וּלְהִשְׁתּוֹקֵק שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּבּוּרִים חַמִּים, בְּכָדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה מֵעַתָּה לְקַבֵּל וּלְקַיֵּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה עַד אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ זוֹכֶה אַחַר-כָּךְ לְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וּמְדַבֵּר בַּחֲמִימוּת דִּקְדֻשָּׁה, בְּבְחִינַת: "נֶאֱלַמְתִּי דּוּמִיָּה הֶחֱשֵׁיתִי מִטּוֹב" וְכוּ', וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּוְקָא "חַם לִבִּי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי תִּבְעַר אֵשׁ דִּבַּרְתִּי בִּלְשׁוֹנִי".

וְזֶה בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'עִתִּים חֲשׁוּת עִתִּים מְמַלְּלוֹת' וְדָרְשׁוּ עוֹד 'חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת' הַיְנוּ שֶׁעִקַּר תִּקּוּן הַדִּבּוּר הוּא עַל-יְדֵי שֶׁחֲשִׁים וְשׁוֹתְקִין תְּחִלָּה כְּאִלֵּם לֹא יִפְתַּח פִּיו רַק מִשְׁתּוֹקְקִין בָּרָצוֹן חָזָק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמְרַחֲמִין עַל עַצְמוֹ בְּרַחֲמָנוּת גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ גֹּדֶל הָרַחֲמָנוּת שֶׁעָלָיו בְּכָל עֵת וְעַל-יְדֵי-זֶה דַּיְקָא נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמַּתְחִילִים לְצַפְצֵף וּלְדַבֵּר קְצָת, בְּבְחִינַת: "וּמֵעָפָר אֹמְרָתֵךְ תְּצַפְצֵף" עַד שֶׁזּוֹכֶה אַחַר-כָּךְ לְדִבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ בְּחִינַת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה אַחַר-כָּךְ לְהִתְקָרֵב אֶל הַקְּדֻשָּׁה וְלִבְחִינַת קַבָּלַת הַתּוֹרָה בִּשְׁלֵמוּת.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, מַנְצַפַּ"ךְ צוֹפִים אֲמָרוּם כִּי מַנְצַפַּ"ךְ הֵם בְּחִינַת חֻמָּשָׁה גְּבוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אֵשׁ וְהֵם שֹׁרֶשׁ חֲמִשָּׁה מוֹצָאוֹת הַפֶּה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים חַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ שֶׁזּוֹכִים לָזֶה עַל- יְדֵי שֶׁשּׁוֹתְקִים תְּחִלָּה וְצוֹפִים וּמְיַחֲלִים

וּמְחַכִּים לְחַסְדֵי הַשֵּׁם, בִּבְחִינַת: "וַאֲנִי בַּה' אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹקֵי יִשְׁעִי" בְּחִינַת: "טוֹב וְיָחִיל וְדוּמָם לִתְשׁוּעַת ה'", עַל-יְדֵי-זֶה דָּוְקָא זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת הַדִּבּוּרִים הַנַּ"ל וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת: "אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים" וְכוּ', בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה וְהֶעְדֵּר הַדִּבּוּר רַק עַל-יְדֵי הַתִּקְוָה וְהַיִּחוּל שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם" מִקְּשׁוֹן קַוּוּי וְיִחוּל לְחַסְדֵי הַשֵּׁם, וְעַל-יְדֵי-זֶה וּבְקִצָּה תֵּבֵל מִלֵּיהֶם וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת מַה שֶּׁבְּסֵדֶר הַבְּרִיאָה הַחֹשֶׁךְ וְהַלַּיְלָה קוֹדֵם לָאוֹר כִּי הַחֹשֶׁךְ הוּא בְּחִינַת חָשְׁכַת הַדַּעַת וְהֶעְדֵּר הַדִּבּוּר שֶׁזֶּה בְּחִינַת הַשְׁתִּיקָה שֶׁקּוֹדֶם לְדִבּוּר בְּחִינַת חָ"שׁ מ"ל הַנַּ"ל כִּי בַּלַּיְלָה אָז הוּא בְּחִינַת הִשְׁתּוֹקְקוּת וְכִסּוּפִין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת: "עַל מִשְׁכָּבִי בַלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי" וְכוּ', וְנֶאֱמַר: "אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַלַּיְלָה עִם לְבָבִי אָשִׂיחָה" וְכוּ' וְאַחַר-כָּךְ זוֹכִין עַל-יְדֵי-זֶה לְאוֹר יוֹם שֶׁהוּא שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּרִים שֶׁהֵם עִקַּר הָאוֹר בִּבְחִינַת: "פֶּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר".

וְהַכְּלָל כִּי אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה כְּלָל כִּי תֵּכֶף כְּשֶׁרוֹצִין לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת אָז צְרִיכִין לִזָּהֵר מְאד מֵהֲרִיסָה שֶׁלֹּא לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה חַס וְשָׁלוֹם, כִּי רב הַהַרְפַּתְקָאוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הוּא רַק עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁזֶּה בְּחִינַת אַזְהָרַת "פֶּן יֶהֱרְסוּ" שֶׁהַזְּהִירָם לְיִשְׂרָאֵל בִּשְׁעַת מַתַּן תּוֹרָה רַק צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְחַכּוֹת הַרְבֵּה לִתְשׁוּעַת הַשֵּׁם שֶׁזֶּה בְּחִינַת 'הַבָּא לְטַהֵר מְסַיְּעִין לוֹ אוֹמְרִים לוֹ הַמְתֵּן' דַּיְקָא, וּצְרִיכִין לְהַרְבּוֹת רַק בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְגַם בְּזֹאת אָסוּר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה שֶׁיִּרְצֶה שֶׁיִּפְעַל בַּקָּשָׁתוֹ תֵּכֶף שֶׁזֶּה בְּחִינַת: 'אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם' וְאִם יִתֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִתֵּן, אִם לְאו יַמְתִּין עוֹד וְיִרְבֶּה עוֹד לְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְעִנְיַן חִזּוּק הַתְּפִלָּה, "קַוֵּה אֶל ה'" וְאִם לֹא נִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתְךָ חֲזֹר וְקַוֵּה אַךְ אֲפִלּוּ בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה בְּעַצְמָם גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְדַחֹק אֶת הַשָּׁעָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַה שֶּׁהָיָה רוֹצֶה כָּל אֶחָד שֶׁתֵּכֶף שֶׁנִּכְנָס לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי יִפְתַּח פִּיו וְתֵכֶף וּמִיָּד יְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַרְבֵּה לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דִּבּוּרִים שְׁלֵמִים וְחַמִּים כְּנַחֲלֵי אֵשׁ וּבְהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל וּמַחֲמַת שֶׁלֹּאו כָּל אָדָם זוֹכֶה לָזֶה, וּבְכָל פַּעַם נִדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁאֵין לוֹ דִּבּוּרִים וְאֵין לוֹ שׁוּם הִתְעוֹרְרוּת כְּלָל, עַל-יְדֵי-זֶה הוּא מִתְרַשֵּׁל לְגַמְרֵי גַּם מִתְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים עַל כֵּן צְרִיכִין לֵידַע זֹאת הֵיטֵב, כִּי גַּם זֶה הוּא בְּחִינַת 'דּוֹחֵק אֶת הַשָּׁעָה' כִּי אִי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת הַדִּבּוּרִים הַנַּ"ל כִּי אִם עַל-יְדֵי הַשְׁתִּיקָה וְהַיִּחוּל שֶׁקֹּדֶם הַדִּבּוּר כִּי צְרִיכִין תְּחִלָּה לִדֹּם וְלִשְׁתֹּק רַק לְהַמְתִּין וּלְהִתְנַעְנֵעַ וְלִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק לְחַסְדֵי ה' שֶׁיַּשְׁפִּיעַ לוֹ דִּבּוּרִים שְׁלֵמִים וְאַחַר- כָּךְ זוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה בְּעַצְמוֹ לְפָרֵשׂ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהִתְעוֹרְרוּת גָּדוֹל כְּכָל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חָ"שׁ מ"ל בְּחִינַת עִתִּים חֲשׁוּת עִתִּים מְמַלְּלוֹת חַיּוֹת אֵשׁ מְמַלְּלוֹת כַּנַּ"ל.

וְעַיֵּן בְּסֵפֶר "עֲלִים לִתְרוּפָה" מִכְתָּב קס"ב, שֶׁכָּתַב שָׁם בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: שֶׁצְּרִיךְ כָּל אֶחָד לֵילֵךְ בָּזֶה לְהַתְחִיל בְּכָל פַּעַם לְקַיֵּם עִנְיַן בְּחִינַת חַשְׁמַ"ל הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ לְהַתְחִיל לִשְׁתּוֹק וְלַחֲרשׁ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּקָה גְּדוֹלָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּבְרַחֲמָנוּת גָּדוֹל עַל עַצְמוֹ שֶׁנִּתְרַחֵק כָּל כָּךְ, עַד שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ כְּלָל מֵהֵיכָן לְהַתְחִיל לְדַבֵּר בְּבְחִינַת: "כִּי אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנִי הֵן ה' יָדַעְתָּ כֻּלָּה נֶאֱלַמְתִּי לא אֶפְתַּח פִּי" וְכוּ', כִּי כְּבָר נִדְמֶה לִי שֶׁהִתְחַלְתִּי כַּמָּה פְּעָמִים וַעֲדַיִן אֲנִי רָחוֹק כָּל כָּךְ וְכוּ', כַּאֲשֶׁר יוֹדֵעַ כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מָלֵא רַחֲמִים רַבִּים תָּמִיד וְעַל-פִּי רב יְחוּס עָלֶיךָ וְיִפְתַּח פֶּה לְאִלֵּם כְּמוֹךָ מַמָּשׁ כְּמוֹ אִלֵּם הַפּוֹתֵחַ לְדַבֵּר וּכְמוֹ שֶׁדִּבַּרְנוּ עַל פָּסוּק "בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם" (עַיֵּן לְעֵיל אוֹת ע"ז), שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בּוֹרֵא מַמָּשׁ מֵחָדָשׁ נִיב שְׂפָתַיִם, שֶׁנּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתֵנוּ בְּעִצָּם הַהִתְרַחֲקוּת אֵיךְ שֶׁהוּא אֶפְלוּ אִם הָיָה כֵּן אֲלָפִים פְּעָמִים כִּי לִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר.

וּבִפְרָט כִּי בֶּאֱמֶת אָנוּ מַאֲמִינִים וּמְעַט יְכוֹלִים לִרְאוֹת וּלְהָבִין שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵיךְ שֶׁהוּא בְּוַדַּאי לֹא נֶאֱבָד שׁוּם דִּבּוּר וְשׁוּם צְעָקָה אֲפִלּוּ מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיוֹת מַמָּשׁ, כַּנִּשְׁמַע מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה פְּעָמִים וְאָנוּ צְרִיכִין לְהַאֲמִין בָּזֶה בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּפְרָט כִּי כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהָבִין בְּעַצְמוֹ שֶׁאִם לֹא הָיָה מִתְחַזֵּק בְּאֵלּוּ הַצְּעָקוֹת וְהַכִּסּוּפִים טוֹבִים וְכוּ' בְּוַדַּאי הָיָה גָּרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּלִי שִׁעוּר, כִּי אֵין קֵץ לְהִתְנַגְּרוּת הַבַּעַל דָּבָר שֶׁרוֹצֶה לְהַאֲבִיד וְלַעֲקֹר אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי חַס וְשָׁלוֹם, כַּאֲשֶׁר כְּבָר שָׁקְעוּ כַּמָּה נְפָשׁוֹת עַל-יְדֵי-זֶה וְהָעִקָּר עַל- יְדֵי שֶׁלֹּא הִתְחַזְּקוּ בְּכָל הַנַּ"ל.

וּבָרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁחָמַל עָלֵינוּ בַּדּוֹר הַיָּתוֹם הַזֶּה וּבַדּוֹר הֶחָדָשׁ הַזֶּה, עַל אֵלּוּ הַדּוֹרוֹת נֶאֱמַר בְּיוֹתֵר "וַתֵּרֶד פְּלָאִים וְאֵין עוֹזֵר לָהּ", שֶׁנֶּאֱמַר עַל דּוֹרוֹת הַלָּלוּ מֵהַגְּלוּת הַמַּר הַזֶּה, כַּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים וּמְבִינִים מֵרָחוֹק מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם אֶת הַמַּעֲשֶׂה הָרָע הַנַּעֲשֶׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, לוּלֵא הַשֵּׁם שֶׁהָיָה לָנוּ וְשָׁלַח לָנוּ אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אוֹר חָדָשׁ נוֹרָא וְנִשְׂגָּב כָּזֶה, שֶׁעָשָׂה וְעוֹשֶׂה עִמָּנוּ מַה שֶּׁעוֹשֶׂה וּמַחֲזִיקֵנוּ בְּרַחֲמָיו בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כָּאֵלֶּה עַל כֵּן עָלֵינוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תָּמִיד וְלֵילֵךְ בְּאָרְחוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים לְהַתְחִיל בְּכָל עֵת מֵחָדָשׁ לְקַיֵּם כְּכָל הַנַּ"ל, וְגָדוֹל הַשֵּׁם וּלְגֻדָּלָתוֹ אֵין חֵקֶר וְהַכֹּל יִתְהַפֵּךְ לְטוֹבָה עַיֵּן שָׁם) : .

אות-צה

עִקַּר כֹּחַ מַלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר בְּבְחִינַת מַלְכוּת פֶּה כִּי הַמֶּלֶךְ מַנְהִיג כָּל מַלְכוּתוֹ רַק עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְכָל נִצָּחוֹן שֶׁל הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁהוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ הוּא עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר וְזֶה בְּחִינַת כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ מַלְכוּת מָשִׁיחַ וְהָיָה לוֹחֵם מִלְחֲמוֹת הַשֵּׁם כָּל יָמָיו בְּגַשְׁמִיּוּת

וּבְרוּחָנִיּוּת וְנִצַּח כֻּלָּם עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר פֶּה, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי רִבּוּי תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּלִי שִׁעוּר עַד שֶׁכָּלַל כֻּלָּם בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הַקָּדוֹשׁ וְעַל כֵּן זָכָה בֶּאֱמֶת לְמַלְכוּת נִצְחִי שֶׁהוּא מַלְכוּת מָשִׁיחַ וְעַל כֵּן בְּרֹב מִזְמוֹרֵי תְּהִלִּים מַתְחִיל בָּהֶם לַמְנַצֵּחַ וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י, שֶׁעָשָׂה הַמִּזְמוֹר בִּשְׁבִיל הַלְוִיִּים שֶׁיֹּאמְרוּהוּ שֶׁהֵם מְנַצְּחִים בְּשִׁיר וְכוּ' וְכֵן פֵּרוּשׁוֹ גַּם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בִּפְשִׁיטוּת, כְּמַזְהִיר וְאוֹמֵר לְכָל מִי שֶׁרוֹצֶה לִכְנס לִלְחֹם מִלְחֲמוֹת הַשֵּׁם, שֶׁכָּל אָדָם מֻכְרָח בָּזֶה כִּי רַק בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא, וְרוֹצֶה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה בִּשְׁלֵמוּת, יֹאמַר מִזְמוֹר זֶה אוֹ מִזְמוֹר זֶה בְּפֶה מָלֵא.

וּכְמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן הִתְבּוֹדְדוּת שֶׁהוּא גַּם כֵּן בְּחִינַת אֲמִירַת תְּהִלִּים כַּמְבאָר בְּמָקוֹם אַחֵר, כִּי עַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים יְנַצַּח הַכֹּל בְּוַדַּאי גַּם דָּוִד אָמַר לַמְנַצֵּחַ עַל עֲצְמוֹ כִּמְנַשֵּׁא וּמְחַזֵּק עַצְמוֹ וְאוֹמֵר: "לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד"-הַיְנוּ לְדָוִד שֶׁמְּנַצֵּחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת עַל- יְדֵי דִּבּוּרוֹ, אוֹמֵר עַתָּה זֶה הַמִּזְמוֹר וְכֵן צָרִיךְ כָּל אָדָם אֲפִלּוּ בְּמַדְרֵגָתוֹ הַשְּׁפֵלָה לֵידַע וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי הוּא מְנַצֵּחַ הַרְבֵּה עַל-יְדֵי כָּל דִּבּוּר וְדִבּוּר שֶׁל שִׂיחָה וְהִתְבּוֹדְדוּת וְכוּ' שֶׁאוֹמֵר כִּי זֶהוּ נִצָּחוֹן נִצְחִי שֶׁנִּשְׁאָר לְעוֹלְמֵי עַד וּלְנַצֵּחַ נִצָּחִים וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה שֶׁעַד שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ מַמָּשׁ יַעֲסֹק בָּזֶה יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה וְיַעֲבר עָלָיו מָה בְּוַדַּאי יְנַצַּח הַמִּלְחָמָה בְּחַסְדּוֹ הַגָּדוֹל וּכְמוֹ שֶׁבְּמִלְחָמָה גַּשְׁמִית הָעִקָּר הוּא חֹזֶק הַלֵּב שֶׁל אַנְשֵׁי הַחַיִל שֶׁלֹּא יְאַבְּדוּ לְבָבָם, וְיֵשׁ עַל זֶה כַּמָּה לְמוּדִים לְחַזֵּק לֵב אַנְשֵׁי הַצָּבָא הַיּוֹצְאִים בַּמִּלְחָמָה, כְּמוֹ כֵן הוּא מַמָּשׁ בְּעִנְיָן זֶה גַּם כֵּן שֶׁצְּרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ בְּכָל עֵת מְאד וְלֵידַע וּלְהַאֲמִין וּלְהַזְכִּיר זֹאת בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן בְּפֶה מָלֵא, שֶׁאֵיךְ שֶׁהוּא יֵשׁ כֹּחַ גָּדוֹל מְאד לְהַדִּבּוּר לְנַצֵּחַ כָּל הַמִּלְחָמוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת לַמְנַצֵּחַ שֶׁמַּזְכִּיר בְּכָל פַּעַם כִּי צְרִיכִין לְחַזֵּק אֶת עַצְמוֹ הַרְבֵּה כְּשֶׁרוֹצֶה לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה וְשִׂיחָה וְדִבּוּר בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּלְהַאֲמִין שֶׁבְּוַדַּאי יְנַצַּח עַל-יְדֵי-זֶה אִם יִהְיֶה חָזָק לַעֲסֹק בָּזֶה כָּל יָמָיו כַּנַּ"ל וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֲפִלּוּ אִם לֹא יִזְכֶּה לְנַצֵּחַ הַמִּלְחָמָה בִּשְׁלֵמוּת חַס וְשָׁלוֹם, אַף- עַל-פִּי-כֵן כְּבָר נִצַּח הַרְבֵּה עַל-יְדֵי הַדִּבּוּרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּעַצְמָם שֶׁדִּבֵּר וּבִקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, כִּי כָּל מַה שֶּׁעוֹשִׂים בִּשְׁבִיל נִצָּחוֹן דִּקְדֻשָּׁה זֶה נִשְׁאָר לְעוֹלָם אֲפִלּוּ אִם לֹא זָכָה חַס וְשָׁלוֹם, לְגַמְר פְּעֻלָּתוֹ בִּשְׁלֵמוּת, כִּי לֵית רְעוּתָא טָבָא דְּאִתְאֲבִיד בִּפְרָט דִּבּוּרִים וְקוֹלוֹת שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁזֶּה יָקָר מִן הַכֹּל .

אות-צו

הַדִּבּוּר-פֶּה יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאד כְּמוֹ שֶׁאָנוּ רוֹאִים בַּמֶּה שֶׁתִּקְּנוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁמִּי שֶׁחָלַם לוֹ חֲלוֹם לֹא טוֹב יְטִיבֻנוּ בְּאַפֵּי תְּלָתָא דְּלֵימְרֵי לֵהּ חֶלְמָא טָבָא חֲזִית כַּמָּה פְּעָמִים, וּבָזֶה רוֹאִים נִפְלְאוֹת תַּקִּיפוּת הַדִּבּוּר, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת חָלַם לוֹ חֲלוֹם רַע

אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁהַמִּיטִיבִים לוֹ בְּפִיהֶם חֶלְמָא טָבָא חֲזִית כַּמָּה פְּעָמִים, בָּזֶה יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲלוֹם בֶּאֱמֶת טוֹב וְלַהֲפֹךְ מֵרַע לְטוֹבָה נִמְצָא שֶׁרוֹאִים בָּזֶה כַּמָּה גָּדוֹל כֹּחוֹ שֶׁל הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל מְאד לַהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם עַצְמוֹ גַּם כֵּן מֵרַע לְטוֹב, כִּי עִקַּר נִצָּחוֹן לַמִּלְחָמָה הוּא עַל- יְדֵי הַדִּבּוּר שֶׁהוּא עִקַּר הַכְּלֵי זַיִן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי אֵין כֹּחֵנוּ אֶלָּא בְּפֶה וְכַנַּ"ל, וְזֶה עִקַּר הַכְּלִי זַיִן שֶׁל מָשִׁיחַ (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן ב') וְשֶׁל כָּל הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁכָּל כְּלֵי זֵינָם הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְהַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ.

וְכֵן עִקַּר בִּטּוּל הַשִּׂכְחָה וְלִזְכּוֹת לְזִכָּרוֹן דִּקְדֻשָּׁה לְאַדְבְּקָא מַחֲשַׁבְתֵּהּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי בִּכְלָלוּת וּבִפְרָטִיּוּת בִּשְׁלֵמוּת הוּא רַק עַל-יְדֵי הַדִּבּוּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זָכוֹר בַּפֶּה וּכְמוֹ שֶׁרוֹאִין בְּחוּשׁ גַּם בְּעִנְיַן לִמּוּד הַפְּשׁוּט שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁחוֹזֵר מִשְׁנָתוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים בְּפֶה מָלֵא עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֵר לִמּוּדוֹ תָּמִיד וְכֵן הוּא גַּם כֵּן לְעִנְיַן זִכָּרוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי הַנַּ"ל, שֶׁעִקַּר הֶעֱצָה לִזְכּוֹת לָזֶה הוּא לַחֲזֹר הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה בְּדִבּוּר פִּיו לִהְיוֹת רָגִיל בְּכָל יוֹם לְדַבֵּר בְּפֶה מָלֵא מֵעִנְיַן הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה, מַה יִּהְיֶה הַתַּכְלִית מִמֶּנִּי לָעוֹלָם הַבָּא מַה יִּהְיֶה סוֹפִי, וְכִי בָּאתִי הֵנָּה לְקִבְעַ עַצְמִי חַס וְשָׁלוֹם, בָּזֶה הָעוֹלָם, הֲלֹא הַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁאֵין שׁוּם קְבִיעוּת בָּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר וְהָרָץ וְהַפּוֹרֵחַ מְאד וְלֹא בָּאתִי הֵנָּה כִּי אִם לְהָכִין עַצְמִי לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ', וְעַל כֵּן צְרִיכִין לִלְמד הַרְבֵּה סִפְרֵי מוּסָר הַבְּנוּיִים עַל יְסוֹדוֹת אֱמוּנָתֵנוּ הַקְּדוֹשָׁה, כִּי הַסִּפְרֵי מוּסָר הַקְּדוֹשִׁים מַזְכִּירִין הֵיטֵב אֶת תַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא וְכֵן צְרִיכִין לְהִתְבּוֹדֵד הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּלְדַבֵּר עִם עַצְמוֹ בְּפֶה מָלֵא מִתַּכְלִית עוֹלָם הַבָּא כַּנַּ"ל, כִּי הַדִּבּוּר יֵשׁ לוֹ כֹּחַ גָּדוֹל לְהַזְכִּיר אֶת הָאָדָם וְזֶה בְּחִינַת כִּי מִדֵּי דַּבְּרִי בוֹ זָכוֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד (שָׁם) : .

אות-צז

מְבאָר בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁהִפְלִיגוּ מְאד בְּמַעֲלַת קָרְבָּן מִנְחָה שֶׁהִיא קָרְבָּן הֶעָנִי שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיא פַּר וְאַיִל וְכֶבֶשׂ וְכוּ', אַף-עַל-פִּי-כֵן מָצָא לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ תַּקָּנָה שֶׁיָּבִיא עֶשְׂירִית הָאֵיפָה קֶמַח שֶׁהִיא חֲבִיבָה מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי נֶאֱמַר בָּהּ "וְנָפַשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה", לְרַמֵּז שֶׁמַּעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הִקְרִיב נַפְשׁוֹ וּבְמִדְרַשׁ רַבָּה פָּרָשַׁת צַו אָמְרוּ לְעִנְיַן מַעֲלַת קָרְבַּן מִנְחָה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת אֵינָם בָּאִים חֲצָיָם וְזֶה בָּאָה חֻצְיָהּ מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם גַּם אָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה לְךָ-לְךָ, כָּל הַקָּרְבָּנוֹת גִּלָּה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ עֻגָּלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשׁ וְתוֹר וְגוֹזָל שֶׁהֵם בְּחִינַת פָּרִים וְכוּ' וְעוֹפוֹת חוּץ מֵעֲשִׂירִית הָאֵיפָה, וְיֵשׁ מָאן דְּאָמַר שָׁם שֶׁגִּלָּה לוֹ גַּם קָרְבַּן עֲשִׂירִית הָאֵיפָה רַק בְּרֶמֶז.

וְכָל זֶה מְרַמֵּז לְעִנְיַן תְּפִלַּת הֶעָנִי הַמְבאָר בַּזֹהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת בָּלָק דַּף קצ"ה, שֶׁהִיא יְקָרָה מְאד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַיֵּן שָׁם כִּי עִקַּר הַקָּרְבָּן עַתָּה הוּא תְּפִלָּה כִּי עַל-יְדֵי- זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה בְּחִינַת "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'" וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אֵינוֹ מְבַקֵּשׁ מִכֶּם אֶלָּא דְּבָרִים כִּי צָרִיךְ הָאָדָם לָדַעַת כְּשֶׁמַּרְגִּישׁ עָנְיוּתוֹ וְשִׁפְלוּתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת אֶפִלּוּ כְּשֶׁלֹּא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת כָּרָאוּי, אַף-עַל- פִּי-כֵן כְּשֶׁיִּתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל וְלָשׂוּחַ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֵיךְ שֶׁיּוּכַל מִתּוֹךְ מְרִירוּת דְּמְרִירוּת עָנְיוּתוֹ וְגָלוּתוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת אֶפִלּוּ בִּבְחִינַת: "תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ", כְּמוֹ הַשּׁוֹפֵךְ מַיִם, בִּבְחִינַת: "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ", אֶפִלּוּ אִם נִדְמֶה לוֹ, שֶׁהוּא בְּלִי שֵׂכֶל וּבְלִי כַּוָּנָה הָרָאוּי, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ שׁוֹפֵךְ שִׂיחוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, וְגַם אִם הַתְּפִלָּה הַזֹּאת בְּעַצְמָהּ מְעֹרֶבֶת בְּפִסְלֵי וּבְמַחֲשָׁבוֹת מְקֻלְקָלוֹת הַרְבֵּה, שֶׁבְּוַדַּאי אֵינָהּ רְאוּיָה לַעֲלוֹת חַס וְשָׁלוֹם, אַף-עַל-פִּי-כֵן רַבִּים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ כָּל כָּךְ,שֶׁאֶפִלּוּ אֵיךְ שֶׁהוּא מֵאַחַר שֶׁמִּתְגַּבֵּר לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ מְרִירוּת דְּמְרִירוּת עָנְיוּתוֹ וְדַלּוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְרַחֵם עָלָיו וּמְקַבְּלָהּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁתְּפִלָּה זֹאת דַּוְקָא מַגִּיעַ תִּקּוּנָהּ עַד אֵין קֵץ מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת דַּוְקָא יְקָרָה מְאד אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְהוּא סוֹד שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג כְּלָל עַד הֵיכָן מַגִּיעִים רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מְיֻאָשׁ עַצְמוֹ מֵהַצְּעָקָה וְהַתְּפִלָּה.

וְכָל הַגְּאֻלָּה הָאֲחֲרוֹנָה תְּלוּיָה בָּזֶה כִּי בָּזֶה תָּלוּי עִקַּר תִּקּוּן הַתְּשׁוּבָה לִבְלִי לְיָאֵשׁ עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּדַלֵּי דַּלּוּת וְכוּ', וְעַל כֵּן זֶה הַסּוֹד לֹא נִתְגַּלָּה אֲפִלּוּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ רַק בְּרֶמֶז, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְגַלּוֹת זֶה הַסּוֹד בְּפֵרוּשׁ עַד הֵיכָן רַחֲמָיו וְרִבּוּי סְלִיחָתוֹ מַגִּיעַ שֶׁזֶּה בְּחִינַת: "וְאֵל אֱלֹקֵינוּ כִּי יַרְבֶּה לִסְלֹחַ" שֶׁדָּרְשׁוּ בְּמִדְרָשׁ וַיִּקְרָא זֶה עֲשִׂירִית הָאֵיפָה, הֵינוּ כַּנַּ"ל רַק כָּל אֶחָד צָרִיךְ לְהָבִין בְּעַצְמוֹ שֶׁיְּחוּס עַל עַצְמוֹ וְאַל יְתַיֵּאשׁ עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים לְעוֹלָם כִּי "חַסְדֵי ה' לֹא תָמְנוּ וְלֹא כָלוּ רַחֲמָיו" וְעִצָּם הַחֶסֶד הַזֶּה מִתְגַּלֶּה בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַל יְדֵי הַצַּדִּיקִים שֶׁמַּמְשִׁיכִים בְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מָשִׁיחַ, שֶׁעוֹשֶׂה עַצְמוֹ תָּמִיד עָנִי וְאֶבְיוֹן בְּחִינַת: "וַאֲנִי עָנִי וְאֶבְיוֹן" שֶׁאָמַר דָּוִד, בְּחִינַת 'עָנִי וְרוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר', וְהוּא עוֹסֵק לְתַקֵּן וּלְהוֹשִׁיעַ לְכָל הָעֲנִיִּים בִּבְחִינַת: "יָחוּס עַל דַּל וְאֶבְיוֹן" וְכוּ', וְהֵם מְרַמְּזִים לָנוּ יִקְרַת הַ"תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף" בְּצָרָתוֹ, אֲפִלּוּ אִם תְּפִלַּת הֶעָנִי הַזֹּאת אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת עַד הֵיכָן מַגִּיעַ תִּקּוּנָהּ וְזֶה בְּחִינַת קָרְבַּן מִנְחָה שֶׁבָּאָה חֲצָיָהּ (הֵינוּ תְּפִלַּת הֶעָנִי שֶׁאֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת וּמְעֹרֶבֶת בְּמַחֲשָׁבוֹת מְקֻלְקָלוֹת הָרַבֵּה אַף- עַל-פִּי-כֵן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְקַבְּלָהּ כַּנַּ"ל) וּמִי שֶׁמַּקְרִיב אוֹתָהּ מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מַקְרִיב מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, הֵינוּ כַּנַּ"ל (שָׁם, הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הֲלָכָה ז) : .

אות-צח

עִקַּר שְׁמִירַת הַזְּכָרוֹן, הַיְנוּ לִזְכֹּר הֵיטֵב אֶת אֱלֹקוּתוֹ וְאַדְנוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְעוֹלָם הוּא עַל-יְדֵי דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים, כִּי הַדִּבּוּרִים הֵם כֵּלִים לְקַבֵּל עַל יָדָם הִתְנוֹצְצוּת אוֹר אֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שֶּׁמַּרְבֶּה לְדַבֵּר בְּיוֹתֵר דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים הוּא מַמְשִׁיךְ הִתְגַּלּוּת אֱלֹקוּתוֹ יוֹתֵר וְזוֹכֶה לִזְכֹּר אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּיוֹתֵר וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְדַבֵּר דִּבּוּרִים הַרְבֵּה בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְאַל יֶחֱרַשׁ וְאַל יִשְׁקֹט וְאַל יִתֵּן דֳּמִי לוֹ, כִּי צְרִיכִים דִּבּוּרִים קְדוֹשִׁים הַרְבֵּה מְאד כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לְקַבֵּל הָאוֹר הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא הַזֶּה שֶׁל הִתְנוֹצְצוּת אֱלֹקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַשְּׁרוֹ הֵיטֵב בְּמחוֹ וְלִבּוֹ וְלֹא יִשְׁכַּח אוֹתוֹ לְעוֹלָם .

אות-צט

מְבאָר בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן רל"ז עִקַּר הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי הַפָּכִים הוּא עַל-יְדֵי נִגּוּן, וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאָמְרָה לֵאָה כְּשֶׁנּוֹלַד לֵוִי שֶׁהוּא בְּחִינַת סִטְרָא דְּנִגּוּנָא הַפַּעַם יִלָּוֶה אִישִׁי אֵלַי וְזֶה סוֹד מַה שֶּׁמְּנַגְּנִים בִּכְלֵי זֶמֶר עַל חֲתֻנָּה עַיֵּן שָׁם וְעַל כֵּן עִקַּר הַחִבּוּר וְהַדְּבֵקוּת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מְרוֹמָם וְנִשְׂגָּב מְאד מִזֶּה הָעוֹלָם הַשָּׁפָל וְהַגַּשְׁמִי וְהַנְּמוּךְ מְאד אֲפִלּוּ לְמִי שֶׁחָטָא וְנִתְרַחֵק מְאד מֵאָבִיו שֶׁבַּשָּׁמַיִם הוּא רַק עַל-יְדֵי סֵפֶר תְּהִלִּים שֶׁיְּסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה וְכֵן רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁאֲפִלּוּ הָאָדָם הָרָחוֹק מְאד מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֻנָּח בַּדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה מְאד, עַל פִּי רב עַל-יְדֵי נִגּוּן שֶׁמְּנַגֵּן וְכַוָּנָתוֹ לַשָּׁמַיִם נִתְעוֹרֵר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמַזְכִּיר אֶת עַצְמוֹ הֵיכָן הוּא בָּעוֹלָם, כִּי עַל-יְדֵי נְגִינָה עִקַּר הִתְחַבְּרוּת שְׁנֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם כְּמוֹ שְׁנֵי הַפָּכִים כַּנַּ"ל כֵּן עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁכָּלוּל מִכָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה בְּוַדַּאי יְכוֹלִים לְהִתְדַּבֵּק וּלְהִתְחַבֵּר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִכָּל מָקוֹם שֶׁהוּא כַּנַּ"ל וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת פְּסוּקֵי דְּזִמְרָה שֶׁהֵם בְּחִינַת נְגִינָה שֶׁאוֹמְרִים קֹדֶם קְרִיאַת-שְׁמַע וּתְפִלָּה, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה יוּכַל לְדַבֵּק עַצְמוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁעַת קְרִיאַת-שְׁמַע וּתְפִלָּה שֶׁאָז עִקַּר הַדְּבֵקוּת כַּיָּדוּעַ (שָׁם, הִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם הֲלָכָה ה') : .

אות-ק

לְכְאוֹרָה קָשֶׁה, מֵאַחַר שֶׁבֶּאֱמֶת כָּל הַיִּסּוּרִים וְהַחֶסְרוֹנוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם הַכֹּל הוּא לְטוֹבָתוֹ אוֹ לְזַכּוֹתוֹ עַל יָדָם לְחַיִּים נִצְחִיִּים אוֹ כְּדֵי שֶׁיִּנָּצֵל עַל-יְדֵי-זֶה מִצָּרוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת כַּיָּדוּעַ וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לוֹמַר 'כָּל מַה דְּעָבֵד רַחֲמָנָא לְטָב עָבֵד', אִם כֵּן לָמָּה הִזְהִירוּ אוֹתָנוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵיהֶן וְחֶסְרוֹנוֹתֵיהֶן אַךְ בֶּאֱמֶת אַף-עַל-פִּי-כֵן הָאָדָם צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל עַל כָּל חֶסְרוֹנוֹתָיו כִּי קֹדֶם שֶׁמִּתְפַּלֵּל הָאָדָם

בְּוַדַּאי הוּא טוֹבָה גְּדוֹלָה כָּל מַה שֶּׁבָּא עַל הָאָדָם וַאֲפִלּוּ יִסּוּרִים חַס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין לוֹ עֲדַיִן כֵּלִים וְצִנְוֹרוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם שֶׁפַע הַחֶסֶד, וְאִם יֵרֵד הַחֶסֶד קֹדֶם תִּקּוּנֵי הַכֵּלִים יִהְיוּ בִּבְחִינַת רִבּוּי הַשֶּׁמֶן הַגּוֹרֵם כִּבּוּי הַנֵּר וְאָז הַחֶסֶד נִתְהַפֵּךְ לְדִין קָשֶׁה חַס וְשָׁלוֹם, וְיוּכַל לָבוֹא לוֹ עַל-יְדֵי-זֶה הֶזֵּק וְהֶפְסֵד חַס וְשָׁלוֹם, מִמָּקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן כָּל זְמַן שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל חֶסְרוֹנוֹתָיו אָז הֵם לוֹ לְטוֹבָה גְּדוֹלָה אֲבָל עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה מַמְתִּיק הַדִּינִים וּמְתַקֵּן כֵּלִים וְצִנְוֹרוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם שֶׁפַע הַחֶסֶד כִּי עִקַּר תִּקּוּנֵי הַכֵּלִים הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה (עֵין פְּנִים) וְאָז דַּיְקָא אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי תָּבוֹא לוֹ הַשֶּׁפַע בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וּבְרִיאוּת הַגּוּף בְּאֵין מַחְסוֹר דָּבָר רַק לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יַזִּיק לוֹ הַשֶּׁפַע כְּלָל מֵאַחַר שֶׁכְּבָר נִתַּקְּנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כֵּלִים וְצִנְוֹרוֹת לְקַבֵּל עַל יָדָם שֶׁפַע הַחֶסֶד (שָׁם, הִלְכוֹת מִילָה הֲלָכָה ה') : .

אות-קא

(סֵפֶר הַמִּדּוֹת מֵאֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ מוֹהַר"ן, זֵכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, אוֹת יְשׁוּעָה סִימָן ג' עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת בָּא יְשׁוּעָה וְעַיִן שָׁם גַּם אוֹת הִתְבּוֹדְדוּת הַשִּׂיחָה שֶׁאָדָם מֵשִׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַשִּׂיחָה הַזֹּאת נַעֲשֶׂה אַחַר-כָּךְ גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה לְבָנָיו (וְעַיִן בְּרֵאשִׁית רַבָּה סֵדֶר וַיֵּצֵא פָּרָשָׁה ע', שֶׁכָּתַב שָׁם עַל תְּפִלָּתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְכוּ' נָטַל הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שִׂיחָתָן שֶׁל אָבוֹת וַעֲשָׂאָן מַפְתֵּחַ לִגְאֻלָּתָן שֶׁל בָּנִים) .

אות-קב

מְבאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' סִימָן רט"ו, דַּע, שֶׁיֵּשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִין (עֵין אִדְּרָא רַבָּא נְשָׂא דַּף קל"ו וּבְאִדְּרָא זוּטָא דַּף רצ"ג) וּכְנֶגֶד כָּל בֵּית-דִּין וּבֵית-דִּין יֵשׁ פִּדְיוֹן מְיֻחָד לְהַמְתִּיק הַדִּין שֶׁיֵּשׁ שָׁם עַל כֵּן לִפְעָמִים אֵינוֹ מוֹעִיל הַפִּדְיוֹן שֶׁעוֹשִׂין, כִּי לָאו כָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה פִּדְיוֹנוֹת וַאֲפִלּוּ אִם יוֹדֵעַ אוֹתָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה כֻּלָּם, וְעַל כֵּן כְּשֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן הַמְיֻחָד לְאוֹתוֹ הַדִּין עַל-יְדֵי-זֶה אֵינוֹ מוֹעִיל.

אַךְ דַּע, שֶׁיֵּשׁ פִּדְיוֹן אֶחָד שֶׁכּוֹלֵל כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים וְיָכוֹל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים וְזֶה הַפִּדְיוֹן צָרִיךְ עֵת רָצוֹן, בְּחִינַת הִתְגַּלּוּת מֵצַח הָרָצוֹן כְּמוֹ בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּחִינַת: "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי וְכוּ' עֵת רָצוֹן" וְכוּ' אַךְ אֲפִלּוּ הַצַּדִּיקִים לָאו כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ זֶה הַפִּדְיוֹן וְלֹא נִמְצָא כִּי אִם חַד בְּדָרָא שֶׁיֵּדַע זֶה הַפִּדְיוֹן וּפְעָמִים אֲפִלּוּ כְּשֶׁזֶּה הַצַּדִּיק עוֹשֶׂה פִּדְיוֹן אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵינוֹ מוֹעִיל וְזֶה מֻחְמָת כִּי גַּם לְמַעְלָה תְּאֵבִים מְאד לְפִדְיוֹן כָּזֶה כִּי לָאו בְּכָל פַּעַם בָּא לָהֶם מִלְמַטָּה פִּדְיוֹן כָּזֶה שֶׁיּוּכַל לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים בְּבַת אַחַת וְעַל כֵּן כְּשֶׁבָּא לָהֶם זאת הַהַמְתָּקָה הֵם מִשְׁתַּמְּשִׁים עִמָּהּ לְצֹרֶךְ דָּבָר אַחֵר,

דְּהַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה הַפִּדְיוֹן וְהַהַמְתָּקָה נַעֲשִׂין גֵּרִים כִּי כָּל זְמַן שֶׁיֵּשׁ עַכּוּ"ם בָּעוֹלָם חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם וּכְשֶׁמַּמְתִּיקִין הַדִּין וְהַחֲרוֹן אַף נִמְתָּק הָעַכּוּ"ם וְנַעֲשִׂין גֵּרִים.

וְזֶה הָיָה עֲבוֹדַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כָּל יְמֵי חַיָּיו וְגַם לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי הִשְׁתַּדֵּל לְקָרֵב הָעֵרֶב-רַב כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גֵּרִים, וְגַם בְּמוֹתוֹ נִקְבַּר מוּל בֵּית פְּעוֹר כְּדֵי לְהַמְתִּיק הָעַכּוּ"ם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂין גֵּרִים וְעַל כֵּן נִסְתַּלֵּק בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה שֶׁאָז הוּא עֵת רָצוֹן, כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים כַּנַּ"ל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גֵּרִים, כִּי כָּל עֲבוֹדַת מֹשֶׁה לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף שֶׁל הָעַכּוּ"ם לְרָצוֹן וְעַל כֵּן מִסִּפֵּר "מֹשֶׁה" הוּא מְמַצָּע בֵּין מִסִּפֵּר "שְׁמָד" לְמִסִּפֵּר "רָצוֹן" כִּי הוּא עוֹמֵד תָּמִיד לְהַמְתִּיק הַשִּׁמְד לְהַפְכָּהּ לְרָצוֹן כַּנַּ"ל וְכוּ'.

וְעַיֵּן גַּם בְּלִקּוּטֵי א' סִימָן י' מוּבָא שָׁם, כִּי "מֹשֶׁה" גִּימַטְרִיָּא "חֲרוֹן אַף" וּמוּבָן גַּם כֵּן עַל-פִּי מַאֲמָר זֶה וּמְבאָר בְּ"לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ה' אוֹת כ"ב עַל- פִּי מַאֲמָר זֶה גּדֶל יִקְרַת הַהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁעַל- יְדֵי שֶׁטּוֹעֵן הָאָדָם וּמַשִּׂיחַ וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ וּמְגַלֶּה דַּעְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ, שֶׁרוֹצֶה מְאד לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ רַק מַה יַּעֲשֶׂה, הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב כְּמַאֲמַר הַתַּנָּא: 'גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ שֶׁרְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּמִי מְעַכֵּב, הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה מְעַכֵּב' וּמְבַקֵּשׁ וּמִתְחַנֵּן לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְבַטֵּל וּלְהַכְנִיעַ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע שֶׁהוּא הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה, עַל- יְדֵי-זֶה מוֹסִיף כֹּחַ וְאֹמֶץ לְהַצְדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק תָּמִיד עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמַּצַּח הָרָצוֹן הָעֶלְיוֹן, לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן אַף שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה מִקָּרֵב הָרְחוֹקִים שֶׁיָּשׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּמַעֲלֶה אוֹתָם מִשִּׁמְד לְרָצוֹן, וְעַל-יְדֵי הַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַנַּ"ל הָאָדָם זוֹכֶה לְהִתְחַזְּקוּת הָרָצוֹן וּמַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ גַּם כֵּן הָאֱרֶת מֵצַּח הָרָצוֹן הַנַּ"ל לְבַטֵּל מֵאִתּוֹ הַשְּׁאוֹר שֶׁבָּעִסָּה הַנַּ"ל וְאִם יִהְיֶה חָזָק בָּזֶה מְאד אָז בְּוַדַּאי סוֹף כָּל סוֹף יִתַּקֵּן הַכֹּל עַל-יְדֵי כֹּחַ הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל שֶׁעוֹסֵק בַּפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל הֵן בְּחַיָּיו וְהֵן לְאַחַר מוֹתוֹ כִּי שָׁם נִתְתַּקֵּן הַכֹּל.

וְעַיֵּן שָׁם עוֹד אוֹת ס"ה, אֲשֶׁר עַל כֵּן חֲלִילָה.

א לְהַמֵּבִיא הַפִּדְיוֹן לְהָרְהֵר אַחֲרֵי הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הָעוֹשֶׂה הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ אֵלָיו יְשׁוּעָתוֹ כִּי בְּוַדַּאי הוּא לוֹ לְטוֹבָה נִפְלָאָה כִּי נַעֲשָׂה בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כַּנַּ"ל, וְזֶה צָרִיךְ כָּל אָדָם כִּי זֶה עִקַּר הַיְשׁוּעָה וְהָרַחֲמִים לִזְכּוֹת לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְהִנָּצֵל מֵעֲוֹנוֹת וְגַם הֲלֹא בֶּאֱמֶת צָרִיךְ כָּל אָדָם לִישׁוּעוֹת רַבּוֹת מְאד וּבְוַדַּאי בְּהַהַמְתָּקָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת שֶׁיִּהְיוּ נַעֲשִׂים עַל יָדָהּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כְּלוּלִים כָּל הַיְשׁוּעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת כִּי כָּל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, הֵם מֵהַסְתָּרַת פָּנִים מִבְּחִינַת חֲרוֹן אַף הַנַּ"ל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "הֲלֹא עַל כִּי אֵין אֱלֹהַי בְּקִרְבִּי", שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲבוֹדָה זָרָה וַחֲרוֹן אַף "מְצָאוּנִי הָרָעוֹת הָאֵלֶּה" וְעַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הַנַּ"ל נִמְתָּק הַכֹּל וּמִמֵּילָא יִהְיוּ נִמְשָׁכִין עַל-יְדֵי-זֶה בְּהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן כָּל הַיְשׁוּעוֹת

שֶׁהוּא צָרִיךְ לָהֶם בְּכָל מִינֵי הַרְחָבוֹת וּשְׁלֵמוּת לָנֶצַח, אַךְ שֶׁצְּרִיכִים לְהִתְמַהְמֵהַ, וְהַמַּאֲמִין לֹא יָחוּשׁ.

וְזֶה "יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל ה' כִּי עִם ה' הַחֶסֶד", הַיְנוּ שֶׁבְּוַדַּאי יַעֲשֶׂה חֶסֶד אַךְ "וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת", הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ עִמּוֹ הַרְבֵּה פְּדוּת וִישׁוּעוֹת שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאָדָם עַל כֵּן אִי אֶפְשָׁר לְמַלֹּאת לוֹ חֶסְרוֹנוֹ מִיָּד וְצָרִיךְ רַק לְיַחֵל וּלְהַמְתִּין לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, עַד שֶׁיִּפְדֶּה אוֹתוֹ מֵהַצָּרָה הַיּוֹתֵר גְּדוֹלָה וְאַחַר-כָּךְ יוֹשִׁיעוֹ גַּם בָּזֶה וְהָעִקָּר מַה שֶּׁהוּא יִתְבָּרַךְ פּוֹדֶה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹונוֹתָם עַל-יְדֵי הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹונוֹתָיו", שֶׁזֶּה בְּחִינַת עֲשִׂיַּת גֵּרִים שֶׁעַל- יְדֵי הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַנַּ"ל (וְזֶה גַּם כֵּן בְּחִינַת וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת וְהַיְנוּ הַפִּדְיוֹן הַגָּדוֹל הַנַּ"ל שֶׁכּוֹלֶלֶת כָּל הַפִּדְיוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִינִים).

וְעַל כֵּן צְרִיכִין לְהַמְתִּין וּלְיַחֵל לָה' וְכָל מַה שֶּׁיִּתְחַזֵּק יוֹתֵר לְקַוּוֹת לָה' וּלְבַל לִדְחֹק אֶת הַשָּׁעָה תִּתְקָרֵב יְשׁוּעָתוֹ יוֹתֵר כִּי עַל-יְדֵי הַקִּוּוּי וְהַבִּטָּחוֹן בְּעַצְמוֹ תִּצְמַח יְשׁוּעָתוֹ בְּקָרוֹב וְכוּ', וְעַיֵּן שָׁם עוֹד וּמְמֵילָא מוּבָן שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ הַנַּ"ל כְּדֵי לְהוֹסִיף כֹּחַ וְאֹמֶץ לְהַצְדִּיק הָאֱמֶת שֶׁעוֹסֵק בְּזֶה הַפִּדְיוֹן הָעֶלְיוֹן הַכּוֹלֵל הַנַּ"ל שֶׁעַל יָדוֹ נִמְתַּק וְנִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל וְנִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעַת הַמַּעְתִּיק שֶׁמִּכָּל זֶה מוּבָן שֹׁרֶשׁ הַדְּבָרִים מַה שֶּׁהֵבֵאתִי לְעֵיל אוֹת הַקֹּדֶם מ"סֵּפֶר הַמִּדּוֹת", שֶׁהַשִּׂיחָה שֶׁאָדָם מַשִּׂיחַ בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ נַעֲשֶׂה אַחַר-כָּךְ גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה לְבָנָיו, כִּי בְּוַדַּאי יָכוֹל לִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁתָּבוֹא יְשׁוּעָתוֹ בְּהֶמְשֵׁךְ הַזְּמַן גַּם אֲלֵיהֶם בְּעַצְמוֹ כַּנַּ"ל, אַךְ אַף אִם לֹא יִזְכֶּה לָזֶה בְּעַצְמוֹ בְּוַדַּאי תָּבוֹא עַל-יְדֵי-זֶה הַגְּאֻלָּה וְהַיְשׁוּעָה לְבָנָיו אָמַר הַמַּעְתִּיק: רָאִיתִי לְחַבֵּר סוֹף הַסֵּפֶר בִּתְחִלָּתוֹ וּלְהַעְתִּיק תַּמְצִית הַדְּבָרִים הַיּוֹצְאִים מֵהַדְּרוּשׁ הַנִּפְלָא מִסֵּפֶר "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" (אֹרַח חַיִּים הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הֲלָכָה ה') שֶׁנִּתְיַסֵּד עַל הַמַּאֲמָר "תְּהִלִּים מְסֻגָּל לְתִשׁוּבָה" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן ע"ג שֶׁנֶּעְתַּק בְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת א' וְעַל הַמַּאֲמָר "הִתְבּוֹדְדוּת הוּא מַעֲלָה עֶלְיוֹנָה מְאד" בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כ"ה שֶׁנֶּעְתַּק בְּהַסֵּפֶר הַזֶּה אוֹת ב', שֶׁמְּדַבֵּר בּוֹ הַרְבֵּה מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַזּוֹכֶה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיְּקָרְבוֹ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּמִגְּדֻלַּת הָעִנְיָן לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְזֶה הוּא תִּכֶּן דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בְּהַהֲלָכָה הַנַּ"ל .

אות-א

עַל-פִּי הַמַּאֲמָרִים הָאֵלֶּה הַנַּ"ל יִתְבָּאֵר עִנְיַן רֹאשׁ- הַשָּׁנָה וְיוֹם-הַכִּפּוּרִים וְסֻכּוֹת וְאַרְבָּעָה מִינִים וְהוֹשַׁעְנָא רַבָּא וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְכוּ' כִּי כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה שֶׁמֵּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַכֹּל בִּשְׁבִיל הַמַּלְכוּת דִּקְדֻשָּׁה לְבָנוֹתָהּ פַּרְצוּף שָׁלֵם וּלְיַחֲדָהּ עִם זְעֵיר אַנְפִּין כַּמְבאָר בַּכַּוָּונוֹת, הַיְנוּ שֶׁכָּל כַּוָּנָתֵנוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה לִבְנוֹת אֶת הַתְּפִלָּה לְהָקִים אוֹתָהּ

מִנְּפִילָתָהּ כִּי עַכְשָׁו הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד נָפְלָה מְאד כְּמַאֲמַר רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, "כֶּרֶם זָלַת לִבְנֵי אָדָם", אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם וּמַאי נִיהוּ תְּפִלָּה וְזֶה עִקַּר כָּל עֲבוֹדָתֵנוּ בַּיָּמִים הַלָּלוּ לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת מַלְכוּת וְלִבְנוֹתָהּ בִּנְיָן שָׁלֵם.

וְהִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינוֹת תְּפִלּוֹת: יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וְהִיא טְפֵילָה לְהַתּוֹרָה וְיֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינָה אַחַת עִם הַתּוֹרָה מַמָּשׁ וְגַם הִיא גְּבוֹהָה מֵהַתּוֹרָה, הַיְנוּ כִּי יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִין עַל צְרָכָיו, דְּהַיְנוּ עַל פַּרְנָסָה וּבָנִים וְחַיִּים וּרְפוּאָה וְכוּ' וְזאת הַתְּפִלָּה נִקְרֵאת חַיֵּי שָׁעָה וְהִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה אֵלֶיהָ.

כִּי בְּוַדַּאי מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צְרָכֵי גּוּפוֹ וְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן כְּלָל בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה רַק הוּא מִתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בָּנִי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי וְכוּ' לְהַנָּאָתוֹ וּלְצֹרֶךְ גּוּפוֹ, זאת הַתְּפִלָּה בְּוַדַּאי אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כְּלָל כִּי מִי שֶׁאֵינוֹ מְסְתַּכֵּל עַל הַתַּכְלִית הָאַחֲרוֹן הָאֲמִתִּי לָמָּה לוֹ חַיִּים וּמָה הַנַּחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְּפִלָּתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל שֶׁיִּתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ פַּרְנָסָה וּמָמוֹן בִּשְׁבִיל לְמַלֹּאת תַּאֲוַת בִּטְנוֹ, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה בִּבְחִינַת עֹשֶׁר שָׁמוּר לְבָעָלָיו לְרָעָתוֹ, וְעַל כֵּן עַל תְּפִלּוֹת כָּאֵלּוּ קוֹרֵא תִּגֹּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ 'צוֹוְחִין כְּכַלְבִּין הַב לָן חַיֵּי הַב לָן מְזוֹנֵי' וְכוּ' (אָמַר הַמַּעְתִּיק:

בָּזֶה יְכוֹלִין אָנוּ לְפָרֵשׁ כִּפְשׁוּטוֹ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, (מַסֶּכֶת יוֹמָא י"א:):

וְדַבֶּרְתָּ בָּם, וְלֹא בִּתְפִלָּה, הַיְנוּ עַל תְּפִלּוֹת כָּאֵלֶּה, עַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשׁ"י וְתוֹסְפוֹת) כִּי אֵין לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת מִתְּפִלָּה שֶׁהִיא בִּשְׁבִיל צְרָכֵי הַגּוּף כִּי אִם כְּשֶׁזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל מִתְכַּוֵּן בִּתְפִלָּתוֹ בִּשְׁבִיל קִיּוּם הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ בָּנִי חַיֵּי מְזוֹנֵי, כְּדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו בֶּאֱמֶת וְאִם כַּוָּנָתוֹ בֶּאֱמֶת בִּשְׁבִיל זֶה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נַחַת רוּחַ מִתְּפִלָּה זאת רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן תְּפִלָּה כָּזאת הִיא לְמַטָּה מֵהַתּוֹרָה וּטְפֵלָה אֵלֶיהָ כִּי הֲלֹא הָעִקָּר הוּא הַתּוֹרָה רַק הוּא מִתְפַּלֵּל עַל צְרָכֵי הַגּוּף בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְקַיֵּם עַל-יְדֵי-זֶה אֶת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן תְּפִלָּה כָּזאת הִיא טְפֵלָה לְהַתּוֹרָה וּלְמַטָּה מִמֶּנּוּ וְעַל הַמַּאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה כָּזאת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'מַנִּיחִין חַיֵּי עוֹלָם וְעוֹסְקִין בְּחַיֵּי שָׁעָה' כִּי הֲלֹא אַף-עַל-פִּי-כֵן לְעֵת עַתָּה הַתְּפִלָּה זאת הִיא בִּשְׁבִיל צְרָכֵי הַגּוּף שֶׁזֶּה חַיֵּי שָׁעָה, רַק שֶׁצְּרִיכִין אוֹתָהּ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁהִיא חַיֵּי עוֹלָם עַל כֵּן בְּוַדַּאי עִסֶּק הַתּוֹרָה בְּעַצְמָהּ בְּוַדַּאי גָּדוֹל מִתְּפִלָּה כָּזאת, וּתְפִלָּה כָּזאת צָרִיךְ שְׁמִירָה גְּדוֹלָה שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחִיצוֹנִים, הַיְנוּ כִּי מֵאַחַר שֶׁמִּתְפַּלֵּל עַל צְרָכֵי הַגּוּף רַק שֶׁכַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה עַל כֵּן בְּקַל תּוּכַל הַסִּטְרָא אַחֲרָא לְהִתְאַחֵז בּוֹ וּלְהַטּוֹת כַּוָּנָתוֹ בִּשְׁבִיל צְרָכֵי הַגּוּף בְּעַצְמוֹ.

וְעַל כֵּן כְּשֶׁהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת הִיא בִּבְחִינָה זאת, זֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁמְּבאָר בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁהַמַּלְכוּת דְּבוּקָה כְּבָיְכוֹל עִם זְעֵיר אַנְפִּין אָחוֹר בְּאָחוֹר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִינָקוּ מִמֶּנָּה

הַחִיצוֹנִים, כִּי בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כַּמּוּבָן בְּכַוָּנוֹת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וּבִשְׁאָר מְקוֹמוֹת הַיְנוּ כִּי אָז אֵין לְהַמַּלְכוּת שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה פַּרְצוּף בִּפְנֵי עַצְמָהּ רַק הִיא דְּבוּקָה עִם הַתּוֹרָה שֶׁהִיא בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין וּבְלֹא הַתּוֹרָה אֵין לָהּ עִנְיָן וַחֲשִׁיבוּת כְּלָל כַּנַ"ל וְגַם צְרִיכָה שְׁמִירָה, שֶׁלֹּא יִתְאַחֲזוּ בָּהּ הַחִיצוֹנִים כַּנַ"ל.

אֲבָל עִקַּר שְׁלֵמוּת בְּנְיַן הַתְּפִלָּה הִיא כְּשֶׁאָדָם מִתְפַּלֵּל רַק עַל צָרְכֵי נִשְׁמָתוֹ לְבַד דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו לִזְכּוֹת לְיִרְאַת הַשֵּׁם וְלַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ וְלִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלָּמַד כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה וּתְפִלָּה כָּזֹאת אֵינָהּ טְפֵלָה לְלִמּוּד הַתּוֹרָה אַדְרַבָּא, הִיא עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה מַאַחַר שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַק לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה וְזֹאת הַתְּפִלָּה הִיא שָׁוְוה לְהַתּוֹרָה וּגְבוֹהָה מִמֶּנָּה כִּבְיָכוֹל, כִּי הֲלֹא הָעִקָּר הַכַּוָּנָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הִיא כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְזֶה כָּל כַּוָּנָתוֹ בִּתְפִלָּתוֹ, שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַק לְיִרְאָה אֶת הַשֵּׁם וּלְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם: "אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה'" וְכוּ' נִמְצָא שֶׁהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם וְאַף גַּם הַתְּפִלָּה גְּבוֹהָה יוֹתֵר בִּבְחִינַת אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ וּבִבְחִינַת: "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'", דְּהַיְנוּ תְּפִלָּה כָּזֹאת שֶׁהִיא בְּחִינַת: "אִשָּׁה יִרְאַת ה'" הִיא רֵאשִׁית וּלְמַעְלָה מֵהַחָכְמָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, כִּי עַל יָדָהּ זוֹכִין לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הָעִקָּר.

וְזֶה בְּחִינַת כָּל כַּוָּנַת הַנְּסִירָה שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְהַמְתִּיק הַדִּינִים וּלְבַטֵּל אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, שֶׁיְּנִיקָתָם מִתֹּקֶף הַדִּינִים חַס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי לְנַסֵּר אֶת הַמַּלְכוּת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה בִּבְחִינַת אָחוֹר בְּאָחוֹר, רַק שֶׁתִּהְיֶה פַּרְצוּף שָׁלֵם בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְתִתְיַחֵד בִּבְחִינַת פָּנִים בְּפָנִים כַּמְּבאָר בִּכְתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה הַיְנוּ כַּנַ"ל שֶׁאָנוּ עוֹסְקִין אָז לְהַמְשִׁיךְ שְׁלֵמוּת תִּקּוּן הַתְּפִלָּה בָּעוֹלָם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יִהְיֶה עִקַּר תְּפִלָּתוֹ רַק עַל הַיִּרְאָה אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד וְהַנּוֹרָא וּלְקַיֵּם מִצְוֹתָיו בִּשְׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן מַתְחִילִין בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ וְכוּ' שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל .

אות-ב

וְהִנֵּה רֹאשׁ-הַשָּׁנָה הוּא רִאשׁוֹן לְעֲשֶׂרֶת-יְמֵי- תְּשׁוּבָה וְאָז צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם, שֶׁיִּזְכּוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה מַמְשִׁיכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין לִבְנוֹת קוֹמַת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּזְכֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כַּנַ"ל שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, הַיְנוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה כִּי דַּיְקָא עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה, כִּי עַל-יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לִפְעֹל הַכֹּל, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא וּכְבָר נִתְפַּס בְּתַאֲווֹתָיו הָרָעוֹת

עַד שֶׁנִּדְמֶה לוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לָצֵאת מִשָּׁם, אַף-עַל- פִּי-כֵן הַדִּבּוּר בְּיָדוֹ וְאִם יַרְבֶּה לְדַבֵּר דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְיִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לָשׁוּב וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁכָּל תְּפִלּוֹתָיו הֵם עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּוַדַּאי יְעוֹרֵר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָלָיו עַד שֶׁיִּפְתַּח לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה וְיִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִירַחֲמֵהוּ.

וְעַל כֵּן מְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסִימָן א' שֶׁאֲמִירַת תְּהִלִּים מְסֻגָּל לִתְשׁוּבָה כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים נִתְיַסֵּד רַק עַל דֶּרֶךְ זֶה וּכְמוֹ שֶׁאָמַר דָּוִד בְּעַצְמוֹ: "אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' וְכוּ' לַחֲזוֹת בְּנעַם ה'", וּכְתִיב: "הוֹרֵנִי הַשֵּׁם דַּרְכֶּךָ אֲהַלֵּךְ בַּאֲמִתֶּךָ" וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה הַרְבֵּה פְּסוּקִים וַאֲפִלּוּ כָּל הַתְּפִלּוֹת שֶׁהִתְפַּלֵּל לְהַנָּצֵל מִשּׂוֹנְאָיו, כָּל כַּוָּנָתוֹ לְהִנָּצֵל מִשּׂוֹנְאֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם הַיֵּצֶר הָרָע וְחֵילוֹתָיו כִּי כָּל הָאוֹיְבִים וְהַשּׂוֹנְאִים נִמְשָׁךְ גַּם כֵּן מֵהֶם הַכְּלָל שֶׁכָּל כַּוָּנַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, בְּסֵפֶר תְּהִלִּים הוּא לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וּלְהִנָּצֵל מִכָּל הַשּׂוֹנְאִים וְהַמּוֹנְעִים וְהַמְעַכְּבִים מִלַּעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּנַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת כִּי כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים הוּא מֵהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם וְעַל כֵּן הֵם חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תּוֹרָה, הַיְנוּ שֶׁעָשָׂה מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּעַצְמָהּ בְּחִינַת דָּוִד כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאֲנִי תְּפִלָּה" וְעַל כֵּן עִקַּר הִתְעוֹרְרוּת הַתְּשׁוּבָה הִיא עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים כִּי עִקַּר הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַּ"ל.

אֲבָל דֶּרֶךְ זֶה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד מִבְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנִּמְשָׁכִין מֵאוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כִּי כְּמוֹ שֶׁהָרוֹפֵא הַמֻּמְחֶה כְּשֶׁרוֹצֶה לְרַפְּאוֹת אֵיזֶה חוֹלַאַת שֶׁבָּאָדָם, אִי אֶפְשָׁר לֵידַע בִּשְׁלֵמוּת מַהוּת הַחוֹלַאַת כִּי אִם כְּשֶׁבָּקִי הֵיטֵב בְּחָכְמַת הַנִּתּוּחַ וְיוֹדֵעַ כָּל פְּרָטֵי קוֹמַת הָאָדָם וּתְכוּנַת כָּל אֵיבָרָיו וְגִידָיו וְעוֹרְקָיו בִּשְׁלֵמוּת וְאֵיךְ כָּל הָאֵיבָרִים הַפְּנִימִיִּים וְהַחִצוֹנִיִּים עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִין זֶה אֵצֶל זֶה וּתְכוּנַת פְּרָקֵיהֶם וְקִשְׁרֵיהֶם וְחִבּוּרֵיהֶם אֵיךְ כָּל אֵיבָר וְעֶצֶם וְכוּ' מְקֻשָּׁר וּמְחֻבָּר זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה עַל- יְדֵי קִשְׁרֵי הַגִּידִים וְהָעוֹרְקִים וְכוּ', וְאֵיךְ הַדָּמִים רָצִים בָּהֶם וּשְׁאָר כָּל תְּכוּנַת הַגּוּף הַכְּלוּלִים בְּחָכְמַת הַנִּתּוּחַ וְאָז דַּוְקָא כְּשֶׁהָרוֹפֵא בָּקִי בְּכָל זֶה הֵיטֵב אָז יָכוֹל לְכָנֵס לְהָבִין מַהוּת הַחוֹלַאַת וְלַעֲסֹק בִּרְפוּאָתוֹ.

א.

כְּמוֹ כֵן צַדִּיקֵי הַדּוֹר הָאֲמִתִּיִּים הָעוֹסְקִים בִּרְפוּאַת חֻלְיֵי נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אִי אֶפְשָׁר לָהֶם לַעֲסֹק בִּרְפוּאָתָם, כִּי אִם כְּשֶׁיּוֹדְעִים בִּשְׁלֵמוּת מַהוּת חֻלְיֵי הַנֶּפֶשׁ וְזֶה עַל-יְדֵי שֶׁיּוֹדְעִים בְּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הָאָדָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרֵאת אָדָם כִּי

הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת קוֹמַת הָאָדָם שֶׁהֵם רַמַ"ח [=מָאתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה] מִצְווֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה [=שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ] מִצְווֹת לֹא תַּעֲשֶׂה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רְמַ"ח אֵיבָרִים וּשְׁסָ"ה גִּידִים שֶׁבְּקוֹמַת אָדָם וּכְמוֹ שֶׁהָאֵיבָרִים וְהַגִּידִים שֶׁבָּאָדָם עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים וּמְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן צְרִיכִין לֵידַע בִּבְחִינַת קוֹמַת הַתּוֹרָה סֵדֶר הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר שֶׁל כָּל רַמַ"ח מִצְווֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ"ה מִצְווֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, וְכָל הַמִּצְווֹת דְּרַבָּנָן הַכְלוּלִים בָּהֶם לֵידַע הֵיטֵב אֵיךְ הֵם עֲרוּכִים וּמְסֻדָּרִים וּמְקֻשָּׁרִים זֶה בָּזֶה וְזֶה בָּזֶה, וְאָז יְכוֹלִים לֵידַע סְגֻלַּת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה וּמִדָּה וּמִדָּה לְאֵיזֶה רְפוּאָה הִיא מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר וְאֵיךְ לְרַפְּאוֹת חֳלִי הַנֶּפֶשׁ וְאָז דַּוְקָא כְּשֶׁמַּמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תוֹרָה כְּאֵלּוּ שֶׁיּוֹדְעִים עַל יָדָם בִּחִינַת תְּכוּנַת קוֹמַת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל אָז יְכוֹלִין לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ הַקְּדוֹשָׁה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, הַיְנוּ שֶׁנּוּכַל לִשְׁפֹּךְ לִבֵּנוּ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי הַשֵּׁם לְקַיֵּם מִצְוָה זאת בְּכַדֵּי שֶׁנִּזְכֶּה עַל-יְדֵי-זֶה לְמִדָּה טוֹבָה זאת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה לָבוֹא לְתִקּוּן דָּבָר זֶה וּלְמַדְרֵגָה זאת.

כְּמוֹ לְמָשָׁל כְּשֶׁאֶחָד רוֹצֶה לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת, אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ סְגֻלַּת הַצִּיצִית אֵיזֶה מִדָּה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר עַל-יְדֵי צִיצִית וּלְאֵיזֶה מַעֲלָה יִזְכֶּה עַל יָדָהּ וְכוּ', אָז בְּוַדַּאי אֵינוֹ יָכוֹל לְבַקֵּשׁ לְהַאֲרִיךְ בִּתְפִלָּה עַד שֶׁיִּשָּׁבֵר לִבּוֹ, עַד שֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְבַקֵּשׁ רַק רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם זַכֵּנִי לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית בִּשְׁלֵמוּת אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּוַדַּאי גַּם זֶה טוֹב מְאד, אַשְׁרֵי שֶׁיִּאחֵז בָּהּ לְבַקֵּשׁ עַל כָּל מִצְוָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן אֵינוֹ זוֹכֶה לַעֲשׂוֹת תְּפִלָּתוֹ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים שֶׁהוּא זֶה שֶׁזּוֹכֶה לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר אֲבָל עִקַּר הַתְּפִלָּה הַשְּׁלֵמָה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה הוּא מֵחִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא שֶׁזּוֹכִין לֵידַע עַל יָדָם סְגֻלַּת הַמִּצְווֹת כְּמוֹ בְּמֹשֵׁל הַצִּיצִית שֶׁזִּכְרְנוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ הָאָדָם שֶׁצִּיצִית מְסֻגָּל לְשַׁבֵּר תַּאֲוַת נְאוּף וְלִזְכּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה לַעֲצַת הַצַּדִּיקִים וְלֶאֱמוּנָה שְׁלֵמָה וְלִתְפִלָּה וּלְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלַעֲשׂוֹת נִסִּים וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּסֵפֶר "לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן ז' הִנֵּה עַל-פִּי דֶּרֶךְ זֶה בְּוַדַּאי יָכוֹל לְסַדֵּר תְּפִלּוֹת רַבּוֹת בַּאֲרִיכוּת נִפְלָא עַל מִצְוַת צִיצִית כִּי כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁיּוֹדֵעַ בְּנַפְשׁוֹ כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתִּקּוּן הַבְּרִית וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּעִנְיָן זֶה בְּכָל פַּעַם כַּמָּה וְכַמָּה הוּא צָרִיךְ לְהַפְצִיר לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיּוֹשִׁיעוֹ לְקַיֵּם מִצְוַת צִיצִית כְּתִקּוּנָהּ כְּדֵי לְהִנָּצֵל מִתַּאֲוַת נְאוּף, שֶׁהִיא הָעוֹמֶדֶת עָלָיו בְּכָל יוֹם לְכָלּוֹתוֹ חַס וְשָׁלוֹם, לְהַרְחִיקוֹ מֵחַי הַחַיִּים.

וְכֵן כְּשֶׁיִּזְכֹּר כַּמָּה הוּא רָחוֹק מֵאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהוּא יְסוֹד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה הוּא רָחוֹק מִתְּפִלָּה וְכוּ' וְכֵן כַּמָּה וְכַמָּה עֲצוּת רָעוֹת שֶׁל הַמְהַפְּכִים הָאֱמֶת וְכוּ' מִתְגַּבְּרִים עָלָיו וְכַמָּה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים הוּא צָרִיךְ לִזְכּוֹת לְעֵצוֹת אֱמִתִּיּוֹת שֶׁהֵם עֲצוֹת צַדִּיקִים הֵן עַל כָּל אֵלֶּה בְּוַדַּאי יוּכַל לִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה מִתּוֹרָה זאת הַמְדַבֶּרֶת מִסְּגֻלַּת מִצְוַת צִיצִית לְפָרֵשׁ אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ עַל-יְדֵי- זֶה וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה בִּשְׁאָר מִצְווֹת הַתּוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי תוֹרָה

כְּאֵלּוּ נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְשָׁם שֹׁרֶשׁ שֶׁל הַשָּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁהֵם כְּלַל כָּל הַחִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁמַּמְשִׁיכִים הַצַּדִּיקִים וְשָׁם גַּם שֹׁרֶשׁ שֶׁל הַשָּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם כְּלַל שֹׁרֶשׁ כָּל סֵדֶר הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְעַל כֵּן עַל-יְדֵי הַצַּדִּיקֵי אֱמֶת שֶׁמַּמְשִׁיכִים חִדּוּשֵׁי תוֹרָתָם מִשָּׁם עַל-יְדֵי-זֶה מַמְשִׁיכִין זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵחִדּוּשֵׁי תוֹרָתָם תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכֶה לִתְשׁוּבָה כַּנַּ"ל.

וּבְשָׁבִיל זֶה תּוֹקְעִין שׁוֹפָר בְּראשׁ-הַשָּׁנָה כִּי עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר מַמְשִׁיכִין חִדּוּשֵׁי תוֹרָה כְּאֵלּוּ, שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה, כִּי הַתּוֹרָה נִתְּנָה בְּקוֹל שׁוֹפָר וְגַם שׁוֹפָר הוּא בְּחִינַת יִרְאָה בְּחִינַת תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יִרְאַת הַשֵּׁם הִיא תְּתַהַלָּל", וּבְשָׁבִיל זֶה נִתְּנָה הַתּוֹרָה בְּקוֹל שׁוֹפָר לְהוֹרוֹת שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה הִיא כְּשֶׁזּוֹכֶה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת יִרְאָה שֶׁנִּתְגַּלָּה עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר כַּנַּ"ל וְהִנֵּה יָדוּעַ כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲלוֹת מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא צְרִיכִין לְסַלֵּק הַמְּחִין שֶׁמִּקֹּדֶם, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בַּגְּמָרָא רַבִּי זֵירָא כַּד הֲוֵי סָלֵק לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הֲוָה מִתְעַנֵּה כְּדֵי לִשְׁכֹּחַ הַתּוֹרָה שֶׁל חוּץ-לָאָרֶץ וּלְזָכוֹת לְקַבֵּל הַמְּחִין שֶׁל אֶרֶץ- יִשְׂרָאֵל.

וְזֶה בְּחִינַת הַמְּבאָר בְּכִתְבֵי הָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, מֵהַשָּׁנָה וְהַדּוּרְמִיטָא דְּאַפִּיל עַל זְעֵיר אַנְפִּין שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְאַחַר-כָּךְ נִתְעוֹרֵר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִסָּרֶת וּנְבָנִית הַמַּלְכוּת כִּי בְּראשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁצְּרִיכִין לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְדֶרֶךְ זֶה צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ מִמָּקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד מִבְּחִינַת חִדּוּשֵׁי אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה כַּנַּ"ל, עַל כֵּן מַפִּיל עַל-יְדֵי זְעֵיר אַנְפִּין דּוּרְמִיטָא וְשֵׁנָה שֶׁהוּא בְּחִינַת הִסְתַּלְּקוּת הַמְּחִין שֶׁמִּקֹּדֶם כְּדֵי לִזְכּוֹת לְמִחִין גְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר עַל-יְדֵי הַשּׁוֹפָר, דְּהַיְנוּ לְהַמְשִׁיךְ חִדּוּשֵׁי תוֹרָה הַנַּ"ל מִבְּחִינַת עַתִּיק כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה עַל יָדָם לִבְנוֹת קוֹמַת הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה בָּעוֹלָם שֶׁצְּרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ עַתָּה בְּראשׁ-הַשָּׁנָה כַּנַּ"ל וְגַם כִּי לוּחוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת נִשְׁתַּבְּרוּ עַל-יְדֵי חֵטְא הָעֶגֶל וְאָז עָלָה מֹשֶׁה לְרַצּוֹת אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאָז גִּילָה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם הַיְנוּ שֶׁגִּלָּה לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁעַל יְדֵי שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁמַּמְשִׁיכִין מִשְּׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, עַל-יְדֵי- זֶה זוֹכִין לְהַכְנִיס קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל לַהֲשִׁיבָם כֻּלָּם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן בְּראשׁ-הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם רִאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת-יְמֵי-תְּשׁוּבָה, שֶׁנִּגְמָרִים בְּיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁהֵם עֲשָׂרָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים מֵאַרְבָּעִים יוֹם

הָאַחֲרוֹנִים שֶׁבָּהֶם נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, תּוֹקְעִין אָז בַּשּׁוֹפָר שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְהַמְשִׁיךְ תִּקּוּן הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל .

אות-ג

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכֻיּוֹת זִכְרוֹנוֹת שׁוֹפָרוֹת שֶׁאוֹמְרִים בְּתְפִלַּת מוּסָף שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הַרְבֵּה פְּסוּקִים מִתּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים הַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂים אָז מִפְּסוּקֵי תַּנַ"ךְ תְּפִלָּה שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה וְעַל כֵּן אוֹמְרִים אוֹתָם בְּתְפִלַּת מוּסָף וְגַם עִקַּר תְּקִיעַת שׁוֹפָר הוּא בְּמוּסָף כִּי כָּל עִנְיַן תְּפִלַּת מוּסָף נִתְיַסֵּד עַל דָּבָר זֶה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת הַיְנוּ כִּי מֵחֲמַת שֶׁאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַקְרִיב הַקְרְבָּנוֹת בְּפֹעַל שֶׁאָנוּ צְרִיכִים לְהַקְרִיב עַל כֵּן אָנוּ מִתְפַּלְּלִים לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנַקְרִיב לְפָנָיךְ אֶת קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כְּמַצַּוֵּה עָלֵינוּ בְּהַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, הַיְנוּ מֵהַמְּצָוָה שֶׁל הַקְרָבַת קָרְבַּן מוּסָף שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִין עַתָּה לְקַיְּמָהּ עוֹשִׂין מִזֶּה תְּפִלָּה וּבָזֶה אָנוּ מַמְשִׁיכִין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁהוּא רָחוֹק מִקִּיּוּם אֵיזֶה מִצְוָה הֵן מִצְוֹת עֲשֵׂה הֵן מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיְּמָהּ וּכְמוֹ שֶׁעַל-יְדֵי שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים שֶׁנִּזְכֶּה לְהַקְרִיב הַקָּרְבָּן מוּסָף עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף לָשׁוּב לְאַרְצֵנוּ וּלְהַקְרִיב שָׁם קָרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּפֹעַל מַמָּשׁ וּלְעֵת עַתָּה זֹאת הַתְּפִלָּה בְּעַצְמָהּ נֶחֱשֶׁבֶת בְּמִקּוֹם קָרְבָּן כְּמוֹ כֵן הוּא לְעִנְיַן הַדֶּרֶךְ הַנַּ"ל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה נִזְכֶּה סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת, וְגַם כָּל זְמַן שֶׁאֵין אָנוּ זוֹכִים עֲדַיִן לִגְאֻלַּת הַנֶּפֶשׁ בִּשְׁלֵמוּת אַף-עַל-פִּי-כֵן הַתְּפִלָּה בְּעַצְמָהּ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִים עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה גַּם זֶה חָשׁוּב וּמְקֻבָּל אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְאד וְנֶחֱשָׁב כְּאִלּוּ עָשִׂינוּ מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלֵינוּ וְעַל כֵּן עִקַּר מִצְוַת תְּקִיעַת שׁוֹפָר שֶׁהוּא לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל הוּא בִּשְׁעַת תְּפִלַּת מוּסָף:.

וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּשַׁבָּת וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְיוֹם-טוֹב וְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּרִים מִתְפַּלְּלִים מוּסָף, כִּי כָּל הַיָּמִים הָאֵלּוּ הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה, וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא שֶׁאָז יִהְיֶה יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ תְּשׁוּבָה כַּמּוּבָא בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לִקּוּטֵי א' סִימָן ו' וְשַׁבָּת הוּא בְּחִינַת וְשַׁבְתָּ עַד הַשֵּׁם אֱלֹהֶיךָ וְכֵן כָּל הַיָּמִים טוֹבִים הֵם יְמֵי דִּין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל בְּפֶסַח נִדּוֹנִין עַל הַתְּבוּאָה בַּעֲצֶרֶת נִדּוֹנִין וְכוּ' בֶּחָג נִדּוֹנִין וְכוּ' וִימֵי דִּין הֵם יְמֵי תְּשׁוּבָה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לִקּוּטֵי א' סִימָן ל' וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ הוּא שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה כַּמְבֹאָר בִּדְבָרָיו זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, לִקּוּטֵי א' סִימָן י', שֶׁמִּזֶּה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא הָבִיאוּ עָלַי כַּפָּרָה עַל שֶׁמִּעַטְתִּי אֶת הַיָּרֵחַ, מִזֶּה נִשְׁתַּלְשֵׁל תְּשׁוּבָה בְּכָל

הַנִּבְרָאִים בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְיוֹם כִּפּוּרִים הֵם בְּוַדַּאי יְמֵי תְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַמְשָׁכַת דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתְּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת תְּפִלַּת מוּסָף כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן בְּכָל הַיָּמִים הָאֵלֶּה מִתְפַּלְּלִין תְּפִלַּת מוּסָף .

אות-ד

וְזֶה בְּחִינַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְעִקַּר תִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ- חֹדֶשׁ הוּא לְמַלְּאוֹת פְּגִימַת הַלְּבָנָה, שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם בְּחִינַת וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, הַיְנוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִין רַק עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה וְעַל-יְדֵי-זֶה נִכְלָלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיַחַד שֶׁהֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד בְּחִינַת חַמָּה וּלְבָנָה כַּיָּדוּעַ, וּשְׁנֵיהֶם שָׁוִים בְּקוֹמָתָם וּשְׁנֵיהֶם מְשָׁתַּמְּשִׁים בְּכֶתֶר אֶחָד, כִּי תַּכְלִית שְׁנֵיהֶם אֶחָד הוּא, כִּי תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים וְזֶה תַּכְלִית הַתְּפִלָּה מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּפִלָּתוֹ הִיא לִזְכּוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה לָבוֹא לִידֵי מַעֲשֶׂה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר וְהַתַּכְלִית וְעַל כֵּן נִקְבַּע רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּי זֶה בְּחִינַת כְּלִלְיוּת חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד כִּי הַשָּׁנִים נִמְנִים לַחַמָּה וְהֶחֳדָשִׁים נִמְנִים לַלְּבָנָה כַּמּוּבָא, כִּי אָז בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן לַעֲשֶׂרֶת-יְמֵי- תְּשׁוּבָה שֶׁאָנוּ מַתְחִילִין בְּהִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִים לְהָקִים קוֹמַת הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה,עַל כֵּן אָז נִכְלָל חַמָּה וּלְבָנָה יַחַד כִּי שְׁנֵיהֶם שָׁוִים,כִּי כָּל זֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל.

וְהִנֵּה כְּבָר מְבֹאָר שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה שֶׁעִקַּר הִתְעוֹרְרוּת לִתְשׁוּבָה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה וּמְבֹאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל בְּסִימָן א' כִּי הָאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֵׁיֵּשׁ בִּשְׁמוֹת שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, עַיֵּן שָׁם וְזֶה בְּחִינַת שְׁנֵים-עָשָׂר רָאשֵׁי חֲדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ כִּי הַכֹּל אֶחָד כִּי שֹׁרֶשׁ הַתְּשׁוּבָה הוּא רֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל כִּי רֹאשׁ חֹדֶשׁ הוּא בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, הַיְנוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁיְּסֵד דָּוִד, שֶׁזּוֹכִין עַל יָדוֹ לִתְשׁוּבָה וְעַל כֵּן הֵם שְׁנֵים- עָשָׂר רָאשֵׁי חֲדָשִׁים כְּנֶגֶד שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁזּוֹכִין לָבוֹא אֲלֵיהֶם עַל-יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת דָּוִד, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ-.

חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה: שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם הַשֵּׁם-לְהוֹדוֹת דַּיְקָא, בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הוֹדוֹת וְהַלֵּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת רֹאשׁ-חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל.

וְעִקַּר זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּחִינַת תְּהִלִּים וְאוֹתִיּוֹת שִׁבְטֵי יָהּ נַעֲשָׂה בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁנִּקְבַּע בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁמַּסְמִיךְ "כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט", הַיְנוּ בְּחִינַת רֹאשׁ- הַשָּׁנָה שֶׁאָז יוֹשְׁבִים כִּסְאוֹת לַמִּשְׁפָּט וְאָז צְרִיכִין לַעֲסֹק בְּתִקּוּן זֶה וְזֶה: "כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד", שֶׁהַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה נִתְתַּקֵּן עַל-יְדֵי בְּחִינַת מַלְכוּת דָּוִד, הַיְנוּ עַל-יְדֵי תְּהִלִּים

וְעַל כֵּן עוֹסְקִים אָז כָּל יִשְׂרָאֵל בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים כַּמְבאָר בְּהַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וַעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה וְלִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה וְזֶה זוֹכִין עַל-יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל .

אות-ה

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם כִּפּוּר שֶׁאָז נִכְנָס הַכֹּהֵן גָּדוֹל לִפְנֵי וְלִפְנִים שֶׁשָּׁם עוֹמֵד הָאָרוֹן וְהַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה בְּשָׁרְשָׁהּ וְשָׁם גַּם עִקַּר מְקוֹם עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה בְּשָׁרְשָׁהּ כִּי הַתְּפִלּוֹת עוֹלִין דֶּרֶךְ שָׁם כַּיָּדוּעַ וְשָׁם בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים עִקַּר תַּכְלִית שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה, כִּי זֶה עִקַּר שְׁלֵמוּת הַקְּדֻשָּׁה כְּשֶׁנִּכְלָלִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיַחַד שֶׁזֶּה זוֹכִין עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן שָׁם בְּמָקוֹם הָאָרוֹן שָׁם הוּא תַּכְלִית הַיִּחוּד כַּיָּדוּעַ כִּי שָׁם מִתְיַחֲדִין תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיִחוּדָא שְׁלִים וְעַל כֵּן מַמְשִׁיךְ הַכֹּהֵן גָּדוֹל מִשָּׁם זֶה הַשִּׂכְלִ הָעֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַמְּחִילָה וְעַל כֵּן בְּיוֹם-הַכִּפּוּרִים נִתְּנוּ הַלּוּחוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת, וְאָז נִתְרַצָּה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמשֶׁה וְנִתְקַבְּלָה תְּפִלָּתוֹ, וְאָמַר לוֹ: "סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ", כִּי אָז נִתְחַבֵּר וְנִתְיַחֵד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה יַחַד, כִּי זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ אָז הַתִּקּוּן לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְתַּקֵּן הַכֹּל כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת הַוִּדּוּיִים שֶׁל יוֹם כִּפּוּרִים שֶׁפּוֹרְטִין בְּהַוִּדּוּי כָּל הַחֲטָאִים וּמִתְחָרְטִין עֲלֵיהֶם וּמְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: "יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד", נִמְצָא שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מִכָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁעָבַר עֲלֵיהֶם הוּא מִתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּצַיְּלוֹ לְהַבָּא וְיִמְחַל לוֹ עַל הֶעָבָר שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה נִמְצָא שֶׁבְּכָל יוֹם שֶׁל יוֹם-הַכִּפּוּרִים עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה עַל-יְדֵי רִבּוּי הַוִּדּוּיִים שֶׁאוֹמְרִים אָז כִּי אָז צְרִיכִין לְכָךְ כִּי אָז יוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל אַרְבָּעִים יוֹם אַחֲרוֹנִים שֶׁאָז עִקַּר גְּמַר הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא הָעֵגֶל שֶׁעָבְרוּ עַל הַתּוֹרָה, שֶׁעִקַּר הַתִּקּוּן עַל-יְדֵי שֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּה בְּחִינַת שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּתְגַּלּוּ לְמשֶׁה אָז הַנִּמְשָׁכִין מִשְּׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם בִּשְׁבִיל הַתִּקּוּן כַּנַּ"ל (וְעַל כֵּן מִתְפַּלְּלִים בְּיוֹם-הַכִּפּוּרִים חָמֵשׁ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, שֶׁזֶּה בְּחִינַת חֲמִשָּׁה סִפְרֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה כַּנַּ"ל).

וְעַל כֵּן אוֹמְרִים בְּסוֹף תְּפִלַּת נְעִילָה שֶׁבַע פְּעָמִים "ה' הוּא הָאֱלֹהִים", הַיְנוּ שֶׁה' וֶאֱלֹקִים שֶׁהֵם בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין וּמַלְכוּת בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כַּיָּדוּעַ כֻּלֹּה חַד, הַיְנוּ כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אוֹמְרִין זאת שֶׁבַע פְּעָמִים זֶה בְּחִינַת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת: "שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ" וְכֵן הַתּוֹרָה הוּא בְּחִינַת שִׁבְעָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה" וְזֶה: "שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ" עַל

מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךָ נַעֲשָׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וְזֶה בְּחִינַת מְזַקֵּק שִׁבְעָתַיִם שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַשַּׁבָּטִים שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים בְּחִינַת תְּפִלּוֹת הַנַּעֲשִׂים מֵהַתּוֹרָה וְאָז נִתְקַיֵּם וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וְאוֹר הַחַמָּה יִהְיֶה שִׁבְעָתַיִם כַּנַּ"ל (וְעַל כֵּן מְקַדְּשִׁין בְּמוֹצָאֵי יוֹם כִּפּוּרִים הַלְּבָנָה וּמִתְפַּלְּלִים וְהָיָה אוֹר הַלְּבָנָה וְכוּ' כַּנַּ"ל) וְכָל זֶה זוֹכִין בְּיוֹם כִּפּוּרִים, סוֹד יוֹבֵל הַגָּדוֹל שַׁעַר הַחֲמִשִּׁים שֶׁשָּׁם הוּא בְּחִינַת שׁוֹפָר גָּדוֹל שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁעַר הָעֶלְיוֹן מֵחֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, שֶׁיַּשִּׂיג אוֹתוֹ מְשִׁיחַ שֶׁיַּשִּׂיג אוֹרָיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ זֶה הַשֵּׂכֶל הָאֱמֶת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יָשׁוּבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְעוֹלָם וָעֶד .

אות-ו

וְזֶה בְּחִינַת סֻכָּה כִּי סֻכָּה הוּא בְּחִינַת לְהָקִים סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וְלִזְכּוֹת לְסֻכַּת שָׁלֵם וְעִקַּר סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּפְּלָה בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים, כִּי כָּל עֵסֶק דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה תְּפִלָּה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאֲנִי תְּפִלָּה", הַיְנוּ לְהָקִים אֶת הַתְּפִלָּה מִנְּפִילָתָהּ כִּי עַכְשָׁו הַתְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת: "כְּרֶם זָלַת לִבְנֵי אָדָם" 'אֵלּוּ דְּבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרֶמּוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמַאי נִיהוּ? תְּפִלָּה' (הַיְנוּ בְּחִינַת אֵלּוּ הַתְּפִלּוֹת הָעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵהֶם שַׁעֲשׁוּעִים גְּדוֹלִים לְמַעְלָה, כַּמְבאָר שָׁם בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן כ"ה) וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִים בָּהֶם, וְעַל כֵּן הַתְּפִלָּה הוּא עַכְשָׁו בְּחִינַת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת וּבְסֻכּוֹת עוֹסְקִים לַהֲקִימָהּ וְזֶה בְּחִינַת שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל מְצָוַת סֻכָּה, צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת אַרְעַי, זֶה בְּחִינַת אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים, וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, זֶה שֶׁיּוֹדֵעַ לְחַדֵּשׁ בָּהּ דָּבָר, וְזֶה זוֹכִין דַּיְקָא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁאָז זוֹכִין בְּוַדַּאי לְחַדֵּשׁ דָּבָר בִּתְפִלָּתוֹ בְּכָל פַּעַם (וְעַיֵּן בְּמִכְתְּבֵי מוֹרֵנוּ הָרַב רַבִּי נָתָן, זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה, שְׁנַת תקצ"ה ראש-חֹדֶשׁ חֶשְׁוָן שֶׁזֶּה בְּחִינַת סֻכָּה חֲדָשָׁה, שֶׁצְּרִיכָה הַסֻּכָּה לִהְיוֹת חֲדָשָׁה דַּוְקָא, כִּי סֻכָּה יְשָׁנָה יֵשׁ פּוֹסְלִים וְזֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה חֲדָשָׁה עַיֵּן שָׁם).

וְזֶה בְּחִינַת סֻכַּת שָׁלֵם, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם וְיִחוּד גָּמוּר בֵּין תּוֹרָה לִתְפִלָּה שֶׁהֵם בְּחִינַת זְעֵיר אַנְפִּין וּמַלְכוּת שֶׁשָּׁם עִקַּר הַיִּחוּד וְהַשָּׁלוֹם וְשָׁם בַּסֻּכָּה נִכְנָסִים כָּל הַשִּׁבְעָה רוֹעִים מֵאַבְרָהָם עַד דָּוִד הַכֹּל בִּשְׁבִיל בְּחִינָה זאת, כִּי הַהִתְחָלָה מִתְּפִלָּה וְהַסּוֹף הוּא תְּפִלָּה, כִּי עֲבוֹדַת הָאָבוֹת הִתְחִילָה מִתְּפִלָּה כִּי עֲדַיִן לֹא הָיוּ שׁוּם תּוֹרָה וְעַל כֵּן אַבְרָהָם תִּקֵּן שַׁחֲרִית וְכוּ', אֲבָל עֲדַיִן לֹא הָיָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם הַתּוֹרָה וְיוֹסֵף הוּא הַמֵּבִיא אֶת הַתּוֹרָה לִבְחִינַת דָּוִד לַעֲשׂוֹת מִמֶּנָּה תְּפִלָּה

לְהוֹלִיד מַעֲשִׂים טוֹבִים, כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם בְּחִינַת צַדִּיק חַ"י עָלְמִין חַ"י בִּרְכָאִין דְּצַלּוֹתָא שֶׁהוּא הַבְּחִינָה הַמְחַבֵּר שְׁנֵיהֶם מֹשֶׁה וְדָוִד תּוֹרָה וּתְפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וְעַל כֵּן מֹשֶׁה יוֹסֵף דָּוִד בְּגִימַטְרִיָּא תְּפִלָּה כִּי דַּיְקָא שְׁלָשְׁתָּם הֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה.

כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הוּא כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׁלֹשֶׁת הַצַּדִּיקִים הָאֵלֶּה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן נִסְתַּלְּקוּ שְׁלָשְׁתָּם בְּשָׁעַת תַּכְלִית שְׁלֵמוּת עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּשַׁבָּת בְּמִנְחָה בְּעֵת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין בְּבְחִינַת: "וַאֲנִי תְּפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן" שֶׁאוֹמְרִים אָז וְזֶהוּ: "עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ" אֱמֶת, זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרַת אֱמֶת, הַיְנוּ עַל-יְדֵי הָאֱמֶת שֶׁאָזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, עַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי תַּעֲנֵנִי וְיִהְיֶה לִי לִישׁוּעָה וְזֶהוּ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ עָזִּי זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת ה' עז לְעַמּוֹ יִתֵּן וְזִמְרָת יָהּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה, הַיְנוּ כְּשֶׁאֶזְכֶּה לְדַבֵּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה, דְּהַיְנוּ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה אָז בְּוַדַּאי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה וְעַל כֵּן כָּל אֵלֶּה הַשִּׁבְעָה רוֹעִים שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה נִכְנָסִים בַּסֻּכָּה כִּי בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִים בָּזֶה כַּנַּ"ל.

וְגַם אֵלּוּ הַשִּׁבְעָה רוֹעִים הַנַּ"ל הֵם שֹׂרֶשׁ הַשְּׁנַיִם-עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, כִּי הַשְּׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבָטִים הֵם בְּחִינַת שְׁנַיִם-עָשָׂר גְּבוּלֵי אֲלַכְסוֹן בְּחִינַת שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה פְּשׁוּטוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִמֹּשֶׁבַע כְּפוּלוֹת מִבְּחִינַת שִׁבְעָה יְמֵי הַבְּנָיָן כַּיָּדוּעַ, וְעַל כֵּן יֵשׁ בִּשְׁמוֹת הַשְּׁנַיִם-עָשָׂר שְׁבָטִים אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים שֶׁבַע, כִּי שְׁרָשָׁם בְּחִינַת שִׁבְעָה רוֹעִים וְאַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת הַשְּׁבָטִים הֵם בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה בְּחִינַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שֶׁהֵם בְּחִינַת תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל.

וּבְסֻכּוֹת עוֹסְקִין בָּזֶה וְעַל כֵּן נִכְנָסִים לַסֻּכָּה כַּנַּ"ל, כִּי הַתִּקּוּן שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה קִבְּלוּ הַתּוֹרָה בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים בְּשָׁבוּעוֹת נִקְּנָם אַחַר-כָּךְ עַל- יְדֵי חֵטְא הָעֵגֶל וְאָז חָזַר וְנִמְשָׁךְ זֶהֳמַת הַנָּחָשׁ שֶׁנִּפְסְקָה בְּמַתַּן תּוֹרָה וְעַתָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה עוֹסְקִין לְתַקֵּן הַתִּקּוּן שֶׁל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן וְהַתִּקּוּן נִשְׁלָם בְּיוֹם כִּפּוּרִים שֶׁאָז הוּא גְּמַר מִן אַרְבָּעִים יָמִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁנִּתְגַּלָּה אָז הַתִּקּוּן שֶׁל שְׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁנִּמְשְׁכוּ מִשְּׁלֹשׁ-עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶם שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן אַחַר יוֹם כִּפּוּרִים עוֹשִׂים שִׁבְעַת יְמֵי הַסֻּכּוֹת וְנִכְנָסִים בְּהַסֻּכָּה הַשִּׁבְעָה רוֹעִים וּבָזֶה מַמְשִׁיכִין מֵחָדָשׁ הַתִּקּוּן שֶׁל שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, וְאַחַר-כָּךְ הוּא שְׁמִינִי עֲצֶרֶת שֶׁהוּא כְּנֶגֶד שְׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא גַּם כֵּן עֲצֶרֶת וְאָז מְסַיְּמִים גַּם כֵּן הַתּוֹרָה וְנִגְמַר אָז הַתִּקּוּן שֶׁהִתְחַלְנוּ בּוֹ מֵרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא לְתַקֵּן וּלְהַשְׁלִים כְּלַל בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי שֶׁכּוֹלְלִים אוֹתָם יַחַד וְעוֹשִׂים מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל וְטוֹב אַחֲרִית דָּבָר מֵרֹאשִׁיתוֹ, כִּי הַתִּקּוּן

שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה שֶׁנִּגְמָר בְּשָׁבוּעוֹת נִפְגָּם כַּנַ"ל מֵחֲמַת שֶׁלֹּא קִבַּלְנוּ אָז רַק הַתּוֹרָה וְלֹא נִתְגַּלָּה עֲדַיִן הַתִּקּוּן שֶׁל שִׁלּשׁ- עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שֶׁהוּא בְּחִינַת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַ"ל, אֲבָל מֵרֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְיוֹם- כִּפּוּר עַד עַתָּה עוֹסְקִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְזֶה עִקַּר הַתִּקּוּן כַּנַ"ל וְזֶה גַּם כֵּן הַבְּחִינָה שֶׁהַסֻּכָּה צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה 'צִלָּתָהּ מְרֻבָּה. מֵחַמָּתָהּ' כִּי חַמָּה הוּא בְּחִינַת הַתּוֹרָה וְצֵל הוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וְהַסֻּכָּה מְעֹרֶבֶת מֵחַמָּה וְצֵל, הַיְנוּ מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה אֲבָל הַצֵּל צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מְרֻבֶּה כִּי הָעִקָּר הִיא הַתְּפִלָּה שֶׁמִּתְפַּלְּלִים עַל קִיּוּם הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה כָּזאת הוּא בְּחִינַת מַעֲשֶׂה בְּחִינַת קִיּוּם הַתּוֹרָה מַמָּשׁ, עַל כֵּן הָעִקָּר כִּי צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מַעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ שֶׁזֶּה בְּחִינַת צִלָּתָהּ מְרֻבָּה מֵחַמָּתָהּ כַּנַ"ל .

אות-ז

וְעַל כֵּן בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שֶׁאָז נִגְמָר הַתִּקּוּן אוֹמְרִים אָז כָּל סֵפֶר תְּהִלִּים כִּי זֶה עִקַּר הַתִּקּוּן שֶׁאָנוּ עוֹסְקִים מֵרֹאשׁ-הַשָּׁנָה עַד עַתָּה לְהַמְשִׁיךְ אֱמִירַת תְּהִלִּים בָּעוֹלָם וְלַעֲסֹק בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת תְּהִלִּים כַּנַ"ל .

אות-ח

וְזֶה בְּחִינַת הַכַּוָּנוֹת שֶׁל הַחַ"י נַעֲנוּעִים עִם הַלּוּלָב וּמִינָיו כִּי הֵם חַ"י נַעֲנוּעִים כְּנֶגֶד חַ"י בְּרָכָאן דִּצְלוֹתָא וּמְבָאֵר בְּכִתְבֵי הָאֲאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, שֶׁכַּוָּנַת הַנַּעֲנוּעִים הוּא כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מֵהַמּחִין שֶׁבְּרֹאשׁ לְתוֹךְ הַשִּׁשָּׁה קְצָווֹת, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה כֹּחַ לְהַמּחִין שֶׁבַּשִּׁשָּׁה קְצָווֹת לְהָאִיר לְתוֹךְ הַמַּלְכוּת הַיְנוּ כִּי כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה זֶה בְּחִינַת שֶׁמְּאִירִין הַמּחִין שֶׁבַּשִּׁשָּׁה קְצָווֹת שֶׁהוּא הַתּוֹרָה לְהַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וְזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְפַּלֵּל סְתָם לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, אַךְ תְּפִלָּה כָּזוֹ אֵינָהּ יְכוֹלָה לִהְיוֹת בִּבְחִינַת רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְהַאֲרִיךְ בָּהּ עֲדַיִן וְלִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם נֹכַח פְּנֵי הַשֵּׁם, עַד שֶׁיְּעוֹרֵר רַחֲמָיו יִתְבָּרַךְ בִּשְׁלֵמוּת עַל-יְדֵי-זֶה, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאָרָה מִמּחִין שֶׁבְּרֹאשׁ, הַיְנוּ מִבְּחִינַת חִדּוּשֵׁי תוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת אוֹרִיתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהֵם בְּחִינַת שָׁרְשֵׁי הַתּוֹרָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִים סְגֻלַּת כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מַה יְכוֹלִין לְזָכוֹת עַל יָדָהּ וְאָז עַל-יְדֵי חִדּוּשֵׁי תוֹרָה כָּאֵלּוּ נִמְשָׁךְ בִּשְׁלֵמוּת זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְלִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם, שֶׁיִּזְכֶּה לְקַיֵּם כָּל מִצְוָה כָּרָאוּי כַּנַ"ל בַּמֶּה שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּעִנְיַן הַשּׁוֹפָר עַיֵּן שָׁם .

אות-ט

וְזוֹ בְּחִינַת הַהַקָּפוֹת שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה שֶׁמַּקִּיפִין עִם הַתּוֹרָה וְאוֹמְרִים אָז תְּחִנּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, אָנָּא הַשֵּׁם הוֹשִׁיעָה נָּא לְהוֹרוֹת שֶׁהַתּוֹרָה עֲדַיִן בִּבְחִינַת מַקִּיפִין אֲצָלֵנוּ וְכָל עִסְקֵנוּ לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַכְנִיס הַמַּקִּיף לְפָנִים, דְּהַיְנוּ שֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁקִּיּוּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְווֹת שֶׁלֹּא זָכִינוּ עֲדַיִן בִּשְׁלֵמוּת וְהוּא בִּבְחִינַת מַקִּיף אֲצָלֵנוּ נִזְכֶּה לְקַיְּמָם בִּשְׁלֵמוּת, וְזֶה כָּל בַּקָּשָׁתֵינוּ אָנָּא הַשֵּׁם הוֹשִׁיעָה נָּא, וְעַל כֵּן שְׂמֵחִים אָז מְאד כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לִתְפִלּוֹת שְׁלֵמוֹת כָּאֵלּוּ שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת מִשָּׁם עִקַּר הַשִּׂמְחָה כַּמּוּבָן בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן כ"ב, שֶׁנַּעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם עִקַּר הַשִּׂמְחָה בְּחִינַת מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, עַל הַכְּתָרִים שֶׁל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהַחֲזִירָם לָנוּ, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר: "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם" (שַׁבָּת פ"ח) וְעִקַּר שִׂמְחַת הַשִּׂמְחָה הוּא עַל-יְדֵי הַיִּרְאָה שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה עַיֵּן שָׁם .

אות-י

וְזֶה עִנְיַן נִסּוּךְ הַמַּיִם בֶּחָג כִּי זֶה בְּחִינַת: "וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה'" הַנֶּאֱמַר בְּשִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י שֶׁשָּׁפְכוּ לִבָּם כַּמַּיִם, הַיְנוּ בְּחִינַת שִׂמְחַת הַתְּפִלָּה שֶׁנִּשְׁלַם בְּסֵכוֹת כַּנַ"ל וְזֶה בְּחִינַת שִׂמְחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁהוּא עַל שֵׁם שֶׁכָּתוּב: "וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה" וְתַרְגּוּמוֹ: 'וּתְקַבְּלוּן אוּלְפָּן חֲדָת', הַיְנוּ בְּחִינַת הַחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה הַנַּ"ל הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת עַתִּיקָא סְתִימָאָה וְהֵם בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה מַמָּשׁ בְּחִינַת נַחַל נוֹבֵעַ מָקוֹר חָכְמָה , כִּי נוֹבְעִים מֵהֶם עֵצוֹת וִישׁוּעוֹת נִפְלָאוֹת בְּלִי גְּבוּל וְקֵץ, שֶׁיְּכוֹלִים לְהוֹשִׁיעַ לַכֹּל אֲפִלּוּ יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה וּמֵחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כָּאֵלּוּ כְּשֶׁזּוֹכִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁפֹּךְ לִבּוֹ כַּמַּיִם לִפְנֵי הַשֵּׁם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי אֲשֶׁר יוֹדֵעַ נִגְעֵי לִבּוֹ וּמַכְאוֹבָיו אֵיךְ הוּא רָחוֹק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְאֵיזֶה מִדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲווֹת רָעוֹת וּבִלְבּוּלִים רָעִים נָפַל בַּעֲוֹונוֹתָיו וְכָל מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלָיו בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, שֶׁהַכֹּל יוֹכֵל לִמְצֹא בְּתוֹךְ תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרוֹת הָאֵלֶּה הַנַּ"ל וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ בְּרַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים עַל כֻּלָּם, כְּבֵן הַמִּתְחַטֵּא לִפְנֵי אָבִיו, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁאִיבַת מַיִם הַנַּ"ל וְזֶה וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ דֶּרֶךְ זֶה בִּשְׁלֵמוּת הוּא בְּוַדַּאי שִׂמְחָה שֶׁאֵין לָהּ קֵץ בְּחִינַת וְגִילוּ בִּרְעָדָה הַנַּ"ל בְּחִינַת וְשִׂמְחַת עוֹלָם כַּנַּ"ל לְעִנְיַן הַשִּׂמְחָה שֶׁל שִׂמְחַת תּוֹרָה וְהַהַקָּפוֹת .

אות-יא

וְזֶה (יִרְמְיָה ל"א) "עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה כִּי בָרָא הַשֵּׁם חֲדָשָׁה בָּאָרֶץ נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר", וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י הַפָּסוּק לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: תִּתְחַמָּקִין תִּסְתְּרִי מִמֶּנִּי שֶׁאַתְּ בּוֹשָׁה לְשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ, הִנֵּה חֲדָשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיִּשְׁאֲנָהּ לְשׁוֹן אֲסוֹבְבָה בָּעִיר אֲבַקְּשָׁה וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹן רַשִׁ"י וְלִכְאוֹרָה מָה עִנְיַן נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזָּכָר וְכוּ' לְעִנְיַן תְּשׁוּבָה? אַךְ עַל-פִּי הַנַּ"ל מְבֹאָר הֵיטֵב, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה זָכָר וּנְקֵבָה שָׁרְשָׁם לְמַעְלָה בְּמָקוֹם גָּבוֹהַּ מְאד שֶׁכָּל הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים תְּלוּיִים בָּהֶם כַּמּוּבָן בְּכָל סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְהֵם בְּחִינַת הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וּכְנֶסֶת- יִשְׂרָאֵל וְהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי תְּפִלָּה הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה כִּי עִקַּר שְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה הוּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה וְזֶה אִי אֶפְשָׁר כִּי אִם עַל-יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת כָּל הַחִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא שֶׁכֻּלָּם נִמְשָׁכִים מִבְּחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַדְּשׁוּת הַתּוֹרָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה, וְעַל- יְדֵי חִדּוּשִׁים אֵלּוּ יִהְיֶה נִמְשָׁךְ זֶה הַדֶּרֶךְ בִּשְׁלֵמוּת בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל.

וְאָז לֹא נִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲפִלּוּ אִם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁעָשִׂינוּ וַאֲפִלּוּ אִם אֲנַחְנוּ עַכְשָׁו כְּמוֹ שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים בְּעַצְמֵנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, אַף-עַל-פִּי-כֵן עַל-פִּי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת הַנִּמְשָׁךְ עַתָּה מִבְּחִינַת הִתְנוֹצְצוּת מְשִׁיחַ שֶׁמִּתְנוֹצֵץ לָבוֹא בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ, כִּי בְּוַדַּאי לֹא יִתְמַהְמֵהּ עוֹד חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ שֶׁהִתְמַהְמֵהּ עַד הֵנָּה עַל-פִּי דֶּרֶךְ זֶה אָנוּ יְכוֹלִין כֻּלָּנוּ אֵיךְ שֶׁהוּא לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאַחַר שֶׁכָּל תְּשׁוּבָתֵנוּ וְתִקְוָתֵנוּ וְתוֹחַלְתֵּנוּ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁאָנוּ מְצַפִּים וּמְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּשִׁיב אוֹתָנוּ אֵלָיו וְיַעְזְרֵנוּ וְיוֹשִׁיעֵנוּ בִּגְבוּרָתוֹ הַגְּדוֹלָה וּבַחֶסֶדָיו הַנִּפְלָאִים לְקַיֵּם אֶת כָּל הַתּוֹרָה מֵעַתָּה עַל כֵּן בְּוַדַּאי עַתָּה אֵין לָנוּ לִפֹּל בְּדַעְתֵּנוּ מִלְּהִתְפַּלֵּל לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵחֲמַת שֶׁמַּעֲשֵׂינוּ אֵינָם כְּהָגֶן, כִּי הֲלֹא אַדְרַבָּא זֶהוּ בְּעַצְמוֹ בַּקָּשָׁתֵינוּ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא יַעְזְרֵנוּ לְתַקֵּן מַעֲשֵׂינוּ וּבְזֶה אָנוּ יְכוֹלִים לַעֲסֹק תָּמִיד, עַד שֶׁיְּרַחֵם עָלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם לְמַלְּאוֹת בַּקָּשָׁתֵינוּ וּבֶאֱמֶת מִי שֶׁהוּא חָזָק בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה לְהַרְבּוֹת בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְלַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וּלְהַרְבּוֹת בִּתְפִלּוֹת כָּאֵלּוּ תָּמִיד סוֹף כָּל סוֹף בְּוַדַּאי יָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִפִּי אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ.

וְזֶה שֶׁצּוֹעֵק הַנָּבִיא: "עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין הַבַּת הַשּׁוֹבֵבָה", הַיְנוּ שֶׁהַנָּבִיא קוֹרֵא תִּגֹּר וְצוֹעֵק וְקוֹרֵא בְּקוֹל גָּדוֹל אָיֹם וְנוֹרָא עַל מָה שֶׁאָנוּ נוֹפְלִין בְּדַעְתֵּנוּ בְּכָל פַּעַם מִלָּשׁוּב מֵחֲמַת רִבּוּי מַעֲשֵׂנוּ הָרָעִים, שֶׁהֵיינוּ שׁוֹנִים בְּאוֹלְתֵּנוּ פְּעָמִים אֵין מִסְפָּר כַּיָּדוּעַ, שֶׁרֹב הַמִּתְרַחֲקִים

מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁהוּא מֵחֲמַת נְפִילוֹת הָאֱלֶה מֵאַחַר שֶׁרוֹאִים שֶׁזֶּה כַּמָּה שֶׁחֲפֵצִים לָשׁוּב וּבְכָל פַּעַם נוֹפְלִים יוֹתֵר, וְהַבַּעַל דָּבָר מִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וּמֵחֲמַת זֶה נִתְרַשְּׁלוּ יְדֵיהֶם מִלָּשׁוּב עוֹד כְּאִלּוּ אָפַס תִּקְוָה חַס וְשָׁלוֹם, וְעַל זֶה צוֹעֵק הַנָּבִיא: "עַד מָתַי תִּתְחַמְּקִין עַד מָתַי תִּסָּתְרִי מִמֶּנּוּ שֶׁאַתְּ בּוֹשָׁה לָשׁוּב אֵלַי מִפְּנֵי דַּרְכֵּךְ, הִנֵּה חָדָשָׁה נִבְרֵאת בָּאָרֶץ, שֶׁהַנְּקֵבָה תַּחֲזֹר אַחַר הַזְּכָרִים", הַיְנוּ שֶׁהַנְּקֵבָה הָאִשָּׁה יִרְאַת הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה רוֹדֶפֶת אַחַר הַתּוֹרָה שֶׁזֶּה הֵיא רַק כְּשֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כִּי מַה שֶּׁעַכְשָׁו דַּרְכּוֹ שֶׁל אִישׁ לַחֲזֹר אַחַר אִשָּׁה זֶהוּ מֵחֲמַת קַטְנוּתָהּ בְּמַעֲלָה, כִּי עַכְשָׁו הַתְּפִלָּה בְּקַטְנוּת וְרב הַתְּפִלּוֹת הֵם צָרְכֵי הַגּוּף וְאָז אֵין לְהַתְּפִלָּה פְּתִחוֹן פֶּה לִרְדֹּף אַחַר הַתּוֹרָה וְלִתְבֹּעַ אוֹתָהּ, כִּי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא לְצָרְכֵי הַגּוּף אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְכוּ' כַּנַּ"ל בִּתְחִלַּת הַדְּרוּשׁ, וְעַל כֵּן בְּוַדַּאי אֵין זֶה דֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהָאֱמֶת לוֹמַר אֶלָּמַד תּוֹרָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרְכֵי הַגּוּף, כִּי זֶה הוּא בְּחִינַת 'אַל תַּעֲשֵׂם קֵרְדֹּם לַחֲתֹךְ בָּהֶם', כִּי עִקַּר כַּוָּנָתוֹ עַל צָרְכֵי הַגּוּף רַק מֵחֲמַת שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לִשְׁאֹל עַל צָרְכָיו, עַל כֵּן הוּא לוֹמֵד כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאַל צָרְכָיו וְזֶה בְּוַדַּאי מְגֻנֶּה מְאד עַל כֵּן אֵין נָאֶה בִּתְפִלָּה כָּזוֹ שֶׁהַתְּפִלָּה תְּבַקֵּשׁ אֶת הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל.

אֲבָל הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת שֶׁהוּא לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, אָז הַתְּפִלָּה נִבְנֵית בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל וְאָז בְּוַדַּאי אֵינָהּ מִתְבַּיֶּשֶׁת הַתְּפִלָּה בְּחִינַת אִשָּׁה לִרְדֹּף אַחַר בַּעְלָהּ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת: "נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר" בְּחִינַת: "הֶחֱזִיקוּ שִׁבְעָה נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד" וְכוּ' כִּי תְּפִלָּה שְׁלֵמָה כְּזֹאת בְּוַדַּאי תּוּכַל לִרְדֹּף אַחַר הַתּוֹרָה וּלְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ לְמַד וַעֲסֹק בַּתּוֹרָה בִּשְׁבִילוֹ כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת אֵלּוּ, כִּי כָּל כַּוָּנָתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאִי, וְעַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה אֵין לְךָ לְהִתְבַּיֵּשׁ לָשׁוּב אֵלַי תָּמִיד יִהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה כִּי רַחֲמַי לֹא כָלִים וּבְכָל פַּעַם תּוּכַל לָבוֹא בִּתְפִלָּה וְתַחֲנוּנִים לְבַקְּשֵׁנִי שֶׁאֶקָּרֶבְךָ מֵעַתָּה וּבְוַדַּאי יוֹעִילוּ דְּבָרֶיךָ סוֹף כָּל סוֹף, כִּי דֶּרֶךְ זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת גְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁאֵין לָהּ הֶפְסֵק שֶׁהוּא בְּחִינַת מַעְיְנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁאֵינוֹ נִפְסָק לְעוֹלָם כַּנַּ"ל, כִּי הוּא דֶּרֶךְ שֶׁדָּרְכוּ בּוֹ אֲבוֹתֵינוּ מֵעוֹלָם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן יוֹסֵף דָּוִד וְכָל הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹמוֹנִים שֶׁעָסְקוּ בִּתְפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת הַרְבֵּה לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אַךְ בַּתְּחִלָּה לֹא הָיוּ יְכוֹלִים עֲדַיִן לִזְכּוֹת לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, מֵחֲמַת שֶׁעֲדַיִן לֹא הָיָה תּוֹרָה בָּעוֹלָם וְהָכְרְחוּ לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה כָּל הָאֲבוֹת עַד מֹשֶׁה, שֶׁזָּכָה בְּרִבּוּי תְּפִלּוֹתָיו בְּחִינַת "תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה" לְהַמְשִׁיךְ תּוֹרָה.

אֲבָל עֲדַיִן לֹא הִגִּיעָה הָעֵת לַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה וּלְכִבּשׁ דֶּרֶךְ זֶה בָּעוֹלָם לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, וְעַל כֵּן הָיָה מָה דַּהֲוָה שֶׁקִּלְקְלוּ הָעֵרֶב-רַב וְהֶחֱטִיאוּ גַּם אֶת יִשְׂרָאֵל וְכוּ', עַד שֶׁבָּא דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁהוּא מַשְׁלִים אֶת הַשִּׁבְעָה רוֹעִים וְהוּא הָיָה שֹׁרֶשׁ נִשְׁמַת מָשִׁיחַ וְהוּא הִתְחִיל לְעוֹרֵר זֶה הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁזֶּהוּ

בְּחִינַת תְּהִלִּים וְכוּ' כַּנַּ"ל, אֲבָל הָעִקָּר הַגְּמָר יִהְיֶה בִּימֵי מָשִׁיחַ שֶׁאָז יִתְחַדֵּשׁ הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לְגַמְרֵי וְעַל-יְדֵי הַדֶּרֶךְ הַזֶּה לֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם, כִּי אֵיךְ שֶׁהוּא נָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כַּנַּ"ל וְזֶה בְּחִינַת: "תַּחַת אַהֲבָתִי יִשְׂטְנוּנִי וַאֲנִי תְּפִלָּה", הַיְנוּ אַהֲבָה זֶה בְּחִינַת הַתּוֹרָה בְּחִינַת תּוֹרַת חֶסֶד וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן" חֵלֶק א' סִימָן ל"ג עַל פָּסוּק: "יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ", שֶׁכָּל מִצְוֹות הַתּוֹרָה הֵם בְּחִינַת אַהֲבָה וָחֶסֶד וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְזֶהוּ תַּחַת אַהֲבָתִי שֶׁכָּל מַה שֶּׁאֲנִי זוֹכֶה לִבְחִינַת אַהֲבָה בְּחִינַת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, כָּל מַה שֶּׁאֲנִי רוֹצֶה לְהַתְחִיל לַעֲסֹק בְּאֵיזֶה תּוֹרָה וּמִצְוָה שֶׁהֵם בְּחִינַת אַהֲבָה-יִשְׂטְנוּנִי, שֶׁהֵם מִתְגָּרִים וּמַשְׂטִינִים בִּי וְרוֹצִים לְהַפִּיל אוֹתִי חַס וְשָׁלוֹם, וַאֲנִי אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לַּעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד הִתְגָּרוּת כָּזאת עַל כֵּן "וַאֲנִי תְּפִלָּה", הַיְנוּ כָּל עִסְקִי שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה מֵהַתּוֹרָה שֶׁהוּא בְּחִינַת אַהֲבָה אֲנִי עוֹשֶׂה מִמֶּנָּה תְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲנִי מְצַפֶּה לִישׁוּעָה עֲדַיִן שֶׁאָזְכֶּה לָשׁוּב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת.

וְעַתָּה תִּרְאֶה נִפְלָאוֹת מַה שֶּׁמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּסֵכוּת הוּא בְּחִינַת נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גְּבֶר בְּחִינַת: "וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד" עַיֵּן שָׁם, וְזֶה הוּא עִנְיַן הַהַקָּפוֹת עִם הַלּוּלָב סְבִיב הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וְאוֹמְרִים תְּפִלּוֹת וְהוֹשַׁעְנוֹת סְבִיב הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת: "נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר" הַנַּ"ל, הַיְנוּ שֶׁאָנוּ מַמְשִׁיכִין הַתּוֹרָה לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, כִּי אָז בְּסֵכוּת, עוֹלֶה הַתְּפִלָּה עַל-יְדֵי שֶׁעוֹסְקִין אָז לְהַמְשִׁיךְ הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, שֶׁזֶּה הוּא בְּחִינַת: "נְקֵבָה תְּסוֹבֵב גָּבֶר", בְּחִינַת: "וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים בְּאִישׁ אֶחָד" כַּנַּ"ל וְזֶהוּ: "וְהֶחֱזִיקוּ שֶׁבַע נָשִׁים" בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אִשָּׁה יִרְאַת ה'' בְּחִינַת: "שֶׁבַע בַּיּוֹם הַלַּלְתִּיךָ" וְכוּ', וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם הַכָּתוּב: "לַחְמֵנוּ נאכַל וְשִׂמְלוֹתֵינוּ נִלְבָּשׁ", כִּי הַלֶּחֶם וְהַשִּׂמְלָה שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה הַנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תְּפִלּוֹת פְּשׁוּטוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי הַגּוּף עִקַּר הַפַּרְנָסָה נִמְשָׁךְ מֵהַתּוֹרָה, כִּי תְּפִלָּה כָּזאת אֵין לָהּ שׁוּם כֹּחַ לְהַשְׁפִּיעַ כִּי אִם מַה שֶּׁמְּקַבֶּלֶת מֵהַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְכוּ', אֲבָל תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרָה זאת הַתְּפִלָּה הִיא בְּעַצְמָהּ תּוֹרָה וְאֶצְלָהּ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת, מֵאַחַר שֶׁכָּל עִסְקָהּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה שֶׁמִּשָּׁם כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְזֶה לַחְמֵנוּ דַּיְקָא נאכַל וְשִׂמְלוֹתֵינוּ נִלְבָּשׁ וְזֶה "רַק יִקָּרֵא שִׁמְךָ עָלֵינוּ אֱסֹף אֶת חֶרְפָּתֵנוּ", דְּהַיְנוּ לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה מֵחֲרָפוֹת וּבְזָיוֹנוֹת מִזִּילוּתָא דְּגָלוּתָא מִבְּחִינַת "כֶּרֶם זָלֶת" וְכוּ' 'אַלּוּ דְּבָרִים' וְכוּ' וּתְפִלָּה כָּזאת הִיא בְּחִינַת: "אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעְלָהּ" בְּחִינַת: "רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה" בְּחִינַת: "בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ" כִּי יֵשׁ אִשָּׁה שֶׁמַּבַּעְלָהּ צָרִיךְ לְפַרְנָסָהּ לְהָבִיא לָהּ כָּל צָרְכֵי הַפַּרְנָסָה וְהִיא רַק מְתַקֶּנֶת הַמַּאֲכָל בְּבִשּׁוּל וַאֲפִיָּה וְכוּ', וְזֶה הַתְּפִלָּה הַפְּשׁוּטָה שֶׁל צַדִּיקֵי הַגּוּף שֶׁכָּל הַשֶּׁפַע שֶׁל הַתְּפִלָּה מֵבִיא לָהּ בַּעְלָהּ שֶׁהוּא הַתּוֹרָה רַק שֶׁעִקַּר גְּמַר בִּשּׁוּל הַשֶּׁפַע צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לֵירֵד לְהָעוֹלָם לְפַרְנֵס אֶת הָעוֹלָם

אֲבָל יֵשׁ אֵשֶׁת חַיִל שֶׁכָּל עֲשִׂירוּת שֶׁל בַּעְלָהּ וְחִיּוּתוֹ מִמֶּנָּה בְּחִינַת: "בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ" וְזֶה בְּחִינַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹשִׂים מֵהַתּוֹרוֹת לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, שֶׁכָּל חִיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁהוּא קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל יָדָהּ, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁנִּסְמַךְ שָׁם בְּיִרְמְיָה אַחַר פָּסוּק "עַד מָתַי תִּתְחַמָּקִין" וְכוּ' "הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה' וְזָרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְכוּ' זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה" וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י: 'הַטּוֹבִים וְהַסְּכָלִים שֶׁבָּהֶם אֲנִי אֶזְרַע כֻּלָּם לִהְיוֹת זֶרַע שֶׁלִּי' "זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה" תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: אֲקַמִינוּן כִּבְנֵי אֱנָשָׁא וְאַצְלְחִינוּן כִּבְעִירָא, שֶׁאֵין עֲוֹנוֹתֶיהָ נִפְקָדִין עָלֶיהָ, הַיְנוּ אָדָם זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה בְּחִינַת: "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם" בְּחִינַת שֵׁם מ"ה הַקָּדוֹשׁ, בְּהֵמָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי בְּהֵמָה בְּגִימַטְרִיָּא שֵׁם ב"ן הַקָּדוֹשׁ שֶׁהוּא בְּחִינַת מַלְכוּת כַּמּוּבָא, כִּי עִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁיְּשִׁישִׁים עַצְמוֹ כִּבְהֵמָה כְּמוֹ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם דַּעַת לְשִׁית עֵצוֹת לְנַפְשׁוֹ, רַק יְבַקֵּשׁ רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים בִּבְחִינַת: "כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם" וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב: "גַּם בַּהֲמוֹת שָׂדֶה תַּעֲרוֹג אֵלַיִךְ", בְּחִינַת: "כְּסוּס עָגוּר כֵּן אֲצַפְצֵף אֶהְגֶּה כַּיּוֹנָה", וְעַל-יְדֵי בְּחִינָה זאת שֶׁיְּזָרַע אֶת יִשְׂרָאֵל זֶרַע אָדָם וְזֶרַע בְּהֵמָה יַחַד, הַיְנוּ שֶׁיֵּעָשׂוּ מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת, עַל- יְדֵי-זֶה זוֹכִין לְהַמְשִׁיךְ יְשׁוּעָה לְכֻלָּם אֲפִלּוּ לְאוֹתָם שֶׁהֵם בְּחִינַת בְּהֵמוֹת מַמָּשׁ עַל-יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה יִזְכּוּ גַּם הֵם לִתְשׁוּבָה וְלִסְלִיחַת עֲוֹונוֹת בְּחִינַת: "אֲקַמִינוּן כִּבְנֵי אֱנָשָׁא וְאַצְלְחִינוּן כִּבְעִירָא שֶׁאֵין עֲוֹונוֹתֶיהָ נִפְקָדִין עָלֶיהָ", כִּי עַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וּסְלִיחַת עֲוֹונוֹת כִּי הוּא בְּחִינַת שְׁלֹשׁ- עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַסְּלִיחָה וְהַתְּקוּן וְכַנַּ"ל וְזֶה שֶׁנִּסְמַךְ שָׁם: "הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְכָרַתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וְכוּ' הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי עַל-יְדֵי דֶּרֶךְ זֶה נִזְכֶּה לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה בְּחִינַת: "וְנָתַתִּי אֶת תּוֹרָתִי בְּקִרְבָּם וְעַל לִבָּם אֶכְתְּבֶנָּה" לֵב זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה כִּי עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב זוֹ תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁתִּהְיֶה נִכְתֶּבֶת הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ הַלֵּב עַל-יְדֵי שֶׁיִּכְתְּבוּ מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת לֵב, וְעַל-יְדֵי-זֶה נָשׁוּב אֵלָיו יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְיִקָּרֵב אוֹתָנוּ בְּרַחֲמָיו בְּחִינַת: "וְהָיִיתִי לָהֶם לֵאלֹהִים וְהֵמָּה יִהְיוּ לִי לְעָם" .

אות-יב

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְלֵאָה וְרָחֵל רָחֵל זֶה בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהִיא כְּרָחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֶיהָ, שֶׁהַכֹּל גּוֹזְזִים וּפוֹסְקִים מִמֶּנָּה הֲלָכוֹת (כְּמוֹ שֶׁמְּבאָר בְּ"לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן" חֵלֶק א' סִימָן י"ב) לֵאָה זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה בְּחִינַת: "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת", שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו בִּבְחִינַת: "בִּבְכִי יָבֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם" יַעֲקֹב זֶה בְּחִינַת כְּלָלִיּוּת הַתּוֹרָה בְּחִינַת: "תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב", הַיְנוּ בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה הֵם בְּחִינַת אִישׁ וְאִשָּׁה בְּחִינַת יַעֲקֹב וְרָחֵל כַּיָּדוּעַ.

וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁעִקַּר הַתְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׂים מִתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הַנִּמְשָׁכִים מִשְּׁלֹשׁ- עֶשְׂרֵה מִדּוֹת וְכוּ', שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְעַל כֵּן לֵאָה וְרָחֵל כַּחֲדָא חֲשִׁיבֵי כְּמוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ וּבְכִתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה וְיַעֲקֹב שֶׁהוּא יְסוֹד הַתּוֹרָה הָיָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ בָּרָחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, כִּי אֵין שְׁלֵמוּת לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּלֹא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד שָׁם עֲבוֹדָה וּמְצוֹוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב כִּי אִם עַל- יְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל- פֶּה, כִּי מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּעַצְמָהּ אֵין יוֹדְעִים שׁוּם מִצְוָה בִּשְׁלֵמוּת כַּמְבאָר כָּל זֶה בְּמָקוֹם אַחֵר וְעַל כֵּן הָיָה כָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בְּרָחֵל.

אֲבָל בֶּאֱמֶת אִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְקַיֵּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹוֹת בִּשְׁלֵמוּת שֶׁהֵם בְּחִינַת 'יַעֲקֹב וְרָחֵל', כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וְכַנַּ"ל שֶׁהֵם בְּחִינַת 'לֵאָה' כַּנַּ"ל וּמֵחֲמַת שֶׁתּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְתוֹרָה כִּי אִם עַל-יְדֵי תְּפִלָּה וְאִי אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לִתְפִלָּה כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה, כִּי צְרִיכִין לִלְמֹד תּוֹרָה כְּדֵי לֵידַע עַל מָה לְהִתְפַּלֵּל, אֲבָל גַּם לִזְכּוֹת לִלְמֹד תּוֹרָה צְרִיכִין תְּפִלָּה וּכְמוֹ שֶׁאָנוּ מִתְפַּלְּלִין בְּכָל יוֹם "וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה וְכוּ' לִלְמֹד וּלְלַמֵּד" וְכוּ' וּמֵחֲמַת זֶה אֵין יוֹדְעִים מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה.

וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד עַל הַדָּבָר וְסָבַר שֶׁהֶכְרֵחַ לְהַדְּבֵק תְּחִלָּה בָּרָחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה, כִּי לְכְאוֹרָה נִרְאֶה כָּךְ שֶׁצְּרִיכִין לְהַתְחִיל מֵעֶסֶק הַתּוֹרָה וְכַנַּ"ל וְגַם כִּי רָחֵל הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְגַּלְיָא כַּמּוּבָא הֵיְנוּ כִּי הַכֹּל רוֹאִין מַעֲלַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא הַנִּמְשָׁכִין מִתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה וַחֲבִיבִין בְּעֵינֵי כֹּל מֵחֲמַת שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם חָכְמָה וְשֵׂכֶל גָּדוֹל הַנִּגְלֶה לְעֵין כֹּל וְהַחָכְמָה חֲשׁוּבָה בְּעֵינֵי הַכֹּל, אֲבָל לֵאָה הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא כַּמּוּבָא, כִּי חֲשִׁיבוּת וּמַעֲלַת הַתְּפִלָּה סָתוּם וְנֶעְלָם מֵעֵינֵי הַכֹּל, כִּי תְּפִלָּה הוּא רַק בְּחִינַת אֱמוּנָה וְאִי אֶפְשָׁר לְהָבִין עִנְיַן הַתְּפִלָּה בְּשׁוּם שֵׂכֶל כְּלָל, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר עַל הַתְּפִלָּה 'כֶּרֶם זֵלֶת' וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'אֵלּוּ דְּבָרִים וְכוּ' וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהֶם'.

וְזֶה בְּחִינַת: "וְרָחֵל הָיְתָה יְפַת תֹּאַר וִיפַת מַרְאֶה וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת", כִּי יוֹפִי הִדּוּר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה הַכֹּל רוֹאִין וְחָשׁוּב בְּעֵינֵי הַכֹּל, וְהַכֹּל רָצִין אֶל הַמִּשְׁנָה, אֲבָל "וְעֵינֵי לֵאָה רַכּוֹת" שֶׁהָיְתָה בּוֹכָה תָּמִיד, שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְזֶה רֶמֶז עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁצָּרִיךְ לִבְכּוֹת כָּל כָּךְ כְּמוֹ לֵאָה עַד שֶׁהָיוּ עֵינֶיהָ רַכּוֹת שֶׁלֹּא תִּפֹּל בְּחֶלְקוֹ שֶׁל הַס"ם [הַסָּמֶ"ךְ מָ"ם] חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא שָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו אֲבָל מַעֲלַת וַחֲשִׁיבוּת עִנְיַן זֶה שֶׁל תְּפִלָּה אֵין הַכֹּל רוֹאִין כִּי הִיא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בְּנֵי אָדָם הַכְּשֵׁרִים אֵין רָצִין אַחֲרֶיהָ כָּל כָּךְ וְאַדְרַבָּא, מְזַלְזְלִין בָּהּ כַּנַּ"ל וַאֲפִלּוּ יַעֲקֹב לֹא הָיָה יָכוֹל

לַעֲמד עַל הַדָּבָר וְעָבַד בְּרָחֵל דַּיְקָא כַּנַ"ל וְלָבָן הָאֲרַמִּי בְּרַמָּאוּתוֹ הַגְּדוֹלָה רָצָה לְהַטְעוֹת אֶת יַעֲקב וּלְהַחֲלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל, כִּי לָבָן לא יָדַע כְּלָל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, כִּי הוּא בְּוַדַּאי זִלְזֵל בַּתְּפִלָּה לְגַמְרֵי, וְעַל כֵּן סָבַר שֶׁאֵין בְּלֵאָה שׁוּם חֲשִׁיבוּת כְּלָל וְסָבַר שֶׁרְמָה אֶת יַעֲקב מְאד בַּמֶּה שֶׁהֶחֱלִיף לוֹ לֵאָה בְּרָחֵל.

אֲבָל בֶּאֱמֶת הַכֹּל מֵאֵת הַשֵּׁם הָיְתָה, כִּי מְאד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הָיָה לְטוֹבָה גְּדוֹלָה כִּי רָחֵל הַצַּדֶּקֶת מָסְרָה סִימָנֶיהָ לַאֲחוֹתָהּ לֵאָה שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ, כִּי יַעֲקב מָסַר הַסִּימָנִים לְרָחֵל בְּחִינַת: "הַצִּיבִי לָךְ צִיּוּנִים" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, 'עֲשׂוּ סִימָנִים לַתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח וְלֹא תִּתְחַלֵּף שֶׁלֹּא לְגַלּוֹת פָּנִים לַתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה', וְכָל הַסִּימָנִים הֵם בִּבְחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה שֶׁהִיא בְּחִינַת רָחֵל שֶׁשָּׁם כָּל הַמְּסֹרֶת וְהַסִּימָנִים אֲבָל רָחֵל שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה מוֹסֶרֶת כָּל הַסִּימָנִים לַאֲחוֹתָהּ לֵאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת הַתְּפִלָּה וּמְלַמֶּדֶת אוֹתָהּ אֵיךְ לְדַבֵּר עִם יַעֲקב שֶׁהוּא כְּלַל הַתּוֹרָה וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, וְאָז בֶּאֱמֶת נִכְלָלִין רָחֵל וְלֵאָה יַחַד כִּי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה וּתְפִלָּה שְׁנֵיהֶם בְּחִינַת אַחַת כַּנַ"ל, וּשְׁנֵיהֶם מִתְחַבְּרִין עִם יַעֲקב שֶׁהוּא יְסוֹד כְּלַל הַתּוֹרָה וְהַכֹּל כְּדֵי לְהוֹלִיד שְׁנֵים-עָשָׂר שִׁבְטֵי יָהּ, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שַׁעֲרֵי-תְּשׁוּבָה, שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת תְּהִלִּים, שֶׁכָּל זֶה הוּא בְּחִינַת שָׁעוֹשִׁים מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַ"ל כִּי בֶּאֱמֶת בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁאֵין יוֹדְעִים מֵהֵיכָן הַהַתְחָלָה, כְּמוֹ בְּעִנְיַן תּוֹרָה וּתְפִלָּה הַנַ"ל, צְרִיכִין לְהַתְחִיל מִשְּׁנֵיהֶם, דְּהַיְנוּ לִלְמד קְצָת הַיּוֹם וְלַעֲסֹק בִּתְפִלָּה קְצָת הַיּוֹם וְאָז אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּתְּחִלָּה עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיטֵב סֵדֶר תְּפִלָּה וְאֵיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְרַחֵם עָלָיו וּמֵאִיר עֵינָיו וּמוֹסֵר לוֹ סִימָנֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וּמְלַמֵּד אוֹתוֹ לְפִי בְּחִינָתוֹ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, וְאַחַר-כָּךְ עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יוֹדֵעַ לְהַשִּׂיג אֶת הַתּוֹרָה יוֹתֵר וְכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁכָּל אֶחָד מַחֲזִיק אֶת חֲבֵרוֹ הַתְּפִלָּה אֶת הַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה אֶת הַתְּפִלָּה, וְזֶהוּ סוֹד מַה שֶּׁבַּתְּחִלָּה רָחֵל שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה מוֹסֶרֶת סִימָנֶיהָ לְלֵאָה שֶׁהִיא הַתְּפִלָּה כַּנַ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁאִיתָא בְּדִבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁרָחֵל בְּעַצְמָהּ שָׁכְבָה תַּחַת הַמִּטָּה וְדִבְּרָה הַסִּימָנִים עִם יַעֲקב בְּעֵת שֶׁנִּזְדַּוֵּג עִם לֵאָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּיֵּשׁ לֵאָה וְאִיתָא בְּכִתְבֵי הָאֲרַ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, סוֹד גְּדוֹל וְנוֹרָא עַל זֶה, שֶׁכְּבָר בְּסוֹד הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים, שֶׁבְּעֵת שֶׁמִּזְדַּוֵּג הָאוֹר הַנִּקְרָא יַעֲקב עִם הָאוֹר הַנִּקְרָא בְּחִינַת לֵאָה אָז בְּחִינַת רָחֵל תַּחַת הַמִּטָּה וְכוּ', עַיֵּן שָׁם בְּעֵץ חַיִּים וְעַל-פִּי דַּרְכֵּנוּ הַנַ"ל מְכֻוָּן הֵיטֵב הַסּוֹד הַזֶּה לְעִנְיַן תְּפִלָּה הַנַ"ל (כַּיָּדוּעַ בַּכַּוָּנוֹת, שֶׁכָּל הַיִּחוּדִים הָעֶלְיוֹנִים נַעֲשִׂין כְּפִי עֲבוֹדַת הַתַּחְתּוֹנִים וּבִפְרָט עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁהוּא עִקַּר שְׁלֵמוּת הַיִּחוּד), הַיְנוּ כִּי בְּעֵת שֶׁאִישׁ יִשְׂרְאֵלִי נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ וְשִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֶּה לְהִתְקָרֵב אֵלָיו וּלְקַיֵּם תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וְרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת

מִתּוֹרָה תְּפִלָּה, אֲבָל עֲדַיִן אֵין מִלָּה בִּלְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר כִּי עֲדַיִן אֵינוֹ יוֹדֵעַ דַּרְכֵי וְסִימָנֵי הַתּוֹרָה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל וּלְדַבֵּר וְלָשִׂיחַ, אָז בְּחִינַת 'רָחֵל' שֶׁהִיא בְּחִינַת 'תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה' בְּחִינַת חִדּוּשִׁין דְּאוֹרַיְתָא מֵעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁמֵּהֶם נִמְשָׁכִין הַדְּרָכִים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַ"ל, אָז הִיא בְּעַצְמָהּ מְרַחֶמֶת עַל אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי הַזֶּה הַמִּתְפַּלֵּל שֶׁהוּא בְּחִינַת 'לֵאָה' כַּנַ"ל וּמוֹסֶרֶת לוֹ הַסִּימָנִים וְהַדְּרָכִים שֶׁל הַתּוֹרָה וּמְדַבֶּרֶת בְּעַצְמָהּ עִם דּוֹדָהּ בְּחִינַת 'יַעֲקֹב' בְּחִינַת כְּלַל שֹׁרֶשׁ הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָה תְּפִלָּה כְּדֵי שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד כְּדֵי שֶׁיּוֹלִידוּ מַעֲשִׂים טוֹבִים.

וְזֶה בְּחִינַת הַדִּבּוּרִים הַנִּשְׁפָּעִים לָאָדָם בְּעֵת שֶׁנִּכְנָס לְהִתְבּוֹדֵד וּלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבַּתְּחִלָּה אֵינוֹ יוֹדֵעַ שׁוּם דִּבּוּר לְדַבֵּר, וּכְשֶׁהוּא חָזָק בְּדַעְתּוֹ וּמַכְרִיחַ עַצְמוֹ אַף-עַל-פִּי-כֵן לְדַבֵּר, אֲזַי עַל-פִּי רב בָּאִים לוֹ דִּבּוּרִים שֶׁלֹּא עָלוּ עַל דַּעְתּוֹ שֶׁיְּדַבֵּר אוֹתָם וְאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים נִשְׁלָחִים לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם וְנִמְשָׁכִין מִבְּחִינָה הַנַּ"ל וְעַל כֵּן עִקַּר הַהוֹלָדָה עַל-יְדֵי לֵאָה שֶׁיָּלְדָה שִׁשָּׁה שְׁבָטִים כִּי עִקַּר תּוֹלְדוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים שֶׁהֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים הֵם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת לֵאָה עָלְמָא דְּאִתְכַּסְיָא כַּנַ"ל, וְגַם כָּל הַהוֹלָדָה שֶׁל רָחֵל הָיְתָה רַק בִּזְכוּת שֶׁמִּסְרָה סִימָנֶיהָ לַאֲחוֹתָהּ, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל עַל פָּסוּק וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רָחֵל, הַיְנוּ שֶׁכָּל הוֹלְדוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁמּוֹלִידִין מַעֲשִׂים טוֹבִים עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה שֶׁזֶּהוּ הָעִקָּר כִּי 'לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה', עִקַּר הַהוֹלָדָה הוּא רַק עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹסְרִים הַסִּימָנִים לְלֵאָה שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ עַל-יְדֵי שֶׁגַּם כָּל לִמּוּד תּוֹרָתָם הוּא בִּשְׁבִיל לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרָתָם תְּפִלּוֹת כַּנַ"ל כִּי כָּל הַצַּדִּיקִים לֹא זָכוּ לְמַדְרֵגָתָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת וּתְפִלּוֹת וְכוּ' כַּמְבֹאָר בְּשִׂיחוֹתָיו הַקְּדוֹשׁוֹת.

וְעַל כֵּן זָכָה יַעֲקֹב שֶׁגַּם הַשְּׁפָחוֹת נִכְלְלוּ בַּקְּדֻשָּׁה, כִּי שִׁפְחָה גִּימַטְרִיָּא מִשְׁנָה עִם הַכּוֹלְלִים כַּמּוּבָא בִּכְתְבֵי הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, וּכְשֶׁאֵין לוֹמְדִין כָּרָאוּי לִשְׁמר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם רַק לְהִתְיַהֵר וּלְקַנְטֵר, אָז נֶאֱמַר וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ אֲבָל עַל-יְדֵי לִמּוּד שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה כָּרָאוּי מְבָרְרִין הַטּוֹב מִן הָרַע עַל- יְדֵי שֶׁמְּבָרְרִין הַמֻּתָּר מִן הָאָסוּר וְכוּ' וְאָז בְּחִינַת הַשִּׁפְחָה נִכְלֶלֶת בַּקְּדֻשָּׁה תַּחַת יַד גְּבִרְתָּהּ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּקְרִיעַת יַם סוּף רָאָתָה שִׁפְחָה עַל הַיָּם וְכוּ' וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיד מִן הַתּוֹרָה הוֹלָדָה דִּקְדֻשָּׁה כִּי אִם כְּשֶׁמַּכְנִיעִין הַסִּטְרָא-אַחֲרָא עַד שֶׁנִּכְלֶלֶת הַשִּׁפְחָה בִּקְדֻשָּׁה.

וְזֶה סוֹד הָאָבוֹת שֶׁנִּשְׁאוּ שִׁפְחוֹת אֲבָל אַבְרָהָם אַף-עַל-פִּי שֶׁהִכְנִיעַ בְּחִינַת שִׁפְחָה בִּישָׁא עַל-יְדֵי שֶׁמָּסְרָה לוֹ שָׂרָה אֶת שִׁפְחָתָהּ וְזָכָה אַחַר-כָּךְ לְהוֹלִיד בְּקְדֻשָּׁה אֶת יִצְחָק אַף-עַל-פִּי-כֵן עֲדַיִן לֹא נִתְהַפְּכָה מֵרַע לְטוֹב לְגַמְרֵי, וְעַל כֵּן גּוּף הַהוֹלָדָה שֶׁל הַשִּׁפְחָה הָיָה הוֹלָדָה דְּסִטְרָא-אַחֲרָא שֶׁהוּא יִשְׁמָעֵאל אֲבָל יַעֲקֹב אָבִינוּ עַל-יְדֵי שֶׁזָּכָה לִשְׁנֵיהֶם לְרָחֵל וּלְלֵאָה

וּשְׁנֵיהֶם נִכְלְלוּ יַחַד שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׁין מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַהַכְנָעָה שֶׁל הַשִּׂפְחָה בִּישָׁא לְגַמְרֵי עַד שֶׁנִּתְהַפְּכָה מֵרַע לְטוֹב גָּמוּר, כִּי עִקַּר הַכְנָעַת הַסִּטְרָא-אַחֲרָא בְּשִׁלְמוּת הוּא עַל-יְדֵי תְּפִלָּה שֶׁעוֹשִׁין מֵהַתּוֹרוֹת, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ כָּל הַצַּדִּיקִים לְמַדְרֵגָתָם כַּנַּ"ל עַל כֵּן זָכָה יַעֲקֹב לִשְׁאֹב אֶת הַשְּׂפָחוֹת בְּקִדֻּשָּׁה גְּמוּרָה עַד שֶׁזָּכָה לְהוֹלִיד גַּם מֵהֶם הוֹלָדוֹת קְדוֹשׁוֹת וְנוֹרָאוֹת שֶׁהֵם שִׁבְטֵי יָהּ כִּי מִתּוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ יֵשׁ לִפְעָמִים יְנִיקָה לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׂפְחָה בִּישָׁא שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לִלְמֹד שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ כַּנַּ"ל וְאָז הוּא בְּחִינַת: "וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ" שֶׁהוּא בְּחִינַת 'מִשְׁנָה' וְכַמְּרֻמָּז בַּתִּקּוּנִים, וְכֵן מִתְּפִלָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ תּוֹכַל הַסִּטְרָא-אַחֲרָא לְהִתְאַחֵז שֶׁמַּכְנִיס בְּדַעְתּוֹ לְהִתְפַּלֵּל לְצֹרֶךְ גּוּפוֹ לְבַד וְכַנַּ"ל, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְלָל תּוֹרָה וּתְפִלָּה יַחַד וְכָל תְּפִלָּתוֹ שֶׁיְּקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיֵּדַע לַעֲשׂוֹת תְּפִלּוֹת מֵהַתּוֹרָה שֶׁיִּזְכֶּה לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם, אָז נִכְלָל תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּתַכְלִית הַיִּחוּד וְאָז 'יִתְפָּרְדוּ כָּל פּוֹעֲלֵי אָוֶן' וְאֵין לְהַסִּטְרָא-אַחֲרָא שׁוּם יְנִיקָה אַדְרַבָּא, הָרַע נִתְהַפֵּךְ לְטוֹב וְהַשְּׂפָחוֹת נִכְלָלִין בַּקִּדֻּשָּׁה שֶׁזֶּה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה שֶׁזָּכָה לְלֵאָה וּלְרָחֵל שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּיַחַד עַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְהוֹלִיד גַּם מֵהַשְּׂפָחוֹת שִׁבְטֵי יָהּ, כַּנַּ"ל וְעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה וְעִקַּר הַסְּלִיחָה שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְיוֹם- הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז עֲוֹונוֹת נִתְהַפְּכִין לִזְכֻיּוֹת וְכַנַּ"ל .

אות-יג

וְזֶה בְּחִינַת יוֹם-טוֹב שֶׁאָסוּרִין בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת כְּמוֹ בְּשַׁבָּת לְבַד אֹכֶל נֶפֶשׁ שֶׁמֻּתָּר בְּיוֹם-טוֹב כִּי עִקַּר הַתַּכְלִית שֶׁבִּשְׁבִיל זֶה נִבְרָא כָּל אָדָם הוּא תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי זֶה עִקַּר הַקִּיּוּם וְהַחִיּוּת וְהַתַּכְלִית שֶׁל כָּל אָדָם אֲשֶׁר בִּשְׁבִילוֹ נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת וְהַכֹּל בִּשְׁבִיל הַתַּכְלִית הַזֶּה, שֶׁיִּזְכֶּה לַעֲסֹק כָּל יָמָיו בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְיֵלֵךְ מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא עַד מַדְרֵגָה עֶלְיוֹנָה שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְאִם הָיָה אָדָם זוֹכֶה לָזֶה בִּשְׁלֵמוּת, אָז הָיוּ מִתְבַּטְּלִים כָּל הַיְּגִיעוֹת וְהַטְּרָחוֹת שֶׁל כָּל הָעֲסָקִים וְהַמְּלָאכוֹת הַכְּלוּלִים בִּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת כִּי כָּל יְגִיעוֹת הַמְּלָאכוֹת שֶׁבִּשְׁבִיל הַפַּרְנָסָה הַכֹּל נִתְהַוֶּה מֵחֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי הַמְּצָוָה שֶׁנִּצְטַוָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל מֵעֵץ הַדַּעַת הָיָה בְּחִינַת תּוֹרָה כִּי בָּזֶה הָיָה כְּלוּל הַתּוֹרָה כַּיָּדוּעַ וְגַם הָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אָז בִּכְדֵי לְהַשְׁלִים תִּקּוּן הַבְּרִיאָה בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י עַל פָּסוּק וְאָדָם אַיִן וְכוּ', כְּשֶׁבָּא אָדָם וְהִתְפַּלֵּל עַל הַגְּשָׁמִים יָרְדוּ וְצָמְחוּ, עַיֵּן שָׁם וְהוּא אָכַל מֵעֵץ-הַדַּעַת וּבָזֶה פָּגַם בִּבְחִינַת תּוֹרָה וְגַם לֹא הָיָה יָכוֹל עוֹד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּשְׁבִיל תִּקּוּן הָעוֹלָמוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה נִגְזַר יְגִיעַת הַפַּרְנָסָה וּשְׁלֹשִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת בְּחִינַת בְּעִצָּבוֹן תֹּאכְלֶנָּה וְכוּ'.

וְעַל כֵּן גַּם עַכְשָׁו כָּל אָדָם כְּפִי מַה שֶׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה לְבַטֵּל מֵעַצְמוֹ זֶהֱמַת הַנָּחָשׁ שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ טִרְדַּת הַמְּלָאכוֹת, וְזוֹכֶה שֶׁתִּהְיֶה מְלַאכְתּוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי אֲחֵרִים, כְּמוֹ שֶׁיִּהְיֶה לֶעָתִיד בִּזְמַן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יַעַסְקוּ רַק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּתִיב: "וְעָמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צאנְכֶם" וְכוּ'.

כִּי זֶה כְּלָל גָּדוֹל שֶׁכָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל הַהַשְׁפָּעוֹת אֵינָם נִמְשָׁכִים כִּי אִם עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה כִּי עִקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיָה עַל- יְדֵי הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַאֲהֶיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: 'אַל תִּקְרֵי אָמוֹן אֶלָּא אוֹמֵן' וְגַם עַכְשָׁו כָּל קִיּוּם הָעוֹלָם וְכָל חִדּוּשׁ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית שֶׁבְּכָל יוֹם הַכֹּל הוּא רַק עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אַךְ כָּל הַחִיּוּת וְהַהַשְׁפָּעוֹת הַנִּמְשָׁכִין עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה אֵין נִגְמָר צִיּוּרָם בִּשְׁלֵמוּת וְאֵין יוֹרְדִים לְהָעוֹלָם, כִּי אִם עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כִּי הַתְּפִלָּה הִיא עִקַּר הַכְּלִי שֶׁעַל יָדָהּ נִגְמָר צִיּוּר הַשֶּׁפַע לְטוֹב וְנִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הָעוֹלָם וְעַל כֵּן כָּל אֶחָד כְּפִי מַה שֶּׁזּוֹכֶה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה וְהָעִקָּר לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרָה תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כְּמוֹ כֵן זוֹכֶה עַל-יְדֵי-זֶה לְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת וְהַבְּרָכוֹת וּלְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יְגִיעַת וְטִרְדַּת הַמְּלָאכוֹת כַּנַּ"ל.

וְזֶהוּ הַחִלּוּק שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב, שֶׁבְּיוֹם-טוֹב מֻתָּר מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ וּבְשַׁבָּת גַּם זֶה אָסוּר כִּי שַׁבָּת הוּא בְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי שֶׁאָז יִתְבַּטֵּל הַכֹּל וְלֹא יִשָּׁאֵר רַק תּוֹרָה וּתְפִלָּה שֶׁיִּזְכּוּ הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד, עַל כֵּן אָז בְּשַׁבָּת מִתְבַּטְּלִין כָּל הַשִּׁשָּׁה שִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת לְנַמְרֵי, כִּי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם רַק עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁנִּמְשָׁךְ קְדֻשָּׁתָם אָז מֵהַקְּדֻשָּׁה שֶׁל לֶעָתִיד וְנִשְׁלָמִין וְעוֹלִין אָז בְּתַכְלִית הָעֲלִיָּה וְהַשְׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן שַׁבָּת הַגָּן גַּם עַל אָדָם הָרִאשׁוֹן כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל אֲבָל הַיְמִים טוֹבִים הֵם זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁהוּא הַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיָה עַל-יְדֵי מֹשֶׁה, שֶׁזְּכִינוּ עַל יָדוֹ לְקַבָּלַת הַתּוֹרָה אֲבָל בְּחִינַת עָלַיִת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת לֹא נִתְבָּרֵר אָז עֲדַיִן עַד שֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ שֶׁעַל יָדוֹ תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה כִּי בִּכְלָלִיּוּת הָעוֹלָם גְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה הֵם בְּחִינַת מֹשֶׁה וְדָוִד שֶׁזֶּה בְּחִינַת תּוֹרָה וּתְפִלָּה עַל כֵּן בְּיוֹם-טוֹב מֻתָּרִין עֲדַיִן מְלֶאכֶת אֹכֶל נֶפֶשׁ, הֵינוּ בְּחִינַת הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם סְמוּכִים לַאֲכִילַת הָאָדָם שֶׁזֶּה בְּחִינַת גְּמַר צִיּוּר הַשֶּׁפַע לְהַחַיּוֹת הָאָדָם שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל כִּי הַמְּלָאכוֹת שֶׁהֵם רְחוֹקִים עֲדַיִן מֵאֹכֶל נֶפֶשׁ הֵם בְּחִינַת הִתְהַוּוּת וְהַמְשָׁכַת הַשֶּׁפַע הַנַּעֲשֶׂה עַל- יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל.

וְעַל כֵּן בִּימֵי הַחֹל שֶׁאָז יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים וּצְרִיכִים יְגִיעָה גְּדוֹלָה לְבָרֵר וּלְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה, עַל-כֵּן יֵשׁ אָז יְגִיעַת כָּל הַשִּׁשָּׁה שִׁים וְתֵשַׁע מְלָאכוֹת שֶׁשּׁוֹלְטִין בִּימֵי הַחֹל, מֵחֲמַת שֶׁאָז אֵין שְׁלֵמוּת לְהַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּצְרִיכִין יְגִיעָה לְבָרְרָם לְבַטֵּל מֵהֶם אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ בֵּרוּר צְרִיכִין מְלָאכוֹת כַּיָּדוּעַ וּבְשַׁבָּת מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת עִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם

נִתְבַּטְּלִין אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים לְגַמְרֵי וְעוֹלִים הַתּוֹרָה וּתְפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת גָּדוֹל, עַל כֵּן אָז בְּטֵלִין כָּל הַמְּלָאכוֹת אֲבָל בְּיוֹם-טוֹב אֵין נִמְשָׁכָת הַקְּדֻשָּׁה מֵעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם כִּי אִם בִּבְחִינַת עֲלִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁזָּכִינוּ אָז לְקַבֵּל אַחַר הַגְּאֻלָּה רִאשׁוֹנָה, אֲבָל הַתְּפִלָּה עֲדַיִן לֹא נִתְבָּרֵר בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן דָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ כִּי שְׁלֵמוּת עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה יִהְיֶה רַק לֶעָתִיד עַל-יְדֵי מָשִׁיחַ כַּנַּ"ל נִמְצָא שֶׁגַּם בְּיוֹם-טוֹב אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לָנוּ כֹּחַ אָז לְהַעֲלוֹת גַּם הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת יוֹתֵר וּבַעֲלִיָּה יְתֵרָה מֵחֲמַת תּוֹסְפוֹת קְדֻשַּׁת יוֹם-טוֹב, אֲבָל עֲדַיִן אֵינָהּ מִתְבָּרֶרֶת וְעוֹלָה בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, עַל כֵּן יֵשׁ אָז עֲדַיִן מְלֶאכֶת אכֶל נֶפֶשׁ שֶׁהֵם הַמְּלָאכוֹת שֶׁל גְּמַר צִיּוּר הַשֶּׁפַע שֶׁנִּמְשָׁךְ עַל-יְדֵי תְּפִלָּה, שֶׁהַתְּפִלָּה צְרִיכָה בֵּרוּר עֲדַיִן כַּנַּ"ל. וּבֶאֱמֶת מֵחֲמַת שֶׁהַתְּפִלָּה אֵינָהּ בִּשְׁלֵמוּת עַל כֵּן גַּם הַתּוֹרָה אֵינָהּ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, וְעַל כֵּן בִּימֵי הַחֹל יֵשׁ אֲחִיזָה לְהַחִיצוֹנִים גַּם בְּהַתּוֹרָה וּצְרִיכִין יְגִיעָה לְבָרְרָם כַּנַּ"ל וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: לֹא זָכָה-נַעֲשָׂה לוֹ סַם מָוֶת, רַחֲמָנָא לִצְלָן, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה רַק אַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין נוֹגֵעַ הַפֶּגֶם כָּל כָּךְ בְּהַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּהַתְּפִלָּה וְאֵין בְּנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ כָּל כָּךְ, וְעַל כֵּן בְּיוֹם-טוֹב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסְפוֹת קְדֻשָּׁה מְרֻבָּה עַל כֵּן בְּהַתּוֹרָה אֵין נוֹגֵעַ אָז שׁוּם חִסָּרוֹן וּפְגָם כִּי אִם בְּהַתְּפִלָּה וְעַל כֵּן אֲסוּרִים בּוֹ כָּל הַמְּלָאכוֹת חוּץ מֵאכֶל נֶפֶשׁ כַּנַּ"ל.

וְזֶה שֶׁמְּבאר בַּכְּתָבִים שֶׁבְּשַׁבָּת מְקַבְּלִין תּוֹסֶפֶת אוֹר גָּדוֹל בְּיוֹתֵר בְּתוֹךְ לְבוּשִׁין, אֲבָל בְּיוֹם-טוֹב תּוֹסֶפֶת הָאוֹר הוּא קָטָן מִשַּׁבָּת אֲבָל הוּא בְּלֹא לְבוּשִׁין וְכָל זֶה מֵחֲמַת הַנַּ"ל, כִּי בְּשַׁבָּת נִשְׁלָם גַּם עֲלִיַּת הַתְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה יְכוֹלִין לְקַבֵּל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים בְּתוֹךְ לְבוּשִׁין, שֶׁנַּעֲשִׂין וְנִגְמָרִים עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כִּי שַׁבָּת נִקְרֵאת כֹּלָּה עַל שֵׁם שֶׁכְּלוּלָה מֵהַכֹּל כַּמּוּבָא כִּי אֱמוּנָה וּתְפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת כְּלוּל מִכָּל הָאוֹרוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, כִּי כָּל הָאוֹרוֹת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל עַל-יְדֵי שׁוּם דַּעַת יְכוֹלִין לְקַבֵּל עַל-יְדֵי אֱמוּנָה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהוּא בְּחִינַת שַׁבָּת כַּנַּ"ל אֲבָל בְּיוֹם-טוֹב שֶׁתּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת עֶצְמוֹ שֶׁל יוֹם הוּא רַק בִּבְחִינַת תּוֹרָה, עַל כֵּן אֵין מְקַבְּלִין אָז אוֹר גָּבוֹהַּ כָּל כָּךְ וְהוּא בְּלֹא לְבוּשִׁין כִּי עִקַּר הַלְּבוּשִׁין וְהַכֵּלִים נִגְמָרִים עַל-יְדֵי הַתְּפִלָּה וְכַנַּ"ל וְהִנֵּה עִקַּר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה הוּא רַק כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרָה תְּפִלָּה וְזֶה שֶׁקּוֹרִין בַּתּוֹרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה, וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה בְּיוֹתֵר שֶׁאָז עוֹלָה הַתְּפִלָּה בַּעֲלִיָּה גְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר עַל כֵּן קוֹרִים בּוֹ קְרוּאִים בְּיוֹתֵר עַד שֶׁבְּשַׁבָּת שֶׁאָז עִקַּר שְׁלֵמוּת עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה כַּנַּ"ל עַל כֵּן קוֹרִין בּוֹ שִׁבְעָה גְּבָרֵי שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַשִּׁבְעָה רוֹעִים, שֶׁעַל יָדָם עוֹלִים הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת כַּנַּ"ל וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַטַּעַם שֶׁל הַקּוֹרְאִים בַּתּוֹרָה מִשּׁוּם בְּטוּל מְלָאכָה, שֶׁבְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִסּוּר עֲשִׂיַּת מְלָאכָה בְּיוֹתֵר קוֹרְאִין בַּתּוֹרָה מִסִּפֶּר גְּבָרֵי בְּיוֹתֵר, הַיְנוּ כַּנַּ"ל, כִּי אִסּוּר

מְלֵאכָה בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב הוּא כְּפִי עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וּכְמוֹ כֵן לְפִי עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה הֵם מִסְפַּר הָעוֹלִים לַתּוֹרָה גַּם כֵּן, כִּי תּוֹרָה וּתְפִלָּה הֵם תְּלוּיִים זֶה בָּזֶה וּבְיוֹם שֶׁאֵין עֲלִיּוֹת הַתְּפִלָּה בִּשְׁלֵמוּת וְעַל כֵּן יֵשׁ בּוֹ עֲדַיִן אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים עַד שֶׁצְּרִיכִין עֲדַיִן לַעֲשׂוֹת מְלָאכוֹת כַּנַּ"ל גַּם הַתּוֹרָה אֵין לָהּ שְׁלֵמוּת כָּל כָּךְ, אַךְ בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁאָז עוֹלָה הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת עַל כֵּן כָּל הַמְּלָאכוֹת בְּטֵלוֹת בּוֹ לְגַמְרֵי וְקוֹרְאִין בּוֹ שִׁבְעָה גְּבָרֵי כַּנַּ"ל .

אות-יד

וְזֶה: "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְכוּ' יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי" וְכוּ', שֶׁבְּוַדַּאי יִכָּנְסוּ דְּבָרַי בְּאָזְנֵיהֶם וּכְעֵין שֶׁפֵּרֵשׁ רַשִׁ"י שָׁם לְעִנְיָנוֹ וְהַטַּעַם, כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא כִּי אֶקְרָא וְאֶתְפַּלֵּל בְּשֵׁם ה' וְאֶעֱשֶׂה מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּוַדַּאי "יַעֲרֹף כַּמָּטָר לִקְחִי תִּזַּל כַּטַּל אִמְרָתִי" וְיִכָּנְסוּ דְּבָרַי בִּלְבַבְכֶם כַּטַּל וְכַמָּטָר וְתִזְכּוּ לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כִּי עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה הוּא עַל-יְדֵי-זֶה שֶׁעוֹשִׂין מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְכַנַּ"ל.

כִּי כָּל שִׁירַת הָאֲזִינוּ נֶאֱמְרָה כְּדֵי לִזְכּוֹת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם בָּעִנְיָן: אָנכִי הַסְתֵּר אַסְתִּיר פָּנַי וְכוּ' וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ כִּי שִׁירַת הָאֲזִינוּ זֶה בְּחִינַת תְּפִלָּה שֶׁהִיא בְּחִינַת שִׁירָה וְזִמְרָה בְּחִינַת עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה, שֶׁבָּהֶם יָסַד דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, סֵפֶר תְּהִלִּים הַיְנוּ שֶׁעַל-יְדֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת כָּלַל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֶת כְּלַל הַתּוֹרָה בְּתוֹךְ בְּחִינַת שִׁירָה שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּפִלָּה וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵאִיר לָנוּ הָאָרָה זֹאת לִזְכּוֹת לַעֲשׂוֹת מֵהַתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה עִקַּר קִיּוּם הַתּוֹרָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים בְּחִינַת וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְכוּ' כִּי לֹא תִשָּׁכַח מִפִּי זַרְעוֹ וְכוּ' כַּנַּ"ל.

וְזֶה: (יִרְמְיָה ג') "בַּיָּמִים הָהֵמָּה לֹא יֹאמְרוּ עוֹד אֲרוֹן בְּרִית ה' וְכוּ' בָּעֵת הַהִיא יִקְרְאוּ לִירוּשָׁלַיִם כִּסֵּא ה' וְכוּ' וְלֹא יֵלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרִרוּת לִבָּם הָרָע" יְרוּשָׁלַיִם הוּא יִרְאָה שָׁלֵם בְּחִינַת תְּפִלָּה כַּנַּ"ל, כִּי שָׁם הַבַּיִת-הַמִּקְדָּשׁ בֵּיתוֹ בֵּית תְּפִלָּה, הַיְנוּ שֶׁעִקַּר שְׁלֵמוּת הַתּוֹרָה יִהְיֶה כְּשֶׁתָּבוֹא לְתוֹךְ בְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם דְּהַיְנוּ לְתוֹךְ הַתְּפִלָּה שֶׁעַל- יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם כִּי לֹא הַמִּדְרָשׁ הוּא הָעִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה.

וְזֶה: "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'"- דְּבָרִים דַּיְקָא, כִּי בְּוַדַּאי קָשֶׁה מְאד לִזְכּוֹת לִתְשׁוּבָה כִּי מֵאַחַר שֶׁגַּם קֹדֶם שֶׁחָטָא וְנִתְלַכְלֵךְ בַּעֲוֹונוֹת וְנִלְכַּד בְּמִצּוּדוֹת הַיֵּצֶר הָרָע לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לַעֲמד כְּנֶגְדּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן אֵיךְ יָכוֹל לַעֲמד כְּנֶגְדּוֹ אַחַר-כָּךְ כְּשֶׁכְּבָר נִתְפַּס בַּמֶּה שֶׁנִּתְפַּס, עַל כֵּן עִקַּר הַתְּשׁוּבָה עַל-יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים שֶׁהִיא בְּחִינַת הִתְבּוֹדְדוּת, וְהָעִקָּר כְּשֶׁעוֹשִׂין מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת כַּנַּ"ל שֶׁאָז יָכוֹל לְדַבֵּר בְּפִיו עַל כָּל פָּנִים וּלְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה

עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שֶׁיִּזָּכֶה לְקַיְּמָהּ וְלָשׁוּב אֵלָיו וּבִפְרָט עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁכָּבָר עָבַר עֲלֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִין לִתְשׁוּבָה בְּוַדַּאי בִּבְחִינַת קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל הַשֵּׁם כַּנַּ"ל.

וְזֶה בְּחִינַת "רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'", הַיְנוּ שֶׁצְּרִיכִין לְהַקְדִּים יִרְאַת חֶטְאוֹ לְחָכְמָתוֹ כִּי תַּכְלִית תּוֹרָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אַךְ בַּמֶּה יִזָּכֶה לָזֶה, עַל זֶה סִיֵּם "תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד" הַיְנוּ עַל יְדֵי תְּהִלִּים שֶׁהוּא בְּחִינַת שֶׁעוֹשִׂים מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת יִזָּכֶה לָזֶה וְזֶהוּ: "שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם", כִּי זֶה נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת שֵׂכֶל הָעֶלְיוֹן מִבְּחִינַת אוֹרַיְתָא דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה שֶׁהִיא בְּחִינַת שֵׂכֶל טוֹב, כִּי בְּוַדַּאי הִיא שֵׂכֶל טוֹב וְנִפְלָא לְהַמְשִׁיךְ קִיּוּם הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת: "תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד", שֶׁהִיא בְּחִינַת תְּהִלִּים לַעֲשׂוֹת מִתּוֹרוֹת תְּפִלּוֹת וְזֶהוּ: "תְּהִלָּתוֹ עוֹמֶדֶת לָעַד" כִּי זֹאת הַבְּחִינָה עוֹמֶדֶת לָעַד, כִּי עַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַגְּאֻלָּה הָאֲחֲרוֹנָה שֶׁתִּהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לָעַד וְלָנֶצַח כִּי אִי אֶפְשָׁר לְקַלְקֵל זֹאת הַבְּחִינָה לְעוֹלָם בְּחִינַת: "וְכָרוֹתִי לָהֶם וְכוּ' לֹא כַּבְּרִית" וְכוּ' וְזֶה בְּחִינַת: "וְהָיָה יוֹם אֶחָד יִוָּדַע לַה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה", כִּי תְּפִלָּה כָּזֹאת הוּא לְמַעְלָה מֵהַזְּמַן כִּי הִיא לֹא יוֹם שֶׁהוּא תּוֹרָה וְלֹא לַיְלָה שֶׁהוּא תְּפִלָּה כִּי הִיא כְּלוּלָה מִשְּׁנֵיהֶם, וְאָז יִתְקַיֵּם מַה שֶּׁכָּתוּב אַחֲרָיו וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:.